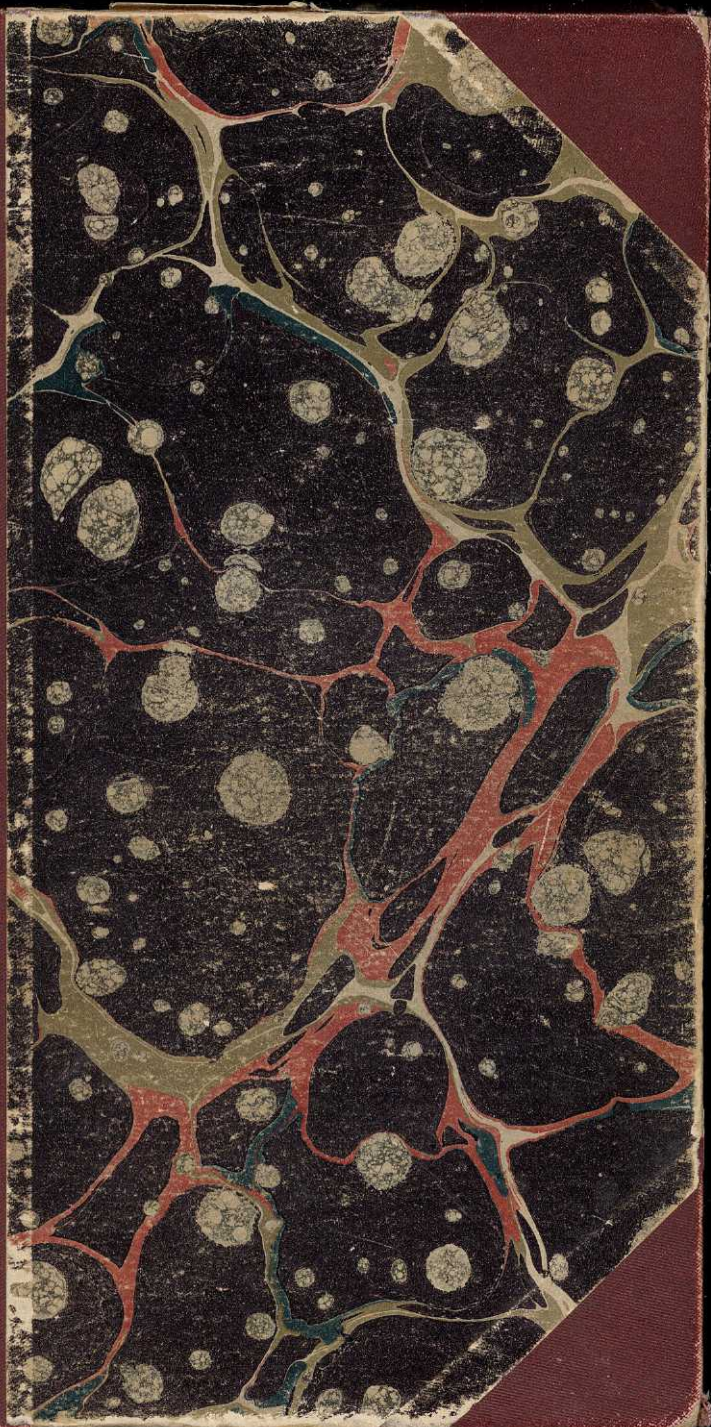

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

Litt.

Sv.

Lit.
Lv.

AGNES VON KRUSENSTJERNA

AV SAMMA BLOD

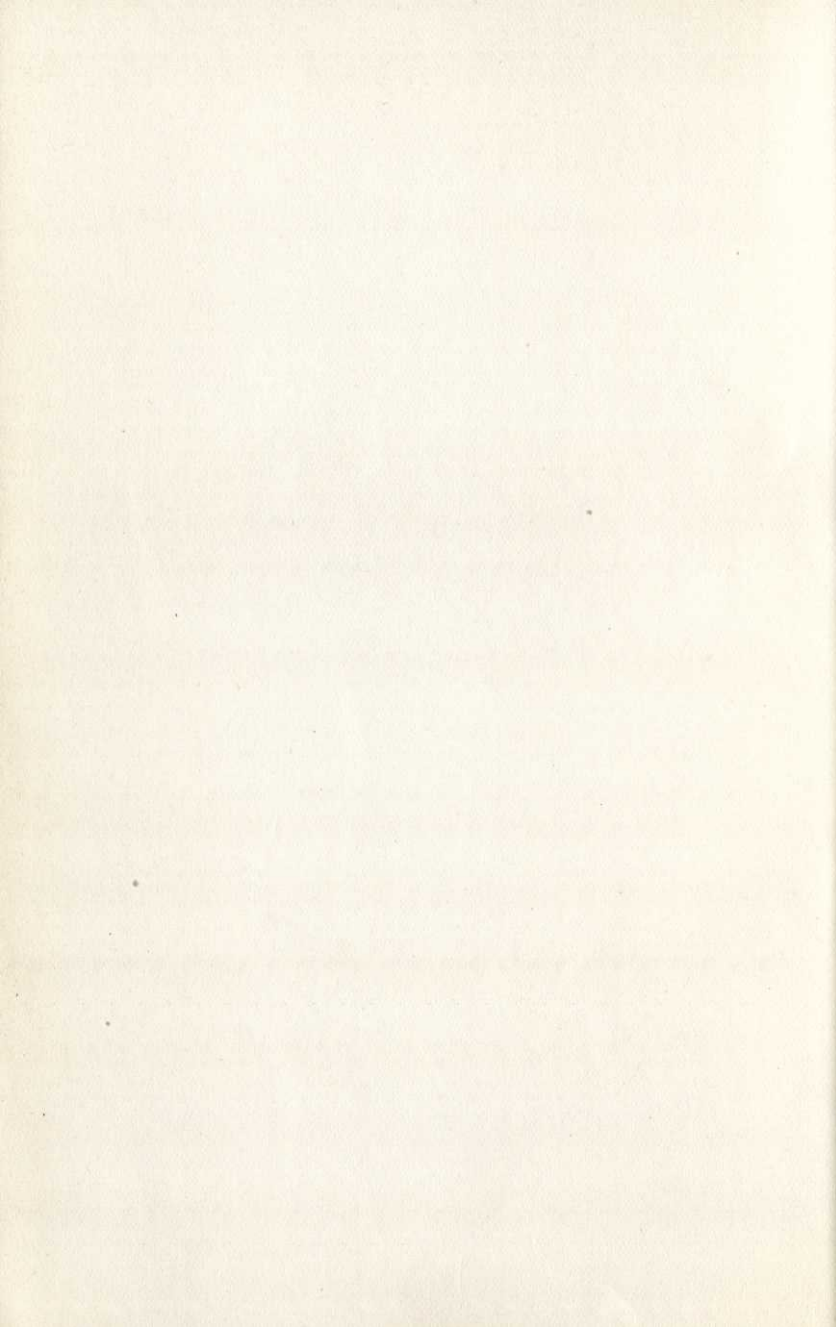

Silla Falmer.

SPRUKTILLÄGGS FÖRLAG

Lu. $\frac{35}{1605}$

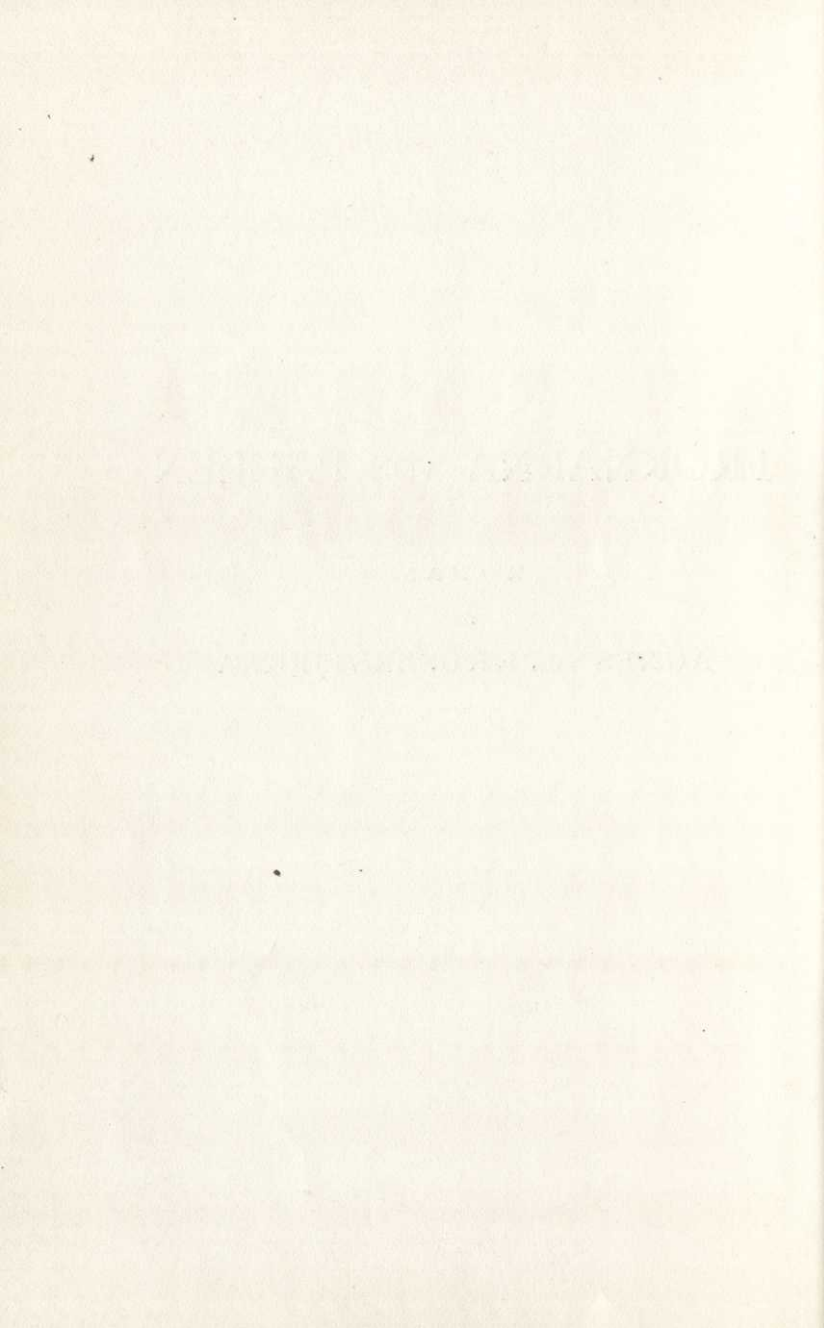

FRÖKNARNA VON PAHLEN

ROMAN

AV

AGNES VON KRUSENSTJERNA

AGNES VON KRUSENSTJERNA

A V S A M M A
B L O D

(FRÖKNARNA VON PAHLEN VII)

SPEKTRUM, STOCKHOLM

Copyright by Spektrum 1935.

STOCKHOLM 1935
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

[1316 34]

Märk, jag är större än earl och lord,
den vida värld är min fädernegård,
jag härskar fritt över berg och dal,
— en lumpen mil är ert jordkapital!
Likt stormande vind, likt skummande älv,
jag går, herr greve, min gång för mig själv,
jag sätter, herr greve, våld mot våld,
jag tager, herr greve, ingens sold...
ty ni är grev Hamilton rätt och slätt,
men jag är John Faa, av kungaätt,
och själv är jag kung, som min far det var,
ve den det glömmet! — se där mitt svar!

OSCAR PATRICK STURZEN-BECKER, *John Faa*.

Morgonens klara, heliga sken — o friska, vi flyr du?
Blid som våren du var, barndomens saliga tid.

Amorina 1822.

*Les filles aux yeux creux, de leurs corps amoureuses,
Caressent les fruits mûrs de leur nubilité.*

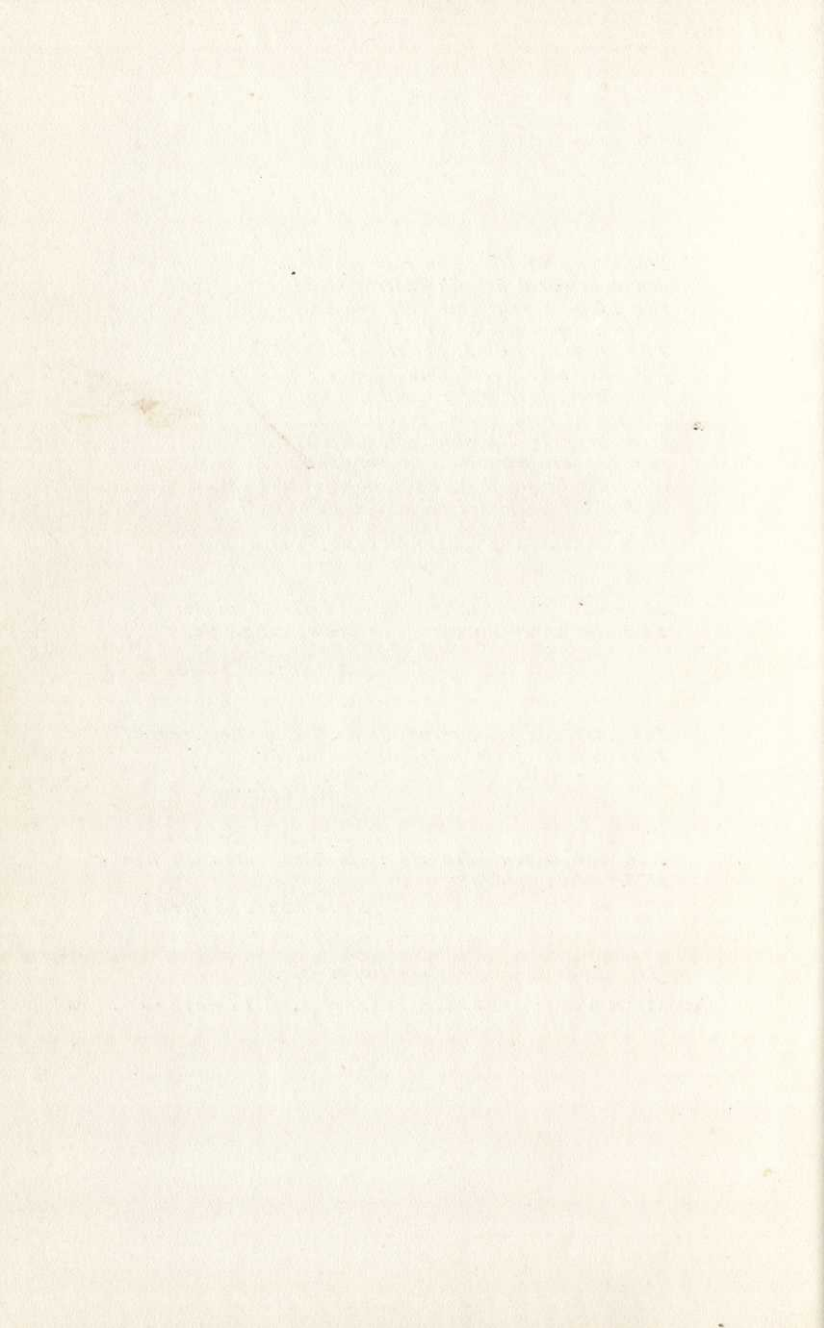
BAUDELAIRE.

Kan väl någon bära eld i sin barm, utan att hans
kläder bliva svedda?

Salomos ordspråk.

Jag säger sanningen, jag ljuger icke.

APOSTELN PAULUS, *Första epistel till Timotheum.*

I.

Inne i biblioteket på Eka stod så länge Angela kunde minnas tillbaka en hög länstol i ett slags bondrococo, vars säte och rygg hade ett broderi på svart stramalj. Den hade tillhört Petras faster fru Laura Löwenström. Kanske hade hon själv utfört broderiet, men ännu troligare var väl att hennes mor, Petras farmor, gjort det. Ett så mödosamt och invecklat arbete hörde gamla tider till — dessa tider då kvinnorna levde i en ständig väntan, först på en man som skulle bli deras härskare och rådgivare i små och stora ting, sedan på barnen som efter bröllopet år efter år mognade i deras sköten. Så måste deras händer under dessa väntans tider syssla med något.

Och nu när Angela själv var en kvinna som bar på ett barn, brukade hon nästan med vördnad sitta och betrakta det där broderiet. På stramaljens svarta botten blommade rosor av sällsynt skönhet och färg. Blad, gröna som trädens egna blad när sommaren nått sin mognad, omgävo rosorna. Stjälken som bar upp kalkar och kvistar var nästan helt skymd. Den band blad och blommor samman

i det fördolda, djupt därinne i stramaljens mörker. Den var en sträng, från vilken växandets och skönhetsens rikedom brast fram och blev till en harmonisk tongång som särskilt skymningsaftnar tycktes darra i rummet. Sådana aftnar tyckte Angela att den buktande stolsryggen och karmarnas graciösa bågar togo gestalten av en fiol, som gömde på toner och sång från ett länge sedan förgånget århundrade. Men i solskenet var det broderiets rosor som helt fångade uppmärksamheten.

Man behövde ej hänga något skynke över dem för att skydda dem från att blekas. De blektes inte. Deras färger fingo bara en ännu mer prunkande glans då solen for över dem. För Angela var det ständigt som om stolen dolde en hemlighet, växandets hemlighet, skönhetsens hemlighet.

Denna tid då hennes egen kropp gömde den största av alla hemligheter fingo även de döda tingen ett visst liv för henne. Stolen och dess rosor voro henne kära: de bildade en familj som ständigt blomstrade.

Men det hände att hon även uppe i sina rum kunde stryka över möblernas blanka ytor med ett darrande finger, som känsligt tog åt sig varje åder i det fina träet, minsta upphöjning eller lilla knut som den vilken en gång tillverkat möblerna icke kunnat slipa bort. Träet under hennes händer levde också det sitt privata liv, ett liv som skänkts det av generationer växande och grönskande träd ute i markerna.

Det gick långsamt upp för Angela att även hos de döda tingen fanns ett samband, vars innersta nerv och upphov hon ej kunde tränga in till, men som hon förnam i hela sin varelse. Det gjorde henne upprörd och lycklig.

Om aftnarna innan hon somnade kunde hon med hakan stödd mot handen ligga och stirra ut i mörkret. Det stora huset var tyst. Även över parken därutanför vilade en tystnad, som om också träden sovo en drömlös sömn. Det var endast matsalsklockans dova röst som ibland trängde upp genom golvet. Tiden sov icke, stod icke stilla. Angela mindes den där rösten ända sedan hon varit ett litet barn och först kommit hit till Eka. Den hade ropat något till henne — varnande eller uppmuntrande. Ofta hade hon varit rädd för den. Nu var hon det icke längre. Man vänjer sig ju vid att tiden går och timmarna slå. Ett evigt glidande bort. Mot vad?

Men dessa stunder på aftonen när allt var så mörkt och tyst kunde Angela gripas av en sällsam känsla av att oändligheten fanns omkring henne. Då tyckte hon sig höra tal, ett sorl av röster som försiktigt talade eller sjöngo och ett ljud som av fotsteg — steg som trampade i en mjuk rymd.

Hon som hade svårt att tro på en Gud förnam då en makt, som tog sin bostad i hennes hjärta. Med ens blev detta hjärta då rent och kiart, som en himmelyta eller ett källvatten, varest alla ting speglade sig. Där speglades också oändligheten som

flöt över och förbi henne. Hon var på en gång liten och kolossal. Liten så att hon som ett fjun kastades mellan världarna, och kolossal så att hon i sig tog upp allt: de seglande molnen, himlens stjärnor, ljus och skuggor. Då ville hon sprängas av en oerhörd lyckokänsla. Sådana stunder tyckte hon sig förmå allt, känna allt, veta allt. Hon var god som en Gud är god.

Hon hade en förnimmelse av något utsägligt skönt. Hon visste icke av vad slag eller av vad skepnad. Skönheten snuddade tätt intill henne, men lyfte hon handen för att gripa stack hon i tomma luften. Fanns det då verkligen en skönhet omkring henne, som hon icke kunde se, endast ana? Ja, den måste finnas. Den var skönare, mer fulländad än de gröna bladen och rosorna på stramaljens botten på stolen där nere i biblioteket, ja skönare än parkens levande träd och blommor och skönare än den skönaste människas ansikte. Blotta förnimmelsen av skönheten fick ju hela hennes varelse att skälva. Var det då en hinna över hennes ögon så att hon ej kunde se riktigt?

Då tände hon den lilla lampan på nattduksbordet. Uppmärksamt betraktade hon sitt sovrum som om hon väntat att skönheten med lena händer skulle lämnat något märke eller spår efter sig.

Jag drömmer, tänkte hon ibland.

Men hon drömde inte. I och med att ljuset lyste upp rummet försvann också känslan av att oändligheten i vågor strömmade omkring henne. Rum-

mets väggar slöto sig i en snäv fyrkant omkring hennes eget liv. Det där rummet rymde minnen. Den lilla kronan i taket med sina blänkande prismor hade strålat i salongen hemma i den gamla staden däruppe på slätten. Sängen hon vilade i hade varit hennes mors, ja, mahognyspegeln som återgav rummet i sitt glittrande och djupa glas hade en gång rymt bilden av hennes unga mors ansikte. Hon betraktade den forskande som om hon väntat sig att skuggan av en hand eller den snabba reflexen av en mjuk rörelse ännu efter så många år skulle dröja kvar där. Men hon såg ingenting. Hon försökte erinra sig sin mor, men alla dessa år som gått hade suddat ut hennes drag och hennes gestalt. Skarpare mindes hon blåsten som kom ilande från slätten eller ett hus vid en gata. Hennes mor hade dykt in i skuggorna för alltid.

Skall också jag en gång försvinna så för mitt barn? tänkte Angela sorgset.

Men då såg hon åter för sig de röda rosorna och bladen på stolen därnere i biblioteket, hur de växte fram ur den svarta stramaljen: en familjs medlemmar intimt förenade, oupplösligt förbundna genom stjälken som dolde sig under dem och ändå bar upp dem. Och vid att hon nu betraktade sina egna händer och dröjande strök över sin heta kind, visste hon att hon rörde vid ett litet stycke av sin döda mor, att blodet som flöt genom hennes ådror hade sprungit upp intill hennes mors hjärta och

att hon nu själv lät strömmar av detta blod genom-
ila det nya liv hon skulle föda.

En evig fortsättning utan början, utan slut. Ett
släkte som ständigt skulle låta sig födas på nytt.
Thomas Meller hade gjutit in nytt blod i det lik-
som hennes far förut.

Denna breda släktflod sög upp i sig främmande
partiklar, men bibehöll ändå alltid vissa egenska-
per, som skilde den från andra. Träden och blom-
morna ute i naturen läto sitt frömjöl regna över
jorden och blåsas för alla vindar, och fröna grodde
och slogo rötter och växte upp på skilda ställen
långt från varandra kanske, men hade samma form
och färg och doft som en gång moderblomman.
Man kunde icke rycka sig loss ur detta samband.
Man var ett frö, en blomma, en varelse, men icke
allenastående, de fina ådrorna i blodet och i han-
den hänförde en bara till en viss släkt, en viss art
som redan länge vuxit och grönskat och var be-
redd att växa och grönska länge än på samma
sätt och i samma form. Det gav trygghet och
styrka att veta detta.

Jag är inte ensam, tänkte Angela då leende.

Men knappt hade hon tänkt det förrän hon frös
av rädsla, därför att hon trots allt var ensam.

Thomas Meller var långt borta i ett annat land.
Hon sträckte ut handen efter honom, men hon
kunde inte nå honom. Och hon såg för sig ett
litet barn, en liten flicka som lekte ensam i Ekas
stora park. Petra hade tagit henne till sig. Ja

visst. Men Petra var ändå icke hennes far eller mor, hur god hon än varit. Och när Angela lutade sig tillbaka mot kuddarna, såg hon så tydligt för sig den där lilla flickan som först kommit hit till Eka.

Hon hade lärt sig älska Eka, hon älskade det varmare, mera innerligt nu. Parkens träd hade blivit hennes vänner. Den lilla ön mitt i sjön hade väl mistat något av sin trolskhet, men var alltjämt en tillflykt undan världen. Men hon var ensam, och ensam skulle hon föda sitt barn. Då måste hon ömka sig själv en smula. Hon föll ned från den himmel med stjärnor dit hon nyss flugit. Hon var bara ett stycke skälvande och plågat kött, och ögonen förmådde hon inte längre lyfta uppåt. Hon var fången i sig själv som i en fängelsecell.

Fötter och händer blevo tunga som bly. Till och med det nya livet inom henne tyngde och tryckte och skänkte icke längre någon glädje. Det bara växte och trängdes inom henne, pockande på en del av henne själv. Hon blev ju uppäten av det.

En natt då Angela kände det så och tårarna just börjat rinna, öppnade Petra sin dörr och kom in till henne. Angela hörde henne komma, dörren som knarrade litet, de lätta stegen över golvet, men hon öppnade inte ögonen.

— Angela, sade Petra sakta. Gråter du?

Petra satte sig på sängkanten och lade handen över Angelas ögonlock. Angela vilade i dess mörker. Den mjuka varma handen gjorde henne gott. Också genom dess ådror strömmade samma blod

som i hennes egna. Angela slog upp ögonen och såg in i handen. Hon tyckte att den skimrade svagt röd.

— Petra, viskade hon.

Petra tog inte bort sin hand.

— Jag vill inte att du skall vara sorgsen, sade hon ömt.

De voro tysta. Det kom en liten susande vind i träden därute. Trädens sakta brus — det brusade som om de rört sig i en orolig dröm och nådde in till de två. Då sade Petra plötsligt:

— Minns du körsbärsträdet på Nybo?

Och med ens stod detta körsbärsträd så livligt för dem båda, som om det på vingor flugit in genom fönstret. Dess vita blommor strömmade över dem. Golvet blev en matta av vita små genomskinliga blomblad. Petra lyfte sakta bort sin hand från Angelas panna, men under slutna ögonlock såg Angela förtjust den syn Petras ord trollat fram.

Detta körsbärsträd hade om försommaren stänkt solstrålar omkring sig. När hon om morgnarna dragit upp rullgardinen, hade hon blivit stående vid det öppna fönstret och inandats de miljoner blommornas doft. Humlor hade surrat därinne i allt detta vita. Fjärilar hade gungat från blomma till blomma. Från stammen rann en klibbig söt och brun kåda. Detta underbara träd hade givit henne en längtan efter Thomas, efter kyssar, efter hela livets rikedom.

Ibland hade hon smugit sig fram till det och i hemlighet smekt dess levande stam. Men under månskensnätter hade trädet blivit genomskinligt. Darrande hade det höjt sig upp mot en skum natt-himmel. Då tyckte Angela att det överskyggade hela jorden och att tigande människor samlade sig som skuggor under det. Liksom Angela gjort, smekte de med vänliga händer dess drypande stam. De lade sig under den vita blomman och hängåvo sig åt varandra, vissa om att detta fruktbarhetens träd skulle välsigna dem och få deras egen vanmäktiga kärlek att bära frukt. Trädets ymniga överflöd och rikedom gav lust att växa och föröka sig.

Och denna sommar hade Angela blivit med barn! Körsbärsträdets blommor hade strötts över marken och gjort gräsmattan helt osynlig, och mot slutet av sommaren hade trädet dignat av mörkröda saftiga och söta bär. Det var deras frukter som mognat i solen. Och samtidigt hade en frukt också börjat svälla i Angelas sköte. Människor och träd, de blommade, buro frukt och sjönko slutligen långsamt ned i en mörk svart jord som ömt slöt sig över dem. Hela världen glödde och kokade i detta mognande, fullkomnande och fallande.

Angela slog upp ögonen. Angela och Petra betraktade tyst varandra. Så logo de samtidigt.

— Det är rätt, sade Petra. Du får inte vara sorgsen. Jag skall vara hos dig.

Och när Petra sade det kände hon sig stark och

beskyddande. Hon hade försakat sig så själv. Nu levde hon för Angela och barnet som skulle komma. Angelas barn — men också hennes barn. De voro två, två ensamma om det. Och som om Angela förnummit styrkan och tryggheten hos henne smög hon sig in i hennes famn. Hon rullade mjukt ihop sig innanför Petras famnande armar och tryckte sig in mot hennes knän, som om hon själv vilat som ett foster inne i Petras sköte. Men Petra lossade försiktigt sina armar som hon knutit kring Angelas liv och lade dem om hennes hals. I det ögonblicket kände hon en kärlek som liknade en mans. Hela hennes ömhetsbegär, all hennes längtan som så länge hållit sig stilla, denna längtan att få helt fyllas av en mänsklig varelse brast ut som blommor inom henne. Hon böjde sig bryskt ned och tryckte sin mun mot Angelas halvöppna läppar.

De slöto sig intill varandra. De darrade litet. En suck steg upp från deras hjärtan — en suck av tillfredsställelse. Och träden ute i parken rörde sig åter oroligt i sömnen. Och en suck steg också upp från dem och fyllde rymden med ett svagt sjungande sus.

II.

Angela var nu i slutet av fjärde månaden, och hennes tillstånd började med ens synas på henne. Hon hade inte ens själv tänkt på det, förrän hon en morgon stod framför spegeln och skulle häkta sin kjol. Hon fick göra en kraftansträngning för att få igen den, och när den väl satt stramt kring midjan, såg hon i spegelglaset att magen svällde ut under spensen. Hon ställde sig i profil och gav sin figur en skarp mönstring. Nu måste hon ändra sina klänningar, det var tydligt.

Egendomligt nog foro hennes tankar genast till hennes faster Betty på Ekered. Angela hade själv tänkt berätta det för henne, men varje gång hon träffade henne hade hon skjutit upp ögonblicket. Hon hade fått en känsla av att Betty hoppades på att Gotthard skulle gifta sig med henne. Det var inte roligt och inte lätt att göra Betty von Pahlen besviken. Även om Angela inte väntade en liten, skulle hon aldrig tänka på att välja just kusin Gotthard till sin man. Men det visste ju inte Betty. Hon hade ett särskilt sätt att se på Angela numera, som om Angela blivit en av hennes ägodelar. Och

Angela visste att hade hon väl en gång blivit svär-dotter i huset, skulle Betty betraktat henne som sin egendom. Och allt som hörde till Betty var alltid så utomordentligt bra. Det var hennes, och därför måste det vara lyckat. Hennes enda besvikelse var Bess' missfall. Det föreföll som om Bess syndat och svårt förbrutit sig genom att ej kunna föda Svens andra barn till världen.

Angela suckade litet. Nästa gång hon kom till Ekered skulle Betty strax märka det på henne. Det skulle bli tråkigt. Kanske likväl gamle Benno Levin, som ännu var kvar på landet, förmedlande skulle träda emellan.

När Angela en stund senare gick nedför gången mot grinden, blickade hon oupphörligt ned mot sin kropp.

Ja, också kappan satt för trångt. Att hon inte förut känt det! Det var som om hon vore en nöt som ville tränga ut ur sitt skal. Hon måste helt enkelt skaffa sig andra kläder. Så här såg hon förmodligen en smula löjlig ut. Hon hade ännu inte mycket tanke för vad andra skulle säga och tänka om henne. Så länge hade hon ju själv vetat om sitt tillstånd och vant sig vid det. Hennes ögon mörknade litet, då hon förstod att man nu antagligen skulle tala illa om henne. En herrgårdsfröken med ett barn! Barnmorskan, som Angela träffat vid den unga bondflickans förlossning, skulle nu fattas av ett särskilt intresse, yrkesintresset, för henne. En dag, om några månader bara, skulle hon stå

därnere i Ekas kök och fylla alla kastruller med vatten som skulle kokas upp. Angela mindes hennes ord den natten: »Jag måste ha varmt vatten. Massor av varmt vatten.» Det var som om en ande skulle väckas till liv och sväva över allt detta ångande vatten, liksom det skett en gång i tidernas begynnelse.

Angela gick in i Hesekiel Nilssons handelsbod. Som alltid var det skumt därinne. Det blänkte bara till ibland från kastrullerna som hängde i taket, och en bleckburk med karameller gav en sorgmodig blyxt ifrån sig, då handelsmannen med den slokande röda mustaschen lyfte av locket. Angela fick alltid en vision av Johan von Pahlen, när hon stod i den kryddlukande boden. Här hade han suttit på disken med hatten i nacken och sitt rödblommiga ansikte lysande av välbehag. Han hade plockat fickor och mun fulla av gotter. Ett stort barn som gladde sig åt den söta smaken och som sedan gått ut i solskenet med en svans av barnungar efter sig, åt vilka han frikostigt delade med sig av godsakerna! Han var glad och ville se alla glada.

Men bilden av Johan von Pahlen bleknade hastigt, då Angela fick syn på Adèle, vilken stod lutad mot disken och pratade med handelsmannen. Angela hörde hennes hessa röst viskande berätta något om den stora bröllopfesten. Hon hade så få människor att tala med, Adèle, och nu hade hon tydligen valt handelsman Nilsson till sin förtrogne. Angela själv

hade erfarit en stor lättnad, när detta dubbelbröllop var över. Människorna från huvudstaden som under några dagar likt gräshoppor svämmat över Ekas och Ekereds ägor hade fyllt luften med onyttigt prat och skratt och givit henne en känsla av att listiga intriger ideligen spunnos för att åter brista sönder.

Adèle vände sig häftigt om mot Angela:

— Jag har inte sett dig på en tid, sade hon. Jag har haft en så svår förkylning.

Ja, det hade Angela hört, men hon hade inte kunnat förmå sig till att gå in i arrendatorsbyggnaden. Sedan den där aftonen efter bröllopsmiddagen, under vilken Adèle ställt till med en upprörd och besynnerlig scen och sedan kommit springande mot Angela på vägen och klagat över att arrendatorn kört henne ur huset, hade Angela inte varit inne i arrendatorsbostaden. Hon hade alls ingen lust att bli inblandad i de bådas äktenskapliga trassel.

— Är Adèle bättre nu då? frågade Angela.

Hon hade kommit fram till disken och handelsmannen bockade sig melankoliskt. Adèle dröjde litet med svaret. Hon sög på en stor och hård karamell. Nu flyttade hon den längst bort i kinden så att denna plötsligt svällde ut som en böld.

— Ja, kanske jag är bättre, sade hon misslynt. Men eljes är allt som vanligt — ett riktigt helvete, skall jag säga herr Nilsson.

Hesekiel Nilssons bullrande skratt fyllde butiken.

Glas och koppar på en hylla tycktes skramlande fara emot varandra av lufttrycket.

— Nog vet jag vem som regerar i helvetet, mumlade han.

Adèle blev ond.

— Allt skylls ju på mig, sade hon. Männen hålla för resten alltid ihop. Jag tycker att herr Nilsson som farbror till den där hyggliga och bildade unga målaren Kiss skulle hålla sig för god att stå här och vara oförsämd.

— Å, Kiss... sade handelsmannen föraktfullt. Han tog en svångrem som låg inom räckhåll på disken och svängde den hotfullt.

— Han borde få smaka... började han, men med en sidoblick på Angela hejdade han sig och lade stillsamt remmen ifrån sig.

Så är det alltid, tänkte Adèle förargad. Inför Angela tystna de förstås. Henne anse de för finare och ömtåligare än mig. I plötsligt vredesmod spottade hon karamellen i ett hörn.

— Era karameller äro tegelstenar, sade hon. Ingen människa kan tugga dem.

Handelsmannen höjde sina melankoliska ögon mot Angela. Hon måste le. Men Adèle som såg detta leende gav Angela en granskande, skarp mönstring.

— Hur sitter egentligen kappan? sade hon blixtnabbt.

Med ens var hon bakom Angela och drog i kappan. Hon försökte rätta till den, med den på-

följd att den i stället flög upp fram och lade sig i ett tungt veck över Angelas mage. Adèle började beskäftigt pyssla runt Angela. Hon drog, hon slätade på kappans tyg med ondskefull iver. Angela som stod alldeles stilla tyckte att Adèle med vassa krokiga naglar skrapade hennes bara skinn.

— Å, låt mig då vara, sade hon tåligt.

Men nu hade också handelsmannen böjt sig över disken och synade Angela med sina dystra små ögon. Angela ertappade honom med en blick, och då flyttade han sig generad bakåt mot sina fullastade hyllor.

Det var som om Adèle triumferande utställt Angela till beskådande. Nu hade hon äntligen fått klart för sig det hon länge anat och som tjänstflickan Mats viskningar också ibland syftat på: Angela var i grossess.

Adèle smög sig runt henne som en av Kiss Nilssons egna snokande råttor. Hon riktigt nosade på Angela. Hon såg med uttrycksfulla miner bort mot handelsmannen, men han hade försvunnit in i skuggan av sina hyllor. Och här i handelsman Nilssons bod, där Angela hade ett så starkt minne av den älskade Johan von Pahlen, här där hon haft så många trevliga stunder som liten flicka, då hon knappt nått upp till disken, här mötte hon för första gången under denna tid människors dom och människors onda blickar.

Hon kröp ihop inför Adèle. Hon blev liten och

rädd. Men hon behärskade sig och kallade handelsmannen fram ur skuggorna för att beställa sina varor.

Han såg inte längre på henne, men upptäckten att fröken Angela von Pahlen väntade ett barn förvirrade honom till den grad att han vägde fel och fumlade med papperspåsar. Han var en god man och han tänkte ta Angelas parti mot Adèle. Därför räckte han Angela slutligen paketen med ett nästan förtroligt och välvilligt leende som gjorde Angela mera illa till mods än Adèles skadeglada blickar. Nu skulle var och en anse sig ha rätt att beskydda henne eller kasta sten på henne. Hon mumlade ett lågt tack och sprang skyndsamt ut genom dörren.

När Angela försvunnit, stod Adèle kvar och stirrade på handelsmannen. Han undvek hennes ögon.

— Såg ni? viskade Adèle.

— Jag vet inte vad fru Holmström menar, svarade Hesekiel Nilsson stelt.

— Ä, sade Adèle bara.

Hon glömde alldeles att hon nyss kritiserat hans karameller. Hon köpte sig en stor påse. Hon tyckte hon förtjänat något gott att suga på.

Jag är ju också så mager — inte tjock som Angela, tänkte hon med en känsla av omsider vunnen överlägsenhet.

Alltjämt sugande på de söta karamellerna gav hon sig av på landsvägen till Ekered. Hon ville

vara den första att underrätta von Pahlens på Ekered om Angelas tillstånd. Säkert visste de ingenting. Sedan bröllopet hade de bestämt ej sett Angela, och då hade man ännu ingenting kunnat märka på henne. Hon hade väl haft ett snitt på sin klänning så att den dolt hennes hemlighet. Angela var slugare än någon kunde ana. Och den dumme Gotthard, som förälskat sig i henne! Han trodde väl att hon var en liten oskuld. Nej, oskulder växte inte på träd på Eka! Han kunde lika gärna ha nöjt sig med henne, Adèle.

Det var en vacker solskensdag, men Adèle såg den inte. Det hade snöat litet under natten, och snön låg ännu kvar på vägen och hade sjunkit ned i åkrarnas fåror i små gnistrande drivor. Träden utmed landsvägen randade snön med skarpa blå band. Omedvetet hoppade Adèle mellan banden och undvek att trampa på dem. Dessa band som hon knappast såg eller tänkte på ringlade sig in bakom hennes bleka panna, där de knöto sig fast samman till den pisksnodd hon skulle använda att slå med. Ja, hon skulle slå! Denna högmodiga släkt skulle få känna svedan av hennes slag. Den måste ödmjuka sig inför henne, krypa och bli vit av rädsla. Och hon trampade hårt mot landsvägen som om hon redan känt slakten von Pahlen under sina klackar. I åratal hade hon avundats dem alla. Angela och Petra som bodde på herrgården, medan Adèle måst nöja sig med den lilla röda torftiga stugan, Betty i sitt vackra hem, hennes

barn som fått studera i Uppsala eller Stockholm och nu särskilt Gotthard, som spatserade omkring på sina ägor som en sprättig godsherre. Hade de glömt att Adèle var född Silfverstjerna? Trodde de att hon bara var en simpel hustru åt en man av folket? De besökte henne numera aldrig.

Adèle tuggade på karamellen, men den hade fått en besk smak, därför att hon samtidigt tuggade om och om igen sina bittra förödmjukelser.

Så började hennes tankar syssla med vem som kunde vara far till barnet. Kanske någon av dem som nyss varit här. Hon gick igenom dem en för en. Det var en njutning för henne att tänka sig någon av dessa unga herrar som Angelas möjlige älskare. Gotthard misstänkte hon inte. Det var något som sade henne att Gotthard var det inte. Han var ju alltjämt förälskad i Angela. Och Adèle hade så klart för sig att kärlek och känslor måste slockna då ett barn blivit följen av famntagat. Men den ena efter den andra av de övriga kastade hon nu i Angelas armar. Greve Gusten Värnamo af Sauss med sitt mosiga ansikte och sin otympliga kropp. Var så god, lilla Angela! Stellan von Pahlen med sina löjliga flickaktiga fasoner. Kiss Nilsson med sitt grimaserande ansikte. Löjtnant Macson som kom som en trumpetfanfar. Jacob Levin, som hon själv varit betagen i. Å, hon såg hans gula smala fingrar med ett grymt grepp pressa Angela tillbaka mot kudarna. Vad hade de för resten haft för sig en-

samma uppe i Angelas rum, eftersom de blivit så generade, när Adèle stigit in? Hon badade en stund i synen av Jacob och Angela. Hon steg ned som i en mörk brunn av slingrande lianer och ansikten gröna av åtrå. Så dök hon upp igen och erinrade sig Tage Ehrencreutz' smidiga gestalt. Han hade haft Petra. Vad betydde det? Angela var ju lik Petra. Ett ögonblick stannade hon också inför Bernard Landborg. Men hennes instinkt sade henne ändå att hon ännu ej träffat den rätte. Hon hade stark tro på sin egen instinkt. Den hade ännu inte tagit fel. Lille Vanselin brydde hon sig inte ens om att syssla med. Han tycktes ju knappt tillhöra något kön.

Hon stannade på landsvägen mitt emellan två blå skuggband och fnös föraktligt. Vilket patrask egentligen! Hon kände sig överlägsen, höjd över dem allesammans. Hon mådde väl därav. Nästan springande gav hon sig in i Ekereds park.

Gotthard såg henne från stallet och ropade till. Det var inte något gott tecken att Adèle hade så bråttom. Men Adèle vände inte ens på huvudet, fastän hon hörde Gotthards röst.

— Först Betty, mumlade hon för sig själv.

Hon fann Betty inne i Hans' rum. Där satt hon nedsjunken framför en präktig brasa i en länstol. Hennes flitiga händer voro som vanligt syssel-satta med något handarbete. Hon blickade hastigt upp och fick syn på Adèle vid dörren. Hennes ögonbryn drogos samman. Å, aldrig någon

riktig frid numera! Vad ville Adèle Holmström här?

Adèle smög sig över mattan och slog sig utan att fråga om lov ned i stolen mitt emot Betty, där gamle Levin alltid brukade sitta. Hennes spända bleka ansikte där oroliga skuggor tycktes dyka fram ur ögonvrårna och åter upplösas i intet var en stark kontrast till lilla pappa Bennos runda och goda ansikte.

— Vad kan nu stå på? frågade Betty med ett försök att verka vänlig och gemytlig.

Men hon drog åt sig sitt handarbete som om hon varit rädd att snudda vid Adèle. Adèle märkte genast rörelsen. Jag är ett stoft de trampa på tänkte hon patetiskt. Men hon fann ingenting annat att säga än:

— Jag kom för att tacka för sist.

Betty log en smula bistert. Hon tänkte på hur Adèle med sitt hysteriska uppträde totalt fördärvat bröllopsmiddagen.

— För all del, tvingade sig Betty att svara.

Det lät inte vidare artigt. Så blev det tyst. Men de båda kvinnorna gävo i smyg akt på varandra.

Redan då Adèle stigit in i rummet hade hon mistat något av sin säkerhet. Eldskenet från brasan smekte hennes händer och bröst nu. Det kändes gott och varmt. Själv hade hon eljes aldrig ro att så här som Betty sitta framför en brasa. Hennes hjärna lugnade sig en smula. Hjärtat dunkade

inte heller så hårt. Varför hade hon egentligen sprungit så fort? Men minnet av Angelas förändrade kropp dök snabbt upp igen. Angela skulle ha en liten. Hon skulle berätta det för den högmodiga frun som gonade sig där borta i stolen.

— Jag måste tala om någonting, sade hon hastigt.

Betty gav henne en blick.

— Jag kunde tro det, mumlade hon.

Adèle kom sällan utan orsak. Det hade hon erfarenhet av.

Adèle vred sig i den svällande länstolen. Hur skulle hon börja? Hur skulle hon göra nog stark effekt? Plötsligt brusade det ut från hennes smala läppar:

— Angela ... Angela ...

Så hejdade hon sig. Betty höll också upp med sitt arbete. Hon satt där med lyftad synål. Det såg hotfullt ut — som om hon tänkt måtta ett hugg. Adèle kröp in i stolen. Hennes ögon glimmade. Betty tyckte att de plötsligt blivit röda som rubiner. Men det var väl eldflammorna som åstadkommo det röda ljuset. Angelas namn hade nämnts. Säkert hade Adèle ej haft något gott i tankarna, då hon sagt det. Men namnet gungade liksom i rummets upphettade luft. Det var en vårlig melodi i det, även fast det uttalats av Adèles mun. Det manade ändå fram bilden av den unga, spröda Angela von Pahlen.

Betty log åt bilden och sänkte nålen i sitt knä.

Hon hade ännu drömmen om Angela som Gotthards hustru. Vilken god hustru för Gotthard! Ett sådant vackert par! Kanske Adèle endast kom med något skvaller om de två ungdomarna. Det skulle Betty veta att tysta. Hon mindes vilken smärta Adèle en gång för länge sedan tillfogat henne, då hon berättat på sitt elaka insinuanta sätt om Svens möte i en lada med Agda Wising, numera grevinna Värnamo af Sauss. Betty hade gråtit då. Adèle skulle inte få henne att gråta igen.

— Vad var det nu med Angela? frågade Betty med leende min.

Adèle kröp ihop som en katt innan den tar sitt språng.

— Angela . . . började hon på nytt väsande.

Åter gungade bilden av den unga ljuva Angela över rummet. Det var som om också Adèle sett den och hejdades varje gång hon uttalade namnet Angela.

— Hon skall ha en liten! skrek hon så till.

— Nu ljuger ni, sade Betty med sin djupa röst.

Men hennes hand släppte synålen. Den rullade på mattan. Då böjde sig Betty ned för att söka efter den. Blodet for upp i pannan på henne, då hon satt så med nedböjt huvud. Kinderna började bulta på ett plågsamt sätt. Men hennes knubbiga hand for tag på tag sökande över mattans luddiga mönster. Hon ville inte ge upp för att Adèle gjort henne skräckslagen. Det blev med ens något mycket viktigt för henne att hitta den där nålen. Även om

Adèles ord inneburo den grövsta lögn i världen hade de dock givit henne en känsla av att hon förlorat något. Och hon skulle hitta det så snart hon åter hade synålen i sin hand. Men när hon satt där med huvudet böjt, tyckte hon skamsen att hon inte sökte den utan efter Angelas hjärtas hemlighet. Blommorna som höjde sig mot henne ur mattans myllrande mönster tycktes ha något att viska till henne om Angelas hjärta. Hon grep gång på gång efter dem som man i en mardröm söker fånga alltid flyende ting. Slutligen hittade hon synålen och höll triumferande upp den. Hon hade stuckit sig på den. En liten bloddroppe rann sparsamt och girigt nerför hennes finger.

Nu hörde hon åter Adèles röst.

— Jag ljuger inte, sade den hätskt. Jag såg henne nyss. Hon har inte varit här på länge, eller hur? Hennes figur nu kan man inte missta sig på.

— Hur ser hon ut då? frågade Betty mot sin vilja.

Det var besynnerligt: det hon så plötsligt förlorat fick hon inte tag på, fastän hon hittat synålen.

Adèle skakade beklagande på huvudet.

— Hur ser en kvinna ut som väntar ett barn? sade hon, liksom vällustigt vältrande orden mellan sina torra läppar.

Och plötsligt gick det upp för Betty att Adèle talade sanning. Hon skulle aldrig dristat sig dit, om hon komme med en lögn, som när som helst skulle kunna påvisas. Hon var fylld av ett elakt

begär att hämnas. På vem? För vad? Det hade Betty inte en aning om.

Hon sög långsamt på sitt finger och gjorde en kraftig grimas. Hennes ögon voro sorgsna. Hon ville inte gråta. Adèle skulle inte ha henne till det. Hur skulle hon få Adèle ur rummet innan tårarna började rinna? Nej, Adèle vågade hon inte köra ut. Men det var förskräckligt att hon satt där i stolen. Då fann Betty på något som hon tyckte var otroligt snillrikt. Hon lyfte sin tunga kropp med möda ur stolen.

— Jag skall säga till om kaffe, sade hon nästan vänligt.

Adèle böjde bara på huvudet. Hon var otålig över avbrottet. Men hon kunde inte gärna säga nej tack.

Betty gick ut ur rummet. Hon vandrade långsamt ned mot köket. Jungfrurna voro ute i ärenden. Det stora köket på Ekered öppnade en blankpolerad famn mot henne. Betty såg sig omkring och satte pliktskyldigast på kaffepannan. I väntan på att vattnet skulle koka upp sjönk hon ned vid köksbordet. Det var klätt med en vaxduk med röda och vita rutor. Betty följde rutorna med ett darrande finger alldeles som hon nyss förut trevat över mattans mönster i känslan av att hon förlorat något. Tårarna runno nu efter hennes kinder. Rött och vitt! Oskuld och passion! Angela skulle ha ett barn. Betty hade sett henne växa upp på Eka. Hon hade följt hennes vita oskuldsfulla barndom. Och

nu hade Angela redan glidit in i det flammande röda. Så löjligt att jämföra en röd och vit vaxduk på ett köksbord med Angelas unga liv! Man började bli gammal. Ögonen voro väl heller inte längre så klara. Eljes borde man sett... Man borde varnat... Men var man inte maktlös? Gott-hard och Angela. Den drömmen föll sönder.

Betty vaggade av och an. Hon som älskade havande kvinnor, allt nytt liv som blev till i den bubblande världen, borde ju vara glad. Men hon kunde inte tänka sig Angela ogift och med ett barn att fostra. Det var en skam, tyckte hon. Och skammen drabbade hela deras familj. Hennes judiska instinkt sade henne att det var skamligt. Hon var ond på Petra som inte sett efter Angela bättre. Förtrytelsen hjälpte henne litet.

Plötsligt började vattnet sjuda i pannan, och det sjudande vattnet förde hennes tankar till Adèle som satt där inne i Hans' rum och väntade. En budbärerska av ett ont budskap. Så elak hon såg ut! Som om hon velat trampa och stinga. Med ens gick Betty beslutsamt fram till spiseln och lyfte undan kaffepannan. Vattnet slutade att koka med ett sorgset motvilligt morrande.

Hon får inte något kaffe, tänkte Betty vredgad.

Betty var gästfriheten själv. Aldrig gick någon från hennes hem utan att ha blivit väl trakterad. I och med att hon lyfte av kaffepannan ställde hon sig därför också på Angelas sida. Hon ville inte höra något ont tal om henne. Adèle skulle nog få vänta.

Utan att bry sig om Adèle gick Betty uppför trappan till sitt rum. Hon hade en kista stående däruppe fylld av barnkläder från de tider då hennes egna barn voro små. Knappt hade hon tagit Angelas parti, fast hon ju ännu inte riktigt ville medge det för sig själv, förrän den där kistan med småbarnkläder lockade henne till sig med oemotståndlig makt.

Hon slog nu med fart upp locket och lade sig på knä framför kistan. Det såg ut som om hon förrättade en andakt. Hon strök det grånade håret ur pannan och körde ner händerna i detta mjuka linne av blöjor och bindlar och små rara tröjor.

Petra har ju ingenting, tänkte hon smått föraktligt. Angela måste väl få det allra nödvändigaste av mig.

Och medan hon letade bland dessa småbarnskläder, blev hennes hjärta åter gott och varmt. Förhoppningar och längtan som varit bundna vid varje plagg hon klippt till och sytt lösgjorde sig långsamt och stego upp mot henne. Det var som om små händer rört vid hennes ansikte och trevat mot hennes spända bröst. Betty började stråla. Så fann henne Benno Levin efter en stund. Han gick på tå över golvet och böjde sig leende över henne.

— Vad gör du, Betty? frågade han häpen.

— Angela skall ha en liten, muttrade Betty.
Barnet får ju inte frysa.

— Jag vet, svarade Benno Levin.

Betty svängde runt.

— Visste du? ropade hon. Det är en skam, en riktig skam för hela familjen.

Men hon hade blöjor på armen och en binda som en girland om halsen. Hennes ansikte glödde. Ögonen glittrade som förr i världen för länge sedan.

— Ja, jag ser det, log gamle Benno. En riktig skam är det.

Betty hade helt och hållet glömt Adèle Holmström som satt därnere i Hans' rum och väntade på att bli bjuden på kaffe.

III.

Adèle hade i början slagit sig till ro framför brasan. Det var ganska skönt att dröja i detta herrskapliga rum så olikt hennes. Hon tänkte med allt mer stigande avsky på sitt eget hem. Så torftigt, utan någon skönhet. Där slog en oro och ett hat emot en bara man öppnade dörren. Hon förstod ju inte att det var hennes egen oro och hennes eget hat som gjorde luften där inne oren och tung. Rummet, predikantens rum däruppe, som varit en smula av helgedom hade hon själv förstört. Draperierna kring himmelssängen voro nedrivna. Hon hade i raseri slitit sönder dem. Numera eldade hon heller aldrig däruppe. Steg hon någon enda gång upp dit var det iskallt och otrevligt. Fönsterrutorna voro smutsiga, regn och snöglöpp hade bildat ränder på dem. De sågo ut som ett ansikte, över vilket häftiga tårar sköljt och aldrig blivit borttorkade. Nej, rummet var dött. Adèle tyckte ibland att den kusliga tystnaden där stigit in i henne och förlamat henne. Hennes älskare var för alltid borta. Hon hade sprungit efter tåget skrikande den dagen han hade farit med Alexandra Vind-Frijs. Man hade ryckt henne upp

ur spåret. Kanske hade det varit bättre, om ett tåg fått köra över henne, tänkte hon trist.

Hon vred sig i stolen. Så Betty dröjde! Hon skulle bli bjuden på kaffe. Men varför kom det inte? Hon såg upp mot kakelugnsfrisen och spratt till, obehagligt berörd. Hon hade mött lille Hans von Pahlens sorgsna och trötta blick. Det var ett stort fotografi av honom och förunderligt väl likt. Kunde det nu vara ett nöje att ha det där magra sjuka ansiktet att stirra på? Hon vände sig bort med avsmak, men såg strax dit igen. Ögonen förföljde henne. Hon såg också plötsligt för sig den vackra ljuva Dora Macson. På ett mystiskt vis hade hon under bröllopsdagarna fått en aning om att Hans och Dora träffats i ödestugan. Betty hade också sett ledsen ut under bröllopsmiddagen. Adèle grinade plötsligt upp mot porträttet.

Du dog i alla fall, tänkte hon liksom triumferande.

Men varför kom det ingen? Adèle retade upp sig. Här lämnades hon att vänta som en piga som söker en plats. Det var en oartighet. Det grämde henne också att hon ingenting sagt av allt vad hon tänkt slunga ut mot den fina familjen. När Betty väl kom in, skulle hon ta skadan igen. Men Betty kom inte. Nåja, underrättelsen hon fått var nog inte för behaglig. Adèle hade nog märkt hur pinad Betty såg ut. Hon hade sagt att hon inte trodde det. Pyttsan! Visst trodde hon. Hon hade ju blivit pionröd över hela ansiktet.

Adèle såg åter på Hans' porträtt. Ögonen bådo henne att gå, att lämna dem ifred. Aldrig! Hon hade mycket ouppgjort ännu med den där familjen.

— Jag går inte du, sade hon till porträttet.

Hon blev rädd för sin egen röst och såg sig omkring. I och med att hon talat till den döde var det som om hon väckt honom till liv. Hon tyckte sig höra hans skor knarra. Han brukade knäppa med fingrarna också på ett besynnerligt sätt, Hans, den döde. Nu hörde hon även den där knäppningen. Men det var ju omöjligt. Adèle visste inte att ekot av lille Hans von Pahlens steg alltid tycktes tona i rummen på Ekered. Så sjuk, så spenslig och liten hade han gått omkring i livet, en skugga som icke tycktes behöva någon plats, men nu efter döden levde hans ande kvar. Kanske hade det ändå bott en bra stark ande i den där svaga kroppen.

Slutligen ville inte Adèle vänta längre. Hon stördes av den obeskrivliga närvaron av Hans von Pahlen.

Sitt uppsåt att skada och plåga hade hon ej helt fått genomföra. Hon kunde inte gärna heller rusa ut i köket och fråga vad det blivit av trakteringen. Hon var rädd för tjänstfolket. Så gick hon. Onödigt hårt slängde hon igen ytterdörren. Men alla inne i huset tycktes ha somnat.

När Adèle hunnit till ladugården, kom Gotthard emot henne. Han hade varit orolig för att Adèle så länge uppehållit sig hos Betty, men han hade

inte haft lust att gå in och träffa henne. Han var alltid rädd för att Adèle skulle börja tala om deras möte i ödestugan. Det hade hon ju gjort under bröllopsmiddagen, men han hoppades att hans mor inte uppfattat det.

Ett väldigt snömoln, vitt som snön det bar på, hade stigit upp på den blå himlen. Det kastade en plötslig mörk skugga över gården.

— Vad ville du tala med mamma om? frågade Gotthard hastigt.

— Om oss, sade Adèle elakt.

Gotthard bet sig i läppen och rodnade.

— Titta så rädd han blev, skrattade Adèle. Du tycks just inte vara stolt över vår förbindelse.

— Kalla det inte så, sade Gotthard plågad.

— Ja, språket har många ord för det, sade Adèle.

Han tog henne om axlarna.

— Du har väl inte sagt det? nästan tiggde han.

Adèle slet sig lös och gick mot vägen. Han var strax ifatt henne. Ute på landsvägen sade hon:

— Nej, jag talade inte om den saken.

Gotthard drog en djup suck av lättnad.

— Adjö då, ropade han glatt och drog sig försiktigt baklänges.

Men Adèle ville inte låta honom gå.

— Jag kan berätta något för dig... började hon.

Hon såg så hemlighetsfull ut. Motvilligt kom han tillbaka. Hon lät honom gå vid sin sida en

bra stund. Hon visste att det var uteslutande av önskan att få veta vad hon kunde ha att meddela, som han följde henne, men det var likväl skönt att ha honom där. Hon och Gotthard, den viktige pojken, togo sig helt enkelt en liten trevlig promenad tillsammans.

— Nå? frågade Gotthard äntligen. Jag har en del att sköta.

— Men Angela tycks du inte ha kunnat sköta, inföll Adèle blixtsnabbt. Hon är med barn.

— Angela?

Han tvärstannade. Han hade en gång haft en plötslig aning om att det hänt något med Angela, men han hade sedan inte velat grubbla vidare över det.

— Det är väl du som varit framme, din lurifax, sade Adèle grovt.

Hon var säker på att det inte var han, men hon måste ändå säga de där orden. Gotthard gick helt stilla med sänkt blick. Han hade blivit blek först, nu var han eldröd som Betty. Han brydde sig inte ens om att svara Adèle. Kanske hade han inte heller hört henne.

Angela! Han var verkligen en smula förälskad i henne — så mycket han nu var mäktig en stark känsla. Han kände det därför som om han sträckt ut handen efter en skön blomma och redan funnit stjälken avbruten. Av vem? Också inom honom arbetade det som förut hos Adèle. Vem? Vem hade rört henne? Vem hade varit hennes älskare?

Adèle hade rätt, det borde varit jag, tänkte han avundsjukt. Utan att han visste det voro hans tankar precis desamma som Jacob Levins, när denne fått veta detta med Angela. Det borde varit jag! Han ångrade bittert att han ej varit tillräckligt företagsam. När hon ändå kunde ge sig åt en man — varför inte då lika gärna åt honom, Gotthard? Och liksom Betty nyss förut känt att hon förlorat något fick också Gotthard en förnimmelse av en oerhörd och orättfärdig förlust som tillfogats honom. Han sträckte ut handen i luften, som om han velat slå till någon. Adèle grep hastigt hans hand. Ingen av dem hade handskar på sig. De kalla insidorna av deras händer berörde varandra. Adèle höll fast hans hand i ett krampaktigt grepp.

— Låt mig vara, morrade Gotthard.

Då skrattade hon. De hade stannat mitt emot varandra på vägen. Molnet däruppe på himlen sänkte sig allt djupare ned. Det inringade dem i en skugga. Och Gotthard tyckte sig plötsligt som instängd med Adèle liksom i ett mörkt bås i ladugården. Hennes hand var inte en mänsklig hand. En djurklo som knep om honom och klösande höll sig fast!

Angela! Lilla vackra Angela skulle ha ett barn. Hon var fläckad, skändad. Så kände han det. Och ändå önskade han att det varit han som fått åstadkomma detta.

Han slet sin hand ur Adèles.

— Gå, skrek han. Du är ond.

Och med ens var hon allt detta onda som flög omkring som baciller i luften. Hon hade förgiftat Angela. I Adèles närhet kunde man inte andas. Och henne hade han däruppe i ödestugan slutit i sina armar!

Men hon gick inte. Hennes ansikte kom tätt intill hans eget. Hon hade blivit lysten av allt detta tal om Angela.

— Kyss mig, sade hon mellan heta läppar. Angela har ingenting som jag inte har.

Då sprang han ifrån henne. Inte förrän han kommit en lång bit på väg märkte han att han i sin upphetsning tagit åt fel håll och nu kommit alldeles inpå Eka i stället för att han skulle återvänt till Ekered. Då smög han sig mellan träden upp till gården. Dold bakom ett träd iakttog han byggnaden. I detsamma steg Angela ut på trappan. Hon hade brödsmlor i handen som hon strödde åt fåglarna. Pipande och kvittrande hoppade de och flögo omkring henne. De voro tydligen vana att få mat av henne. De kommo så nära henne utan att visa någon rädsla. Det hade börjat skymma. Han behövde inte vara orolig för att bli upptäckt.

Han granskade henne med skarpa ögon. Hade Adèle ljugit? Nej, nu böjde hon sig en smula framåt. Då såg han hennes späda kropps förändring. Ja, den var förändrad. Det fanns en svag kurva som sträckte sig från bröstet och nedåt. Han knöt händerna.

— Vem? Varför inte jag? viskade han.

Men Angela, den förändrade Angela, stod där på trappan och log. Hon såg lycklig ut. En liten brud utan brudgum. En liten hustru utan man. En ung mor utan far till sitt barn.

Han märkte inte att han grät. Av blygsel? Av begär? Det visste han väl inte själv. Han tog med fumliga händer upp mot kinderna. De voro våta av tårar.

Men Angela såg honom inte. Hon skakade ut resten av smulorna till fåglarna. Så gick hon in i huset och stängde sakta dörren efter sig. Och med ens tyckte han att hon nu utestängt honom för alltid. Hon hade gått in i sin helgedom dit ingen annan fick komma. Hon stängde en dörr mellan sig och världen. Inga främmande blickar kunde nå henne. Inga händer heta av begär sträckas efter henne. Hon skulle föda sitt barn, modigt, därför att hon var en von Pahlen, en stolt liten kvinna, som givit sig åt den som hon älskade och var glad så att hon log mot alla små kvittrande fåglar, därför att hon skulle föda ett barn åt honom.

Gotthard gick därifrån. Han gick genom skogen för att slippa möta Adèle en gång till. Han ville inte för allt i världen få bilden av den lilla havande leende Angela förstörd.

IV.

Adèle, den outtröttliga nyhetsspridarskan, var inte färdig med sin dag. Arrendatorn visste ingenting.

Adèle gick smågnolande omkring i rummen och väntade på honom. Därute var det mörkt. En vindstöt kom farande mot fönstren så att rutorna skallrade. Den vackra dagen var förbi. Det vita molnet som Adèle sett på förmiddagen öppnade sig och vräkte ned snö över jorden. Vita flingor, fuktiga och mjuka, klibbade sig fast vid fönsterglaset. Det såg fantastiskt ut, när lampskenet lyste på dem. Adèle frös till. Parkens träd därutaför gävo upp tunga suckar. Någonstädes stod en grind och slängde och knarrade på sina gångjärn.

Adèle hatade parken, naturen, snön. Hon var mäktigt ett starkt hat. Hon förbrann av hat. Sådana människor bruka också vara starka i att älska. Men hos Adèle hade kärleken töat upp till ett tunt slask av erotik som icke kunde taga kärlekens namn. Oupphörligt tyckte hon sig höra arrendatorns steg utaför, och hon sprang till fönstret.

Men han var icke där. Vinden växte till storm. Takpannorna skälvde. Det pep i skorstensröret.

Adèle svepte en schal omkring sig och fortsatte att springa av och an i rummet som om vinden, fastän hon var innanför fyra väggar, jagat henne. Om Mat, husjungfrun på herrgården, nu stigit in skulle hon förtrott sig åt henne. Hon tänkte med förtjusning på hur flickan skulle gapat med munnen och himlat sig. Och det fastän hon sedan länge delat sina misstankar om Angelas tillstånd med Adèle. Men Mat vågade sig väl inte ens över gården i det här vädret. För resten var det länge sedan hon varit hos Adèle. Hon hade väl också hon varit rädd för att Adèles influensa skulle smitta henne. Å, den där illmariga slampan visste nog sedan en lång tid om Angelas hemlighet, som denna hittills lyckats dölja under vida klänningar. Det skulle varit muntert att få prata med Mat.

Det blåste. Det blåste. Det hade varit en så vacker förmiddag att den här snöyran verkade som om den slagit ned mitt i sommaren. Blå himmel. Kvittrande fåglar. Adèle hade inte mycket sett av den vackra dagen, men nu mindes hon den. Hon mindes också en midsommarafton uppe i hennes hemtrakt i Norrland, när en fruktansvärd hagel-skur plötsligt piskat de gröna ängarna och de vajande hängbjörkarna. Hagel stora som hönsägg hade rullat omkring. De hade fått fly in i huset och i hast duka av kaffeborden. Adèle tänkte med

en rysning på den där hagelstormen. Något hade lagt sig så kallt över hennes hjärta, precis som om det den gången också varit en grön gräsmatta som fått is över sig.

Gud, varför kom inte Tord? Hon smög sig in i hans eget rum, som var hans enda tillflykt och dit han numera aldrig ville släppa henne om nätterna. Hon satte sig på den blanknötta skinnsoffan. Den gnällde även för hennes lätta tyngd. Den var kall också den och fick henne att frysa. Men åter tänkte hon på Angela, och det värmdes. Här på landet hände ingenting. Nu hade det äntligen hänt något, som skulle sysselsätta henne i månader. Hon gungade nästan glättigt upp och ned i soffan. Vem kunde älskaren vara? Hon blev het av tanken på män, som grepo efter den unga mjuka Angela von Pahlen. Hur bar nu den ungen sig åt vid omfamningarna? I början var hon tafatt förståss. Herre Gud, hur dum var man inte! Adèles förste älskare, den där tokige Daniel Wedin med de mörka brinnande ögonen, dök upp. De hade älskat varandra ute i skogarna. Hon hade kommit hem med mossa och strån i håret. Nu tyckte hon att det varit en ljuvlig tid. Hon tänkte inte alls på hur hon brunnit av längtan efter att han äntligen skulle gifta sig med henne. Men han hade trillat i forsen. Adèles ögon vidgade sig. Kanske han begått självmord — av kärlek till henne? Hur hade deras första famntag varit? Hon hade lagt sig så. Han hade skilt hennes knän åt. Adèles ögon började glänsa.

Hennes sköte bultade. Men i samma ögonblick hon skulle hänge sig åt extasen här på Tords gamla ungarsoffa stod Tord själv i dörren.

— Vad går det åt dig? frågade han kort och misstänksamt.

Hon sprang upp. Hennes mun var fuktig. Kinderna glödde. Nu var hon igen uppfylld av tanken på Angela. Den kändes som en behaglig retning som kittlade hennes hud. Å, lilla Angela, skall du väl nu finna din försvarare i den där trumpna alldagliga mannen vid dörren?

Han sköt undan Adéle.

— Är inte kvällsmaten färdig? frågade han trött.

Hon avskydde att han sade »kvällsmat». Hon avskydde lukten av ladugård och kreatursspillning som var omkring honom. Hon hade glömt kvällsvarden. Men hon brydde sig inte om att rusa ut i köket strax.

— Nu skall du få höra, sade hon snabbt, rädd att han skulle säga något mera. Angela skall ha en liten.

Det var tredje gången denna dag hon sade de orden. Nu hade de svällt i hennes mun. Hon smakade på dem som på en maträtt hon blivit allt skickligare i att tillaga, ju längre hon övat sig med den.

— Angela skall ha en liten, upprepade hon.

Arrendatorn såg på henne. Hans ögon mörknade.

— Du ser ut som om du kom med ett glatt

budskap, sade han häftigt. Vad är det där för prat?

— Det är sant, skrek Adèle till. Jag har sett det på henne. Jag vet inte var vi haft våra ögon förut. Hon är med barn!

Hela Adèles kropp skakade. Men arrendatorn gick fram till henne och grep henne hårt i armen.

— Sluta upp med de där historierna, sade han nästan sorgset.

— Nej, nej, viskade hon. Vad ger du nu för den fina släkten von Pahlen? Så var Petra — gav sig åt vem som helst. Hon ville ju ha dig också! Och nu börjar Angela!

Tord lät denna ström av ord gå över sig. Att strida med Adèle var fruktlöst. Han slog sig ned i soffan där Adèle nyss gungat. Han stirrade trött på henne.

Hur kunde hon? Att hon iddes! Han ville inte höra, fast den strömmande floden av ord ändå flöt in i hans öron och stannade där som ett svall av vågor. Men hans hjärta hade fått ett litet hugg. Angela var med barn. Vad han förstod var att hon nu stod ensam och utan skydd, så herrgårdsfröken hon var. Lilla Angela. Hans kärlek till Petra var med ens nära att överflyttas på Angela, det var allt vad Adèles ord tjänade till. Lilla Angela! Ett barn hade hon varit när hon först kommit hit till Eka, och nu väntade hon själv ett barn. Det var svårt att förstå, men man måste. Genom Adèles mun tyckte han sig redan höra allt

det skvaller som nu skulle sättas igång i trakten kring Eka. Människor äro inte bara tanklösa. De äro ofta elakare än de själva till och med veta. Och vilken särskild vällust att spotta på en ung dam av gammal herrskapssläkt! Ett sådant tillfälle skulle man inte vilja förlora.

Han kände vreden stiga upp, då han hörde att Adèle redan varit på Ekered. Hela hennes dag hade varit uppfylld av nyheten. Hon skulle inte ge sig någon ro, förrän hon spritt den till alla som hade öron att höra med och läppar att viska med. Han skulle velat slå henne, där hon stod stödd mot dörrposten och pratade. Ett väldigt slag som skulle få både henne och dörren att flyga ut i ovädet! Stormen skulle föra henne vidare — långt bort till någon ort fjärran från hans och Petras och Angelas älskade Eka.

Och så skulle den tystnad han trånade efter sänka sig över huset. Till och med stormen skulle vila sig, den hade gjort sitt. Men han slog inte. En man som arbetat strängt hela dagen orkar inte slå. Hans tankar gingo åter till Angela. Han kom ihåg en tavla han sett för många år sedan. Den hade föreställt en kvinna, ett helgon, som oberörd gick sin väg fram mellan hiskliga vidunder som öppnat käftarna för att sluka henne.

Så såg han Angela: ett litet vitt helgon som gumkäftarna här i byn skulle vilja svälja levande. De skulle inte göra det. I stället skulle de bruka munnarna till att prata om henne, gissa hit och

dit, medan huvudena beställsamt nickade takten till orden.

Han reste sig plötsligt och grep sin hatt, som han slängt bredvid sig. Han gick förbi Adèle i dörren utan att ge henne så mycket som en blick. När han öppnade ytterdörren kom en famnfull flingor inyrande. Adèle fick dem i sitt heta ansikte, då hon tog ett par steg efter honom. Hon sköt hetsigt igen dörren och ropade något efter honom, men han hörde det inte. Han var redan på väg över gården. Var det kärlek till Petra eller den nya ömheten för Angela som drev honom till dem? Han gjorde sig inte reda därför, han visste bara att han måste tala med dem, varna dem för sin onda hustru.

När han stod inne i tamburen på Eka kände han endast välbehag. Där var så tyst och fridfullt. En jämn skön värme kom emot honom från den halvöppna salsdörren. Det var en god doft i luften.

Han steg in. Angela och Petra sutto vid kvällsbordet. De vände glada vänliga ansikten mot honom, och Petra frågade strax, om han inte ville slå sig ned och äta med dem, ifall han inte redan ätit.

Tord fick en stol fram till bordet och satte sig mitt emot Angela och Petra. Man serverade honom en guldgul omelett och te. I smyg iakttog han de båda och kände sig allt mera blyg och förvirrad. Hit hade han nu kommit störtande för att varna, råda och beskydda. Men de sågo inte alls ut som

om de behövde något beskydd. De småpratade glatt. Angela log. Han började tro att allt varit en elak dröm som han genomgått därinne i sitt rum. Nu flyttade honom drömmen på vänliga mjuka armar till ett annat ställe. Och här var det äntligen gott att vara. Inga onda ord och gälla röster. Ingen piskande kyla eller frän dunst av otillfredsställd åtrå. Var funnos vilddjuren och de gapande glupska käftarna? Blott i hans egen inbillning som Adèle färgat med sitt giftiga förtal.

De räckte honom faten. Deras fina händer snudade vid hans grova, som han nätt och jämnt hunnit skölja av nyss vid pumpen i ladugården. Han såg upp och mötte Petras djupblå ögon. Skrattade hon inte en smula åt honom? Det gjorde ingenting. Han hade varit dum, och hon fick gärna skämta över hans dumhet.

En stilla frid som han ej känt på mycket länge smög sig över honom. Å, han skulle velat somna av den. Inga onda drömmar skulle störa honom då. Han önskade att måltiden skulle räcka så här i evighet. Ett slags kärleksmåltid mellan tre som förstodo varandra utan många ord.

Men måltiden tog slut, och de reste sig från bordet. Då såg han det han inte förut lagt märke till. Angela höll sig litet bakåtlutad som för att bära upp en tyngd. Han såg det Adèle och Gott-hard förut på dagen sett: Angela bar på ett barn.

Han blev stående som förtrollad. Många kvinnor hade han sett i havandeskapets svåra månader.

Deras ansikten hade varit märkta därav. Somliga hade förefallit skamsna, som om de velat dölja en synd, andra trööstlöst likgiltiga, andra som om de väntat på att föda död i stället för liv. Men Angela, hon blommade.

Hon gick långsamt förbi honom och gav honom ett leende, som om hon förstått att han nu visste, hur det var ställt med henne. I triumf och lycksalighet bar hon sitt barn förbi honom. Han drog efter andan. Hon var visst inte något vitt litet helgon. Hon var en kvinna som aldrig skulle upphöra att älska.

Han följde efter Petra och Angela in i salongen. Där brann lampan på salongsbordet. Den bildade en cirkel av ljus omkring dem. Borta i den stora spegeln skymtade otydligt de vita möblerna. Den fick rummet att djupna, bli oändligt. Det var som om ända in i evigheten detta fridfulla tysta rum sände ringar av reflexer som när man kastar en sten i vattnet och ser ringarna vidga sig över hela sjön.

Hur skulle han här kunna framföra sitt ärende, som nyss synts honom så brådskande och oundvikligt? Här hade de stängt en dörr om sig. Här voro de Petra och Angela, tätt slutna intill varandra. De behövde inte människorna utanför dörren. Men skulle de inte snart behöva dem? De kunde inte sluta sig endast till varandra. Världen skulle slita dem ut ur det skyddande gömslet. En storm som den där ute nu skulle slå upp fönster

och portar på vid gavel. Och då skulle de frysa. Vid tanken därpå kände han det igen som sin plikt att tala. Att varna dem. Alltför väl visste han, hur Adèle nu skulle söka plåga dem.

Han flyttade sig oroligt på stolen. Petra såg upp.

— Är det något särskilt, Tord? frågade hon med sin djupa röst.

— Ja, svarade han och visste inte, hur han skulle börja.

— Tord behöver ingenting säga, sade nu Angela leende och kallade honom för första gången vid namn, liksom Petra gjort så länge. Jag vet varför Tord är här. Adèle har sagt något naturligtvis. Hon träffade mig i handelsboden i dag.

— Ja, sade Tord igen.

Så tog han mod till sig.

— Hon har varit på Ekered, fortsatte han brydd. Hon sprang dit genast — genast hon förstod...

Han gjorde en hjälplös åtbörd. Han hade folkets blyghet för att med andra diskutera sådana ömtåliga ting.

Angela blev litet röd om kinderna.

— Jaså, hon har varit på Ekered? upprepade hon. Så tillade hon trotsigt:

— Då veta de det ju.

Petra blev upprörd.

— Det var inte snällt gjort av Adèle, sade hon hastigt. Vi skulle själva berättat det för Betty.

— Av Adèle kan man inte vänta sig någon godhet, sade Tord.

— Godhet . . .

De läto sina handarbeten vara. Deras vackra händer vilade sysslolösa i knäet. Tord älskade de där vackra smala händerna. Angelas och Petras händer voro så lika varandra. En gång, nu för så länge sedan, hade Petras hand hållit hans. Han hade fått uppleva dess mjukhet, dess underbara glatta hud. Han satt och såg på deras händer och längtade efter dem. Nu tyckte han åter att det var så onödigt att tala. Deras händer voro inte bara mjuka. De voro också starka, mäktiga att bära, att försvara sig själva. Besvärad dolde han sina egna händer, som nyss knutits för att slå. Han reste sig för att gå. Han hade inte varnat dem ändå, inte sagt allt det han haft på hjärtat, då han i snöstormen rusat över gården och in till dem.

Men Angela steg också upp. Hon gick fram till honom och tog hans hand.

— Tack för att Tord kom, sade hon.

— Jag ville . . . jag tänkte . . . stammade han.

— Jag vet, sade hon och lät sin hand stanna kvar i hans.

Då gjorde Tord något ovanligt för honom, han böjde sig ned och kysste handen. Så rätade han sig upp, flammande röd i ansiktet.

— Adjö då, sade han tafatt och var hastigt ute ur rummet.

V.

Betty fick annat att tänka på dagen efter det hon fått veta om Angela av Adèle. Just då Betty var på väg ut för att gå till Eka, tvärstannade hon på trappan. Tvärs över gården kom hennes dotter Edla. Hon hade en liten kappsäck i handen. Hennes fula bruna oklädsamma hatt hade åkt på sned. Hon gick med långsamma trötta steg som om den lilla tunna kappsäcken varit en alltför tung börda att släpa på.

— Edla, skrek Betty till.

Den stora överraskningen kom henne att halka på den hala trappan, och hon satte sig på trappsteget och var nära att falla baklänges. Men hon höll balansen, och fastän hennes tunga kropp inte orkade lyfta sig upp igen, sträckte Betty i sin vida pälskappa ut armarna mot Edla. Där satt hon med öppen famn, också hon med hatten på ett groteskt sätt över örat, och väntade att hennes dotter skulle ila emot henne. Men Edla gick lika långsamt. När hon kom närmare såg Betty till sin förskräckelse att Edla log en smula likt Hans' leende, som var ett dödstrött leende.

— Hjälp mig upp, kära! sade Betty förvirrad. Men Edla stod med hängande armar på nedersta trappsteget och blickade upp till Betty.

— Jag har kommit hem, sade hon ledsen.

— Men hjälp mig då upp, så vi komma in, upprepade Betty halvt skrattande, halvt gråtande över sin egen löjliga orörlighet.

Edla lyfte armarna och lät dem åter falla. Kappsäcken rullade till marken. Det skramlade litet av den.

— Jag förmår inte, sade hon.

Betty talade från översta trappsteget:

— Vad har hänt dig?

Edla var tyst. Betty tittade ned på henne. Så här hade det alltid varit mellan dem, kom det för Betty. Flera trappsteg hade skilt dem åt. Hennes dotter hade aldrig kunnat sträcka ut en hand för att komma Betty närmare eller hjälpa henne. Betty fick äntligen tag i en av verandapelarna och kravlade sig upp. Hon vände sin stora bak mot Edla, och åter log Edla bekymmersamt som Hans förr.

De stego in i hallen och togo av sig ytterkläderna.

— Jag tänkte mig till Eka, pratade Betty. Det är ett utmärkt promenadväder.

Det var det nu inte. På morgonen hade det töat, och vägarna voro rinnande floder. Men Betty ville pigga upp sin dotter med tal om det härliga promenadvädet. Edla tittade ironiskt ned på sina

kängor som voro våta. Därpå tog hon av sig pincenezen och torkade omständligt de immiga glasen.

Betty, som nu fått av sig kapp och hatt, såg med otålighet på.

— Kom då in i pappas rum, sade hon hastigt. Lille Hans var alltjämt »pappa». »Pappas rum.» »Sitt i lilla pappas stol.» »Pappa ville ha det varmt.» Hörde också Edla hans trötta steg, som alltjämt släpade sig runt Ekereds ägor?

Hon följde efter Betty genom rummen. Medan hon gick kunde hon inte låta bli att i förbifarten stryka över en stolskarm eller nypa litet i en duk på något bord. Hade Betty vänt sig om, skulle hon blivit glad, om hon sett det. Så brukade också Betty göra, när hon kom hem från någon resa: klappa möblerna en smula, som om de hälsat henne välkommen tillbaka.

— Sätt dig här i pappas stol, sade Betty raskt.

Också nu, som dagen förut då Adèle besökt Ekered, brann det en brasa i kakelugnen. Betty tyckte om de där brasorna. Deras småpratande röster fyllde de stora rummen, när hon satt här ensam.

— Säg mig, hur är det nu fatt? frågade Betty oroligt.

Edla gjorde en liten grimas.

— Jag är helt enkelt slut, sade hon.

Betty hoppade till. Ett av hennes barn »slut»? Omöjligt! Hon granskade ofrivilligt sina armar

som om någon plötsligt sagt att en av dem vissnat och inte längre kunde brukas.

— Du är visst inte slut, sade hon med stor bestämdhet.

Edla var tyst. Ingenting att svara på. Hon hade sagt som det var, men Betty ville ju inte tro det.

Hela vägen från stationen hade hon gått. Hennes fötter hade stampat och stampat i snösörjan. Kappsäcken, fastän lätt, hade snedvridit henne. Men i kappsäcken låg ju intyget från doktorn i Stockholm att det var något litet fel på hennes lungor. Det var det där intyget som legat som en stor sten i botten på kappsäcken. Hon hade arbetat för hårt på sin plats som lärarinna i skolan. En utmärkt plats. Inte heller hade hon väl behövt arbeta så hårt! Men den flitiga Edla måste arbeta. Hon hade bränt ljus till sent på nätterna. Det var hennes första plats, och hon hade varit så glad åt den. Men det var ingenting för en ung flicka som växt upp på landet. Om dagarna i klassrummet, en snabb promenad hem, en brådskande middag, då maten inte ens smakat henne, och så instängd i det lilla rummet på Sibyllegatan, bredvid det, där Hans suttit och stirrat på himmelens flygande moln, till dess han tagit sitt liv och förenat sig med dem.

Nu berättade Edla sorgset alltsammans för Betty. Betty hörde noga på, men alltjämt med ett förvånat och misstroget uttryck över sitt ansikte.

Och ändå hade hon alltid varit rädd just för Edlas lungor. Hemma hade hon stoppat i henne mat och tvingat henne att dricka stora glas mjölk. Men Edla hade förblivit lika tanig och mager. Så var väl hennes natur, hade Betty tröstat sig med. Och nu?

— Du kommer att vila upp dig här, sade Betty.

— Ja, doktorn ville det. Jag måste vara från skolan hela våren.

— Gudskelov, utbrast Betty bara glatt.

Edlas pincenezglas glänste. Hon torkade dem igen, men hon hade inte gråtit. Det var bara det att mamma Betty inte ville förstå. Gudskelov, sade hon. Visste hon inte att det där arbetet var Edlas hela liv och hennes enda mål? Vad skulle hon nu göra? Lantlivet lockade henne inte, som det lockat Gotthard. Hon var född på landet, men hon hade inte något intresse vare sig för folket där eller för naturen. Hon hade icke någon ro att sitta och lyssna till trädens susning eller att fröjda sig över små löv som sprucko ut om våren. Djuren brydde hon sig heller inte om. Det kunde gå an, när man var barn och lekte i ladugården. Vad skulle hon nu här att göra?

Hon såg förstulet på Betty. Hon förstod nog att Betty var tagen av underrättelsen om hennes sjukdom, men satt hon inte där och försökte förgäves dölja sin belåtenhet över att ha fått sin dotter tillbaka? Betty hade aldrig gillat skolarbetet.

— En flicka skall gifta sig — bilda ett hem, hade hon sagt.

Längtade hon inte bara efter att få ösa linneskåpets skatter över Edla? Hade hon inte böcker fulla med präktiga matrecept som hon var alltför villig att lära bort?

Edla slöt trött ögonen. Nu var det Bettys tur att se på henne. Och hon gjorde det med växande oro. Det där bleka magra ansiktet, likt Hans', men alldeles utan hans poesi! De smala hopknipna läpparna! Näsan, som nu när pincenezen låg i knäet, hade ett rött band över sig, som efter ett sår! Skuggorna kring ögonen!

Min lilla flicka, värkte det inom Betty. Hon skulle velat ta henne i sin famn och vagga henne av och an. Men man tog inte denna Edla i famnen.

Och Betty tänkte med ens att det varit mycket bättre om Edla kommit hem och förtrott henne att hon väntade ett barn som Angela. En skam visserligen, men ändå! Ett nytt liv i en frisk kropp. Nya förhoppningar. Glad oro.

— Lyckliga Angela!

Betty visste inte att hon sagt det högt.

— Angela? sade Edla och öppnade ögonen. Varför är hon lycklig?

Och då brast det ur Betty, det, som hon hela natten efter Adèles otrevliga besök tänkt på. Att Angela var lycklig. Hon som lytt kvinnans bestämmelse, vilken var att föda nya barn till världen. Kvinnan var ett växande, ett grönskande

träd som skulle överskygga hela jorden. Från kvinnan brast livet ut. Hon växte, hon frodades och hon sträckte beskyddande armar, gröna grenar, över jorden. Lyckliga Angela, vari livet porlade! Lyckliga Angela, som skulle få ett litet barn i sina armar! Allt detta hade hon tänkt säga till Angela i dag. Nu var det i stället den redan som förtorkade Edla, vilken fick alltsammans över sig.

Edla lyssnade. Det kom ett hånfullt uttryck i hennes ansikte. Nu var hennes mor i farten igen! Nu längtade hon efter att få vagga en ny liten von Pahlen i sina armar. Edla begrep också strax det förstuckna medlidandet med henne, Edla, som kom fram i moderns ord. Hon skulle inte föda. Hon hade låtit sin ungdom gå med studier och läxläsning. Dammiga böcker, vilkas fina stoft farit in i hennes lungor, hade förstört henne. Hennes rygg hade blivit krokig av att sitta lutad över dem. Men hon hade lärt det som Angela aldrig skulle lära. Hon »visste allt» om många stora män och kvinnor. Hon kunde språk. Och hon kunde böckernas innehåll nästan utantill.

— Angela har ingen framtid mer, sade hon, gällt avbrytande Betty.

Betty blev bestört över en sådan okunnighet. Hon mindes icke längre att hon bara i går gråtit över Angela och hennes framtid.

— Angela, sade Betty nästan högtidligt. Angela kommer att leva vidare i en annan. En kvinna

med ett barn är större än en diktare eller vetenskapsman. De leva i sina verk, men torra bokstäver, trycksvårta äro deras barn. Angelas är ett av kött och blod. Det väger mera och betyder något större.

Edla skakade trött på huvudet.

— Det tror jag nu inte, viskade hon.

Sade hon det inte till sig själv? Försökte hon inte övertyga sig själv om att hennes liv var mera värt, trots förstörda lungor och en kutig liten rygg? »Det tror jag nu inte.» Den försiktiga viskningen nådde in till hennes hjärta. Och hjärtat gav en liten stöt tillbaka så att blodet i dunkningar drevs genom ådrorna. Och i den stunden kände Edla att något gått förlorat. Också Betty och Gotthard hade i första ögonblicket, då de hört om Angela, känt som en tomhet och att något gått förlorat. Men för Edla betydde det något annat: en känsla för första gången av osäkerhet — att hon kanske ändå valt fel. Ett par armar som ville öppna sig, men slöto om intet. Ett sköte som redan borde fyllts, men som var tomt.

Åter putsade hon sina pincenezglas. Hon var krympling redan, men hon visste det inte. Hennes tankar sökte sig till Angela. Stackars Angela, försökte hon säga sig. Men till sin förvåning kunde hon alls inte ömka henne. Hon frös till så att de smala axlarna skakade en smula.

Då upptäckte Betty till sin förskräckelse Edlas våta kängor.

— Du är ju dyvåt, klagade Betty. Du kommer att förkyla dig.

Betty grep med båda händerna om stolskarmen och reste sig upp. Och så gjorde hon något som Edla sedan länge skulle minnas. Hon föll med svårighet på knä framför sin dotter och lyfte upp hennes ena fot. Medlidsamt betraktade hon den.

— Så våt, mumlade hon öm och ledsen. Så våt. Stackare du.

Och så började Betty snöra upp Edlas kängor.

— Men mamma då! vågade Edla en svag protest. Låt mig göra det.

Men nej! Äntligen hade Betty fått en liten del åtminstone, en liten bit av Edla i famnen. Åter var Edla ett barn, som inte kunde reda sig utan Bettys hjälp.

När kängan kommit av, höll hon de båda fötterna i fuktiga yllestrumpor i sina mjuka varma händer. Hon viskade dumma älskvärda ord till dem, gned dem sakta, andades på dem.

Edla kände för ett ögonblick ett obeskrivligt lugn komma över sig. Hon var hemma. Mamma Betty, den stora moderliga hönan, hade plockat henne till sig och värmde henne nu under sina vingar. Men känslan försvann lika hastigt som den kommit. Här skulle hon nu tvingas att härda ut i sysslöshet under månader. Ja, sysslösheten hade redan börjat, då Betty snörde av henne kängorna.

Hon rusade upp och ryckte nästan ovänligt till sig kängorna.

— Jag kan inte. Å, det är förfärligt, utropade hon.

Så rusade hon på dörren. Med en liten ihålig smäll slog den igen efter henne. Bläckhornet på Hans' stora mahognyskrivbord skramlade till av luftdraget.

Betty låg kvar på knä. Hennes händer voro åter tomma.

VI.

— Jag förstår inte att man bara kan, sade Edla och var alldeles röd i ansiktet, där hon satt på Angelas schäslong.

Edla och Betty hade kommit åkande på förmiddagen till Eka. Betty hade inte haft någon ro, förrän hon fått överlämna de där små plaggen till Angela. Det var precis som om hon redan väntat att finna Angela med ett litet naket, blåfruset barn på armen. Hon hade tagit Angela helt rörd i famnen, sedan hållit henne på en armslängd ifrån sig och uppmuntrande sagt:

— Du skall få se att det går utmärkt, kära Angela.

Sedan hade hon skjutsat upp Angela och Edla till Angelas rum för att ostörd få prata med Petra.

Och här satt nu Edla på Angelas schäslong rak i ryggen och med knäppta händer, medan Angela med knäet fullt av Bettys småbarnskläder betraktade henne med ett oroligt ansikte.

— Vad menar du? frågade Angela lågmält.

— Å, naturligtvis det att ge sig åt en man. Det är avskyvärt, sade Edla tvärsäkert.

Hon hade inte bara studerat historia och geografi, Edla. Hon hade också läst böcker om sexualhygien och om äkta makars inbördes förhållande. Några föredrag om ogifta mödrars ställning, hållna av vassnästa och högljudda kvinnliga advokater, hade hon också bevistat. En hel timme hade hon i Sofia Brennerförbundet lyssnat på den fruktade draken Tilda Dieb von Futzenschwein, för vilken de djärvaste togo till flykten och som såg ut som en gammaldags karikatyr på skräckinjagande torgmadam. Nej, hon var visst inte okunnig om detta livet, om kvinnans liv. Det var bara det att hon hyste ömkan och förakt för dessa svaga kvinnor som läto männen behandla sig hur som helst. När hon den dagen återvänt till Ekered och hon hört Bettys utrop: »Lyckliga Angela!», hade det för ett ögonblick stuckit till inne i henne av en hemlig, aldrig förut erfaren avundsjuke mot Angela. Men hon hade knappt gjort klart för sig själv, vad hon så hastigt och flyktigt förnummit.

Angela väntade stilla med småbarnskläderna i sitt knä. Hon strök varsamt och smekande över dem. Hon höll ögonen sänkta. På något sätt förargade detta Edla att hennes mor skänkt Angela deras egna kläder. Det var precis som om Betty menat att det omöjligen kunde tänkas att Edla någon gång i framtiden skulle kunna behöva dem. Visserligen hade Betty ju inte givit Angela alltsammans, men det förtröt Edla ändå att se Angela sitta där så trygg med dem i knäet. Pu, en bli-

vande mor tycktes vara något alldeles extra heligt. I själva verket kunde man väl säga att Angela »fallit». Ett obehagligt ord förstås. Men var det nu inte så? Helt enkelt hade hon blivit förförd som en vanlig piga.

Edla retade upp sig. Hon knuckte på huvudet. Hon själv hade hållit sig ren. Hade hon aldrig blivit frestad? Det var Edlas övertygelse att en kvinna visst inte behöver bli frestad, om hon inte själv vill det, trår därefter. Och den där lilla Angela hade säkert trått och längtat. Man såg det ju på henne. Detta drömmande ansikte, de stora svarta ögonen som hade ett djup man inte kunde pejla, ja, det silkeslena blonda håret som tydligen bara var till för att bli smekt och struket. Precis som pälsen på dessa hundar, som ingå sina hetsiga lösa förbindelser i gathörnen. Edla hade nog sett dem, hade knappt kunnat undgå att se dessa snuskiga uppträden. Och Angela? I vilken hörna hade hon nu sjunkit ihop och överlämnat sig åt en mans råa smekningar? Och vem var den där älskaren? Helst och av för henne själv okända anledningar hade Edla sett att det varit någon liten puttefnask till karl, gärna ett sannskyldigt missfoster.

Men när hon åter betraktade Angela, måste hon motvilligt säga sig att den där härliga kroppen inte kunnat taga till sig något missfoster eller en obetydlighet.

Edla suckade.

— Hur känner du dig, Angela? frågade hon med verkligt medlidande.

Då höjde Angela blicken och log. Hon missförstod frågan. Hon begrep inte att Edla syftade på hennes moraliska tillstånd och hoppades att hon, den arma fallna, skulle vara ödmjuk, förkrossad.

— Tack, snälla Edla, sade därpå Angela glatt. I början, må du tro, mådde jag illa. Jag fick inte behålla maten ens. Jag mådde förskräckligt. Men nu när det där underbara inom mig liksom mognat, är jag bara lycklig. Å, Edla, om du visste vad det är härligt med . . .

Men Edla avbröt henne tvärt.

— Förskona mig från detaljer, sade hon skarpt. Jag menade naturligtvis inte så. Jag tänkte att du ångrade dig.

Angela gav sin kusin en häpen blick. Här var hon nu åter i den skumma handelsboden, ett föremål för människors dom eller önskan att beskydda. Hon och Edla hade aldrig riktigt förstått varandra. Även som små hade de ofta varit av olika meningar. Edla hade visat sig överlägsen. Hade haft lätt för att lära utantill och rabblat upp sina läxor med osviklig precision. Men hon hade alls ingen fantasi. Hon kunde inte föreställa sig något utanför deras egen värld. Allt gick in i skolschemat eller i dagordningen. Det som hände oväntat eller utanför hälsade hon med ett visst löje. Och Angela mindes plötsligt hur hon själv, Edla och Gotthard, en gång kommit in i ladugården på

Ekered och varit vittne till hur en ko kalvat. Angela hade blivit halvt ifrån sig av förskräckelse, men då hon talat med Edla hade denna gjort narr av henne och småförståndigt försäkrat: »Så bli alla små barn till. Ingenting märkvärdigt i det.» För Angela hade jorden fyllts av blod och djurs hessa klagorop. Hon hade långt efter den där händelsen vaknat våt av svett om nätterna och oroligt trevat omkring sig i sängen, som om hon väntat att finna en liten blödande smutsig unge bredvid sig bland lakanen. För Edla hade kalvens födelse varit något alldagligt som hon inte ens brydde sig om att fundera över. Hon hade ju vuxit upp på landet bland djuren, och för deras suckar hade hon ingen känsla.

Angela undrade inom sig, varför inte Edla nu tog hennes tillstånd för något lika naturligt och för henne likgiltigt. Hon förstod inte att Edla inte ens för sig själv ville erkänna att en viss avundsjuka stigit upp inom henne vid åsynen av Angela. Och avundsjukan födde ovilja, inte ens lämnande plats för det forna visa smålöjet.

Angela strök tankfullt över de små mjuka plaggen. Redan klädde hon sitt barn i dem. Hon var upptagen med att linda om en liten varm kropp.

Ängrade hon sig? frågade Edla. O, nej! Det här begrep inte Edla. Det ingick varken i hennes skol-schema eller i hennes dagordning. Hon hade verkligen ingen rätt att fråga så där. Det var till och

med obehagligare att ha Edlas blickar på sig än Adèles. Adèles voro enbart elaka, som om de ville sticka en dolk i en. Men Edlas voro sökande och ytterligt nyfikna. Det var som om hon begärt att Angela skulle öppnat ett fönster in till sig. Hur bekvämt att utan att förnimma kärleken eller ut-sätta sig för dess farliga risker få skåda kärlekens mekanism!

Angela tittade litet skyggt på Edla. Pincenez-glasen blänkte. De återspeglade en gren av ett träd därute, och den grenen ville köra in i Angela. Träden, eljes så goda och vänliga, tycktes ha blivit som förvandlade, då de speglade sig i Edlas pincenezglas. Nu ville de såra. Stackars Edla som ingenting visste om hur det var att ge sig hän, att skänka bort sig själv!

— Jag är lycklig, sade Angela med en drömmande blick.

— Det är oförlåtligt, sade Edla stramt. Hela det där bröllopsföljet, de där perversa, omoraliska människorna som voro här en tid, tyckas alldeles ha förstört dig.

Angela hade ju ingenting att skaffa med »de omoraliska människorna». Men hon skulle aldrig få Edla att inse att hon inte heller hörde till dem. Hennes hand började darra litet. Ett litet vitt plagg, en linda visst, halkade ned i golvet. Edla böjde sig ned och tog upp den. Hon kände den mjuka värmen mot sig. Vad tog det åt henne? Nu voro glasen för hennes ögon helt dimmiga.

— Jag har visst fått snuva, sade hon med grumlig röst och snöt sig ljudligt.

Ack, det var livet hon såg glida förbi sig. Hennes dåliga lungor som hade fått så mycket bokdamm i sig tålde inte att inandas det. Hon fick snuva och måste snyta sig. Och hon kände inte mera någon lust att förebrå Angela det som hänt. Men ändå var den förfärliga hetsande nyfikenheten kvar.

— Han borde väl ändå kunna tvingas att gifta sig med dig, sade hon och virade utan att tänka på det lindan om sin smala hand.

På det hade Angela ingenting att svara, det lät så alltför tokigt. Thomas Mellers namn skulle aldrig komma över hennes läppar. Hon förstod nog att Edla brann av nyfikenhet att få veta vem det var. Älskaren! Edla som aldrig haft lyckan att ha en älskare!

I detsamma stod Adèle i dörren. Hon kom alltid, när man minst väntade det.

— Nej, titta då, sade hon och gick fram till Angela.

Med ett raskt tag ryckte hon åt sig småbarnskläderna. Hennes smala ögon glimmade. Plagg efter plagg tog hon nu långsamt upp till beskådande: blöjorna, gördlarna, lindorna, de små, små näpna vita skjortorna med besparing och smala spetsar på. Hennes händer krökte sig om dem. Angela hade blivit blek. Hennes ögon voro svartare än vanligt. Och Edla, som kommit hit för att förebrå Angela hennes felsteg, stirrade på Adèle

med alltmer växande hätskhet. De där små tings-
terna hade omslutit henne och hennes bröder
Adèles fingrar sågo ut att vilja fläcka dem, riva
i dem.

De där äro von Pahlens, släkten von Pahlens,
tänkte Edla med ens hetsig. Det är Angelas barns,
den där kvinnan har ingenting med dem att skaffa.
Och plötsligt reste sig Edla smal och kantig. Hon
gick fram till Adèle och tog hela det vita fånget
ifrån henne. Adèle och Edla stirrade på varandra
med ögon rödkantade av vrede. Det var som om
de båda hade lust att rycka till sig Angelas hem-
ligaste lycka och värma sig med den. I deras
kroppar som föreföllo sterila, oemottagliga för kär-
leken och kärlekens frukter, gapade ett svart tom-
rum som måste fyllas.

— Tag hit, sade Edla och lade alla plaggen i
sin famn.

Hon stod ett ögonblick som hjälplös, så gick hon
fram till Angelas säng och kastade av sig bördan
på den.

— Jag visste inte, sade Adèle med ett skratt, att
det där var sådana dyrbarheter.

Edla kastade en förgrymmad blick på Angela
som satt där vid fönstret och vilade händerna i sitt
svällande sköte.

— Det är dyrbart för Angela, sade Edla då, och
hon tillade med en kväljande förnimmelse av att
hon talade sanning:

— Det är ingenting för oss.

VII.

En dag i december då Petra och Angela kommo ned till frukostbordet låg det ett brev med tysk stämpel på Petras plats. Det var en härlig söndagsmorgon. Den frid som alltid tycks behärska söndagsmorgnar på landet fyllde matsalen.

Den är sällsam och underbar, denna landets söndagsfrid. På gården och åkrar ligga till och med under de brådaste månaderna redskapen övergivna. De sträcka ut sina svarta armar och förvidna kroppar som om även de sökte vila. Gårdsplanen framför herrgårdsbyggnaden är krattad i fina rutor eller i små vågor. Man näns knappast beträda den. Om någon tidigt på morgonen gått över den, dröja svarta märken efter fotstegen kvar, som om något vardagens troll hastigt drivits på flykt över gården och stupat i vattnet. Handelsbodens luckor äro väl tillslutna, dörren med de färglagda plakaten stängd. Man kan få se handelsmannen i vita skjortärmar och pipan i handen sola sig på förstugutrappan. Mjölknigen av korna och ladugårdens skötsel äro för länge sedan överstökade. Blida kor mala långsamt fodret mellan käkarna. En kullstälpt mjölkhink utanför ladugårdslängan

blänker och blinkar i solskenet. Några mjölkdroppar rinna långsamt ned och bilda en vit liten pöl på den mörka jorden. Gödselhögen sänder inte ens några ångor. Den är majestätisk, denna kolsvarta gödselhög, som höjer sig mot en blå söndagshimmel. På vägen leka några barn, som skickats ut från stugorna. Men deras lek är stillsam, därför att de fått helgdagskläderna på. Långt bortifrån ringer en kyrkklocka. En vind fångar klockklängen. Stundtals hörs den så att det dånar för öronen, men ibland har den fallit som droppande silverkläppar ned långt bakom de blånande bergen. Klockslagen försvinna då, och allt blir åter tyst. Om en ko i ladugården vågar råma, är det som en jordbävning. Det kan också hända att stillheten brytes av rullande hjul. En vagn kommer farande med folk som åker till kyrkan. Men så försvinner också vagnen i en krök. Skogen på ömse sidor om landsvägen behagar väl susa litet, de stora träden i parken också. Men suset är viskningar som flyta in i tystnaden.

Petra satte sig, tog brevet i handen och tittade på frimärkena.

— Från Berlin, sade hon. Nu få vi veta litet om hur de ha det.

Men varken Petra eller Angela kände någon lust att öppna brevet. Efter bröllopfesten hade Betty fått ett glatt telegram från det avresta sällskapet med deras uttalade tacksägelser. Det var ett långt telegram därför att alla hade tecknat sina

namn under. Men sedan hade ej hörts något mer. Den märkvärdiga vigseln i kyrkan med de två brudparen och bröllopsmiddagen hade långsamt sopats bort av himmelens vindar. Man tänkte inte mycket på dem som givit sig av. Petra och Angela voro helt enkelt glada över att alltsammans var över. Men nu låg här ett brev, och sedan måste de ju svara på det. Och så kanske det skulle komma ett par brev till. Den enda av hela sällskapet de kände en verklig och stor sympati för var väl Agda. Hennes svarta ögon och blida väsen hade alltid på dem utövat sin intagande dragningskraft.

Frideborg med hennes små tillgjorda fasoner måste de ju le åt. De övriga och deras egna släktingar därtill, som Stellan till exempel, retade dem.

Solskenet lyste in genom fönstren. Rutorna blevo gnistrande blå och vita, som om himlen själv skurit till dem.

Angela sträckte sig efter en rostad brödskiva och lade marmelad på den. Hon hade blivit mycket svag för sötsaker den här tiden. Hon tittade ut genom de blå rutorna och funderade på om de skulle ta sig en lång promenad genom skogen. Brevet med de tyska frimärkena låg emellan dem. Det kom från ett land där man förde krig. Stod det inte för resten »censur» i ena hörnet? Främmande människors händer hade fingrat på det. Det kunde ju innehålla något fruktansvärt. Underrättelser om något som skulle kunna komma att störta deras

eget land rätt ned i den brinnande avgrund, på vilken det balanserade.

Petra och Angela tittade på brevet och sågo leende på varandra. De älskade dessa söndagsmorgnar på Eka och hade alls inte lust att få in andra människors röster i den stilla matsalen. De sågo arrendatorn gå förbi. Han gick verkligen utmed kanterna på gårdsplanen — liksom av gammal vana, för att ej förstöra krattningen. Det rörde Petra. Hon tyckte alltjämt om honom med en särskild öm känsla som inte längre hade med kärleken att göra. Hans ansikte skymtade ett ögonblick förbi rutan. Det var bekymrat och blekt. Vem vet vilken natt han dök upp ur? Det skarpa ljuset blottade hans sorger, som om det plötsligt borrar tvärs igenom honom. Så var han försvunnen.

När de nu kommit till kaffet, lyfte Petra miss-tänksamt konvolutet mellan två fingrar och skar upp det med bordskniven.

— Det är från Frideborg, sade hon och vände hastigt bladen.

— Å, Frideborg!

För Angela dök genast bilden av Frideborg upp. Frideborg med sin mattbleka hy, denna underbara elfbenshy som ingen annan, utom Agda, hade och som gjorde hennes ansikte till något sällsamt smycke hämtat från ett okänt och fjärran land, Frideborg med ögon, mörka, dunkla ögon som sågo något långt borta, Frideborg med ett skratt som var vulgärt och som steg i kaskader mot skyn.

Angela smålog. Petra sade:

— Frideborg tycks ha lärt sig något litet tyska redan. Hon börjar brevet med: *Ach, Du liebe Petra*. Kanske någon sjungit: *Ach, Du lieber Augustin* för henne.

Petra läste upp det lilla brevet. Det föreföll som om Värnamobaletten, Kabaré Svenska Lösen eller vad den nu slutgiltigt döpts till knappt ens startat ännu. De bodde allesammans i några rum ovanpå det där nöjesetablissemmentet i närheten av Friedrichstrasse, som innehades eller förestods av Lotty samt dennas mor och vari greve Gusten tycktes vara åtminstone delägare. Där tycktes icke vara ro, varken dag eller natt. »*Jag mår ofta illa, men det beror väl på mitt tillstånd*», skrev Frideborg naivt. Hon berättade mycket knapphändigt om de två damerna, men kallade i alla fall Lotty för *Gräfin von und zu Sauss*, såsom denna väl själv lät titulera sig, vilket hon ju också hade all möjlig rätt till, då hon varit gift med den påvlige greven Sauss, Gustens föregivne far, i dennes andra gifte, samt dessutom liksom Gusten själv hade den avlidne äkte gamle Hönsekindsgreven Sauss till verkligt och köttsligt faderligt upphov. Kanske hade hon inte någon förmåga att berätta med pennan i handen, muntligen hade hon ju det i ganska hög grad, och det sammanhängde väl med denna hennes talang att hon liksom alla födda berättare hade svårt att strängt hålla sig till sanningen och låta bli att fantisera

och brodera ut. Kanske också kände hon ingen vidare lust att närmare beskriva dem. Det senare verkade mest troligt. Men hon slutade med ett par rader, som varken Angela eller Petra voro i stånd att riktigt begripa: »*Livet är underligt*», skrev hon, och man kunde föreställa sig hur mystisk hon måste sett ut när hon nedskrivit detta: »*Man stöter samman med människor som man aldrig sett. Men, ach, Du liebe Petra und Du liebe Angela, så finner man med ens att djupa band förena en, den ena med den andra. Vi äro väl alla släkt. På mer än ett vis. Er Frideborg.*»

— Vad menar hon? sade Petra förvirrad och höll upp papperet mot ljuset som om hon väntat att dessa ord då skulle bli klarare.

— »Djupa band», sade Angela skrattande. Man kunde väl snarare tänkt sig att hon skulle skrivit »fina band», eller »dyra band», eller något liknande. Och det hade ju också varit korrektare.

— Det är inte bara det, grubblade Petra. Det hela låter så konstigt med att vi skulle blivit släkt.

— Släkt? sade Angela. Hon menar naturligtvis att vi blivit släkt genom Stellan. Hon heter ju von Pahlen själv nu och är säkert förtjust över namnet.

— Ja, ja.

Petra läste åter tyst igenom brevet.

— Men, upprepade hon, det där med: »vi äro alla släkt på mer än ett vis». Det måste ändå ligga något särskilt under det, utom att vi verkligen ju ha blivit släkt, som du säger.

— Det tror jag inte, svarade Angela, tryggt. Du vet ju hur Frideborg uttrycker sig. Hon lägger huvudet på sned och säger något som hon tror vara poetiskt eller djupsinnigt, men har inte själv den avlägsnaste aning om vad hon egentligen menar med det.

— Kanske. Och ändå!

I Petras hand vägde det lilla brevarket med de hemlighetsfulla slutorden tungt. Det hade förjagat den där särskilda söndagsfriden. Hon visste ju att det skulle föra oro med sig. Vad hade de för sig där nere i Berlin, de där två unga flickorna Agda och Frideborg som så hastigt blivit gifta och med män som syntes passa dem så illa? De tycktes leva i någon hets. Det är väl alltid hets och oro i ett krigförande land, men Frideborg måtte det ha stigit åt huvudet.

»Vi äro alla släkt. På mer än ett vis.»

Petra kände liksom en svag motvilja för att räkna släktskap med Frideborg. Hon tyckte illa om denna sin svaghet. En vacker flicka — visst var hon det. Men det var också något tvetydigt i själva luften omkring henne. Petra visste att hon bar på Bernard Landborgs barn, och så hade hon ändå utan vidare gift sig med den flabbige Stellan. Gällde det en vanlig människa, måste sådant ju onekligen kallas minst sagt hållningslöst. Men där Petra satt och vägde brevet i sin hand, utan att ännu kunna släppa det ifrån sig, var det som om Frideborg snuddat vid henne. Då hänrycktes hon

motvilligt av den ungas säregna skönhet och hon såg hennes röda mun forma ord, som om hon velat viska Petra något i örat. En hemlighet? Jorden var fylld av hemligheter.

Petra reste sig plötsligt.

— Vi gå ut på en promenad, sade hon nästan häftigt. Det är ju ett härligt väder.

En stund senare gingo de över gårdsplanen, som var vit i solskenet.

Angela stannade och sträckte upp armarna.

— Det är ju vår, sade hon.

Petra betraktade henne. När Angela sträckte sig så där, märkte man mer än väl att hon väntade en liten.

Vi måste ändra hennes kläder, tänkte Petra missnöjd med att hon inte genast kunde flyga med i Angelas glada stämning. Det var inte vår än. Ännu väntade dem mörka dagar och en lång vinter. Isstyckena klirrade ju nere vid stranden av sjön. Träden voro nakna. Ett par grenar hade blåst ned på en av gångarna. De voro tvärt avbrutna, som om de varit av sprött glas. Det var kylan och höstblåsten som åstadkommit detta.

Petra lyfte med stor möda undan dem och bar upp dem på gräsmattan som var svart och vit av jord och snö. De skulle burit knoppar och blad, tänkte hon och var nära att brista i gråt som om en anförvant dött. Och strax därpå, med Frideborgs ord:

»Vi äro väl alla släkt. På mer än ett vis.»

Vad kunde Frideborg ha menat?

VIII.

Vad veta vi egentligen om dem som gått före oss och som nu vila i jorden? Ingenting. Egentligen ingenting. Vi vistas och leva vårt liv i rum där de dödas och försvunnas fotsteg och röster för länge sedan förklingat. Kanske skymta vi någon gång i en oviss skymning skuggan av en hand eller glansen av en blick i en spegel. Då rycka vi till och tänka förskräckta på spöken. Vi skynda oss att tända ljus så att rummet ligger klart och vitt med varje vrå upplyst.

Då äro vi åter lugna. Vi röra vid stolar och bord, välkända ting i vilka vardagen lever. Men för länge sedan vidrördes dessa blanka ytor av andra händer, de dödas händer. Spegla de sig inte i mahognybordet? Ha inte deras röster smultit in i väggklockans tickande och dova slag? Här, just här i biblioteket, där Petra von Pahlen tycker om att sitta, vilade fru Laura Löwenström, som en gång ägde Eka, också gärna om aftnarna. På pallen, där Petra sätter sina fötter, stödde sig också hennes små fötter. Som barn vistades Petra ofta om somrarna på Eka hos sin faster, som då var

änka efter kammarjunkare Löwenström. Petra minns henne ganska väl. De höllo av varandra, barnet och den gamla damen. Men vad visste Petra om hennes inre liv, om hennes hemligheter? Ord eller meningar hon yttrat i sin livstid gå från mun till mun även sedan hon är död: »Faster Laura sade eller tyckte det och det.» Hon var en godhjärtad och munter och praktisk kvinna. Ja, »faster Laura sade» och »faster Laura tyckte». Men vad faster Laura innerst tänkte och kände, det visste inte Petra och ingen annan heller ända till den afton i december 1914 på Eka, då Petra fann Laura Löwenströms dagbok.

Hur hade de kunnat sitta i stolen med de röda rosorna och gröna bladen, som Angela så beundrade, utan att känna den tunna bok av papper, som blivit insydd mellan fodret och stolsryggen? Det var obegripligt. Men denna dag i december, en vacker solskensdag, hade stolen varit ute till piskning med en del andra möbler. Boken hade på något sätt blivit rubbad ur sitt läge, eller hade trådarna som fäst dem vid stolen lossnat. Allt-nog, denna afton när Angela gått upp och lagt sig slog sig Petra ned i den gamla stolen för att ännu en stund dröja kvar i biblioteket och läsa en engelsk roman hon nyligen påbörjat.

När hon lutade sig tillbaka, kände hon plötsligt att stolsryggen var knölig. Hon steg upp och for med handen över den. Det prasslade. Det låg något gömt därinne i den vackra bondrococostolen

med de röda rosorna och bladen. Petra stod en stund och såg på den. En sakta rädsla smög sig, utan att hon kunde förstå varför, över henne. Det där som prasslade kunde ju helt enkelt vara några tidningsblad, som satts där för länge sedan för att ge ryggen stadga. Men hon trodde ändå inte att det var tidningsblad.

Det var så tyst i rummet. Hela Eka var försänkt i tystnad. Hon borde gå och lägga sig. Men i stället för att gå upp i sitt rum tog Petra en vass liten sax från sykorgen och började beslutsamt sprätta upp stolens foder. Det var damm omkring det. Årtiondens gammalt damm som nu yrde upp som fint stoft. Petra hade fått öppningen tillräckligt stor och stack försiktigt ned handen. Hon tyckte frysande att det var som att sticka ned handen i en kista.

Dumheter! Hon fick tag i något och höll det framför sig. Det var en tunn liten bok. Med fin stil stod det skrivet utanpå: *Lauras dagbok*. Inte Laura Löwenström eller Laura von Pahlen, nej, endast Laura, som om den som skrivit namnet föraktat allt som var kopplat vid det och blott ville vara sig själv: en namnlös kvinna med ett förnamn bara.

Upptäckten av den lilla boken med Laura Löwenströms handstil fick Petra att matt i benen sjunka ned i den stora karmstolen, där hon helst brukade tillbringa sina kvällar. Hon tittade åter förundrad på den rosenpryddastolen mitt emot sig,

som dolt på en hemlighet. Rosorna glödde i lamp-
ljuset. Det uppsprättade fodret överst på karmen
hade en svagt rödaktig färg som blödde det ur ett
sår.

Petra satt så länge. Hon hörde träden susa utan-
för. De susade alltid. De läto vänliga och delta-
gande. Fastän gardinerna voro nedrullade, kunde
man se att månen lyste över gården. Gardinerna
hade fått ett skimmer av månljuset. Ibland foro
skuggor av en gren, som oroligt vajade av och an,
över gardinen.

Petra såg på skuggan och så på stolen. Boken,
så lätt och tunn av sprött gulnat papper, tyngde
hennes knä.

Slutligen öppnade hon boken. På första sidan
stod: »Till min brorsdotter Petra von Pahlen, när
hon fyllt trettiofem år.» Detta som boken inne-
höll var alltså ämnat för Petra. Men varför hade
då Laura Löwenström gömt boken så väl? Det
hade ju kunnat hända att man aldrig hittat den.
Kanske hade hon ändå i sista stunden ångrat sig
och feberaktigt sökt efter ett gömställe och så
tänkt på den gamla stolen. Det var troligt, men
Petra skulle aldrig få veta det säkert.

Skulle hon läsa boken? Hon vred sig ängsligt
av och an. Det är så allvarsfullt att lyssna, när
en död talar. Förstår man inte allt, missuppfattar
man det till och med, äro den dödas läppar borta
för alltid. De kunna ingenting förklara.

Men slutligen segrade Petras nyfikenhet. Hon

började läsa. Hon hade endast hunnit några sidor, då hon började skälva som om man mitt i natten flyttat ut henne i stolen på gården i månljuset. Hon kröp ihop i stolen, tittade upp, fann rummet sig likt, sökte liksom skydd i den trygga anblicken av möbler och bokhyllor och fortsatte att läsa efter en stunds uppehåll.

Petra upphörde icke att läsa. Klockan därute i salen slog halv tolv, tolv, ett, men Petra rörde sig inte annat än för att då och då blicka upp och omkring sig i rummet liksom för att alltjämt söka skydd i åsynen av alla de ting hon var så van att se omkring sig här på Eka.

Hon var vid slutet av boken, då Angela plötsligt stod i dörren till biblioteket i sin morgonrock och det ljusa håret hängande i mjuka vågor omkring sig. Hon hade vaknat och sett Petras dörr vara öppen. Hon hade smugit sig dit och funnit Petra borta. Då hade hon gripen av oro sprungit nedför trappan.

— Vad är det? Har något hänt? frågade hon nu då hon såg Petras ansikte blekt av nattvak.

Petra svarade sömngångaraktigt:

— Ja, något har hänt. Jag vet inte ännu, om det är förskräckligt eller underbart. Det har i varje fall hänt något.

Angela satte sig i rosenstolen som blödde av sitt nyöppnade sår, men det såg inte Angela.

— Är det inte bäst att du lägger dig nu? sade hon och tog Petras kalla händer i sina.

Hon tyckte att Petra betraktade henne så besynnerligt.

— Vi veta inte vilka vi egentligen äro, sade då Petra. Här gå vi så säkra och tro att jag är jag och du är du, och en mur kringgårdar oss och våra handlingar. Och så plötsligt — nej, jag förstår inte . . .

Laura Löwenströms dagbok föll ned med ett svagt prassel på mattan. Angela tog upp den och såg förvånad på den.

— Rör den inte! skrek Petra till. Den har bränt mig. Akta dig.

Petra tog åter till sig den lilla tunna boken som gjort henne så upprörd.

— Du skall inte läsa den, sade Petra. Jag fann den här i natt i stolen du sitter i.

— I stolen? sade Angela. Det är ju omöjligt.

— Allting är möjligt, mumlade Petra.

— Kan du inte tala om för mig vad det är? sade Angela.

Ofrivilligt steg hon upp och flyttade sig ifrån stolen till en annan plats, mitt emot dem.

Petra tvekade ett ögonblick, så sade hon:

— Jag tror att Laura Löwenström skulle vilja att jag berättade det här för dig. Och själv kan jag nog inte sova, om jag inte gör det — nu när du ändå är här nere.

Angela böjde sig fram. Skenet från lampan föll över hennes ljusa hår och glänste i de svarta ögonen. Hon hade dragit rocken tätt omkring sig för

att inte frysa, och Petra kunde tydligt se den sväl-
lande linjen som rörde sig under tyget.

Hon skall ha ett barn, tänkte Petra med hjärtat
fyllt av oro och fröjd. Och en gång satt Laura
Löwenström så här i skenet från en lampa. En
gång...

IX.

Petra började berätta för Angela vad hon själv så nyss fått vetskap om. Det var som om också rummet väntade och lyssnade på denna historia. Men rummet visste om den förut. Också för Petra och Angela var det som om Laura Löwenströms historia stigit fram ur rummets tystnad, och till sist tyckte de att de liksom rummet och Laura Löwenströms möbler redan länge vetat detta.

Och medan Petra berättade på sitt drömmande stillsamma sätt, stego händelserna som färglagda bilder upp framför Angelas ögon, så att det var som om hon levde mitt inne i dem och hennes egen fantasi, smittad av natten, förstörde och fulländade dem.

Under mitten av 1860-talet kommer varje vår vandrande till Eka en spanskfödd zigenare som heter Pepe Sanchez och egentligen tillhör ett större zigenarfölje, men ofta skiljer sig från de övriga och ger sig ut på egen hand. I Sverige kallar han sig Lager. Pepe Sanchez Lager. Han har en säck på axeln, en fiollåda i handen. I säcken har han allehanda saker. Tillbehör att förtenna koppar-kastruller och att gälla gumsar med, men även

varor, kammar med glittrande silverränder och oäkta pärlor på, granna band, klänningstyger, småkram även, kattguld som glänser och tjusar ögat i dag och i morgon är vissna löv.

Pigorna rusa ut på förstugukvisten, när han kommer.

— Nu är Lager här igen, ropa de och stöta fnittrande varandra i sidorna. Nu är våren här.

Ja, han kom med våren till den karga småländska bygden. Det var vårbäckars knittrande fall omkring hans höga stövelskaft, det var vårvindarnas okynniga lek och lust kring hans fladdrande brokiga halsduk, och djupt inne i hans mörka ögon sken något som var lika värmande och också lika opålitligt som vårsolen själv, då den leende tittade fram bakom farande regnmoln.

Inne i herrgårdsköket gjorde han sig minsann god tid. Där bredde han ut sina varor — litet skrynkliga efter att länge ha legat i hans säck och ännu varma efter beröringen med hans breda skulderblad.

Pigorna skämtade han med, under det han drack sitt kaffe eller en mugg öl. Han nöp dem var han kom åt, medan de förtjusta flydde som höns åt vråarna till för att åter på nytt trippande närma sig honom.

Å, den Lager! Han kunde historier från alla landsändar, och han berättade dem på sin liksom skällande och väsande brutna svenska som gjorde varje ord hemlighetsfullt och särskilt tyngt av

betydelse, som om det bakom orden dolt sig en undermening, ett glittrande guldstycke kanske, som de falska han gömde i sin stora säck.

Ibland när han satt så med benen sträckta långt utåt golvet och med de bruna händerna beskrivande åtbörder i luften, kunde fru Laura Löwenström komma ut i köket för att höra på honom. Hon var icke gammal ännu, inte fyrtio år, och redan änka.

Då slog hon sig småleende ned vid kortsidan av det vithyvlade långbordet och lyssnade med händerna stödda mot hakan och de runda armbågarna i stramt siden mot skivan. Hon var varken ful eller vacker: en ståtlig, högre kvinna med en svart hårknut som en krona på hjässan och ögon med en smula svårmod och längtan i.

Upptäckte inte zigenaren snart den där längtan i hennes ögon? Säkert. Som alla sydlänningar och orientaler drog han snabbt sina slutsatser: en fin dam som har det tråkigt och ensamt, hur duglig och praktisk hon än tycks vara. Då tog han upp sin fiol. I skymningen då man knappt kunde urskilja mer än hans stora rullande ögonvitor lät han fiolen sjunga i köket. Han kunde spela. Och fru Laura tyckte att han med sin stråke rörde vid hennes eget hjärta så att det började droppa blod. Visst var hon ensam, men ännu mera ensam hade hon varit, medan mannen levde. Han hade varit för gammal för henne, kanske var han rent av född gammal, men han var i varje fall många år äldre

än hon. Han hade haft sitt att syssla med: han fördjupade sig i handlingar och dokument som hade att göra med gamla adelsätters historia. Han levde för genealogi och förnäm släktforskning. Han samlade heraldiska emblem. Han hade böcker fyllda av kolorerade planscher föreställande vapensköldar och böcker fyllda med ättelängder och de yvigaste stamträd. Med otrolig iver följde han en frälse-släkts historia ända fram till ursprunget, anfadern, ättemodern, alltid ryggsande tillbaka av olust, om han på vägen stötte på något som var av tvivelaktig adel eller otvivelaktigt plebejiskt. Men att leta sig fram i den underliga labyrint som var hans hustrus hjärta och känna sig för, om där till äventyrs fanns något som var ofrälse, det hade han intet sinne för. Sida vid sida hade de vilat i den äktenskapliga sängkammaren, men några klumpiga illa utförda smekningar var allt vad denne skinn-torre gubbe skänkt henne. Hon hade haft motvilja för hans maktlösa närmanden, och ännu vid fram emot de fyrtio var hon oberörd som en ung flicka. Kanske gjorde det sitt till att hon verkade yngre än hon var. Ännu väntade hon med hemlig skräck och trånad på det stora ögonblicket.

Läste Pepe Sanchez allt det där i hennes ögon, då de i skymningen sökte hans? Varför inte? Dum var han alls ej. Varje gång brukade han stanna en vecka på Eka. Han fick ett litet rum, en vrå ovanför höskullen. Härifrån hörde man om vårnätterna hans fiol klinga. Det var som om han

spinnande och sjungande velat locka någon till sig.

Hennes nåd fru Löwenström köper hans nipper. Hon tycker sig göra en god gärning därmed. En farande fattig zigenare, tänker hon leende och betraktar skräpet hon radar upp på toalettbordet framför sig. Ibland drar hon med en av hans kammar genom sitt mörka långa hår. Kammen glittrar i det svaga ljuset från oljelampan. Den löper som en eldstråle genom hennes hårslingor. Då får hennes leende något ovisst och skälvande. En av hans granna dukar lägger hon över sina nakna skuldror. Hon fäster den med en oäkta stor glasbrosch — hon som har så många dyrbara smycken i sitt skrin. Men hon tycker att den där glasbiten här i natten blixtrar på ett sällsamt sätt. Blir hon inte en annan i den utstyrelsen?

Jo, hon blev en annan, en ung flicka som ville vandra över hela jorden hand i hand med den svartögde zigenaren. Så drömde hon, medan ljusskenet blixtrade i den stora glasbiten på hennes bröst. Och ibland såg hon i spegeln hur röda strimmor kommo i glassmycket. Det var som om hennes eget hjärteblod runnit dit och färgat det med sin röda saft.

Hon öppnade fönstret och zigenarens toner kommo sakta silande in till henne som månstrålar. Om bara inte månen lyst så starkt denna natt! Smöge hon sig nu ut, skulle hennes stora gestalt fylla hela gården. Någon skulle kunna vakna och

se henne. Då drog hon sig in i rummets skugga och lyssnade stödd mot den äktenskapliga sängen.

Men en av dessa vårnätter kunde hon inte hålla sig stilla. Hon hade velat hänga upp en av zigenarens granna schalar över månen för att sänka hela trakten i mörker. Men hon trotsade månen och smög sig utefter husväggen till baksidan av byggnaden. Här stod hon länge darrande av köld. Så gled hon vidare som ett stort nattens djur med glimmande ögonstenar.

När hon kom in i stallet, stannade hon vid trappan och gav till ett litet rop. Genast tystnade fiolen med sin sång. Pepe Sanchez kom ned till henne. Kanske trodde han först att det var någon av gårdens vackra flickor som månskenet drivit ut på strövtåg. Men han røjde inte någon förvåning, när han upptäckte herrgårdens fru, lutad mot trappan. Kanske var han heller inte förvånad. Hade han inte lockat henne till sig?

Och den natten steg hennes nåd fru Laura stödd på zigenarens arm upp för den smala trappstegen till sitt enda stora äventyr. Vaknade någon i gården och förvånade sig över att fiolen så plötsligt tystnat? Dessa vårnätter hade fiolens musik blivit ett med de susande träden. Men nu teg den stilla.

Natt efter natt smög sig fru Laura Löwenström till höskullen. Zigenaren förlängde sin vistelse. Han glömde sina göromål och affärer. Han glömde kastrullerna som skulle förtennas. Han glömde gumsarna som väntade på att gällas. Med dem fick

det gå hur det ville. Varorna och krimskramset i den stora säcken fingo gärna för honom skrynklas och multna. Han hade äntligen funnit äkta guld.

Men en vårdag drog han sina färde. Ödmjukt med hatten i handen stod han på stora trappan framför fru Laura och tog adjö. Vinden ryckte och slet i hans granna halsduk, den flög ut som en upprorisk fana som längtade att rycka honom med sig. Och fru Löwenström såg honom gå. Hon tyckte att blommor och gräs på denna korta tid växt upp omkring Eka. Alla vårens vällukter voro i luften. Hon log, fastän han gick sin väg. Hon ångrade ingenting. Hon hade äntligen lärt känna kärleken och vällusten.

Men när zigenaren väl försvunnit, blevo dagarna långa på Eka och nätterna ännu längre. Snart märkte hon att hon skulle ha ett barn. Hon var änka och hon skulle ha ett barn. En sådan historia måste döljas. Då reste hon ned till Köpenhamn. Hon var rädd, ohyggligt rädd. Hon gömde sig helt för världens blickar. Om hon kunnat, skulle hon flytt ut i skogarna som djuren göra och fött sitt barn och grävt ned det. Och ändå kände hon att hon älskade det. Men skammen och rädslan för att hennes förhållande skulle bli upptäckt voro ständigt över henne. Hon tyckte sig leva i en grop med ett klippblock fritt svävande i luften över sig. Och klippblocket var människornas dom som skulle krossa henne.

Hon födde sitt barn i det främmande landet.

Ständigt ruvade hon på tanken att taga det till sig, men hon var alltför bunden av alla livets konventionella begrepp och det stånd hon tillhörde. Det var ändå en så stor vacker flicka, och hon hade ett löjligt nöje av att ge barnet namn som hon fiskat upp ur romaner och reseskildringar från den pyreneiska halvön och kanske också präntat in hos sig under Pepes skrytsamma berättelser om sina tusen flickäventyr i Granada, Sevilla och hela det blommande Andalusien. I kyrkböckerna blev flickan upptagen som Rosita Concepción Pepita Jimenez Sanchez Lager av okända föräldrar. Genom personer som sysslade med sådana förmedlingar fick hon barnet inackorderat hos en hantverkarfamilj i Jönköping för att dock ha det nära. Så for hon tillbaka till Eka.

Och så var hon ånyo härskarinnas där. Hennes sköte hade icke för allt folket uppenbarat den skamliga hemligheten.

Nästa vår kom den förhoppningsfulle zigenaren åter vandrande till Eka. Han sjöng. Hans strupe var fylld av toner som måste ut. Varje sten på vägen berättade här ljuva minnen. Men vid grinden stannade han förskräckt. Två stora hundar med öppna gap kommo rusande emot honom som hade de för avsikt att slita honom i stycken. Han kunde inte komma in. De spärrade vägen till paradiset för honom. Och när han springande och hatfullt svärjande gav sig därifrån, såg han en skymt av den höga fru Laura Löwenström på trappan.

Hon lockade icke till sig hundarna. Hon hade släppt dem på honom. Det var hennes sätt att hämnas för flickan Rosita Concepción Pepita Jimenez Sanchez Lager, född av okända föräldrar.

Fru Laura Löwenström såg inte ofta sedan sin dotter, och hon gjorde det endast i hemlighet, som en besökande välgörande dam, som ägnade sitt ömsinta burgna änkestånd åt att uppoffrande och ädelmodigt fara omkring och ge barmhärtighetens allmosor åt fattiga utackorderingsbarn, och utan att vare sig dottern eller fosterföräldrarna fingo veta, att det var modern som då och då med många månaders mellanrum kom och lämnade några tior på den fotografiprydda byrån i helgdagsrummet eller mellan krukväxterna i det osande köket. I årtal var hon ändå rädd för att människor skulle få höra något om hennes felsteg. Då hennes kärlek till barn måste ta sig andra utlopp, bjöd hon därför senare om somrarna till sig Petra och Petras bröder. Tyckte hon kanske att hon famnade sin egen lilla dotter, när hon slöt Petra i sina armar? Hur hennes hjärta måste bränt och suckat! Hon tillhörde en tid då en bekantgjord och öppen fri förbindelse på nytt efter 1700-talets upplösning börjat anses som något oförlåtligt syndigt. Själv var hon ju också strängt uppfostrad. Mycket som aldrig blev uppenbarat försiggick visserligen denna tid i hemmen. Hustrurna togo sig kanske älskare, barnen kanske icke alltid voro husets herres, och husets herre hade i stället en talrik avkomma för-

delad mellan barnhem och välgörande stiftelser. Men som oeftergivligt villkor gällde det då att man skulle hålla tand för tunga.

Laura Löwenström bibehöll dock alltid både personligen och brevlades en viss förbindelse med Rositas fosterföräldrar. Under hela sin livstid släppte hon aldrig dottern riktigt ur sikte — men det var på lång sikt hon som oftast hade henne. Hon understödde henne också med pengar i smärre, men ganska regelbundna poster.

Petra höll upp med sin berättelse och de bilder Angela nyss sett för sig så tydligt sjönko in i vråarnas skuggor.

— Vill du höra mera? frågade Petra.

— Ja, viskade Angela.

Och Petra fortsatte. Grenen flög som en skugga mot gardinen. Angela skyggade litet tillbaka för den. Nu fick hon höra om denna Rosita Concepción Pepita Jimenez Sanchez Lager.

Rosita var icke mer än femton år, när hon blev uppapperska på stadshotellet i Jönköping, ehuru hon genom sina stora och redan utbildade former föreföll minst sjutton. Hon var en strålande mörk skönhet — en fullkomligt spansk skönhet. Männen började svärma omkring henne. Men hon valde, fastän ännu så ung, med en viss ekonomisk beräkning, åtminstone så mycket att varje litet tillmötesgående inbragte henne en eller ett par större sedlar och så mycket kläder hon kunde önska sig. En av hennes förste älskare, ja den förste som riktigt

hade henne, var gamle greve Sauss på Hönsekind, svärfar till Gustens nominelle fader och Gustens egen verkliga både far och morfar: Värnamotraktens rynkige påpasslige riddar Blåskägg, han som alltid var framme, när en vacker kvinnlig ros i nejden nyss slagit ut och väntade på att bli plockad. Med honom födde hon år 1882 en dotter, som hon kallade Lotty.

Biträdd av Laura utackorderade hon den lilla i Jönköping som hon själv blivit utackorderad, men icke i hemlighet utan fullkomligt öppet och erkännande sig som flickans mor och ordentligt varje månad betalande för henne en ringa, men säker summa, under det att fadern, den gamle stormrike greve Sauss, varken erkände henne eller betalade det ringaste för henne. Däremot hjälpte han Rosita själv att försvinna till Stockholm och etablera sig där i den glada världen. Hon hade tidigt, på samma gång som ett utvecklat ekonomiskt sinne, visat en het oro i blodet, som icke lät sig stillas, men den omtänksamme gamle greve Sauss ansåg att man åtminstone borde göra allt vad i mänsklig förmåga stod för att förskaffa den tillfredsställelse och därvid uppmuntra den att fortsätta att urladda sig under omständigheter, som även beredde det kloka och kalla förvärvsbegäret huggnad.

Dottern Lotty växte upp i Jönköping, och när hon var någorlunda vuxen fick också hon anställning på stadshotellet. Här var nu en ny spansk skönhet för männen — hon var lik sin mor, men

gladare, ännu mera lysten på äventyr och smycken. Med henne var det Gustens fader till namnet, den påvlige greven Värnamo af Sauss, gifte sig, då han skilts från grevinnan Carola. Men knappt hade han blivit gift med Lotty, förrän hon rymde med den unge Gusten. I utlandet tillbringade de flera år, till dess hon ensam stannade i Berlin, där hon långt senare med sin mor, som då förenat sig med henne, och med av sin förre man samt av Gusten försträckt startkapital öppnade ett tvivelaktigt nöjestempel — som egentligen inte alls var så tvivelaktigt, eftersom dess karaktär till en del var tämligen otvetydig och uppenbar. Om det där sista berättar ju inte Laura, eftersom det var efter hennes tid, men om det har man ju hört tillräckligt från annat håll, och Frideborg i sitt brev lät ju oss också förstå en del.

Angela avbröt Petra plötsligt.

— Och det var till dem hela sällskapet nu reste, viskade hon häpen.

— Ja, sade Petra kort. Det var till dem. Men du har inte hört slutet.

I Stockholm hade den sköna Rosita Sanchez levat som en av de eleganta »hålldamer», vilka icke voro alldeles ovanliga i huvudstaden på 1880-talet — som en firad demimonde, en hetär på modet. Laura Löwenströms dotter demimonde! Laura Löwenströms dotter ur famn i famn! Men hela denna tid följde Laura Löwenström på Eka i tysthet med Rositas öden. Rosita skrev väl också ibland till sin barndoms välgörarinna. De voro

Lauras på en gång fasa och efterlängtrade paradiska manna, dessa brev. Men Rosita, som av en slump fått veta vem hennes mor var, tycks ha hållit obrottsligt tyst därmed. Kanske tyckte hon inte det var något att skryta med. Hon antydde i stället gärna att hon var av kunglig härkomst. I slutet av 1887 och början av 1888 var Lauras bror, kommandörkaptenen, på några vintermånaders besök i Stockholm. Han blev kär i Rosita utan att veta att den sköna demimondänen, som i Stockholm gick under namnet »andalusiskan», var hans egen systerdotter. Under förbindelsens lopp erfor han det likväl av Rosita, men detta endast ökade hans lidelse för henne. Han till och med hyrde en mindre våning åt henne i staden inom broarna, och för en tid övergav hon sina andra beundrare. Förbindelsen, fastän så tillfällig, bar till Rositas förtjusning frukt. Rosita fick åter en dotter.

Petra stirrade på Angela med vidöppna ögon. Hon hade nämnt sin fars förbindelse med lugn, därför att det var något annat som oroade henne. Hon grep tag i Angela.

— Rositas barn med min far, sade Petra lågt, blev Agda Wising. Agda!

De sutto tysta. Grenen rörde sig feberaktigt mot gardinen.

— Det är min halvsyster, Agda, sade Petra och upprepade åter hennes namn liksom för att riktigt fatta det. Så du måste för framtiden få riktiga varma slätkänslor för henne, Angela!

Petra log litet melankoliskt.

Laura Löwenström drog genom det vanliga slagets mellanhänder försorg om att Agda utackorderades till ett rättskaffens statarfolk i trakten av Ekered, där hon hade möjlighet att, beständigt blott som snäll och välgörande gammal dam, hela ortens goda fé, oavlåtligen övervaka och se till henne. Flickans verkliga mor, Rosita, hade också årligen besökt Agda under hennes spädate barn-dom och då även med iakttagande av all försiktighet, såsom den diskretaste av döttrar, hälsat på fru Laura. Senare upphörde dessa besök, och längre fram kom ju Agda till själva Ekereds säteri som husa en tid, utan att någon visste om hennes härkomst. Men då var gamla fru Löwenström redan död.

Angela såg alltjämt på Petra. När Petra började berättelsen om Laura Löwenströms kärlekshistoria, hade Angela genast fått en aning om att den på något besynnerligt sätt måste vara sammankopplad med dem själva och deras eget liv. Nu fördes hennes tankar strax till Frideborg som var så lik Agda.

— Och Frideborg? frågade hon.

— Frideborg, hon är Agdas halvsyster, liksom Lotty och jag själv, log Petra. Hon är också dotter till Rosita — hennes tredje dotter. Det förefaller som om slakten von Pahlen av ödets nyck eller dunkla tillskyndelser oupphörligt drivits hän mot zigenaren Pepe Sanchez och hans blod. Själva voro de blonda svenskar och balter. De måste

dragits till detta orientaliska och mörka som för dem var ett stort och underbart äventyr. Hos stackars bror Hans blev det dragning till det österländska i materialistisk judisk form, och han råkade ju väl ut med Betty. När Johan von Pahlen en gång kom till Stockholm från det lilla bruket i Närke eller Västmanland sammanfördes han på en maskeradbal, ty Johan hade ju alltid varit mycket levnadsglad, med Rosita. Och Johan hade ju också alltid älskat den blommande skönheten. Därefter blev Rosita för tredje gången mor. Frideborg är kanske Johans dotter. Men det egendomliga, fast det var väl inte så egendomligt, är att Rosita samtidigt hade en längre förbindelse med en ung nybliven judisk student, Jacob Levin. Därför är det också möjligt att Frideborg är Jacob Levins dotter.

Angela strök sig förvirrad över pannan — en liten hjälplös åtbörd som om hon funnit sig mitt inne i en labyrints irrgångar.

Hon sade Petra det:

— Det är som jag ginge vilse . . . i en labyrint.

— Ja, det här är som att gå vilse inne i en erotisk irrgångssalong, sade Petra mörkt. Men vad Jacob Levin angår, skall han mycket tidigt ha tyckt om att orientera sig i erotikens irrgångssalonger. Helst när det kunde ske så billigt som möjligt — och den här gången skall han inte ha betalat något alls. Inte till sin älskarinna och ännu mindre naturligtvis till sin eventuella dotter, även

om han anar att det kan vara hans dotter, eftersom han levde med Rosita hela tiden hon gick havande med henne. Och sedan har han nog på mycket försiktigt avstånd följt Frideborgs utveckling, om jag känner honom rätt.

— Och ha Frideborg och Agda själva intet vetat om sin släktskap med varandra? sade Angela lågt.

— Nej, de hade ju utackorderats på skilda ställen. Frideborg i Stockholm, faster Laura tyckte sig väl vid det laget haft besvär nog med följderna av sitt sena äventyr och att det kunde vara tillräckligt att ha en svarting där nere i trakten att påminna henne därom. Hon hade ju också hunnit bli rätt gammal. Och den sköna andalusiskan Rosita Sanchez, faster Lauras egen dotter och Frideborgs mor, försvann ju sedan utomlands och flyttade till sist ihop med Lotty i Berlin.

— Nu, fortfor Petra, när den åldrande Rosita så plötsligt fått både Agda och Frideborg över sig därnere har hon naturligtvis berättat det för dem. Därav de mystiska orden i Frideborgs brev. Frideborg har väl varit glad och stolt, men ibland kanske också rädd för oss, stackare, och bara vågat antyda något. Kanske hade hon varit nöjdare, om hon inte på det här konstiga sättet i förväg varit släkt med oss. Annars är det väl så att hon först, försiktigt trevande, velat känna sig för. Men den som hela tiden nog vetat alltsammans är greve Gusten af Sauss. Därför gifte han

sig väl till stor del med Agda, och kanske tvekade han en tid mellan henne och Frideborg. Bägge äro ju halvsystrar till hans ynglingaårs Lotty, liksom Lotty är halvsyster till honom själv. Det står om Gusten också i boken. Hade faster Laura hållit sin egen dotter, Rosita, på avstånd från sig, tycks hon däremot ganska flitigt ha bistått åtminstone den äldsta av sina dotterdöttrar med råd och dåd. Om hon hunnit uppleva det, måste Lottys förmögna gifte ha blivit hennes ålderdoms sista glädje. Men den skulle ju i alla fall strax ha grumlats av den unga oroliga kvinnans äventyrliga rymning och samliv med Gusten.

Angela sade:

— Hu, jag nästan önskar att vi aldrig funnit den där boken. Laura Löwenström hade ju också gömt den så väl. Hon hade kanske först tänkt att hennes dotterdöttrar och hela hennes släkt skulle få veta allt, men sedan ångrade hon sig. Hon tillhörde en helt annan tid än vi — då när allt måste smusslas med och hållas hemligt: till och med levande barn. Framför allt levande barn.

Och Angela sträckte på sig så att den svällande linjen under hennes bröst åter blev fullt synlig.

— Min farfar och Johan von Pahlen älskande samma kvinna, sade hon drömmande. Och så Jacob Levin! Och så dessa grevar af Sauss!

Hon ryste.

— Ätten von Pahlen, zigenaren Pepe Sanchez, judarna Levin — och så dessa ohyggliga grevar

Sauss, mumlade hon. Hur allt blod till slut rinner ihop . . .

Så sutto de åter tysta. Båda sågo så tydligt för sig Agda och Frideborg. Hade de inte alltid känt att de själva på ett egendomligt sätt varit förbundna med dessa mörkögda unga flickor? Oupphörligt hade de dykt upp i deras liv. Till slut hade de gift sig med unga adelsmän, av vilka en var av Petras och Angelas egen släkt, och de hade därmed kommit upp i samma samhällsklass som de själva. De voro alla förenade. Samma blod rann i deras ådror. Detta enda »felsteg» som Laura Löwenström en rusig vårnatt begått hade ynglat av sig. I hennes spår växte dessa unga flickor upp som svarta blommor. Angela kunde inte komma ifrån den tanken att Frideborg var Johan von Pahlens dotter — eller Jacob Levins. Frideborg hade alls inte Johans sällsynta, liksom fromma charm, men åtskilligt i hennes nervösa och nyckfulla väsen kunde vara ett direkt utslag från hans natur — om det nu icke i stället var ett utslag av Jacob Levins judiska hets. Hennes längtan efter granna och glittrande ting kunde väl förklaras enbart såsom nedstamning från den sköna Rosita, men det måste ha förstärkts också genom blodsinstinkterna hos fadern, antingen denne nu var Jacob Levin eller Johan.

Ja, Petra och Angela hade känt något särskilt för Agda och Frideborg, och ändå hade de varit blinda så att de inte förstått. På en enda natt hade

de fått sina ögon öppnade. Och nu värkte ögonen och det sjöng för deras öron.

— Vi måste göra något för dem, om det behövs — nu när vi veta alltsammans, sade slutligen Petra. Faster Laura ville det, det förstår jag av vad hon skrivit.

Ja, hon ville det, tänkte Angela. Men till sist fattades det henne ändå mod att bekänna. Därför gömde hon boken så väl. Kanske tänkte hon också att var och en ändå måste ensam reda upp sitt liv som hon själv fått göra det. Fastän hon gjorde det på fel sätt. Du stackars fattiga Laura Löwenström!

Lampskenet föll på den stramaljklädda stolen, som ända tills nu gömt Laura Löwenströms hemligheter för dem. Rosorna glödde mystiskt. Blad och blommor slingrade sig uppåt och dolde stjälken som i djupet och mörkret trofast höll dem samman.

Angela flyttade sin hand och tog försiktigt på stolen som om hon väntat att den skulle bränna henne som eld. Det föreföll henne här där hon satt i natten bredvid Petra, som om stolen bar upp deras släkträd. Så som rosorna och bladen här slingrade sig om varandra och läto halvutspruckna knoppar och nya blad skymta i ett oändligt perspektiv gävo de på ett hemlighetsfullt sätt bilden av en stor släkt, där inte ett blad eller en blomma kunde ryckas lös och fara för sig med vinden — fast på samma gång också av en stor och sammanhängande enda mänsklighet, där allt var invävt, insnott, inådrat i vartannat. Och var inte den stora mänskligheten själv den enda säkra slakten?

Det var ängslande och fröjdefullt på en gång. Ett litet hugg hade släktträdet fått. Ett okänt skott hade ympats in på det. Men blommor och blad som sprucko ut från det skottet voro så förvillande lika de ursprungliga. Hade inte även Levins släkt, den mörka judiska, kommit till von Pahlens? Rötter och grenar förenade sig och ville växa upp till ett högt träd som nådde himmelens blå kupa. Och Angela själv, bar icke hon också under sitt hjärta ett liv som kom med ny sav till den gamla stammen?

Livets oändliga förvirrande skönhet grep henne. De små människorna trodde att de syndade och att de skamfullt följde sina lustar under vårnätters och sommarnätters bleka måne, men livet behövde dem för sina fortplantande, förenande, enande ändamål. De fördes vidare blinda och bedårade av blodets sång, och de tvingades att skapa och skapa på nytt, tills dess jorden vimlade av barn och till dess marken stod klädd med blommor och gräs. Det fick icke bildas tomrum, myllan fick icke ligga svart och frölös. Och ur allt detta växande och födande steg till sist ett vrål upp mot himlen och fyllde rymden med ett hotfullt eko. Kanonerna blixtrade ut sina miljoner dödar, svärden högg, man brottades med man. Men över en blödande och dödande människomassa som till sist multnade i jorden växte åter en vår spätt ljusgrönt gräs, och i vårens gräs och bland örter som doftade ännu av blod och skälvde efter skriken famnade nya älskande par varandra.

Man skapades till att älska och föda. Men nu mindes Angela plötsligt Thomas Meller tala invid de liksom bloddrypande textilierna i fiskarstugan på Ösa ägor:

— Skapades man inte också till att döda? Kanske mordet och dödandet också voro en form av lust? Våldtäkten har ju alltid följt kriget i spåren. Man drog vapen just för att få famna, man körde in kniven i den som låg i paroxysmer under en, och man älskade just den man dödade. Men när våldtäkten var fullbordad, när kniven stuckits in i slidan och säden hade såtts, föddes kanske ny enighet och harmoni ur hat och brutalitet, likaväl som ur sköten som villigt och smäktande höjt sig mot såningsmannen. Och kanske också det människorna kallade sjukdom och tillbakagång, last och förringring ibland kunde föda en helt ny hälsa, en jäsande frisk styrka, liksom från vilda skott hämtade ur skogen?

Angela for långsamt med händerna över sin kropp där det nya livet blommade.

Hon steg upp.

— Vi måste lägga oss, sade hon frysande.

Men Petra hade somnat. Hon sov lugnt med Laura Löwenströms dagbok i sitt knä. Och Angela kände ett plötsligt hugg av medlidande med henne. Hon tyckte att Petra kommit utanför ringen. Hon hade aldrig fött och skulle kanske aldrig föda. Och då böjde sig Angela ned och kysste, utan att Petra visste det eller någonsin skulle få veta det, hennes bröst som höjde och sänkte sig i sömnen.

X.

Dagarna i december hade fått en allt starkare fart ju mer man nalkades jul. De voro som fallande snöflingor, den ena tätt på den andra. Det blev mörkt så tidigt på dagen, och det hade svårt att ljusna. Redan om morgnarna fick man tända. Om natten strålade stjärnorna över en värld höljd i snö. Om dagarna dröjde en liten blek måne ofta kvar på himlen, som en lampa man glömt släcka.

Angela vaknade dessa vintermorgnar med en känsla av att något hänt. Då mindes hon Frideborg och Agda, som så med ens blivit hennes nära släktingar »på mer än ett vis». Vad gjorde de nu i Berlin? Roade de sig? Hade de redan blivit övergivna av sina män? Varken Petra eller Angela hade ännu svarat på Frideborgs brev. Det var så mycket att tala om och svårt att få rum med det på ett par brevark. Båda väntade de omedvetet på att något skulle inträffa. Kanske Agda och Frideborg ej skulle trivas i Berlin. Kanske skulle de resa tillbaka till Sverige. Men ännu hade de inte hört något, och ingenting hade hänt.

När Angela steg upp på julaftonens morgon,

kände hon samma förväntansfulla glädje, som när hon var barn och den stora dagen äntligen randats. Ute på gården tycktes ett par väldiga havrekärvar som arrendatorn satt upp leva och röra sig av flaxande små vingar. Alla traktens gråsparvar hade redan tagit dem i besittning. Angela öppnade sitt fönster, och ett gällt pipande och kvitterande steg upp till henne. Träden voro vita och glittrade av snön. Sjön var igenfrusen. Nu skulle man kunna gå över isen till den ensamma ön mitt i sjön, sommarens förtrollade ö.

Kvällen skulle de tillbringa på Ekered hos Betty. Nu voro säkert alla hennes gäster församlade där. Peter och Lilian och Paula, Sven och Bess och deras lille son, Jacob Levin och hans familj hade kommit från Stockholm föregående dag. Angela hade inte träffat dem än. En smula rädd för deras ögon var hon väl. Med en liten smäll drog hon igen fönstret.

Tidigt på eftermiddagen foro Angela och Petra i släde till Ekered. Klockan var bara tre, men det var redan mörkt. I stugorna de foro förbi lyste det, små matta fyrkanter av ljus som föreföllo att vara fönster direkt skurna ur mörkret, ty stugorna skymtade endast som skuggor.

— Du är väl inte orolig att nu möta dem alla? frågade Petra.

— Nej, sade Angela muntert.

Men hon kände sig inte riktigt väl till mods. När de stego in i hallen på Ekered, möttes de av ett

tjut från Jacob Levins fyra barn. De dansade och skuttade omkring dem. Små svarta ungar med stora krokiga snablar och utstående öron. Deras munnar och händer dröpo av flott, så att Angela var rädd att komma dem för nära. Hela dagen hade de uppehållit sig i köket, smakat och snaskat i sig, nupit i den feta julskinson, doppat fingrarna i spadet, frossat på allt de fått tag i. Maken till det överflöd som fanns i Bettys kök hade de aldrig varit med om. De voro också upphetsade som om de druckit för mycket vin.

Alltjämt dansande och skuttande runt omkring Angela och Petra följde de dem in i Hans' rum. Betty var naturligtvis inte där. Hon höll i sista stunden på att klä om sig uppe i sitt rum. Hon hade bibehållit sin vana att aldrig bli färdig i tid.

Benno Levin kom i stället trippande mot dem och önskade god jul. Hans rynkiga ansikte strålade och lyste i ett stort leende. För honom var ju julen mer än annat barnens fest, och till barnen räknade han alla, både de yngsta och de vuxna. Han lade sin arm beskyddande runt Angela, som om han nu toge ansvaret för hennes tillstånd, och förde henne fram till de andra. Peter tog henne strax i famnen och tryckte hjärtliga smällkyssar på hennes kinder. Han låtsades alls inte märka hennes figur. Lilian däremot, lång och smal i svart siden, granskade Angela från topp till tå. Det såg ut som om hon gärna velat vända på henne för att noga få syna henne från alla håll. Paula hälsade blygt,

en smula generad. Hon hade ännu öronen fulla av alla moderns klagovisor över Angela. Sally, Jacobs hustru, svällande och kraftig i en eldröd klänning, flammande som en brasa, tycktes med sin hälsning vilja önska Angela välkommen i matronornas krets. Jacob Levin tryckte snabbt hennes hand. Hans skarpa ansikte böjde sig ett ögonblick över henne som om också han önskat få kyssa henne, men när Angela instinktivt drog sig undan, steg han sårad och mumlande för sig själv tillbaka. Sven och Bess sutto i samma stol. De kommo inte upp ur den, utan räckte fram händerna ur stolens djup. Också de voro smått blyga för den nya Angela, men för att dölja det skjutsade de sin lille son Hans-Benjamin rätt in i hennes famn.

— Du skall få se vad det blir roligt att ha ett barn, viskade då Bess snabbt över gossens svarta hår.

För Angela var hela denna hälsningsceremoni besvärlig och prövande. Det var som om alla på något sätt nu fått rätt till henne. Även när de voro vänliga och kärleksfulla, grävde deras fingrar nyfiket och undrande i hennes sköte.

Lille Benno Levin kunde inte släppa henne. Nu placerade han henne i en stol bredvid Bettys evigt flammande och knastrande brasa.

Han pysslade som en liten tomt omkring henne. Om han fått, skulle han stoppat kuddar bakom hennes rygg och satt en pall under hennes fötter. Från andra sidan av rummet iakttog Gotthard

henne med sorgsna blickar. Edla sysselsatte sig med Jacobs barn, som hon sökte hålla så långt som möjligt ifrån sig för att ej bli fläckad av deras rysliga flottiga fingrar.

Men Märta, den äldsta och förståndigaste av dem, kom fram till Angelas stol. Hon ställde sig framför Angela med ett bortskämt barns hela säkerhet.

— Så tjock tant Angela blivit, sade hon med sin gälla röst.

— Det barnet ser då allt, viskade Sally förnöjd.

Och i rätta ögonblicket kom Betty blossande i ansiktet in genom dörren.

— God jul! God jul! ropade hon åt alla håll.

Det var första julen utan Hans, och hon hade gråtit i den grå daggryningen, men nu syntes det inte på henne. Tomheten efter Hans måste fyllas, och därför hade hon bjudit ihop slakten. Hon måste ha luften full av barnskrik och glada röster, hon måste ha händerna fyllda av tusen bestyr för att glömma.

Men varje gång hon såg på sin bror Jacob erinrade hon sig, och då stack det i bröstet på henne, att Hans och Jacob haft samma älskarinna, den vackra Dora Macson. Sådant minns man. Doras mjuka steg blandades denna jul med Hans' trötta fotsteg som Betty alltid hörde, så snart det blev ett ögonblicks tystnad omkring henne.

Nu slogos dörrarna upp. Betty tog sin fars arm och de tågade ut i Ekereds stora matsal. Det var

en lång rad som par om par tågade genom rummen till matsalen. I slutet av raden hoppade Jacob Levins barnungar med strålande ögon och med de flottiga fingrarna i ett rörligt spel i luften.

— Nu skulle det vankas mera skinka och treif-godsaker, viskade de förtröstansfullt.

Det långa bordet var dukat mitt i salen. Röda tulpaner stodo i låga vaser kring höga kandelabrar av silver. Ljusen brunno med ett klart gult sken. I ett hörn stod ett smörgåsbord lastat med allehanda rätter, också det belyst av små gula flammor. Från runda och avlånga silverkarotter stego en svag ånga och ett frestande matos upp. Lyfte man på locken, fann man fläskkorv och stångkorv, brynt potatis, läckra stuvningar av skogssvamp. På faten lågo sylta och vackert refflade rödbetor, sill till brännvinet, sill i dill och rå sill, salt kött, leverpastej med skinande bitar av tryffel i, sardiner i olja. Stora korgar voro fyllda med färskt rågbröd och vetebröd. Smörkulor höjde sig i små torn, i slipade karaffer skummade julölet tillsatt med några droppar madeira som gjorde det än mer sött och berusande.

— Var så god, sade Betty och klappade i sina fylliga händer.

Hon älskade att bjuda. Hennes hjärta svämmade vid tillfällena som dessa över av gästfrihet, som om också det bjudits fram på en varm och doftande karott.

Benno Levin som alltid tyckt om god mat fick

nu på äldre dar vara litet försiktig. Han tassade med ett bekymrat uttryck runt smörgåsbordet, men kunde ändå inte låta bli att le välmenande och saligt då han såg hur gott det smakade de andra. Barnen Levin kastade sig som små glupska djur med tindrande ögon över de för dem eljes förbjudna anrättningarna. Fru Sally lät dem äta och smacka. Hon som fötts av en ortodoxt judisk släkt hade eljes efter sitt gifte fortsatt att ganska strängt hålla koschermatlagning hemma mitt framför de förakftfullt fnysande näsborrharna på sin man Jacob, som dock på judiska mäns vis gärna lät frun styra i likgiltiga ting i det privata, men liksom de med starka huggbetar tog skadan igen utomhus, då Sally ju nästan aldrig var med. Fru Sally tänkte: Herre Gud, här var man ju i en kristen familj, som firade sina högtider på sitt underliga, men onekligen ganska trevliga sätt. Man fick ju ta seden dit man kom.

Snart höjde sig sorlet av de pratande rösterna upp mot taket. Angela höll sig ensam litet i skymundan. Hon ensam kände motvilja för all denna feta julmat. Barnen Levin som själva började likna små stoppade korvar kommo oupphörligt fram till henne och ville draga henne bort till bordet.

— Ät då, ät! sade de och visade sina vita skarpa huggtänder.

Då och då skuttade de fram till julgranen, som ännu mörk stod i ett hörn av matsalen överhängd med glitter, konfekt, julstjärnor och röda äpplen

i trådar. I hemlighet och med snabba sidoblickar, om någon skulle upptäcka dem, beto de små styc-ken ur en marzipangris eller höggo en munsbiter av ett äpple.

Nu satte sig alla till bords. Det långa bordet med sin skinande damastduk och med rader av gnistrande glas såg så rent, ja nästan fridfullt ut efter det nu härjade smörgåsbordet. Sorlet tystnade också. En jungfru kom in dignande under fatet med den präktiga julskinkan som hade en gaffel prydd med rött och vitt krusigt papper grymt instucken i sig. Barnen Levin lastade åter sina tallrikar fulla. Det var ett rent under, vilken aptit de hade.

— De äro friska, gudskelov, sade Sally med moderlig stolthet.

Vid det första glaset vin höll Benno Levin ett litet tal. Han reste sig upp och stod där vänligt mysande och såg sig omkring. Hans stämman, när han talade högre än vanligt, hade fått en liten darrning — gubbens skälkning, de många årens trötthet som lagt sig på tungan och i munvinklarna.

— Vi äro så glada att åter få vara församlade här på Ekered, sade han högtidligt. Hos Betty har det alltid varit fest. Hos Betty bli vi bara glada och goda. Jag minns hur förr en krets av små barn sutto här kring bordet med ljusen skinande i sina oskuldsfulla ögon. Edla, Sven, Gott-hard och Angela. Nu äro de redan stora, vuxna

människor. Jag minns också ett annat bord, där Betty och Jacob sutto som små. Jag börjar bli gammal, se ni. Nu ha Bettys barn redan vuxit upp, och Sven och Bess ha en egen gosse, lille Hans-Benjamin, i vilken vitt skilda blod, väster och öster, på nytt ha förenat sig, liksom de förut förenat sig i Sven själv, i Edla och i Gotthard. Jacobs barn äro snart stora. Jag gläder mig åt den nya generationen som kommer.

Var det inte egentligen på Angela han såg? Han höjde sitt glas, men det var med Angela han skålade. Hon log mot honom. Gamle Benno Levins och Angelas ögon möttes över ljusen.

Lilian såg det och snörpte på munnen. Denna judens dyrkan av barn! Hon fann den enbart löjlig. En gång, just en natt som denna, hade Jesusbarnet fötts, och honom hade de ju begabbat och korsfäst. Hon tänkte icke på hur många tusen frihetskämpar som i det tysta eller under jublande offentlighet hängts på kors av de så kallade kristna själva, icke på hur ojämförligt långt flera blodiga offer som de hade utkrävt av Judas Iskariots söner till hämnd för deras skändlighet. Så flögo hennes tankar som alltid till den älskade Alexandra Vind-Frijs. Vad gjorde hon nu i ett främmande, krigförande land? Lilian hade aldrig förlåtit henne att hon givit sig iväg med kolportören Josef Wahlbom. Men hennes hjärta var ett enda blödande stycke av längtan efter väninnan. Hon grep om glaset och drack ur det.

— Alexandra, mumlade hon och stirrade på en droppe av rödvinet, vilken liksom en blodfläck färgade den vita duken.

Jacob Levin satt tyst bredvid Angela. I hemlighet granskade han henne. Han, som var så van vid havande kvinnor, plågades av att se hennes jungfruliga kropp så förändrad. Jag borde tagit bort det, tänkte han med en grimas. Men Angela ville föda — inte Dora. Det var för barockt!

Hennes ena hand vilade på bordet bredvid hans. Då han märkte att den fått en liten brun leverfläck, tyckte han nästan i förtvivlan att den såg maskstungen ut.

Nu visste han att det var Thomas Meller som åstadkommit detta. Thomas Meller hade fläckt oskulden, girigt gripit efter denna unga, oberörda kropp. Vad det skulle smakat honom! Jacob log cyniskt. Jojo, en man av hans egen ålder. Vid de åren vet man vad oskulden är värd. Man är galen efter sköna unga flickors oskuld. Och nu satt lilla underbara Angela här, ensam och övergiven med en brun fläck, som om nattfrosten eller masken ätit henne, på sitt vita skinn.

— Är du lycklig? frågade han plötsligt och hoppades som för sitt liv att han skulle få höra motsatsen.

Angela gav honom en skygg blick.

— Ja, svarade hon, jag är lycklig.

— Naturligtvis, sade Jacob bittert. Du tror väl att det är ett lekverk att föda barn.

Angela såg ned på sin tallrik. Hon log inte. Hon förstod nog att det inte var något lekverk. Ibland hade hon fruktansvärt ont i ryggen. Ibland smärtade och tryckte det i underlivet. Och nu på julaftonen satt hon här och kände sig så besynnerligt främmande för sina egna släktingar.

— Jag är stygg, sade då Jacob Levin ångerfullt. Bry dig inte om vad jag pratar.

Nu serverades sherry i glasen. Smörbakelser staplade i ett högt torn buros in. Skålar med hallonsylt, så söt att den sved på tungan, skickades omkring. Betty förde skeden mot sitt glas. Det klang av glaset mot silverskeden som om en liten klocka plötsligt börjat ringa. Samtalen tystnade.

— Vi skåla för *absent friends*, sade Betty med sin djupa stämma.

— *Absent friends!*

Skålen dracks under tystnad. Till och med barnen Levin hörde upp med sitt stoj och gapade med munnarna fulla av smörbakelse.

Och i den uppkomna stillheten gingo tankarna till de frånvarande. De slogo en ring kring bordet, där ljusen flämtade. De trädde fram ur skuggorna borta i hörnen och gledo stilla över golvet på osynliga fötter. Hans von Pahlens trötta leende flackade ett ögonblick över bordet. Ofrivilligt sträckte Betty en hand bakom sig för att gripa tag i honom, men handen stack i tomma luften. Då förstod hon att Hans' leende mött Dora Macsons. I ett svep av frasande siden och böljande lemmar omsvepte

hon just nu Jacob Levin. Men hon hade ju också tid för andra. Hennes yppigt slanka och sköna kropp räckte till för alla.

Angela fingrade upprörd kring sitt glas. Långt ur fjärran tyckte hon sig höra Thomas Mellers röst. Men när hon vände litet på huvudet för att uppfånga blicken ur de grå ögonen, var han inte där.

I ett grymt och hetsande gyckelspel tycktes de frånvarande vännerna driva med dem som opåkallat druckit deras skål. I dimman som vinet hopat för Svens ögon såg han de lysande knapparna på Agda Wisings kavaj. Med dröjande fingrar knäppte hon upp dem en för en. Det var för honom hon knäppte upp dem, de lysande knapparna, som slöto till blusen om hennes små runda bröst, för honom, skolpojken, som i sin yra och i sin valpaktiga svaghet inte kunnat anamma den stora njutning hennes sköte velat skänka honom, utan tumlat åt sidan och fruktlöst låtit sin kraft förgå.

Alexandra Vind-Frijs snuddade för en sekund vid Lilian. Men långsamt, långsamt flyttade Alexandra sig bakåt, och Lilian såg henne fannas av predikanten Josef Wahlbom, en upphettad faun med halvt uppriktiga, halvt hycklande gudsord på läpparna.

Också Paula såg någon för sig. Men hon såg inte som de andra en drömbild. Hennes ögon sökte Gotthards, men han mötte inte hennes dyr-

kande trogna hundblick, och så var även han en frånvarande vän, om han ens kunde kallas för det.

Men lille Benno Levin med sin skälvande tunga tänkte inte på frånvarande vänner. Han fannade framtiden — en framtid då han inte längre skulle vara med, då han själv skulle vara en *absent friend*. Han drömde om nya generationer av släkterna von Pahlen och Levin. Och mitt ibland dem vandrade Angelas lilla barn, ett kärleksbarn, som hade Angelas egna svarta ögon och späda raka växt.

För det barnet ömmade hans hjärta särskilt. Om han varit yngre och starkare, skulle han själv velat vara dess far. Och åter höjde han sitt glas och drack med ett leende fullt av vemod Angela till.

XI.

Ungdomarna hade efter middagen tagit med sig sina kaffekoppar och samlats uppe i det forna läsrummet. Förr när de voro små brukade de lägga sig att sova denna timme innan julgranen tändes. Men nu behövde de inte någon sådan sömn för att tiden skulle förefalla dem kort innan årets underbaraste stund begynte: den då julklapparna delades ut.

Bess hade lagt sin lille Hans-Benjamin till sängs, och nu kom också hon upp till de andra. Gotthard hade tänt en brasa i den öppna spiseln. Några nötskal han kastat dit sköto riktiga små pistolskott, som kommo dem alla att hoppa till.

— Ja, det är de enda skott vi få höra, sade Sven då stillsamt och log åt de andras nervositet. Pappa hade en gammal historia som han brukade roa mig med, när jag var barn. Vem var det som sköt? sade pappa, och varje gång var jag lika spänd på vad som skulle komma. Jo, fortsatte han då med ett grin, det var katten som sköt rygg och träden som sköto skott. Det skrattade jag åt. Det var lika lustigt och oväntat varje gång. Det är

den där frågan många i Sverige hetsa upp folket med nu. Vem var det som sköt? skränar den lille Scholem Aleikoum och flyttar på pincenezen. Alla och särskilt alla yrvakna höns rusa till. De äro beredda att ställa upp sig på led och ladda sina gevär för att skydda det älskade fosterlandet — det lilla egna och verkliga och ännu långt hellre det stora härliga fosterlandet därnere. Kabaré Svenska Lösen har redan givit sig av dit ned under de pittoreskaste omständigheter som vi alla veta. Men alltid är det bara katten som skjuter rygg och träden som skjuta skott.

Gotthard höll för öronen.

— Tala inte om kriget, sade han i barnsligt klagande ton. Det är julafton, fridens afton, inte sant? Kan du då inte låta bli att införa brännbara ämnen? Jag håller för resten med tyskarna som alla anständiga människor.

— Det var ju också du som kastade in nötskallen, inföll Bess som liksom sin syster Judy i mycket var sympatiskt oppositionellt anlagd, ehuru på ett flaxigt och opålitligt vis och beroende på vem hon talade med. Och ett nöt är du själv. Ett stort Nussbaum från Deutschland.

De hade tänt stearinljus också häruppe. Ljuset var inte starkare än att man genom glasrutan i taket kunde se små stjärnor glimma och åter tyna, då något moln for över dem. Angela satt och tittade upp på denna himmelsruta. Hon sökte räkna stjärnorna, men de läto sig ju inte räknas, de endast

blinkade och vinkade mot henne på ett hemlighetsfullt sätt.

Edla ströyade oroligt omkring i rummet. Hon granskade jordgloben, svängde ett tag på den så att den rullade runt. Som barn hade hon med pek-fingret följt gränserna kring landen. Där var Tyskland, Frankrike, Ryssland och det stora Asien. Nu höll världskriget på att flytta gränserna och fylla de blå vattnen med lik. Snart skulle det behövas nya kartor och nya jordglober och nya namn. Det hade hon inte tänkt sig som barn. Snart skulle också vuxna människor tvingas ned på skolbänken för att lära sig den nya geografien. Edla suckade litet som om ansträngningen tryckt henne. Hennes finger gled utmed bordsskivan. Den var full av repor och intialer som okynniga barnhänder skurit dit. Hon tänkte med ömkan på den tjocka snälla Elsa Lindblom. En lärarinna av den gamla hyggliga guvernanttypen. Hon hade då inte haft mycket ruter i sig. Ja, det hade varit ett fridfullt liv barnen förr tillbringat här. Hon såg för sig deras nedlutade huvuden, hörde Elsas blida stämma, mindes hur Gotthard nupit och retats med henne, fastän de varit de bästa vänner. Stod hon inte här och blev sentimental? Årens avstånd syntes henne så oerhört stort att hon kände sig gammal, och ändå var hon ju knappast äldre än Angela.

Hon tog av sig pincenezen och torkade glasen som alltid ville imma sig. Så tryckte hon pincenezen på näsan igen och såg bort mot Angelas stol. Hon

granskade Angela med ögon som med ens kändes klarare och skarpare sedan de nyputsade glasen kommit på.

Ba, Angela! Där frodades hon som en svällande gurka. Någon lärdom hade aldrig rymts i hennes huvud. Hon hade inte som Edla brytt sig om att proppa sig full med kunskaper. Och se nu, vart detta lett! Men fastän Edla oupphörligt sade sig detta, kunde hon inte bli fri från en gnagande svartsjuka just mot Angela. Var då verkligen kärleken något så härligt att man måste avundas dem som undfått den? Edla lade handflatorna hårt mot den skrovliga bordsskivan och suckade litet. Hon tyckte att hennes år som vuxen varit lika fyllda av skråmor och refflor som bordet här. Snart skulle också veck och fåror bli synliga i hennes ansikte. Men Angela, ja gungade hon inte fram i en doftande hövagn djupt nedsjunken som i dynor mot blommor och doftande gräs?

Edla smög sig fram till Angelas stol och slog sig ned på en av de små pallarna vid brasan. Där satt hon mager och kutryggig med knäna upp till hakan. Hon hostade ibland hest. Hennes närsynta ögon foro med spörjande blickar över de andras ansikten. Så lyckliga och omedvetna de ändå sågo ut! Hon tänkte på sin far, som också han gått omkring med ett obotligt ont fastsuget vid kroppen. Hon hade aldrig riktigt förstått honom, fastän de i Stockholm en lång tid bott tillsammans. Men nu när han var död fann äntligen hans dotter att de

hade något gemensamt och att de alltid kunde haft det, fastän hon ej begripit det. Plötsligt hörde hon att de andra börjat tala om Hans.

— Minns ni, hur pappa brukade ro ut på sjön? sade Gotthard.

Han hade böjt sig fram och hans ansikte var belyst av brasan. Han blev alltmer judisk till utseendet, tänkte Edla med en liten känsla av ovilja. Näsan skar över hans ansikte som en vass båge. Läpparna voro fylliga och njutningslystna. Det fanns inte mycket kvar av den lille Gotthard, som en gång suttit och läst sina läxor här vid bordet. Och nu höll han med Tyskland! Det väntade han sig fördelar av! Men hon själv höll ju också med tyskarna, därför att det så var föreskrivet inom hennes föreningar, men några fördelar — några fördelar kunde *hon* då sannerligen inte vänta sig därav, fortforo hennes tankar att gräva med ökad bitterhet. Och varför skulle hon då egentligen göra det?

— Vi måtte förefallit honom bra besvärliga, fortsatte Gotthard tankfullt. Han stötte båten från land och vaggade sina drömmar bland näckrosorna. Man kunde faktiskt göra poesi av ett sådant motiv.

Bess' vita tänder blixtrade.

— Gotthard begagnar sig av allt, sade hon ironiskt.

Han gav henne en liten vass blick under lugg.

Sven, som var rädd att hans hustru och Gotthard

skulle råka i någon tråkig dispyt, lade lugnande sin arm på hennes axel.

— Ja, pappa skulle varit här i kväll, sade han och såg sig omkring. Han höll nog av oss, fastän han gärna flydde, när sällskapet blev för stort och stojande. Till sist flydde han undan för alltid. Det var väl att han tyckte att hela världen blivit för stor och stojande.

De sutto tysta. Åter slogo Hans' trötta steg en ring kring Ekered.

Angela makade sig längre in i stolen. Gotthard såg på henne. Han kunde inte riktigt försona sig med tanken att Angela väntade ett barn. Där hade han inte passat på! Och plötsligt tyckte han sig se sin morbror Jacob Levins snikna blickar möta hans egna . . . Inte heller han hade passat på där!

— Vi hålla på att bli vemodiga, sade Gotthard högt. Kanske vi ätit för mycket. Jag var alltid förfärligt ledsen efter julaftonens middag förr i världen också. Jag minns hur Edla och jag brukade somna in uppe i barnkammaren. Vi sovo så förskräckligt tungt. Och när jag så plötsligt vaknade upp, trodde jag att jag sovit över själva julaftonens fest. Det var en ohygglig tanke. Det skulle ju dröja ett helt år till nästa julafton. På ett långt, oändligt år kunde det hända så mycket. Jag kunde till exempel dö. Jag kände mig redan död, med de tunga smörbakelserna i magen. Men så kom mamma, och hade redan tänt julgranen där nere. Minns du, Sven, hur vi blevo som tokiga

av glädje, när vi sågo ljusen brinna? Och så det doftade! Alltid kom det också en lukt av bränd gran och blandade sig med den från stearinljusen.

— Ja, sade Edla. Och pappa delade ut julklapparna. Ibland läste han fel på namnen. Det blev en väldig förvirring.

— Stackars pappa, mumlade Sven. Ingen av oss är lik honom. Det är mammas judiska härkomst som slagit igenom. Edla har väl litet av pappa i sitt utseende. Men han var så borta från världen, och vi äro så fästade vid den, Edla också. Nej, vi äro nog mest lika mamma.

I detsamma hörde de ivriga springande steg i trappan. Dörren sköts upp, och Märta Levin stod där med blossande kinder:

— Ekered brinner, skrek hon full av skräck.

De rusade upp. Sven var redan ute ur rummet. De andra följde honom ned för trappan. Ekered! Deras älskade Ekered! Redan tyckte de sig känna en stark brandlukt. De föreställde sig snabbt hur de skulle släpa ut möbler ur ett brinnande hus. De kunde höra djuren i stall och ladugård stöna av ångest. Vad skulle det bli av dem alla utan Ekered? Ingen vrå att krypa in i! Inte något hem som med vidöppna portar skulle ta emot dem! Men när de väl kommo ned i matsalen, brusto de i skratt.

Betty var där, Benno Levin och Jacob också.

Från granen steg en liten smal rökstrimma upp som den ringlande röken från en cigarrett.

— Vad går åt er? sade Betty nästan förargad.

Det är ju bara Märta. Hon smög sig in i salen medan vi andra pratade och tänkte i all ensamhet tända julgransljusen, det stygga barnet.

Betty hötte åt Märta, som stod där darrande och förskrämd:

— Så tände hon av misstag på ett par vita pappersrosor, och det flammade upp. Jacob har redan släckt.

— Hon kom springande och ropade att Ekered brann, viskade Gotthard, ännu blek om kinderna.

Och med ens blevo de stormglada. De togo varandra i famnen och dansade med varandra. De omringade Betty och kysste henne på kinderna och var de kommo åt. Betty stod där mitt i ringen omgiven av sina barn och såg från den ena till den andra med strålande blickar.

— Äntligen är det som förr, sade hon nästan suckande av glädje. Kom nu, mina barn, så skola vi tända ljusen.

Granen stod där blinkande och blixtrande av ljuslågor. Gotthard fick sin längtan uppfylld att åter få känna doften av bränd gran. En hel kvist var ju förkolnad. Från köket kommo jungfrurna in och fingo sina julklappar. Och slutligen satte sig Peter till rätta vid det avdukade bordet och började plocka fram den ena julklappen efter den andra ur en klädkorg. Då och då smuttade han på ett glas kall punsch. Barnen Levin, som först höllo sig litet tysta efter den stora uppståndelsen, började åter stimma och skratta. Men Bess' och

Svens lille son Hans-Benjamin somnade in med huvudet mot salsbordet.

Tåg som kunde gå och lurviga teddybjörnar och dockor som pepo hopades kring hans plats. Men han sov leende med röda kinder och halvöppen mun — sov rätt in i den hemlighetsfulla julnattens barnsliga lycksalighet.

XII.

De kommo alla ut, när Angela och Petra skulle fara hem. Benno Levin stultade runt släden med sin rock över axlarna. Han var så mån att stoppa fällan omkring dem. De hade släden full av julpaket. Betty kom i sista ögonblicket springande med en liten mistelkvist.

— Jag såg att ni inte hade någon på Eka, sade hon andfådd. Man måste ha en mistel på julen — man skall kyssa varandra under den.

Hon höll misteln leende över Angelas och Petras huvuden och kysste dem hjärtligt på kinderna.

Kusken smällde med piskan, och de foro iväg över snön.

— En riktig julnatt, sade Petra och såg upp mot stjärnorna.

Himlen var översållad av dem. Snön som låg så blank och vit på ömse sidor om landsvägen gnistrade också den av miljoner små stjärnor. De foro förbi en stuga, där en julgran ännu brann bakom en immig ruta. Angela lutade sig huttande tillbaka i släden. Hon kände sig så trött. Pratet och skrattet surrade alltjämt för hennes öron. Av Betty hade hon fått en förtjusande

broderad vit sidenschal att svepa om sig med. Den var alltför dyrbar för att kunna användas annat än vid festliga tillfällen, och sådana skulle väl nu inte återkomma. Och väl var det, tänkte Angela. Känslan att vara främmande för de andra hade inte övergivit henne. Och ändå hade alla, utom kanske Lilian, varit så vänliga mot henne.

— Det blir skönt att komma hem till Eka igen, viskade hon till Petra.

Petra tryckte hennes hand under fällen.

— Ja, sade hon bara.

Men Angela förstod att också Petra tyckte det.

När de foro upp till trappan, förvånade de sig över att det lyste i fönstren både till salen och salongen. Hade de glömt släcka, när de gått hemifrån?

De stego ur släden och kommo in i salen lastade med sina paket. I salen fanns ingen. De hade sagt åt jungfrurna att gå och lägga sig och ej vänta på dem. De stodo ett ögonblick stilla och hörde släden med gnisslande medar fara bort igen. De gingo igenom den tomma ljusa salen.

På tröskeln till salongen stannade de. Angela tappade sina paket. Den vita schalen föll ut och vecklade svagt frasande upp sig för hennes fötter. I soffan med griparna sutto två gestalter hopkrupna intill varandra och betraktade dem med svarta rädda ögon. Det var som om två mörka nattens fåglar flugit in genom fönstret och slagit sig ned hos dem.

Agda och Frideborg, ty det var de, stego upp och kommo långsamt emot dem. Frideborg råkade trampa på Angelas vita schal och böjde sig med ett litet utrop ned och tog upp den. Hon kunde inte motstå. Med ett raskt grepp svepte hon den om sig. Över schalen blickade hennes starkt sminkade ansikte emot dem. Kinderna voro tärda, munnen blodröd och som död, en rosendöd, av sminket, men redan med ett litet barnsligt förgrämt drag, som om den stannat i en grimas. Agda som ställt sig bakom henne var vit i ansiktet och såg ut som om hon frös.

— Vi ha kommit, sade Frideborg och lade huvudet bönfällande på sned.

Å, Frideborgs sätt att alltid lägga huvudet på sned! Många gånger hade det retat Angela till skratt. Men nu kunde hon inte skratta. Detta var kanske Johan von Pahlens dotter. Bakom Frideborg tyckte sig Angela skymta Johans storväxta gestalt. Hans fickor pöste av gotter. Vad skulle han ha gjort? Han skulle stuckit karameller i hennes mun och satt en krans av blommor kring hennes hår. Men vad skulle Jacob Levin ha gjort om han var far till flickan? Angela skälvde till vid tanken. Han skulle ha använt henne på något vis.

— Vi kommo när ni rest, sade Agda. Jungfrun kände igen oss och bad oss stiga in och vänta. Hon dukade ett helt julbord i salen och bjöd oss på de läckraste godbitar.

— Ja, nog har då jag försett mig, sade Frideborg plötsligt upplivad. Det var verkligen rart.

Petra och Angela som ännu inte yttrat ett ord, tagna av överraskningen, lade hastigt ifrån sig sina paket.

— Ja, välkomna då, viskade Petra upphetsad. Kom och sitt här, flickor, så få vi prata.

Frideborg frasade i den vita schalen över golvet. Hon var tjock av havandeskapet och höll överkroppen tillbakalutad.

De satte sig kring det lilla vita salongsbordet. Petra såg från den ena till den andra. Hade de reda på att de nu alla voro nära släktingar? I den stunden föreföll det Petra, som om Laura Löwenströms dagbok varit en uppdiaktad saga. Hon kände alls ingen släktskap med Agda och Frideborg. Frideborg föreföll henne rent av motbjudande.

— Ha ni reda på...? började hon tvekande.

— Naturligtvis... sade Frideborg viktigt. Mamma Rosita och syster Lotty i Berlin ha berättat hela den underbara historien för oss. Men nu ha vi allt ändå rymt hit till gamla Eka.

— Ha ni rymt?

Petra svalde ett par gånger. Angela satt tyst. Hon betraktade Agda och kände ett starkt medlidande stiga upp inom sig. Sakta flyttade hon sig närmare Agda och lade armen om hennes liv. Då började Agda gråta. Hon slog händerna för ansiktet. Hon såg hjälplös ut, som ett övergivet

barn. Tårarna tillrade mellan hennes fingrar ned i knäet.

— Hon lipar för jännan, upplyste Frideborg dem en smula ömkande. Herre Gud, vem har inte orsak att gråta?

Och hon lade åter huvudet på sned och tittade med stora ögon på sin nyblivna halvsystem.

Petra såg nu hur förunderligt lika de voro varandra. Hon hade ofta tyckt det, men hon hade ju inte förstått orsaken.

Hon väntade, till dess Agda lugnat sig litet. Agda torkade tårarna och blickade åter upp. Så svarta skuggor som ruvade under hennes svarta ögon! Varken Agda eller Frideborg sågo ut som om de farit väl på sista tiden.

Petra reste sig plötsligt vid den tanken och gick ut i salen och hämtade från salsskåpet en karaff punsch och glas, en skål med nötter satte hon också på brickan, som hon nu bar in i salongen. Hon slog i glaset, höjde sitt och nickade. Hon hade tänkt säga »God jul», men hon fick inte fram ett ord.

Agda läppjade bara försiktigt på punschen, men Frideborg tömde girigt sitt glas och tiggde med huvudet på sned om att genast få »en droppe till».

Så började Agda berätta entonigt med små uppehåll, då hon åter grät och torkade sig i ansiktet med en liten smutsig näsduk. Frideborg insvept i Angelas vita sidenschal lyssnade med ett visst spinnande välbehag. Det var som om hon njutit

av att väcka sådant uppseende. Då och då drack hon stora klunkar ur sitt glas.

Det var en trist historia. Å, de hade farit ut så glada och med sådana förhoppningar, grevinnan Agda af Sauss och hennes nåd fru Frideborg von Pahlen! Under resan till Berlin hade både Stellan och Gusten varit så uppmärksamma och snälla mot dem. Det hade inte fattats dem någonting. Berlin hade tett sig som en skimrande sagostad i fjärran. Ingen av dem hade ju någonsin förr varit ute på resa. Varje station på vägen med alla sina vakter av soldater var en upplevelse för dem. När det tyska språket börjat ljuda i deras öron, hade de varit förtjusta. De kunde inte ett ord tyska. Just därför tyckte de att det lät så lockande och mystiskt. Till sist voro de då framme. Det första de häpna undrat över hade varit bostaden. De hade förts upp i små inbjudande varma starkt parfymade rum — men de verkade så konstiga och voro så små, nästan blott sängalkover och om dagarna liknade de hytter och voro visst egentligen blott avbalkningar. Grevinnan Lotty och fru Rosita hade tagit emot dem med överströmmande hjärtlighet, men denna hjärtlighet föreföll dem så besynnerlig, så sällsamt överdriven. Agda hade ju genom Gusten i förväg fått reda på att Lotty och Frideborg voro hennes halvsysstrar och att Rosita var deras köttsliga mor, liksom han i övrigt invigt henne i hela den invecklade släkthistorien sedan omedelbart efter ankomsten, allt medan han hällde

i sig grogg efter grogg. Men denna kvinna på väl en fyrtioåttå år, som var deras nyförvärvade mor, blev snart deras plåga. Hon var en stor, våldsamt yppig dam alltid klädd i djärva och lysande färger och med en sköldpaddskam som stack upp som en taggig krona över hennes huvud med det lidelsefulla ansiktets markerade drag, den starka näsan och de buskiga hopväxta ögonbrynen över de mörka brinnande ögonen. Hon hade svårt för att bli gammal. Hon ville inte vara gammal. Håret var alltjämt glänsande korpsvart, ehuru en smula stripigt och hårt. Enstaka grå hårstrån stucko väl fram bland det svarta och kom det att se något smutsigt ut. I ansiktet var hon kolorerad som en tavla. Strax kastade hon sig över Stellan och Gusten och sade sig vilja vara som en mor också för dem. Men de moderskänslor hon sålunda gav utlopp för hade starkare likhet med en åldrad kokotts snärjande ömhetsbetygelser. Sådan var Laura Löwenströms och Pepe Sanchez' dotter.

— Ja, hon var gräslig, avbröt Frideborg plötsligt Agda, i det hon slog i mera punsch åt sig. Förfärlig! Det var inte bara män hon älskade — jag tror hon blev kär i mig också. Hon berättade ju genast för mig att hon var min mor. Hon tog mig på sitt väldiga knä, och där höll hon mig fast och talade om de besynnerligaste saker från sitt samliv med Johan von Pahlen och med Jacob Levin. Ibland sade hon att Johan var min far, ibland var det alldeles säkert Jacob. Det var alldeles efter

hennes lynne, vem hon mindes helst. Och hon hade gott minne, må ni tro. Hon lät mig vara med om deras kärleksnätter, hon sög på dem som på gammal bröllopskonfekt. Och hela tiden kletade hon på mig och kysste mig med sina sminkade gamla läppar. Hon var hundra gånger mera målad än jag är nu, skrattade Frideborgs högröda rosenmun.

Johan von Pahlens eller Jacob Levins dotter såg på Petra och Angela med uppspärrade ögon. Hon föreföll en smula rusig av all punschen.

— Jag tålde inte de där historierna, sade Frideborg. Jag fick kräkningar. Och morsan låg bredvid mig på golvet och höll mig för pannan. Det där nöjesetablissementet de höllo var helt enkelt ett slags bordell som kommit på fallrepet och börjat mista sina kunder. Det var förstås morsans och syster Lottys mening att alla vi som kommit här hemifrån med Gustens Kabaré Svenska Lösen skulle hjälpa dem att skaffa nya. Men vi kunde inte sova på nätterna för oväsendet. Och om dagarna var det inte bättre, då var där hemlig mötesplats för finare herrar och damer som i smyg ville träffa bekanta eller obekanta medlemmar av motsatta könet eller sitt eget kön. De hade till och med förr haft stående annonser i tidningarna och låtit dela ut lappar i gathörnen med konstiga ord värre, fast det fingo eller vågade de inte nu under kriget. Vänta, få ni se.

Och Frideborg fiskade ur sin väska fram små

kort av olikfärgat glacépapper, där det i växlande tryck stod: *Klub Pasiphaë, Réunion der vornehmen Welt. Rendez-vous der haute volée. Schneidige internationale Bedienung von chicesten, solidesten Ausländerinnen und orientalischen Schönheiten in hochelegantem Kostüm. Elsasserstrasse 41, 1. Etage.*

Petra steg upp och gick ett par steg över golvet. Hon måste röra på sig. Hon hade velat skrika högt. Hon tyckte att en flod av brunt och smutsigt vatten flöt in över Eka. Frideborg syntes också ha undergått en förändring på denna korta tid. Det var inte bara det sminkade och krigsmålade ansiktet. Hon hade förvärvat en levnadsvisdom som tycktes växt upp som nässlor i närheten av denna mor, vilken hon knappast kunde minnas sig någonsin förut ha känt och endast hört talas om som »ett lättsinnigt stycke» som i hennes tidigaste barndom ofta besökt hennes fosterföräldrar.

Agda satt tyst och bet i sin lilla våta näsduk. Hon stirrade framför sig, som om hon åter genomlevde de där dagarna i Berlin.

— Fortsätt du, Frideborg, sade hon trött. Du talar om allting lättare än jag.

Var det inte något av förbittring i hennes röst, när hon vände sig mot Frideborg? Petra, alltid så lyhörd för andra, uppfångade tonen. Voro de inte vänner längre, nu sedan de visste att de voro halv-systrar?

Frideborg lade armarna i kors över bröstet som

en liten gumma som är fylld av allsköns skvaller. Punschen som hon så ivrigt drack av ökade ju även ännu mer hennes pratlust.

Petra och Angela hörde uppmärksamt på henne.

Värnamobaletten, eller Kabaré Svenska Lösen som den ömsevis kallades, vilken med sina föreställningar egentligen var ämnad att locka förnämre kunder till de hemligare avdelningarna av nöjesetablissemnet, hade gjort en skäligen misslyckad start. De hade i alla fall verkligen uppträtt en tre, fyra gånger. Elias Vanselin hade dansat i för trånga trikåer, skära trikåer som sågo ut som en alltför stram hud som omslutit hans knubbiga lekamen. När trikåerna sprucko, fylldes lokalen av råa skrattsalvor. Han hade gråtit, lille Elias, lutad mot Gusten Värnamos bröst. Han hade totalt blött ner en av Gustens fina frackskjortor. Gusten hade då beträtt estraden och hållit ett sludrande tal, vari han prisat Elias. Publiken hade förstätt hans lilla tal alldeles rätt. De hade högljutt dragit sina slutsatser: den fete var upp över öronen förälskad i den lille skäre amornen. Frideborg som bara suttit bland publiken hade våndats, hon också med gråt och tillbakaträngda snyftningar upp i halsen. Stellan och Kiss Nilsson hade till uppträdandet målat en djärv och modernistisk bakgrund. Fastän Stellan förklarar den, hade Frideborg ej förstätt riktigt vad det rörde sig om. En naken gudinna eller forntida sagofurstinna lät sig älskas än av varelsor som varken voro män

eller kvinnor, konstiga väsen som tycktes höra underjorden till, än rent av, man skämdes för att säga det, av en fnysande tjur, som tycktes helt genomborra henne som med en rykande eldpelare, en styvnad blyxt av ångande och flämtande kött. Stellan hade blivit förargad för att hon ej beundrat hans och Kiss Nilssons verk. Bell von Wenden hade uppträtt i frack och med monokel och sett mycket besynnerlig ut, men även raffinerat elegant. I alla fall hade hon blivit utvisslad, då hon omfamnade Agda, som stått där så vacker med en krans konstgjorda blommor i håret.

Efter föreställningarna hade Rosita betett sig som en furie. Hon hade fått hysteriska anfall och skrikit de förskräckligaste ord åt dem. Slutligen hade hon kastat sig över Frideborg och kallat henne sin enda älskling, sin lilla gris och Gud vet vad. Det var en skojig mamma man fått sedan man redan vuxit upp! En sådan häxa hade man gott kunnat fortsätta att leva utan.

Men det var visst inte det värsta. Predikanten och Alexandra, som att börja med också bott i ett par små alkover, hade snart flyttat ifrån dem, då där blev för bråkigt för den ostörda smekmånad som den gamla Vind-Frijs tydligen ville fira med sin Josef. De hade blivit vigda sedan i svenskar-nas kyrka i Berlin, varefter man haft en liten tillställning för dem på Klub Pasiphaë, då alla de medverkande i Värnamobaletten och Kabaré Svenska Lösen deltagit för att höja stämningen på den

ganska tråkiga festen. Om deras liv därefter visste inte Frideborg mycket, endast att de höllo möten i samma lokal, där Värnamobaletten uppträdde. Men Frideborg hade aldrig gått på någon av deras sammankomster, och varken Josef eller Alexandra intresserade henne längre det bittersta. Ida af Idestam hade också flyttat sin väg tillsammans med herrskapet Ehrencreutz, med vilka hon haft en triplett ihop, de skulle visst också snart resa hem igen. Så hade sällskapet splittrats.

Under tiden hade Stellan och Gusten blivit allt underligare. De slutade helt med att vara artiga och uppmärksamma kavaljerer. Det hade väl heller aldrig legat för dem.

Agda och Frideborg hade sedan sovit ihop ensamma i ett av de små parfymmättade rummen. För Agda tycktes mamma Rosita ha en viss respekt. Och när Frideborg var med Agda fick hon också vara i fred.

Men så hände det något. En natt hade Frideborg omöjligt kunnat sova. Då hade hon tagit på sig sin nattrock och gått ned i salongen för att leta rätt på någon tidskrift eller något illustrerat veckoblad att förströ sig med. Salongen doftade av rökelse och vällukter.

Frideborg höll ett ögonblick upp och förde långsamt sitt glas till munnen, hon hade sinne för det dramatiska. Agda satt där med sänkta ögonlock. En djup rodnad blossade plötsligt fram på hennes olivfärgade kinder. Hennes barm hävdes

och sänkte sig i en sällsam sinnesrörelse som nu grep alla. Petra och Angela rörde sig oroligt på sina stolar. Frideborg lade på sitt obeskrivliga sätt huvudet på sned, och det lyste och tindrade i hennes blickar. Hon berättade inte allt. Ånej! Petra och Angela, den vackra stilla salongen på Eka hämmade henne en smula, men Petra och Angela förstodo ändå.

Frideborg hade råkat mitt upp i en av grevens orgier. I salongen funnos Stellan, Elias Vanselin, Kiss Nilsson och greven själv. I en präktig fåtölj vräkte sig mamma Rosita. Hon drack vin ur ett stort glas. Hennes blus var öppen, som sökte hennes bröst luft. Hon flämtade och skrattade med glänsande tänder, som sågo ut att vara färdiga att bitas av uppjagad sen lusta. Herrarna hade inte mycket på sig utom Vanselin som var klädd till flicka i yviga tyllkjolar. Gusten hade dragit Kiss Vanselin in i ett hörn och pressade honom mellan sina knän. Kiss Nilsson och Stellan lågo i varandras armar på schäslongen. De blevo alls inte generade för Frideborg, utan ville genast dra henne med in i leken. Men hon hade värjt sig, och Stellan hade hon givit en rungande örfil. Rosita hade varit för drucken och för upptänd för att kunna säga något alls. Hon sjöng något med en entonig och lallande stämma djupt ned i strupen.

— Så rysligt, mumlade Petra.

— Ja, sade Frideborg, rysligt var det, det var just vad det var. Jag fick avsmak för dem. Jag

mådde illa så det svindlade för mig. Och när jag kom ut, stod Bell von Wenden där och ville försöka få mig in till sig. Men jag betackade mig allt.

Angela steg sakta upp. Inte heller hon förmådde längre sitta stilla. Frideborg spred en stark parfym omkring sig. I örsnibbarna dinglade ett par nya ganska dyrbara örhängen med röda klara stenar i — dem hade hon således ändå lyckats få Stellan att köpa åt henne, såvida hon inte skaffat sig dem av någon annan hon träffat i det besynnerliga hotellet. Angela stannade tankfullt framför spegeln som borta i rummets skymning återgav salongen i sitt dunkla glas. Hon såg Agda och Frideborg skymta i den insvepta i en lätt dimma som en sekund lagt sig över hennes ögon. De hade rymt hit till gamla Eka — förmodligen var det Frideborgs idé. Men var inte detta deras hem? De hade i själva verket, med blodets och naturens arvsrätt, mera rätt till Eka än Petra och Angela. Det var väl det Frideborg hade tänkt på. Å, hon ville bli en fin herrgårdsdam, denna flicka med sina tillgjorda fasoner och sitt dunkla förflutna. En gång hade hon passat upp på familjen von Pahlen, nu ville hon själv bli upppassad av den!

Angela sade sig att det ej var riktigt att tänka så. Det fanns säkert icke något ont i Frideborg. Hon var barnslig och hade alltid längtat efter att få komma sig upp. Men Angela kunde inte riktigt styra sina tankar. Frideborg och Agda hade plötsligt gjort ett hål i muren kring det tysta Eka och

stört Petras och Angelas ensamhet. Också Frideborg väntade ett barn, och även om det inte var Stellans barn så hette hon i alla fall nu von Pahlen och vem hennes far än var, antingen Johan eller Jacob, så var hon dock obestridligen, liksom Agda, en dotterdotter till Laura von Pahlen. Hon och Agda hörde nu till dem. Det var Angelas och Petras skyldighet att ta hand om dem, om de hade behov därav. Det sved i Angelas hjärta. Och med ens tyckte hon sig höra knarret av Pepe Sanchez' stövlar. Än en gång kom han raskt vandrande genom parken upp till Eka. Än en gång smög sig fru Laura i månskenet bort till höskullen och lät sig fångas av hans giriga armar. En tillfällighet, ett möte i månskenet, och människoöden växte upp därur som slingerväxter, vilka krampaktigt, ännu sedan årtionden förgått, sökte hålla sig kvar kring Ekas gamla bruna väggar.

Klockan ute i salen slog ett.

Agda sade skyggt:

— Vi trötta er.

— Javisst, sade Frideborg ivrigt. Vi måste gå och lägga oss.

Hon skulle gå upp i övre våningen och ta ett rum i besittning — självklart som om det alltid varit hennes.

— Men hur kom det sig att ni slutligen reste ifrån Berlin? frågade Petra.

Angela såg att hon darrade, som om nattens kyla krupit in i alla hennes lemmar.

Frideborg lade huvudet på sned:

— En oskyldig människa, och det finns också oskyldiga människor i världen, kunde väl inte stanna kvar i det nästet. Å, jag har mycket mer att berätta. Men det spar jag på. Det är så sent nu. Jag stal pengar av Stellan, när han var ute, de tillhörde väl ändå egentligen mig och den lille som skall komma. Det gläder mig verkligen att jag gjorde det. Jag vet hur Stellan kommer att gnälla efter dem, han som är så snål. Och så gävo vi oss iväg. Jag hade bara litet svårt att få med mig Agda. Hon hade samvetsqual och trodde att hon skulle kunna hjälpa Gusten. Pyttsan, vad hon skulle kunnat sedan!

Frideborg höll inne och tömde ett nytt glas.

— Jag skall säga er, fortsatte hon sedan och böjde sig fram insvept i den vita schalen och med ögon som glänste i ljuset, att sådana där kan man inte rädsla. Inte Stellan, inte Gusten, inte Bell. Lille Elias Vanselin och Kiss bryr jag mig inte om, dem har jag aldrig haft någonting med att skaffa. Men när man har lyckats få unga kvinnor som mig och Agda och ändå inte kan hålla tassarna från lilla knubbiga Elias Vanselin och den karamellsöta Kiss Nilsson, då är man obotlig.

Hon lutade sig åter tillbaka i stolen. Agda höll sig tyst. Hon fingrade nervöst på sin klänning, alltjämt med nedslagna ögon som ville hon dölja något bakom sina långa svarta ögonfransar.

Frideborg reste sig och gick ett par slag

över golvet. Hon svängde litet på sig så att den vita schalen slog ut som en bölja bakom henne.

— Agda skall också ha en liten, sade hon så med gäll röst och stannade framför bordet.

— Agda? Med vem? frågade Petra förvirrad och häpen.

— Med greve Gusten, hennes kära man, förstås, svarade Frideborg. Det förstå ni väl, hon som är så anständig.

Hon såg från den ena till den andra. Deras ansikten tedde sig så bleka och överkliga. Då brast Frideborg ut i en av sina kaskader av skratt. Det pärlade ut i den vita herrgårdssalongen. Glasen på byrån tycktes klirra av det. Prismorna i ljuskronan skälvde.

— Vi äro tre nu, sade Frideborg och slog sig för sin rödsminkade mun som om hon gripits av en oemotståndligt lustig tanke. Agda, Angela och jag själv. Det var därför inte Agda ville fara ifrån sin herre och man. Ha ha ha! Jag vet nog, hur Gusten burit sig åt, men aldrig trodde jag att han skulle vara så finurlig.

— Men tyst då, Frideborg, tyst, jämrade sig Agda.

Hon sjönk ihop i stolen. Nu grät hon igen. Träden ute i parken hade fattats av en vindil. De nakna grenarna rasslade mot varandra. Det var som om de stämt in i Agdas gråt.

— Jag ville inte alls resa, viskade Agda. Men

Frideborg var så ivrig. Hon sade att vi förnedrade oss. Kanske gjorde vi, jag förstår det inte.

— Du är trött, sade Petra, nästan ömt. Kom, så skola vi bädda i ert rum. Jag hoppas det inte är kallt.

Medan de andra gingo uppför trappan, öppnade Petra ett ögonblick dörren till verandan. Stjärnorna glänste åter på himlen. Men hon tyckte gården var fylld av skuggestalter. Gusten, Stellan, Elias, Kiss, Bell, Rosita, Lotty...

Under stjärnorna uppförde de en grotesk dans därute på det älskade gamla Ekas gård.

Petra frös till och drog igen dörren och låste den i dubbla lås. Hon tyckte att hon låste de där figurerna ute för alltid. Över tröskeln hit skulle de inte få träda.

Men från övre våningen hörde hon åter Frideborgs skratt. Vad kunde det vara som tycktes henne så nöjsamt?

XIII.

Till juldagens frukost voro de alla mycket sena. Ute var det mulet. Farande snömoln kastade sina skuggor in i matsalen. Mat med ögon som lyste av nyfikenhet satte in tallrikar och serverade faten med julens särskilda anrättningar. Frideborg såg så strängt på henne att hon måste göra en liten knix för henne, då hon serverade henne.

När hon kom ut i köket, sade Mat:

— De se bra besynnerliga ut, de där fruarna. Jag undrar vad fru Holmström skall säga om dem?

Kokerskan svarade inte ens. Hon tyckte inte om Mats täta besök hos arrendatorfrun.

Frideborg åt med högt lyftad gaffel. Även nu på förmiddagen var hon sminkad. Men kring ögonen hade hon mörka ringar som icke voro ditsatta med smink.

— I Berlin, sade hon, fingo vi alltid första frukost på vårt rum: kaffe och ett par bröd, det var alltsammans. Sedan åt man ju middag tidigt. Och därefter brukade vi göra en rund i butikerna.

Hon höll upp att äta och såg på Angela och Petra med förtjust min.

— Butikerna, de voro något för sig. Aldrig har jag sett maken till vackra saker. Om inte Stellan varit så snål, skulle jag köpt allt vad jag såg.

— Jag kan tro det, mumlade Petra.

Frideborg hade blivit mycket pratsammare än förr. Men Petra hade ju mest träffat henne som husa på Nybo hos Lilian och Peter. Hon hade alltjämt Angelas vita sidenschal på sig. Angela hade ju själv endast tänkt använda den vid festliga tillfällen, men Frideborg lade huvudet på sned:

— Jag kan väl få låna den, Angela? Jag tycker det är så skönt att få dölja mig i den.

Angela nickade. Till det kunde hon ju inte gärna säga nej. Frideborg var som en liten skata som med hackande näbb plockade åt sig det som mest lyste i ögonen.

Agda såg trött och melankolisk ut. Hennes ögonlock voro röda, som om hon tillbringat natten med att gråta.

Frideborg lyfte åter gaffeln från sin tallrik.

— Jag kan just undra hur de ha det nu i Berlin? sade hon leende. De blevo allt förskräckta, när de funno att vi flugit bort. Agda lämnade ett brev efter sig. Jag vet inte vad hon skrev i det.

Hon såg uppfordrande på Agda, som väntade hon att denna skulle berätta brevet innehåll. Men Agda teg. Hon hade i brevet bett Gusten om förlåtelse för att hon reste sin väg, men det ville hon inte säga Frideborg. Frideborg skulle bara

gjort narr av henne. Agda hade drömt så mycket om hur hon skulle hjälpa och stödja sin man. Nu visste hon att allt hade misslyckats för henne, och det gjorde henne nästan sjuk av sorg. Plötsligt sprang hon upp från bordet och ut. Hon hade gripits av häftiga kväljningar.

Frideborg nickade förnumstigt till Angela:

— Jojo, det känns allt av i början. Mådde inte du också illa första tiden, Angela?

— Jo, sade Angela.

När Agda efter en stund kom ner, var hon klädd i hatt och kappa.

— Ursäkta mig, sade hon rodnande. Jag tror jag måste ha litet luft. Här kring Eka och Ekered känner jag ju alla vägar, så jag tar mig en promenad.

Hon var ute genom dörren igen, innan de andra hunnit säga något.

Agda gick snabbt över gården. Adèle, redan underrättad av den uppmärksamma Mat, såg nyfiket efter henne från sitt fönster. Men Agda märkte henne inte. Hon tog skogsvägen som ledde till Ekered. Hon tänkte visst inte gå ända bort till herrgårdsbyggnaden. Hon promenerade långsamt framåt och inandades den snömättade luften i fulla drag.

Hennes tankar dröjde vid upplevelserna i Berlin. Också hon hade ju varit med om något liknande det Frideborg igår nästan muntert berättat. Men hon hade hållit tyst därmed och även bett Fride-

borg hålla tyst. Hennes hjärta brände av skam. Hon tyckte sig ha lidit ett nederlag som kvinna, och det plågade henne kanske mest.

Vem var då hon att hon så förmätet kunnat tro sig i stånd att bli till en hjälp för en sådan man som Gusten Värnamo af Sauss? En i det mesta alldeles oerfaren ung flicka bara, som plötsligt kommit in i ett liv som hon inte passade för. Hon hade inte glömt sin misslyckade bröllopsnatt.

Gusten hade sedan under resan upprepat sina försök till närmanden, men utan att lyckas. Han var slapp, utbrunnen, inriktad på andra förströelser. Men när de kommit till Berlin och han åter träffat sin forna kamrat Lotty, hade han för en liten tid förändrats.

Lotty var vid sina trettiotvå år nästan skönare än någonsin, yppig, men på ett elegant och spänstigt sätt, med alltjämt ett ständigt hetsande begär att behaga män och kvinnor och en till fulländning utbildad kännedom om de verksamaste metoderna för att göra det. Hon tycktes till och med ha en förmåga som aldrig tidigare att reta sin styvson och halvbror Gustens slappa sinnen.

Särskilt var det en afton Agda väl mindes. Hela kvällen hade Gusten där nere i salongen hållit sig i närheten av Lotty. Agda hade med blygsel varnat ett uttryck i hans ögon som hon aldrig förr sett där. Han spann av välbehag när Lotty med loja händer strök över hans knän eller snuddade vid honom med sin buktiga höft. Hans ögon blevo

simmiga. De talade tyska, men Agda förstod på miner och tonfall att de sysslade med forna dagar, då de som helt unga, nästan barn, flackat omkring i Europa.

Agda hade suttit där tyst undanskuffad i en vrå. Hon ertappade sig med att girigt följa med Lottys miner och rörelser. Hon hade haft en känsla av att här skulle hon kunna lära sig mycket. Men hon hade blivit röd av blygsel, då hon spårat sina egna tankar. Slutligen hade Gusten och Lotty gått sin väg. När Agda en stund senare kom upp i sitt rum, voro de där i sällskap med Rosita. Gusten var röd och upphettad, han hade väl också druckit en del.

Han kom med utsträckta armar och vacklande gång emot Agda. Med ett skratt sköt han Agda över till Lotty.

— Två så sköna flickor, sade han halvsjungande. Och systrar! Kyss då varandra!

Då hade Agda känt Lottys läppar tryckas mot sina egna. Hon ville dra sig undan, brännhet av skam. Vad var nu detta? Lotty var ju, som Gusten varit så angelägen att påpeka, hennes egen halvsyster. Men Lotty hade leende skjutit henne bort mot sängen, och i den hade de båda hamnat bland svällande kuddar och dunbolstrar. Agda gjorde motstånd, men var förlamad av ångest. Då löste Lotty hennes kläder. Under jollrande utrop och små sugande kyssar tog hon av Agda plagg efter plagg, till dess hon låg där alldeles naken. Då hade

Agda erinrat sig Bell von Wendens oblyga smekningar. Den gången hade Gusten försökt rädda henne undan en kvinnas glupskhet, fastän han kommit för sent, men han hade varit så god mot henne och sedan brutit ut mot Bell. Nu sutto han och Rosita där tätt intill Lotty och Agda och slukade dem med blickarna.

— Gå! Gå! Sluta! viskade Agda, men ingen hade hört på henne.

Lottys mjuka vällustiga kropp vältrade sig in mot Agda. Hon smekte henne, lekte med henne, och mitt i motviljan måste Agda rysa av lust, allt under det hon iakttog hur Lottys ena hand lent for över Gustens små feta läggår.

Och plötsligt hade Lotty givit rum för Gusten.

— Kom nu — strax, hade hon muntert hetsande sagt honom.

I stället för Lottys mjuka arm kände Agda nu Gustens. Uppeggad av den sällsamma leken, av Lottys konster och åsynen av de två systrarna i hans äktenskapliga säng, denna säng på ett gammalt glädjehus, hade han lyckats få sina sinnen vakna. Och nu tog han med Lottys och Rositas bistånd Agda för första gången. Det gjorde fruktansvärt ont, hon skrek där hon fångslad av Lottys och Rositas kraftiga grepp om hennes ben och tyngden av Gustens tjocka kropp, låg vanmäktig på rygg, medan hon hörde halvsystemens och moderns kluckande uppeggande skratt som överröstade henne. Och allt härunder hade hon ändå

försökt lugna sig själv och säga sig att allt detta gick rätt till och att hennes anförvanter endast ville bistå henne och hennes man att uppfylla det heliga äktenskapets plikter. Så småningom försökte hon till och med hjältemodigt trotsa både smärta och blygsel, och med tårade ögon hade hon så mycket hon förmått ömt besvarat Gustens sista krampaktiga älskogsbetygelser.

När slutligen Gusten tumlade åt sidan, strök Lotty Agda nästan moderligt över pannan — modern hade redan motvilligt lommat av, kallad av en skarp signal från klockan nere i porten.

— Nu kan du tacka mig, för att jag hjälpt dig, hade Lotty därefter muntert sagt, medan hennes lysande och kättjefulla ögon logo mot några små röda fläckar på Agdas linne, som hon och modern lagt under henne. Och så hade hon tagit linnet med sig, sägande att det skulle förvaras, emedan så var uråldrigt bruk både bland nordbor och zigenare, och med svängande höfter hade hon vaggat ut ur rummet, följd av den alldeles utmattade Gusten, som lunkade ned i salongen för att stärka sig med mera whisky.

Sedan hade dessa scener upprepats åtskilliga gånger till, men då hade modern oftast ej varit närvarande, emedan hennes biträde ej längre behövdes, eftersom Gusten redan lyckats bana sig väg. Och nu var Agda säker på att hon var med barn. Hur mycket hon försökte, kunde hon dock ej längre annat än tycka, att det kommit till på ett onaturligt sätt,

under en oblyg och otäck lek som hon ej hade haft något nöje av. Ändå hade hon inte velat resa från Gusten. Hennes oavvisliga plikt var ju att stanna hos honom.

Men Frideborg von Pahlen hade så övertygande bevisat för henne att de nödvändigt måste giva sig av för att någorlunda kunna bibehålla sin kvinnliga värdighet för möjligen kommande angenämare tider att hon emot sin bättre vilja måste foga sig. Den där gången då hennes make först lyckades ta henne, hade Frideborg likväl själv, inbjuden av Lotty och Rosita och framför allt Gusten, smugit sig med in och åsett alltsammans utan att observeras av Agda, förrän det hela var över och de andra hade avlägsnat sig. När Agda då hade förebrått henne hennes spioneri och taktlösa närvaro, hade hon sökt undskylla sig med att »när det ändå måste ske, gjorde det väl ingenting att hon också såg på» och med att Gusten äntligen ville ha henne med — om det nu var för att han önskade så många vittnen som möjligt på sin allmänt betvivlade manhaftighet eller att det beredde honom nöje att ha hela systertrion omkring sig och »lik-som hålla släktmöte», hade Frideborg storskrattande sagt. Emellertid hade Frideborg villigt erkänt att det berett henne själv ett ganska starkt nöje också.

Och nu befunno de sig här. Skulle Petra och Angela vilja behålla dem tillsvidare? De hade ingenstades att ta vägen just nu, hon och Frideborg. Och nu sedan denna besynnerliga släkt-

historia kommit i dagen, kunde ju Eka anses som deras hem lika väl som Petras och Angelas.

Agda bröt tankfullt en kvist från en snötyngd gran. Hon förde den upp mot sitt ansikte. Så den doftade! Hon skulle velat gömma sig inne bland några av dessa stora yviga granar. Då skulle hon kunna bada sig ren och förnimma naturens kyska friskhet. Hon var nedbruten till kropp och själ. Livet tycktes henne styggt och smutsigt.

Med ens såg hon upp. Hon lyfte huvudet snabbt som en liten ekorre som står färdig till flykt, när en människa närmar sig. Hon hade hört steg. Det var Sven som hastigt kom gående mot Eka. Han såg henne inte, förrän han var helt nära henne. Då gav han till ett utrop. Det lät som om han blivit rädd. Föregående afton vid middagsbordet hade han ju så tydligt sett Agda för sig, då de skålat för »absent friends». Nu stod hon här och betraktade honom med sina svarta ögon. Kunde han inte tro att hon åter frammanats av hans egen inbillning? För att förvissa sig om att hon var verklighet tog han ett häftigt tag i hennes arm. Hon log inte ens. Hennes ögon djupnade, som om en skugga farit förbi.

— Agda, sade Sven.

— Ja.

Hon drog undan sin hand, som om hans beröring vållat henne smärta.

— Var kommer du ifrån? viskade han.

— Från Berlin, sade hon då.

Lydande en oemotståndlig impuls tog han henne i sina armar och sökte ivrigt hennes mun. Utan protester, nästan utan att röra sig, lät hon honom kyssa sig. Då deras läppar berörde varandra, mindes de mötet i ladan den gången för så många år sedan. Långsamt släppte han henne.

— Jag kunde inte låta bli, sade han med ett förläget leende.

De började gå framåt vägen. Men när de voro nära Ekered, slog Sven in på en liten gångstig som ledde förbi gården.

— Sven vill inte bli sedd, sade hon då misstänksamt.

Det kunde han inte svara på. De gingo länge tysta bredvid varandra. Solen sken fram bakom molnen. Det började glittra och lysa inne i skogen.

— Vad här är vackert, sade Agda och såg sig med sorgsna blickar omkring.

— Du borde aldrig farit från Sverige, sade Sven.

Tanken på att hon gift sig med den där tjocke greve Gusten Värnamo af Sauss kvalde honom. Det var som om en grov näve klämt en skön mörk pensée mellan fingrarna. Hon såg också ut att ha farit illa. Utan att tänka på det hade Sven lett deras steg så att de nu kommo förbi den gamla ladan. De kände igen den samtidigt, och de rodnade samtidigt. Sven öppnade dörren och tittade in.

— Här finns fullt upp av torrt hö, sade han och såg vädjande på Agda.

Då steg hon in. Hon gick stelt och frånvarande som om hon rörde sig i en dröm. De sjönko ned i höet sida vid sida.

— Du hade en kavaj med blanka knappar, mumlade Sven längtande. Jag var sjutton år och du var väl aderton. Och du knäppte upp din kavaj för mig . . . Det är väl sex, sju år sedan, men ännu ibland om nätterna vaknar jag och ser för mig de där blanka lysande knapparna.

— Gör du? svarade Agda.

Det var skymning i ladan nu som den gången för länge sedan. Höet doftade litet duvet.

— Varför gick du med mig in? frågade Sven plötsligt.

Då började Agda gråta. Tårarna runno utför hennes kinder. De långa mörka ögonfransarna blevo fuktiga och skimrande av tårarna.

— Stackars liten, sade Sven ömt.

Han lade sina händer över hennes. Hon grät djupt därför att ett barn blivit till ur orena famntag. Men det visste ju inte Sven. Han var åter sjutton år. Han glömde Bess och sin lille son. Han tyckte att nu öppnade livet för första gången sin port för honom. Han var berusad av hennes närhet, av lukten i ladan, av den hemlighetsfulla skymningen som omsvepte dem. Och som en gång förr började han med tafatta och av iver darrande händer knäppa upp hennes kappa.

Hon lät det ske. Och som om hon plötsligt erinrat sig hur hon hjälpt honom sist, knäppte hon

själv upp sin blus leende och ännu med tårar hängande i ögonfransarna. Nu vilade han mot hennes bröst. Men en sällsam oro var över honom som om han måste ta igen alla förlorade tillfällen. Han mindes vilken stöt han fått i hjärtat, då hon i sin vita klänning och med en ros i håret stigit in i Peter von Pahlens salong i våras. Nu var han inte längre sjutton år. Men han plågades av samma åtrå, av sjuttonåringens åtrå, som alltjämt brann i hans blod.

— Du knäpper bara upp blusen, sade han och lyfte upp sitt ansikte mot henne.

— Ja, viskade hon en smula andfådd.

Men detta ja tog han för en tillåtelse. Ja, sade hon ju. Hon var dock ingen oskuld längre. Eller var hon det kanske? Den där greve Sauss hade väl ej mäktat så mycket.

Då fattades han av nyfikenhet. Han måste äntligen få veta hennes kropps hemlighet. Med lätta händer löste han hennes kläder. Han var inte tafatt längre. Hon frös till, och för att värma henne flyttade han sig tätt intill henne. Deras ögon sågo spejande in i varandra. Han smekte henne. Hennes ögonlock slötos. Å, detta var något annat än uppe i hennes och Gustens sängkammarskrubb i bordellen i Berlin, medan Lottys och moderns kuttrande skratt och röster kittlade hennes öron. Nu tyckte hon sig vila inne i granen och bada i dess friskhet, som hon nyss längtat efter. Det här var en ung mans kropp med starka muskler. Inte Gustens

svampiga, slappa lemmar. Hon grep omkring honom. Hennes fingrar smekte honom, utan att hon själv visste det, redan en aning konstförfaret och nästan yrkeskunnigt, av den lärdom hon mot sin vilja inhämtat. Ett litet lyckligt skratt banade sig väg över hennes läppar.

— Ser du, du är redan lycklig och har slutat att gråta, sade Sven glatt.

Deras hjärtan dunkade intill varandra. Han pressade sig intill henne. Hennes knän skildes åt för att villigt lämna plats, hennes sköte höjdes och nästan smälte redan. Hon tog långsamt, dröjande emot honom. Plötsligt ropade hon till och bet honom i armen.

— Gör jag dig illa? frågade han.

Men hon svarade inte.

Hon hade aldrig förr, utom i sina drömmar och med Bell och Lotty, erfarit mer än den trängande retning som är inledningen till vällusten, men denna hade alltid upphört så fort samlaget börjat för att lämna plats för en känsla av besvikelse, ja obehag, ehuru hon av plikt gjort allt vad hon kunnat för att dela eller åtminstone låtsas dela sin makes nöje. En urlakad, i förtid gammal och slak kropp hade endast förmått på konstlad väg tränga in i hennes unga och spänstiga, som sedan så länge i stillhet begärde och åträdde, men hade icke orkat skänka henne någon glädje. En förstörd man hade endast begagnat henne som njutningsmedel för sig själv.

Men Svens lätta och starka unga kropp var i harmoni med hennes egen. De gungade in i en extas som räckte under flera minuter och som äntligen lämnade henne lycksaligt trött utan tankar.

När han dragit sig ifrån henne, smekte hon hans hår.

— Tack, mumlade hon. Tack, Sven.

Det rörde honom djupt detta ödmjuka »tack». Han låg stilla med nacken stödd mot hennes knän. Inte heller han hade längre några tankar. Han tyckte att han sov och drömde hos denna underbara flicka som varit hans första kärlek. Han kände hennes händer mot sin panna. Deras värmè fördes över till honom. Blodet pickade ännu hastigt i hennes fingertoppar. Det var som om själva hennes hjärta förts tätt intill honom och nu slog sina slag mot hans hud. O, det var härligt! Det brådskande jäktiga livet flöt förbi ladan i en brusande flod som endast svagt nådde hans öron. För en stund sedan hade han räddat sig upp ur floden och skulle aldrig ned i den igen. Aldrig. Här var det gott att vara. Han skulle gömma sig mellan hennes knän, som ett barn gömmer sig i moderslivet. Och där inne i hennes mörka pulserande sköte skulle han finna alla de njutningar han som yngling drömt om, men aldrig funnit som man, och minst hos den flegmatiska Bess. Det skulle ge föda åt hans kropp och styrka åt hans själ.

Plötsligt spratt han upp ur sin djupa ro. Han hörde ljudet av röster som närmade sig. Då reste

han sig mödosamt upp och tittade genom en av de breda springorna i ladans vägg. Det var hela sällskapet från Ekered som kom vandrande förbi. Han stirrade på dem med ögon vidöppna av skräck. Å, där voro de allesammans! Hans hand famlade bakåt och grep tag i en flik av Agdas öppna blus. Han kramade den mellan sina fingrar.

— Vad är det? sade hon högt där hon låg ned-sjunken i höet.

— Tyst, svarade han endast.

Först kom Peter. Han svängde med sin käpp och kikade upp mot skyarna. Härifrån tycktes hans ansikte askgrått av det innesittarliv han förde i staden. Efter honom gick Lilian snubblande. Hon hade lånat en av Bettys grova tjocka kappor som var för stor åt henne, men på huvudet hade hon en kokett stadshatt. Det såg löjligt ut. Hon hade ett missnöjt uttryck som om hon tvingats med på denna promenad. Bredvid henne vaggade Sally fram gungande av fett och starka bågnande höfter. Hon hade tagit ett raskt grepp i sin kjol och en tjock strumpa syntes upp till knäet. Jacob Levin och Gotthard pratade med livliga åtbörder. Deras magra händer foro upp och ned beskrivande bågar och cirklar i luften. Jacobs barn voro inte där. De hade väl smugit sig till ladugården — eller ut i skafferiet för att äta skinka igen. Betty och Bess höllo varandra under armen. Sven granskade nyfiket sin hustrus ansikte. Det blomstrade av kylan. De små spetsiga vita tänderna kommo till synes i

ett leende. Tänk om hon anat att han, hennes man, befann sig på ett par meters avstånd ifrån henne med rufsigt hår och oordnade kläder tätt intill en strålande ung skönhet som han nyss slutit i sin famn! Men hon trippade förbi ovetande och lycklig, säkert med tankarna hos man och barn och spinnande över sitt oantastliga äktenskap.

Edla gick sist. Sven måste le åt henne. Hon vände och vred på huvudet som en fågel. Hennes närsynta ögon sände spejande blickar omkring sig. När de alla voro förbi ladan, vände hon sig om och gav också den en blick.

Sven kastade sig ned bredvid Agda.

— Det var hela släkten, sade han otåligt ryckande i de torra grässtråna.

Agda tänkte leende på att hon och Sven också voro släkt, men hon sade ingenting. Petra hade tydligen ännu inte berättat det för de andra. Och varför skulle då Agda göra det? Men hon såg på Sven med ett nytt uttryck i sitt ansikte. Ja, de voro släkt. Han hade mörka ögon, som rent av liknade hennes, det var hon säker på och tänkte icke på att detta mörka kom från hans judiska mor. Det var något vid hårfästet också som hon väl kände igen. Hon lade sin egen lilla hand intill hans och tyckte att även dessa två händer hade ett omisskännligt släktdrag. Då tryckte hon hans hand mot sin kind och sedan mot sina ögon och sade till sitt hjärta att hon och Sven nyss på ett innerligt sätt erkänt sin släktskap med varandra. Blod hade

ropat efter blod. Lemmarna hade sökt sig intill varandra. En familj som måste hålla ihop!

— Vi måste gå nu, viskade hon.

— Nej! Nej!

Sven tänkte med förtvivlan på att han nu skulle tillbaka till Bess och sonen. Han hade aldrig varit olycklig med dem. Men nu sedan han återfunnit Agda dömde han hela sitt föregående liv misslyckat. Och det liv som låg framför honom skulle endast bli tomhet utan henne.

— Nej! Nej! protesterade han, värjande sig mot en osynlig övermakt.

Familjelivet, plikterna, arbetet, skulle åter ta honom fången. Han visste det. Hans tillvaro hade börjat löpa i en bred fåra, och han skulle aldrig kunna kasta sig ur den. Han skulle obönhörligen tvingas att följa den ända till slutet. Det tjänade så litet till att kämpa emot.

Han tryckte sig med en suck åter intill Agda. Men hon hade redan börjat ordna sina kläder. Milt sköt hon honom åt sidan. Han satt där och såg på hur hon knäppte igen blusen om sina svällande, runda, vita bröst. Han hade haft dem i händerna och känt deras lena mjukhet. Nu fästade hon kjolen om sin midja. Nyss hade han knutit sina armar om den. Det var som om hon för varje gång han hörde en hyska häktas eller en knapp glida in i knapphållet bit för bit tagit ifrån honom det hon nyss så givmilt skänkt. Han hade haft händerna fulla av henne. Han böjde sig framåt och såg förundrad

på sina händer, som om han väntat att i dem finna fördjupningarna efter hennes kropp. Nu frös han om dem, därför att de voro tomma, och han stack dem skälvande i fickorna.

De stego ut ur ladan. Sven såg på spåren av deras fötter i snön. Spåren ledde rätt fram till ladan och försvunno där. Kanske var det efter de spåren Edla så misstänksamt spejlat.

— Adjö, sade Agda.

Hon nickade åt honom och gick emot Eka. Sven vandrade åt motsatta hållet. Deras steg avlägsnade sig alltmer från varandra.

När de båda gått bort funnos avtrycken av deras fötter kvar i den vita snön. Först bredvid varandra förande fram till ladan, så skildes de åt och spåren syntes leda åt var sitt håll. När natten kom, skulle deras fotsteg i snön frysa till, och flera dagar skulle de för den tysta skogen runt omkring fältet bära vittne och berätta om Agdas och Svens hastiga möte och skilsmässa.

XIV.

Det var tredjedagjuls förmiddag. Hans' rum, där man alltjämt helst samlades, hade nyss genljudit av ett livligt samtal. Nu satt man tyst och funderade.

Petra hade kommit från Eka för att tala om Agda och Frideborgs härkomst, ehuru hon därvid av oundgängliga hänsyn naturligtvis dolde det faderskap Jacob Levin möjligen innehade. Hennes släktingar hade först funnit alltsammans fullkomligt otroligt. Faster Laura hade tydligen på gamla dar blivit en smula besynnerlig och diktat ihop en roman, som hon aldrig upplevat, på sin höjd kanske längtat efter att få uppleva. Men nu när de började tänka efter, funno de att historien omöjligen kunde vara uppdiktad. Hur otrolig den lät, måste den nog likväl vara sann. Sådant där hittade man naturligtvis ändå inte på om sig själv, om man inte var alldeles från vettet, och gamla fru Löwenström hade ända till sitt dödsår varit bekant för sitt klara och kloka huvud. De sneglade förstulet och generat på varandra. En kil hade plötsligt sprängts in i släktträdet, och den gjorde ont. Lilian von Pahlen var kanske den mest upprörda. Visser-

ligen hette hon ju Vind-Frijs i sig själv, så att hon för sin personliga del stod utanför skammen, men hennes son Stellan var ju en äkta von Pahlen, och en äkta von Pahlen var likaså hennes dotter Paula. Besinnande detta nedslående faktum, stötte hon på en omständighet som de andra inte tänkt på, men som var ägnad att hjälpa upp det hela och sätta de invecklade släktförhållandena i en rättvis och åtskiljande belysning.

— De äro ju oäkta, sade hon med starkt förakt. Även om de haft fäder, som hetat von Pahlen, den där fnoskiga Johan och min svärfar, den senila gubben, så äro de lika fullt oäkta. Sådana behöver man ju inte erkänna eller alls bry sig om. De ha ingen rätt till gemenskap med oss, vad jag kan se.

— Men Frideborg är dock gift med Stellan, kom ihåg det, sade Peter med eftertryck. Så då bör det ju ur din synpunkt vara bättre, om hon redan i sig själv är en von Pahlen.

Lilian höjde ögonbrynen. Hon tyckte inte alls om att Peter talade så där högt och bestämt.

— Hon har ju rymt ifrån honom, slinkan, vet jag, avspisade hon honom därför. Stackars lille Stellan!

Jacob Levin log ironiskt.

— Han reder sig nog, mumlade han.

Benno Levin tittade på Petra. Hon satt där blek och tyst. Han förstod utan att hon sagt det, att hon skulle ta allt ansvar och all gemenskap på sig ensam.

Sven var också blek i ansiktet. Oupphörligt såg han för sig Agdas svarta ögon och röda mun. Hade de kanske kommit varandra närmare nu? Hela tiden hade Agda vetat hur nära släkt de voro varandra. Hade hon gjort narr av honom? Tanken var olidlig. Han fylldes av ovilja mot sin hustru Bess, som satt där så förnöjd med utbredda kraftiga lår och smålog. Henne tycktes icke denna historia angå det minsta. Hon fann det väl bara litet uppiggande att man fick något att syssla med dessa juldagar, då alla gingo omkring och voro så övermätta och i tysthet räknade över prisskillnaden mellan de julklappar man mottagit och dem man givit.

Betty vaggade sin tunga kropp av och an.

— Att tänka sig, sade hon ivrigt, nästan upprymt, att faster Laura gick här och gömde sådana hemligheter. Om jag bara vetat det, om hon till exempel förtrott sig åt mig och det hade hon gärna kunnat göra, så skulle jag rått henne att strax ta hem den där Rosita. Vad är nu det för en mor, som lämnar bort sin dotter till vilt främmande människor? Det tycker jag ändå är en fläck på Laura Löwenström.

Benno Levin skakade på huvudet.

— Det var andra tider då, sade han milt. Hon var sedan ett par år änka, när hon fick den lilla. Att gifta sig med zigenaren hade ju varit alldeles otänkbart för henne, han var nog för resten gift förut med någon av de sina, någon av sitt blod. Men

att få ett barn utan att kunna uppvisa en legitim far till det, ansågs då för tiden som en oförlätlig skam.

— Å, det anses det väl ännu och det med rätta, inföll Lilian och gav Petra en skarp blick.

Lilian kunde ändå inte smälta att Angela vändade en liten. Petra pressade otåligen läpparna mot varandra. Hon hade lust att ge ett skarpt svar, men så ångrade hon sig. Vad tjänade det till att strida med den dumma Lilian?

— Nå, mina vänner, sade nu Peter och höll upp händerna, värmande dem framför brasan. Vad skall det nu bli av Agda och Frideborg? De ha visserligen tagit sina öden i egna händer, men jag förmodar att de inte ha någon nämnvärd klarhet om hur de närmare skola utforma dem.

— Ännu en sak, sade Petra darrande. Att Frideborg väntar en liten ha vi ju reda på, eller hür?

Lilian log elakt. Hon undrade om alla de andra också visste att det inte var Stellans barn Frideborg bar på. Men hon bara muttrade något för sig själv. Hon avskydde Frideborg och kunde inte försona sig med tanken att Stellan gift sig med den där slynan.

— Nå, än sedan? sade hon högt, avvaktande. Det har hon väl rätt till, eftersom hon är lagligt gift, vigd i kyrka med präst och allting.

Petra hade tänkt fortsätta och berätta att Agda också väntade en liten, men när hon mötte Lilians ögon förmådde hon det inte.

— Ja, det var väl bara det då, viskade hon med

nedslagna ögon. Men man måste ju nu ta hand om dem, åtminstone tillsvidare innan de fått sina förhållanden ordnade.

Hon förstod nog hur Lilian skulle brustit ut i hånskratt, om hon fått veta att tre unga kvinnor nu gingo där på Eka och väntade sin nedkomst. Och Lilian skulle få dem alla att tycka att det hela var groteskt.

Betty tog nu i:

— Visst måste någon ta hand om dem, sade hon hjärtligt.

Hon såg på Lilian, tydligt menande att Lilian ju var närmast att ta sin sons hustru hem till sig. Nu aktade sig Lilian visligen för att öppna munnen. Hon visste nog vad Betty tyckte, men vad hade hon med det att göra? Frideborg skulle bara bli en börda för henne — en till utom alla de övriga Lilian redan förut var tyngd av. Och att nu i Stockholm presentera sin förutvarande husa som sin svärdotter, och därtill en svärdotter som till den grad i förtid råkat i grossess, det kände hon verkligen ingen särskild längtan efter.

Men hon var mycket rädd för att Peter skulle säga att de skulle ta sig an Frideborg, och hon rynkade därför häftigt ögonbrynen mot honom, då hon såg att han ämnade yttra sig. Peter varnade de hotfulla ögonbrynen och suckade. Hur ofta hade icke dessa rynkade ögonbryn hindrat honom från att yttra sitt hjärtas mening! Hans natur, som mest hade benägenhet för att vara vidöppen och

givmild, snördes under Lilians inflytande samman som en trång påse.

Petra satt och såg från den ena till den andra. Ofrivilligt mindes hon den dagen för endast något mer än åtta år sedan, när lilla Angelas öde skulle bestämmas. Då hade alla släktingar varit ivriga att få Angela till sig. Var och en hade kommit med förslag om hur det borde ordnas för henne. Allas dörrar hade öppnats på vid gavel för den lilla föräldralösa. Lilian hade till och med blivit smått förargad över att hon ej fått mottaga Angela i sitt hem som kamrat till sin egen dotter. Nu sutto de här grubblande som över ett svårt problem. Nå, det var ju olika förstås att ta till sig två gifta kvinnor mot att plocka upp en liten fågelunge som Angela.

Betty skulle kanske känna sin vanliga impuls att öppna sin famn. Men hon hade ju nu både Gotthard och Edla hos sig och att hysa dessa unga sköna kvinnor under samma tak som den tjugutvååriga Gotthard kunde väl hennes goda förstånd inte tycka vara vidare lämpligt. För egen del hade Petra under de sista nätterna undrat över hur hon skulle göra. I Lauras bikt låg väl ändå en vädjan just till henne, Petra, och det var ju egentligen denna vädjan hon starkt kände såsom ett ansvar, vilket plötsligt lagts på hennes skuldror. Greve Gusten Värnamo af Sauss och Stellan hade ju visserligen skyldighet att försörja sina fruar, men med känedom om deras karaktärer var Petra ganska säker på att det skulle bli mycket svårt att få dem att

fullgöra sina skyldigheter just nu, under den närmaste tiden, så som händelserna hade gestaltat sig. Deras hustrur hade ju förlupit dem, som det heter. Agda borde väl kunna begära att få bosätta sig på Hönsekind, men om hon inte längre ville veta av något samliv med sin man och kanske önskade skilsmässa, var det väl knappast riktigt att hon slog sig ned där, ännu så länge åtminstone.

Nu talade alla åter i munnen på varandra. Lilian framlade ganska klokt olika lösningar, särskilt framhållande den Petra nyss tänkt på, ehuru i något utvidgad form: att både Frideborg och Agda borde flytta till Hönsekind, där luften skulle göra dem båda gott på samma gång som de komme ganska bra i skymundan. I detta ståtliga gods hade ju Agda obestriddigen giftorätt, och ingen kunde misstycka att hon som slottsherrens maka toge till sig och övade gästfrihet mot sin egen halvsyster. Men de andra funno liksom Petra detta förslag svårt att för ögonblicket realisera, fastän de voro fullt på det klara med att Lilian hade fördel av att bli kvitt alla plikter mot sin sonhustru.

Petra, trött på prat, steg upp och gick fram till fönstret. Hon stod och såg ut över den vita parken. Hennes hjärta kändes tungt och oroligt. Tre kvinnor väntade sina barn... Bjöde hon nu Agda och Frideborg att bo hos sig, skulle gamla Eka sannerligen förvandlas till ett förlossningshem. Det hade väl ändå inte Laura Löwenström drömt sig? Hennes avkomma fortsatte att bära livet vidare.

Den skulle fylla Eka. Små barnsteg skulle ljuda i trappan och i parken. Små händer skulle fäkta i luften. Varm modersmjölk skulle forsa ur fyllda bröst. På bakgården skulle småplagg hängas ut på tork och fläkta för vinden. I gårdens grus skulle vara märken efter barnvagnars lätta gummihjul.

Petra måste le. Hade hon inte själv längtat efter ett barn? Hade hon inte känt det, som om det barn Angela snart skulle föda vore hennes eget? *Ett* barn ja! Men nu skulle det myllra av barn.

Alltjämt pratade de där bakom henne. Orden kastades hit och dit. De kommo ändå inte till något resultat. Den rätta starka och goda viljan fattades.

Petra böjde sig fram. Hon hade fått syn på något. En av statarnas små flickor, en unge på fem år, hade givit sig ut över gården. Kanske hade hon skickats i något ärende till Ekereds kök. Hon hade en röd virkad luva på huvudet, och kinderna voro lika röda som den av kylan. Det måste vara ett helt företag för den lilla att ensam promenera över den stora gårdsplanen. Läpparna voro sammanknipta. Hon satte försiktigt ned fötterna, som om hon varit rädd för att grunden skulle ge vika. En sådan liten unge! Gårdsplanen måste förefalla henne oändlig — en värld. Petra följde henne intresserad med blickarna. Hon hade velat rusa ut och gripa den lilla vid handen, men då kanske hon blivit skrämmd. Hon var rädd nu. Ett kolossalt mod höll henne ändå uppe. Nu tittade hon upp mot fönstret, och Petra mötte en ljusblå blick. Men

kanske såg hon inte alls Petra, hon var ju så upptagen av hur hon skulle komma över gården. Plötsligt föll hon omkull. Ett gällt skrik klöv rymden och fick molnen på himlen att rysande skocka sig samman.

Skriket trängde rätt in i Petra. Var det så de skreko? Var det inte på henne det ropades? Hon tänkte ila till hjälp, men en av jungfrurna hade redan skyndat ut. Nu lyfte hon ömt upp den lilla i sin famn och torkade av hennes tårar på sitt förkläde.

Ehuru Petra stod kvar där hon stod tyckte hon sig ändå nästan känna den mjuka barnkroppen mot sin. Hon såg på sina händer, som om klara tårar fastnat på dem. Hon längtade ju efter barn att trösta och stryka över kinden. Kunde hon någonsin få sin önskan uppfylld över hövan? Snabbt vände hon sig om och gick fram till de andra.

Peter såg på henne med beundran. Så stolt och rak hon var, hans syster Petra.

— Ni behöva inte fundera längre, sade hon. Agda och Frideborg kunna ju bo hos oss på Eka.

— Jag kunde tro det, sade Peter med en av sina grimaser.

— Men vilket besvär du kommer att få, utropade Betty. Har du då tänkt på det, Petra?

— Ja, sade Petra. I alla fall har jag bestämt mig. För övrigt tror jag att jag redan bestämt mig för det där, när Angela och jag kommo hem på julaftons kväll och vi plötsligt fingo se dem

sitta därinne i salongen — två hemlösa som också kommit hem. Eka borde ju egentligen vara deras mera än vårt. De och deras mor borde ha suttit där, och så den där Lotty. Inte vi.

— Lita på att det tycka de också, sade Lilian surt. Någon tacksamhet har man aldrig att vänta.

Men Petra talade inte riktigt sanning. Hon hade inte beslutat sig för att låta Frideborg och Agda bo på Eka då när hon fått se dem i sin salong på julaftonens kväll. Det var den där lilla flickan som gått över gården nyss, som hade fått henne att bestämma sig. En barnhand hade ryckt åt sig hennes hjärta. Och även om hon försökte, skulle hon nu inte kunna göra sig fri.

XV.

De närmaste dagarna efter jul gjorde Petras släktingar på Ekered sig oupphörligt ärende till Eka. De måste ta Agda och Frideborg i skärskådande. Allesamman, med undantag av Lilian kanske, voro de otroligt slätkära. Laura Löwenström hade fört nytt blod, zigenarblod, in i slakten von Pahlen, och fastän de kände sig chockerade över hennes tilltag, blevo de veka om hjärtat, då de besinnade att Agda och Frideborg av en ödets underliga nyck förut fått gå i tjänst hos dem. Agda var ju i själva verket Peters och Petras halvsyster. Sällsamt. Och unga Frideborg var syssling till dem, ehuru halvsyster till Agda. Johan von Pahlen hade ju varit gamle kommandörkaptenens och hans syster Lauras kusin. Fast som dotterdotter till Laura är hon ju också kusinbarn till oss, tänkte Petra. Hon tycks verkligen nu ha blivit släkt med oss på tre vis, om vi skola räkna med den legitima förbindelsen med Stellan.

Om att det kanske var långt troligare att Jacob Levin var far till Frideborg hade det fortfarande icke antytts det ringaste för denna yttre krets.

Peter gjorde en kväll upp ett helt släktregister. Det var minsann inte lätt. Han grubblade över papperet med blyertspennan i munnen.

Han såg upp på Sven med ett grin.

— Strängt taget är Agda din faster, Sven, sade han.

Sven ryste. Det lät inte trevligt.

Peter fortsatte:

— Agda är kanske en smula degenererad. Hennes utseende tyder på det. Men det vore väl heller inte underligt, när man tänker närmare på saken. Här har faster Laura Löwenströms dotter med Pepe Sanchez haft förbindelse med min far, det var alltså hennes egen morbror. De voro alltför nära släkt. Blodet brukar bli tunt då — eller kanske snarare för tjockt. Frideborg ser ju i all sin skönhet en liten aning vulgär ut, och henne är det inte så farligt med. Johan var ju som sagt bara kusin till Laura. Men det hela är litet tilltrasslat, tycker jag.

— Å, tyst, farbror Peter, jag får ont i huvudet av det, klagade då Sven.

— Man kan få ont i huvudet av mindre, sade Peter vist.

Men Peter funderade också över slakten Sauss. Även den hade på ett oförutsett vis stuckit in sina tentakler i den von Pahlenska slakten. Peter hade hört den gamla historien om den utsvävande åldrige riddar Blåskägg på Hönsekinds slott, den förfärlige Carolus Laurentius Bogislaus Gustavus af Sauss, som fått ett barn med sin egen dotter, den nu sedan många år nedbrutna grevinnan Carola Värnamo af Sauss uppe i Stockholm. Gusten var deras son och den otäcke gubben alltså både hans far och

hans morfar. Men den gamle hade haft många kärleksförbindelser och en av dem var Rosita, Laura Löwenströms dotter med Pepe Sanchez. Frukten av denna förbindelse blev Lotty, som en kort tid varit gift med den pittoreske uppkomlingen och påvlige kammarherren och greven August Johansson Värnamo af Sauss. Och med henne hade Gusten i sin tur rymt. Han hade rymt med sin egen halvsyster, väl vetande hur nära släkt de voro med varandra.

Peter skakade på huvudet. De där historierna föreföllo honom rent av infama.

— Sådana där gubbar finns inte, sade han, hänsyftande på gamle greve Blåskägg av Sauss.

Som han i sin ungdom studerat juridik och rätts-historia hade han ändock väl reda på att de ohyggligt stränga straffen för de så kallade blodskamsförbindelserna uppkommit i avskräckande syfte, just därför att detta slags förbindelser varit och fortforo att vara till den grad vanliga och icke tycktes innebära något motbudande för den naturliga och ofördärvade instinkten. Var det kanske för att han själv och hans likar icke längre voro ofördärvade och naturliga, som de funno dem så upprörande? Ty Peter kunde icke annat än tycka dem vara ohyggliga, ehuru han i grunden icke visste varför.

Hur det ryckts och dragits i det mänskliga marionettspelets trådar för att föra alla dessa varelser samman! Men bakom detta moln av lekande

spröda trådar tyckte han sig se ödets eget gåtfulla ansikte som log åt dem alla med miljoner rynkor kring läpparna.

Lilian följde, fastän med låtsad motvilja, med Peter, när han i sällskap med Jacob Levin gick till Eka. Hon ryggade tillbaka för Frideborg, som kom glidande emot dem i Angelas vita silkesschal och med det rödsminkade ansiktet. Hon var sig inte lik. Hon hade försämrats på något sätt. Även Peter, som kommit med det fasta beslutet att strax ta henne i famn, blev generad. Under schalen var hennes kropp tjock och svälld. Han var nära att inte känna igen henne.

Min svärdotter, tänkte han vemodigt, och så med tanken på sitt mödosamt hopkomna släktregister: min egen syssling.

Men Frideborg föreföll alls inte generad. Hon bad Mat hjälpa dem av med ytterkläderna. Själv stod hon och såg på utan att röra ett finger. Det var en ny och triumferande sensation för henne att ha en tjänstflicka att kommendera över. Där hon stod tänkte hon på hur otaliga gånger hon legat på knä för friherrinnan Lilian von Pahlen och hjälpt henne på eller av med bottinerna. Den tiden var gudskelov förbi nu. Lilian imponerade inte längre på henne.

— Jag kan hälsa från Stellan, lilla svärmor, sade hon glatt, när de kommit in i salongen.

— Tack skall du ha, sade Lilian stelt.

Nej, något samtal ville inte komma i gång. Lilian

såg med ovilja hur Frideborg redan gjort sig hemmastadd bland de gamla vackra möblerna. Angelas schal bar hon också. Hon beklagade i sitt stilla sinne både Petra och Angela. Frideborg stank ju också av någon frän, om också säkerligen ytterst dyrbar parfym. Stackars Stellan, tänkte Lilian. Stackars min oskyldige gosse!

När Agda steg in i rummet försynt och blek, tyckte Lilian strax bättre om henne än om Frideborg. Peter steg upp och gick fram till Agda. Nu kom också den omfamning som han hade bestämt åt Frideborg.

— Lilla syster, mumlade Peter.

Men Agda var skrämmd. Hon kunde inte möta hans blick öppet. Hon tänkte på Sven och kände sig rent av brottslig. Lilian hälsade nästan hjärtligt på henne. Frideborg märkte nog vilken skillnad det låg i deras bemötande av henne och av Agda. Det satte henne i dåligt humör.

— Ja, där i Berlin föra de ett glatt liv, sade hon och såg upproriskt på Lilian. Agda och mig brydde de sig alls inte om, de där skojarne.

Lilian rätade majestätiskt på sig.

— Så bör du inte tala om din man, tillrättavisade hon.

— Min man, pyttsan! Vi komma väl att skiljas, svarade Frideborg vresigt. Jag för min del har haft nog av det, och pengarna skall jag nog laga att jag får, för jag vet vem som givit dem.

Vid denna hotelse for Lilian högt i luften av för-

skräckelse, men Frideborg gav Agda en betydelsefull blick som hoppades hon att denna också skulle ge utlopp åt sin förargelse och sin misräkning. Men Agda teg.

Peter skruvade på sig där han satt. Han kände sig obehaglig till mods. Han tyckte att han på något sätt misslyckats. Det var Stellas skull. Stellan var ju hans son och hade icke uppfört sig korrekt. Det sårade Peter. Det kom honom att inse att den uppfostran Stellan fått varit misslyckad också den. Men Peters stora fel var att han från början helt överlämnat Stellan åt Lilian. Det hade han fått böta för redan när han sedan blev tvungen att skicka Stellan till ett hem för vanartiga gossar.

Nej, det ville inte bli något samtal. Stämningen kändes tryckt för dem alla fyra.

Slutligen togo Lilian och Peter avsked. De skulle snart komma igen, sade de.

Frideborg gjorde en min bakom Lilians rygg. Hon följde dem inte till dörren, utan sjönk åter ned i en av salongsstolarna nonchalant pratande med Jacob Levin, som stannade kvar för att undersöka Frideborg på äggvita, vilket Lilian anmodat honom att göra, för att hon därmed skulle få tillfälle att utan kostnader för sig själv visa sin ömsinhet.

Jacob hade förut mest tigit och icke bekymrat sig om att bidra till att sätta fart i den tröga konversationen, utan inskränkt sig till att iakttaga henne som han var ganska övertygad om var hans

och icke Johan von Pahlens dotter. Därefter undersökte han henne, fann ingen äggvita eller annat störande eller onormalt, men däremot en ganska hänförande ung kvinnokropp, som han icke kunde avhålla sig från att nästan smekande beröra.

Frideborg ryckte till och var nära att ge efter för det behagliga intrycket, men fattade sig, reste sig högdraget och frågade nästan spotskt:

— Vad kostar det?

— Ingenting skall det väl vara släktingar emellan, men eljes är det tjugu kronor, svarade Jacob Levin, och Frideborg räckte honom dem ur en liten förtjusande börs inköpt i Wertheims varuhus och försäkrade att hon nödvändigt måste betala, men att Agda var så frisk att det var alldeles onödigt att undersöka henne. Och på det sättet fick Jacob veta att även Agda befann sig i grossess.

Jacob stoppade med ett grinande leende de två hopvikta tiorna, som han fått av sin dotter, i sin västficka och avlägsnade sig efter en artig bugning och en galant kyss på handen.

Medan Peter och Lilian gjorde sitt besök på Eka var Petra ute. Angela mådde inte bra och höll sig på sitt rum.

Petra hade gått ut på en promenad. Nu sedan hon beslutat sig för att Agda och Frideborg skulle stanna på Eka, åtminstone tills vidare, kände hon sig inte längre så orolig. Hon gick med lätta steg framåt vägen. Hjulspåren där voro glatta av is.

Utmed dikeskanten var snön tilltrampad och hård av många fötter. Men Petra såg upp mot himlen och fann att också den ljusnat liksom hennes eget hjärta. Den var klart blå med stänk av vita skyar. Ett oändligt hav med vitt vågskum på som ännu dröjde kvar efter en storm.

Moln gå ibland över hjärtat. Så lösas de upp och försvinna och lämna rum för en härlig lättnad. Så hände det Petra denna dag. Var det något nytt som skulle komma med det nya året? Petra önskade icke längre mycket för sig själv. Hon tänkte på Angela. Dessa månader hade hon varit så upptagen av Angela att hennes tankar icke längre hade mycken plats för henne själv.

Nu tog hon av på vägen, som förde till den plats där Johan von Pahlens stuga en gång stått. Man hade aldrig byggt något sedan efter det lilla trähuset som brunnit ner. Om somrarna låg marken fortfarande tom och kolnad. Men i det förbrända gräset hade det vuxit upp smultron. Det var traktens bästa smultronställe. Barnen brukade rusa dit och plocka sina korgar fulla av röda och doftande bär. Deras små fötter trampade ivrigt omkring på den plats där Johans blomstrande trädgård en gång varit. Nu när ingen skötte den hade den förfallit. Han hade älskat barn, Johan, och Petra tänkte ofta på hur han skulle glatt sig åt att de unga och yngsta till sist ändå fingo glädje av hans härjade trädgård. Så hade han ännu i döden delat med sig något av sig själv till dem,

liksom han under livstiden skänkt dem gotter ur sina fullproppade fickor.

Petra blev förvånad, när hon på långt håll skymtade en svart gestalt på Johans tomt. Nu under vintertiden brukade sällan någon vara där. När Petra kom närmare, såg hon hur den där gestalten hon ej kände igen krokryggig gick omkring med huvudet böjt, som letade den efter något. Ett ögonblick fick Petra en förvirrad föreställning om att det kanske var Johan von Pahlens ande som sökt sig tillbaka.

Men strax därpå förstod hon att det var en liten gumma. Hon hade en vid gammaldags kjortel och en svart kappa med något nött pälsverk på. Hatten var löjligt liten med en svart slokande plym som såg ledsen ut. Var hade Petra sett den hatten förut?

Petra gav till ett litet rop av häpnad, då gestalten plötsligt vände på huvudet. Det var Sara, Johans gamla trotjänarinna. Hur hade hon kommit hit? Petra visste att hon efter Johans död flyttat till en åldrig syster långt från Eka. Petra hade själv skickat henne kort, men aldrig hört något ifrån henne. Sara hade väl inte så lätt för att skriva. Och nu gick hon omkring här på den avbrända tomten. Petra hade alltid tyckt att den lilla gumman sett ut som om hon kunnat trolla. Kanske hade hon flugit hit på ett paraply. Ett stort skrynkligt paraply hängde mycket riktigt från hennes arm, och det var den som gav Petra denna idé.

— Sara, ropade Petra högt.

Gumman kom långsamt seglande emot henne. Fastän fem år gått sedan Petra sett henne sist, var Sara sig så lik som om hon förvarats i en påse med naftalin. Under hatten syntes håret ännu kol svart och blankt. Där fanns inte ett grått strå, och ändå måste Sara nu vara ett par och sjuttio år. Hennes hy var lika gul och rynkig som förr. Men ögonen stodo fulla av tårar.

— Å, fröken Petra, mumlade hon och sträckte fram en knotig hand.

— Hur har Sara kommit hit? frågade Petra, alltjämt med ögonen fästade på det stora paraplyet.

— Min syster dog, sade Sara, och då fick jag äntligen liksom en ledighet. Jag måste fara hit. Jag har så ofta tänkt på Johans och min stuga.

— Men den finns ju inte mera, sade Petra vänligt.

Hon tyckte synd om Sara.

— Nej visst, jag är dum. Den brann ju ner, sade Sara betryckt. Men så tänkte jag: kanske jag minns fel, jag är ju bliven gammal nu, kanske står den ändå kvar, och då skulle jag allt bra gärna vilja titta in ett tag genom fönstren.

Hon såg sig omkring, och tårarna runno utför hennes kinder.

— Stackars lille Johan, sade hon. Han var så glad åt stugan och mest åt trädgården. Nu finns ingenting mer som påminner om honom.

Hon torkade sig med en gammal näsduk i ögonen.

— Sara måste följa med mig till Eka, sade Petra tröstande.

Så kom hon att tänka på Frideborg. Hur skulle väl Sara ta den stora förbluffande nyheten om att Johan von Pahlen kanske hade en dotter?

Petra lade sin arm över Saras, och de gingo ut på vägen. Sara stannade och vände sig om.

— Det är bara tomhet, viskade hon sorgset. Jag borde ju förstått det.

Men på tågresan hade hon sett för sig den lilla stugan och trädgården. Hon hade suttit med slutna ögon och inbillat sig att det var sommar. Den kvava värmen i kupén var sommarens värme, som fläk-tade omkring hennes rynkiga ansikte. En ung dam, som fått blommor vid avskedet från sin fästman, hade satt buketten i ett glas i korridoren. Så gjorde doften från de prunkande blommorna i glaset Saras illusion om sommaren än starkare. Åter vandrade hon på den krattade trädgårdsgången. En rikedom av blommor böljade emot henne. De fastnade i hennes kjol så att hon oupphörligt måste böja sig ned och göra sig fri som från ömma omfamningar. När hon kom in i köket, var hennes kjolkant gul av tunt frömjöl, och en blåduva, den blå och vita blomman som växte i en väldig buske, hade flugit upp och satt sig på hennes bröst. Hon hade inte hjärta att skaka av sig den blå blomman. Med en blåduva på sitt bröst gick hon omkring bland sina

sysslor. Hon såg sig själv i sitt älskade prydliga och rena kök: en liten gumma, sträng och alltid muttrande över Johans tokerier, men själv med en blåduvas vinge på bröstet, som gärna ville lyfta sig och flyga iväg med henne lika högt som Johans fantasier buro honom.

Och Sara hade lutat huvudet mot den hårda bänken och tyckt att hon satt i Johans berså. Fjärilar darrade med guldstoff på vingarna framför henne. Solstrålarna silade in och förde med sig de gröna lövens fladdrande skuggor. De lekte på hennes ansikte och på hennes händer, och ändå kunde hon aldrig fånga dem. Det var en stilla ro i den där bersån, som var gyllene av solskenet och genomskinligt grön av lövverket, en ro som Sara aldrig förr eller senare upplevat. Hon mindes med en liten skyldig känsla av sin egen dumhet att hon ofta begagnat det runda stembordet inne i bersån till att skala potatis på eller rensa en fisk. Det hade varit så skönt att sitta där, men den döda fisken och potatisskalen hade vanhelgat stället.

Och medan tåget rullade framåt hade Sara i hjulens dunkande hört den lilla hundens ivriga och vänliga gläfs, och i lokomotivets skrik ljödo papegojans och kanariefåglarnas röster. Hon hade haft lyckliga timmar på tåget, gamla Sara. Och hon hade varit mycket nära Johan von Pahlen.

— Du stora barn, hade hon mumlat och inte märkt att de andra passagerarna sett på varandra och smålett.

Men när hon kom fram fanns ingenting kvar, och då hade hon gråtit. Det var förfärligt att se en plats, där man levat flera år av sitt liv, öde och härjad och med ingenting kvar av allt det som fröjdats ögat en gång. Det var som att mista en arm eller en bit av sitt hjärta. Så kände Sara det, och medan Petra talade till henne, lyssnade hon först knappast till vad hon sade. Men av hennes stora hopplöshet och förtvivlan förstod Petra att hon som en visshet, någonting alldeles säkert, måste berätta detta, som hon knappast själv trodde på, men som hon också berättat för så många andra, därför att Jacob Levin måste skyddas! Och plötsligt spratt den gamla upp. Hade Johan von Pahlen en dotter? Och hon fanns nu på Eka! Sara vände ett ansikte virrigt av förvåning mot Petra, och Petra måste än en gång upprepa hela historien.

Då måste Sara äntligen, om än långsamt, begripa att det Petra berättade nog var sant. Till att börja med var det då åter som om en liten bit av hennes hjärta sletes bort. Hon hade älskat Johan som man med medlidsam ömhet älskar ett barn, som icke är som andra barn och som det därför på ett särskilt sätt måste tagas hand om. Hon hade ju också skött honom sedan hans tidiga år. Hon trodde att hon kände hela hans liv. Och här blottades plötsligt en hemlighet som Johan dolt för henne. Men hade han verkligen med avsikt dolt den? Hade han inte snarare, han med sitt lätta och flygande sinne, glömt bort alltsammans? Allra sannolikast var väl dock

att han aldrig ens vetat att han haft en dotter. Han, som älskade barn, skulle säkert eljes sökt upp flickan och tagit henne till sig.

Saras första känslor voro fyllda av svartsjuka. Så hade då Johan inte varit hennes hel och hållen, som hon alltid trott! Ett sådant elakt barn! Hon gick och mumlade för sig själv, bannande honom. Så höll hon upp, därför att ett hugg träffade hennes hjärta. Det tjänade ju alls ingenting till att bannas numera, Johan von Pahlen var ju död. Om något visserligen skulle kunnat få honom att med ett soligt leende resa sig upp ur graven, hade det väl varit ljudet av Saras för honom så kära muttrande och ömma förmaningar och bannor. Dock, solen lyste över blanka vita åkrar och ängar, och Johan von Pahlen skulle aldrig mera komma upp ur sin grav. Men så lättade tyngden över Saras gamla hjärta. Nu fanns det verkligen kvar något av den älskade Johan: en ung flicka, kött av hans kött och blod av hans blod. Herren hade i sin outgrundliga vishet sparat något gott åt Sara som lön för hennes långa och trogna tjänst.

Då grät hon på nytt och torkade tårarna med sin gulnade näsduk. Med en känsla av triumf hörde hon också att Frideborg nu hette von Pahlen alldeles som Johan själv. Hon var en fin fru, Johans dotter.

Hon påskyndade sina steg, där hon gick vid Petras sida. Petra hade till sist nästan svårt att följa med henne.

— Har Sara ingen kappsäck med sig? frågade hon andfådd.

Jo, det hade Sara, men den hade hon lämnat på stationen. Hela vägen från stationen hade hon gått till fots.

Petra betraktade henne småleende. En sådan rask gumma! Ja, sådana voro de förr i världen: outtröttliga, sega och utan en tanke på att spara sig.

När Eka skymtade mellan snötyngda träd, stannade Sara ett ögonblick. Hon läskade sig med åsynen av Eka.

— Vi gå väl genom parken, sade hon och öppnade hastigt grinden.

Hon gav klinkan en blick, som hade hon väntat att på den ännu finna spåren efter sina händer. Hur ofta hade hon inte brådskande tagit den här genvägen över parken ned till tvättstugan! Hon hade varit lastad med tvättkläder och snubblat framåt gången utan att kunna lyfta huvudet, tyngd av sin börda.

— Ingenting här är förändrat, sade hon lättad.

— Nej, här är allt som förr, svarade Petra. Gamla Eka är sig likt.

När de kommo fram till gården, ville Sara ta av åt köket. Hon var så van att gå in genom köksdörren. Men Petra grep henne milt i armen och tvingade henne upp för trappan till glasverandan.

I hallen hjälpte hon Sara av med kläderna och förde henne genom salen in i salongen. Sara dar-

rade av förväntan: nu skulle hon med egna ögon få se Johan von Pahlens dotter.

Ur stolen framför salongsbordet med de gyllne griparna reste sig Frideborg lättjefullt. Den vita schalen föll omkring henne i ymniga veck. Hennes ansikte såg hårt och en smula härjat ut i den skarpa dagern. Munnen lyste blodröd.

— Detta är Johan von Pahlens gamla vårdarinna Sara, sade Petra med en blick på Frideborg.

Hon sköt fram Sara milt på golvet. Där stod den lilla svartklädda gumman med den löjligen hatten på sned och det svarta håret blankt benat över hjässan. Oroligt knäppte hon samman sina knotiga fingrar, som utfört så mycket gott och grovt arbete. Hennes kloka skarpa gumögon granskade den unga damen.

— Goddag, Sara, sade Frideborg vårdslöst. Hon mindes dunkelt att hon hört Angela tala om gamla Sara.

Gumman tog ett par försiktiga steg närmare. Petra såg på henne. Vad rörde sig väl nu innanför den kullriga envisa pannan? En öken av år låg mellan den unga och den gamla. Skulle minnet av Johan von Pahlen kunna föra dem igenom denna öken och fram till varandra? Det var tyst i rummet. Från salen hördes endast den stora väggklockans tickande. Dropp. Dropp. Minuterna och sekunderna droppade ut som sanden i ett timglas.

Frideborg kände sig först besvärad av den gamlas stirrande. Hon lade huvudet på sned, vred

det än åt höger, än åt vänster. Till sist kände hon gråten stiga upp i halsen. Men den gamla sade ingenting. Vad hade Frideborg nu med henne att skaffa?

Vad sade klockan därute? »Min far, min far.» Frideborg tyckte att den upprepade de orden till det olidliga. Av denna gamla, svarta gumma med den löjliga hatten skulle hon få höra om en man som kunde varit hennes far, men en far som hon aldrig sett. Knappast förrän nu hade hon tänkt på honom. Vad hon intresserat sig för hade varit att hon därigenom att det fastslagits att hennes far var en herrskapskarl, antingen det nu var Johan von Pahlen eller Jacob Levin, med ens erhållit en finare börd. För egen del föredrog nog Frideborg i regeln den stilige läkaren som ännu levde och som hon i smyg mycket beundrat under hans visit och den efterföljande undersökningen. Men skulle det nu ändå ha varit Johan, så var det den fördelen med det, att han var adelsman och inte jude, vilket för Frideborg närmast betydde något av alldeles samma slag som zigenare, och ur den synpunkten fann hon det tillräckligt att hon haft en sådan till morfar. Gärna för henne fick det därför vara Johan von Pahlen, men den dåraktige Johan själv hade hon aldrig en sekund grubblat över.

Men de där kloka, skarpa ögonen, som hon inte kunde undvika, tycktes se rätt ned i hennes hjärta och sakta, obevekligt, tvinga henne att tänka på denne möjliga fader. Hennes ansikte undergick en

förändring, medan hon stod där obeslutsam och vacklande inför Johan von Pahlens gamla tjänarinna. Utan att hon visste det kom det ett skimmer i hennes ögon som långsamt som en solstråle sökte sig över hennes kinder och mun. Sara såg det.

Hon tog ännu ett par steg framåt, men nu raskt och målmedvetet. Hon var alldeles intill Frideborg, Johan von Pahlens dotter. Då öppnade hon sina magra, hårda armar och slöt henne i sin famn.

— Du stora, elaka barn, muttrade hon. Och ingen visste om hon menade Johan eller Frideborg.

Hon vaggade Frideborg i sina armar som man vaggar ett litet barn som måste vyssjas till ro.

Johan von Pahlen var död, men Sara hade äntligen på nytt fått ett barn att vårda och bekymra sig för.

XVI.

Gästerna på Ekered skulle resa hem till nyårs-afton. Varken Jacob Levin eller Peter von Pahlen hade tid att stanna längre, och deras familjer ville följa dem.

Paula var väl den enda av hela sällskapet som var glad att få resa. Angela hade blivit henne främmande. Kanske smärtade det henne att tänka att Angela under hela sommaren på Nybo dolt denna sin hemlighet för henne. Paula hade heller aldrig särskilt brytt sig om Edla. De hade ingenting att säga varandra. Det var allt för tydligt att Edla ansåg Paula för en onyttig person, som ingenting bestämt hade att syssla med.

I Gotthard var Paula ju alltjämt förälskad, men alltjämt tycktes han inte ha några ögon för henne.

Ändå hade Paula smalnat en smula denna höst. Hon var inte längre så otymplig. Innan hon gick ned till frukostarna nu på Ekered brukade hon begrundande stanna framför spegeln i sitt rum. Hon strök nästan bedjande över sin panna och sina kinder som hoppades hon att hennes ansikte som genom ett under skulle bli skönt. Men det var samma

gamla hederliga fula Paula som stirrade emot henne i glaset. Situationen föreföll henne hopplös. Lilian behandlade henne också fortfarande som ett barn. Hon sade:

— Sitt rak! Var då inte så kutig, Paula. Plira inte med ögonen. De bli inte vackrare för det. Håll inte händerna i sidorna. Du ser ut som en köksa, då du står så där.

Dessa ideliga tillsägelser gjorde Paula orolig och förvirrad. Hon tyckte ständigt att hon bar sig dumt åt. Hon gav sig till att rodna för minsta orsak — en ful rodnad, som inte klädde henne.

En av de sista dagarna på Ekered, då Paula trodde att alla voro ute, gick hon långsamt upp i det gamla skolrummet. Hon tyckte om det. Hon kände sig så förunderligt i släkt med de nötta och omaka möblerna och med det kantstötta och repade bordet. Här drömde hon om Gotthard. På den här stolen hade han suttit som liten pojke och läst läxor, mot bordsskivan hade han vilat armbågarna. Gotthard, den ouppnåelige.

Paula såg upp mot takfönstret. Det snöade ute. Stora flingor kommo dalande mot glasrutan och klubbade sig fast vid den, så att rummet blev skumt.

Då sjönk hon ned vid bordet och stödde armbågarna mot det, just på den fläck där hon trodde att Gotthards armbågar en gång vilat. Det var så tyst i huset. Snön mot rutan gjorde tystnaden än större och liksom mjuk som snön själv. Paula

kände sig glida in i tystnaden, falla mot den, försvinna i den. Det var ljuvligt.

Stackars dumma Paula drömde om kärleken. Ur den vita snötystnaden rullade den upp som ett rött lysande klot. Hon såg blundande på detta klot och sträckte ut händerna för att fånga det. Men det dansade bara lekfullt runt i rymden, snuddade ibland gäckande förbi henne och for åter vidare. Lika gärna hade hon kunnat rycka till sig solen eller månen. Men Angela hade fångat denna lysande eldkula. Hur hade hon burit sig åt?

Hur buro de sig alla åt? Måste man då ha en särskild magnetisk blick i ögonen för att eldkulan skulle glida intill en? Ett var säkert: Paula hade icke den blicken.

Sedan gnuggade hon sig i ögonen så att de blevo röda. Det sved inom henne. Hur ofta hade hon inte varit på baler och inte blivit uppbjuden! Hon hade fått sitta ensam på en stol och se de andra, de lyckliga paren, dansa förbi sig. Skulle hon så få se hela livet dansa förbi sig? Hon skulle bara sitta där ouppbjuden.

Hon lyfte huvudet. Hon hade hört steg i trappan. De stegen kände hon igen. Och åter for den fula rodnaden upp i hennes kinder. Det var Gotthard som kom. Med fart slängde han upp dörren till skolrummet. Han hade inte trott att någon var där. Nu i snövädret hade en versstrof formats i hans hjärna, och strax hade han rusat hem för att sätta den på papperet. Med besvikelse i blicken

stirrade han nu på sin kusin Paula. Han steg i alla fall in och stängde långsamt dörren efter sig. Sedan länge hade han märkt Paulas kärlek till honom. Den hade inte smickrat honom. Han blev bara retad av att se hennes trogna hundögon fästade på sig. Han tyckte på sista tiden att hon ständigt smög runt honom och tigande begärde något som han ej kunde eller ens hade lust att ge henne. Och nu förstörde hon därtill hans inspiration.

Utän att göra sig möda att dölja sitt dåliga humör slängde han sig ned i en av de skamfilade länstolarna och sträckte ut sina långa ben.

— Jaså, du är här, sade han gäspande.

Paula såg blygt bort till honom. Det lysande klotet hade slutat att snurra. Hon tyckte att det fastnat mellan Gotthards hälar som en fotboll. Ja, till Gotthard kom säkert kärleken närhelst han vinkade på den.

— Skall jag gå? mumlade hon och reste sig till hälften.

— Nej, för all del, sade Gotthard slappt.

Snöflingorna föllo mot rutan. I det skumma rummet tyckte Paula att Gotthards ansikte fick en vitglänsande färg. Det sken av det. Hon satt där orörlig utan att våga störa honom. Hon märkte inte att han i smyg observerade henne. Plötsligt satte han sig upp och vände sig otåligt mot henne.

— Varför är du så lik en hund, Paula? frågade han skrattande.

Skrattet bragte honom på gott humör igen. Men Paula slog ned ögonen. Han tyckte nästan synd om henne. Herre Gud att hon skulle vara så förälskad i honom . . . Det kunde hon väl begripa att hon inte var någonting för honom. Om han skulle bota henne från det där svärmeriet? Det skulle göra henne gott.

Hon behövde väl bli gift, men han tänkte inte stå till tjänst. Ånej. Kusinäkterskap voro inte nyttiga — om inte den lilla kusinen var alldeles särskilt intagande. Han tänkte på att det ej var så länge sedan han velat gifta sig med Angela. Då hade han alls inte haft några skrupler beträffande ett kusinäkterskap.

— Kom hit, Paula, sade han i befallande ton.

Då steg hon upp och kom fram till honom. Hon kom som en liten hund kommer, då husbondens röst kallar. Hon blev stående med hängande huvud. Den höga rodnaden klibbade vid hennes ansikte.

Gotthard såg leende på henne. Han tog hennes korta, knubbiga händer i sina långa smala. Och långsamt drog han henne ned mot sig.

Paula sade inte ett ord. Hon var förskräckt över att finna sig så nära honom. En svag lukt av cigaretter steg upp från hans sportkostym. Nu snubblade hon över hans långa ben och föll rätt på honom. Då lade han lättjefullt sina armar omkring henne. Nu när hon var här i hans famn fann han ett visst nöje av att känna tyngden av hennes kropp som minsann inte var lätt. Hon låg på ett ograciöst

sätt framstupa och hennes huvud vilade mot hans bröst. Han såg en smula häpen ned på det röda håret, som var det vackraste Paula hade. Han lät ett par fingrar glida genom det och blev förtjust över att det var mjukt som silke.

Paula är kanske inte så illa, tänkte han okynligt. Han vände resolut på henne som man vänder på ett dött ting eller en stor docka. Han satte henne tillrätta i sitt knä och såg på henne med spelande blickar.

Hade nu Paula varit minsta grand skicklig, hade hon kanske kunnat vinna honom för sig en liten smula. Men Paula var inte skicklig.

Paula von Pahlen hade ingen tanke på konst eller knep. Hon höll ögonen nedslagna och andades häftigt. För henne var det en lidelsefull njutning att äntligen vara hos honom, den dyrkade. Aldrig hade en man tagit henne i sina armar. Alla hennes sinnen voro i uppror. Han befann sig som i ett svettbad, ett ångskåp, och små klara droppar av hettan stego upp i hennes panna. Hon var också rädd för att han plötsligt skulle kasta av henne. Men när han i stället förhöll sig stilla, steg den tanken som en skimrande morgongryning upp inom henne att han kanske ändå höll henne kär, henne den fula, den obeaktade, som ingen ville bjuda upp på balerna. Hon darrade och måste knäppa samman händerna. Där satt hon som i en kyrka med knäppta händer och nedslagna blickar, den dumma Paula.

Gotthard tyckte att det började bli långtråkigt.

Hon sade ju ingenting, satt bara där och svettades. Han tog ett raskt grepp om hennes hals och tryckte sin mun mot hennes slutna. Men hennes mun var en snäcka som han icke förmådde öppna. Slutet och skälvande vilade den mot hans. Paula förnam likväl hela tiden en hisnande lycksalighet utan gräns. Han kysste henne! Han älskade henne! Då lyfte hon äntligen på ögonlocken och mötte hans blick. Men i hans ögon fann hon ingen kärlek. De mötte hennes kritiskt kallt. Hon tyckte det var hån i dem. Och hon begrep plötsligt att han drev med henne. Han roade sig åt att hon var så lättrogen. Då gjorde hon sig fri så hastigt att hon tumlade i golvet. Men slaget i golvet gjorde inte så ont, som det slag som träffat hennes hjärta. I förtvivlan gned hon sina läppar för att få bort smaken av hans kyss. Hon stönade högt.

— Såja, såja! sade Gotthard förargad. Du var ju själv med om det. Det var väl inte så farligt.

Paula grät. Långsamt reste hon sig och gick åter fram till bordet, där hon slog sig ned som förut med armbågarna stödda mot den repade bordsytan. Här sutto de nu precis i samma ställning som nyss, innan det förskräckliga inträffade: Gotthard med benen utsträckta, lättjefullt vilande i länsstolen, Paula med armbågarna på bordet.

Snöflingorna föllo på samma sätt i små flockar mot fönsterrutan i taket. Rummet var skumt av dem. Men för Paula hade allting förändrats. Hon var upphetsad, ångestfull, och mest av allt för-

ödmjukad. Hon hade blivit förskjuten på ett tydligare sätt än om Gotthard brutalt kastat henne ifrån sig. Hon torkade sina ögon med en näsduk som redan var fuktig av tårar. Då hördes åter steg i trappan, och Peter kom in i rummet. Han såg sig förvånad omkring.

— Sitta ni här och svärma? sade han muntert.

Ingen svarade. Paula vände bort ansiktet, för att han ej skulle se att hon gråt. Men Peter hade redan sett det och rynkade barskt ögonbrynen. Hade den slyngeln Gotthard fått hans Paula att gråta?

Han lade armen om sin dotters liv och lyfte upp henne.

— Kom, så ta vi en promenad, Paula, sade han vänligt. Det är härligt ute i snöfallet, må du tro.

Paula gick nedför trappan med Peters arm omkring sig. Där i trappans mörker tryckte hon sig plötsligt intill honom. Han frågade inte. Han tog henne under hakan och lyfte hennes ansikte upp mot sitt.

— Var inte dum nu, Paula, sade han på sitt pojkaktiga vis och kysste henne hastigt.

Då måste Paula le litet, för att Peter aldrig skulle få veta hur dum hon varit.

XVII.

När Frideborg erinrade sig sin barndom, och hon hade ryck då hon gjorde det och då allt stod så levande för henne som om det hänt igår, mindes hon särskilt en liten röd silkesnäsduk.

Näsduken hade hon aldrig haft råd att köpa, den tiden ägde hon rakt ingenting. Hon hade helt enkelt stulit näsduken i en fin butik. Hon smusslade den blek av skräck ned i sin lilla ficka och sprang ut ur försäljningslokalen. Hemkommen gömde hon den och tog i ensamma stunder fram den och lät sitt ansikte vila i den. Silket smekte och upphetsade henne. Hela världen tycktes skimra i rött, när hon tittade genom sidenet. Sådan önskade hon då att världen vore: hemlighetsfullt rödglödgd med en glans av guld. Hon drömde sig promenera i stora salar prydda med tapeter av vitt siden. I de blänkande parkettgolven sken återglansen av ljuskronorna, och tusentals speglar återgävo bilden av en liten mörk skönhet.

Men Frideborgs liv var helt annorlunda, så annorlunda att hon ofta måste dölja sitt ansikte i den lilla sidenduken för att trolla sig bort till en annan värld.

Laura Löwenström, om vars tillvaro Frideborg ända till sitt tjugonde år ej hade haft en aning, och lika litet anade hon tidigare, vem hennes verkliga mor var, hade på egen önskan fått hjälpa till med att låta utackordera Frideborg i en hederlig småfolksfamilj i Stockholm mot »en summa ett för allt». Säkert är dock att Rosita själv, liksom hon hälsat på Agda, ofta sett till Frideborg i hennes spädaste år, så länge hon ännu var kvar i Sverige. Men långt före sekelskiftet lämnade hon landet för att så småningom slå sig ihop med sin äldsta dotter, grevinnan Lotty i Berlin, där de drevo den ännu bestående bordellrörelsen vid tvärgatan till Friedrichstrasse. Sedan glömde hon väl inte heller bort saken, utan både hon och Lotty hade tvärtom alltid tänkt ta såväl Agda som Frideborg till sig, så fort dessa nått någorlunda passande ålder, men då hade Rosita förgätit adresserna, och det hade visat sig omöjligt att spåra upp dem.

Johan von Pahlen hade aldrig fått vetskap om historien, då han ungefär vid denna tid ruinerades av sin svåger brandstodschefen Carl Fredrik Ehrencreutz, så att Rosita icke ansåg det lönt att blanda in honom. Den unge medicinarstudenten Jacob Levin hade så mycket bättre reda på den och ansåg sig med självbelåtenhet vara den otvivelaktige verkliga fadern, men aktade sig noga för att påtaga sig några förpliktelser genom att erkänna flickan och såsom barnafader träda i per-

sonlig förbindelse med familjen, där den lilla upptagits.

Familjefadern där var en enkel typograf Joel Boklund, som hade ett par rum med kök vid Blekingegatan på Söder. Han var en lång mager man med insjunket bröst och osund hy. Han hade vänliga smala händer, och han tog i barnen så lent och varsamt, som om de varit bokstavstyper han flyttat försiktigt från en plats till en annan.

Hustrun var fet och godmodig, men med ett överraskande häftigt humör som ibland utan orsak tycktes spruta ut över hemmet. Då flydde barnen, och mannen stängde tyst dörren efter sig. Efter ett sådant utbrott kunde man vara säker på att få något extra gott till kvällen. Kom man efter ett par timmar in igen, fräste smöret försonande i pannan och strösocker flödade ymnigt över plättar eller tunnpannkakor.

Frideborg kallade denna kvinna inte för mor, det hade den samvetsgranne Boklund icke velat, utan för »tant». Så småningom begrep ju därför den lilla att hennes riktiga mor måste vara någon annan, och så snart hon såg någon utpyntad dam i trapporna där hemma, och det fanns flera glädjeflickor som hade barn utackorderade i olika familjer i det gamla huset på Söder, trodde Frideborg att det var hon. Emellertid var det på fru Boklund hon först tänkt, då hon märkt att hon väntade en liten och ej hade någon far till barnet, ehuru blotta föreställningen att visa sig för denna gamla rätt-

rådiga kvinna hade stått för henne som något alldeles förryckt.

Fru Emma Boklund hade två egna barn, ett par ljushyllta gossar, som voro tvillingar. De voro så lika varandra att Frideborg aldrig kunde skilja dem åt. De voro ett par år äldre än Frideborg och hette Nikodemus och Nikolaus — svåra namn för en liten tunga att uttala. Frideborg kallade dem därför båda för Nicke. Nicke 1 och Nicke 2. Vem som var Nicke 1 och vem som var Nicke 2 kom hon aldrig på det klara med.

I de här små rummen, så olika de gyllene salar Laura Löwenströms och zigenaren Pepe Sanchez' yngsta dotterdotter gärna drömde om, växte Frideborg upp. Hon inandades lukten av ständigt renskurade golv och nyputsade kopparkastruller. Allt var skinande rent omkring henne. Men så snart hon blev litet äldre fann hon hemmet tarvligt. Hon flydde från disk och damning, som hon måste vara fostermodern behjälplig med, och strövade på egen hand omkring nere i staden. Gräl och bannor hjälpte inte. Så snart fostermodern var utom synhåll, om blott för ett ögonblick, smög sig Frideborg ut på gatan. Det var butikerna, de stora skyltfönstren som lockade henne. Girigt slukade hon med ögonen glansen från sidentygerna och juvelerna. Hon stod där och hängde och önskade sig... önskade sig. Ibland trängde hon sig in genom dörrarna till något av de halvstora varuhus, som då funnos. Hon kilade under armarna på de vuxna, gick fram till diskar-

na, nöp i tygerna och frågade med uppmärksam min vad de kostade. Priset fick henne att blinka. Men hon vågade aldrig mer knipa något. Hon hade blivit för rädd första gången, och hon ägde ju nu dessutom den röda näsduken. Men ibland när hon stod framför ett butiksfönster fick hon se sin egen bild i något spegelglas. Då log hon förnöjt därför att hon tyckte att hon var så vacker. Hon var trött på Nickarnas lingula hår. Hennes eget var nästan blåsvart och lockade sig kring pannan och öronen. Hon tog sig små förnäma miner där hon stod och ivrigt speglade sig: hon snörpte på munnen, himlade sig, lade ned håret i en stilig lock i pannan.

En gång när hon stod så och gjorde sig till för sin egen spegelbild märkte hon att någon betraktade henne. Det var en äldre gråskäggig herre, nästan fint klädd, åtminstone i Frideborgs tycke, som med ett småleende stirrade på henne. Hon blev alls inte blyg. Hon lade bara huvudet på sned och himlade sig än mera.

— Kom, får farbror se, sade hon med len röst.

Då närmade sig den gråskäggige henne och tittade också in i spegeln, där Frideborgs ansikte var inramat som en tavla mellan förgyllda ramar.

— Lilla fröken är inte blyg, sade han.

Ingen hade förut kallat Frideborg fröken, vilket ju inte var så underligt, eftersom hon ännu bara var nio år. Det smickrade henne kolossalt. Hon kråmade sig.

— Jag är vacker, sade hon med förtjusande uppriktighet.

— Snart komma nog andra att säga dig det, mumlade den gråskäggige med len röst.

Hon betraktade honom avvaktande. En sålunda inledd bekantskap måste leda till något. Det gjorde den också.

Han bjöd med gammaldags artighet barnet in på ett närbeläget konditori. Hon hade snabb uppfattning, Frideborg, och hon såg nog rätt, när hon tyckte att fröken bakom disken misstänksamt betraktade både den gråskäggige herrn och henne själv.

— Skall det vara choklad eller kaffe? frågade hennes så lätt förvärvade nya bekantskap.

Frideborg valde med viktig min kaffe, därför att det föreföll mera vuxet att dricka det än choklad.

Men sedan tog barnet helt och hållet överhanden och hon slukade i sig alla bakelser som sattes fram. På natten fick hon också ont i magen så fru Boklund måste lägga varma lock på henne. Vad kunde flickan fått i sig? undrade hon smågråtande. Men mitt i plågorna knep Frideborg envist samman läpparna. Hon hade en stark känsla av att fostermodern ej skulle gillat att hon låtit bjuda sig av en främmande herre. Det goda hade konditoribesöket dock med sig att hon slapp gå i skolan dagen därpå.

Frideborg avskydde skolan. Barnen luktade illa. Lärarinnan var sträng, och i Frideborgs mörk-

lockiga huvud kunde omöjligt läxorna fastna. Från en bänkkamrat fick hon däremot ohyra i håret. Om kvällarna kammade fru Boklund henne med finkam och lade de små krypande odjuren framför henne på ett vitt papper. Frideborg stortjöt. Nickarna gapskrattade. Det var ett oväsen i rummet som om krypen från Frideborgs huvud, vilka dalade ned på det vita papperet, fört en hel cirkus med sig.

Frideborg tyckte sig leva ett i sanning uselt och fattigt liv. Den gråskäggige herrn, som hon ibland åter träffade, blev ljuspunkten i denna tillvaro, som alls ej var så eländig som hon ville föreställa sig. Hon fick ju äta sig mätt, Boklund söp inte och kom aldrig rusig hem och slog barnen. Frideborg hade det bättre än många av sina skolkamrater. Men man hade nu på hennes envisa frågor öppet omtalat för henne att hon var fosterbarn, ehuru man förklarade att man icke kände hennes verkliga föräldrar. Ibland när något gjort fru Boklund särskilt förargad på Frideborg sade hon dock att modern brukat ranta hos dem förr, men att det varit en riktig äventyrerska som sedan rest utomlands. Det kom Frideborg att sätta sin lilla fina näsa i vädret.

Vem vet var hon kom ifrån? Själva kungen kunde vara hennes far. Ett var säkert: hon var förnämare än de två linhåriga pojkarna. Hon började kujonera dem, och eftersom de voro mycket beskedliga läto de henne föra spiran. I hemlighet voro de inte så litet stolta över henne. De tyckte hon var sagolikt

vacker, och de hörde också sina kamrater fälla beundrande uttryck om henne.

När Frideborg träffade sin herre, plockade hon fram sin silkesnäsduk och stoltserade med den. Hon undrade inte ett ögonblick över vad han kunde ha för intresse av att bjuda henne på så mycket söt-saker. Men en gång bad han henne komma upp på sitt rum, och då trippade Frideborg med. Hon trodde att han bodde i ett palats och kanske skulle adoptera henne. Hade hon blivit tagen till fosterbarn en gång, skulle hon väl kunna bli det en gång till. Först långt senare, efter det hon blivit vuxen, fick Frideborg veta att det kall mannen ägnade sig åt inte så mycket var att sörja för fosterbarn som att onödiggöra sådana och att han var en läkare betydligt på dekis som levde på att mot en ringa ersättning utföra fosterfördrivningar på fattiga flickor, samtidigt som han höll detta för en hög social mission, och även en mycket intressant i den mån flickorna voro unga, helst minderåriga, och vackra. För Frideborgs karaktär betecknande är att när hon genom äventyret med Bernard kom i det läget att hon skulle kunnat frestas att uppsöka och anlita honom, tänkte hon icke alls därpå, ehuru hon visste att hennes sär-egna skönhet tilltalat honom och att hon icke skulle behövt räkna med ett avslag, så vacker som hon var.

Men rummet han förde henne till var alls inte präktigt, ett tarvligt rum, tyckte Frideborg genast misslynt. Där var en besynnerlig instängd lukt som

kändes sötaktig. Den kom från en bur med små otäcka vita råttor med röda ögon, som kilade omkring. Hon ställde sig för att betrakta dem och blev på något sätt skrämmd av deras hjälplösa pipande och springande. De påminde henne om lössen på det vita papperet.

— De äro så otäcka, sade hon med en grimas. Men hon menade att alltsammans var otäckt: rummet, möblerna, kommoden med slaskvatten, utsikten från fönstret åt en bakgård. Hon tyckte han hade fört in henne själv i en bur och kanske nu skulle låsa in henne tillsammans med de vita mössen.

Men den gråskäggige herrn tog fram en flaska vin som var sött och starkt. Frideborg satt i en hög stol, dinglande med sina redan välformade ben och läppjade med lillgammal min på den purpurfärgade drycken.

— Ja, så kan man ha det, sade hon liksom för att ändå artigt söka inleda en konversation.

Men den frikostige herrn var sig inte längre lik. Hans ögon skeno olycksbådande. Han torkade sig om munnen som redan rann av saliv. Frideborg hade aldrig smakat vin förut. Hon blev röd i ansiktet, och en tjock dimma lade sig över hennes ögon. Rummet gungade som en liten båt.

— Bä, bä, sade hon och försökte sjunga »Bä, bä, vita lamm», som hon lärt sig i skolan.

Men orden blandade sig samman. Far fick söndagskjolen och mor ullstrumporna. Hon visste att det måste vara fel och till och med löjligt, men

hon kunde inte reda upp det. I denna förvridna, omtumlade värld, där far dansade omkring nypande i sin söndagskjol och mor var naken så när som på ett par ullstrumpor, som dessutom korvade sig om hennes ben, kom hennes gamle väns ansikte närmare och närmare. Nu voro hans fingrar på hennes kropp och revo i hennes kläder. Han mumlade och viskade ord, som Frideborg någon gång hört småpojkar skrika i skymningen. Orden voro fula. Men Frideborg hatade allt som var fult eller lät fult. Hon slet sig lös och sprang över golvet, som nu gungade i full storm, bort till dörren. Lyckligtvis var den inte låst. Andfådd störtade hon nedför trappan, medan hennes virriga tankar hela tiden sökte utforska vad det var han kunnat vilja henne. Utkommen på gatan var hon nära att bli omkullkörd av en cykel.

— Vad gör du här? sade en förvånad röst. Det var en av de linhåriga Nickarna som talade — Nikolaus som nu var springpojke i en speceributik. Då upptäckte hon till sin förtvivlan att hon tappat sin dyrbara näsduk.

— Fort, sade hon befallande till Nicke. Spring upp till den gamle herrn, en trappa upp till vänster över gården. Jag har glömt min näsduk hos honom.

Nicke som anade oråd rusade över gården och uppför trappan och kom störtande in till Frideborgs vän. Han fick syn på den röda näsduken som låg där förlorad och övergiven på golvet. Han

tog upp den och granskade nyfiket sin lilla fostersysters sextioårige tillbedjare, som darrande i hela kroppen stirrade på honom tillbaka. Nicke var vid denna tid en tolv års pojke, knubbig och trevlig att se på, med vita tänder som brukade glänsa till i ett leende. Men nu såg han ut som om han tänkte bitas.

— Fy din gamla horbock, skäms du inte, din k... gubbtjyv! skrek han, och ut strömmade, blandande sig med kommodens slaskvatten, en ung gosses hela förråd av särskilda ord som han med klappande hjärta läst på bekvämlighetsinrättningarnas väggar och på nerkluddade plank.

När han åter befann sig ute på gatan efter att ha sett efter att det stod »D:r Aron Ruda» på dörren, hade Frideborg lagt ned hans cykel som hon lovat hålla. Några apelsiner rullade ut från en påse som spruckit, en sardinask vilade tryggt i rännstenen.

— Du var mig en fin en, röt Nicke. För resten är du pin full.

— Ge mig min näsduk, sade Frideborg med en prinsessas högdragna min.

I stället för att stoppa den i fickan lade hon den över hatten. Nicke stod länge och såg efter henne där hon med osäkra steg trippade nedför gatan med den stulna näsduken viftande som en liten rusig vimpel från sin hatt.

Från den stunden hade Nikolaus, som nu definitivt blev Nicke 1, en viss makt över Frideborg.

Så snart han ville att hon skulle göra något för honom och hon ovilligt tvekade, hotade han med att han skulle berätta om hennes besök hos d:r Aron Ruda för sin mamma, fru Boklund. Det satte strax fart i henne. På det sättet kom hon att blixtnabbt lyda båda Nickarna, ty Nikolaus hade berättat om händelsen för sin bror, och även han begagnade sig nu av det utmärkta hotelsemedlet. Den lilla virriga Frideborg, som i hastigheten sällan kunde skilja riktigt mellan den ena linhåriga gossen och den andra, var nu rädd för dem båda. Fru Boklund märkte till sin häpnad hur eftergiven och snäll Frideborg blivit och belönade henne ofta med en godbit eller en klapp på kinden.

Inte långt från deras bostad slutade gatan, och en väg som förde till en sliten och liksom maläten skogsbacke, där det om somrarna fanns en dansbana, tog vid. I den lilla skogsdungen intill hände det denna vår Frideborg något.

Björkarna hade spruckit ut. Deras hängen vajade gröna och doftande ned över gräset. Skakade man det minsta på en liten björkkvist, regnade det av gult frömjöl. Man fick det över kinderna och blev guldgul över hela ansiktet. De långa eftermiddagarna blånade av trånad. När solen sjunkit, var det ett vitt ljus kvar i luften. Det vita tycktes icke vilja slockna. Rymden var som glas. En sakta ton darrade igenom den. Fåglarna hade somnat gömda bland björkarnas lövverk eller djupt inne

i skogen, men deras lätta drömmar svävade ännu i luften och skapade en stämning av hemlighetsfullhet, av unga duniga fåglars och små fågelbarns sköra hemligheter.

En av dessa eftermiddagar satt Frideborg i gräset i björkdungen. Hon tyckte om att vara där. Där var en doft omkring henne av sprickande löv och växande gräs och fuktig jord. En liten rännil kom muntert hoppande över några stenar. Hon doppade fingrarna i vattnet och smakade på det. Det smakade friskt och gott. Hon ryckte upp grässtrån och strödde dem över sitt prickiga förkläde. Så skrattade hon sitt uppslupna skratt, där hon satt för sig själv. Skrattet kom porlande inifrån henne alldeles som den lilla rännen kom porlande ur jordens värme.

— Vad är det som är så roligt? frågade Nikolaus. Han kom smygande bakom henne så plötsligt att hon blev rädd och slöt munnen med en liten smäll.

— Dumma Nicke! sade hon förargad.

Hon tyckte inte om honom längre. Han fick henne att leva i ständig oro. Nu skakade han sin ljusa kalufs av hår ur pannan och slog sig ned bredvid henne. Runt omkring dem var det tyst. Bara den lilla rännen fortsatte att låta höra sitt eviga droppande fall mot stenarna.

Men Nicke var i dag hemlighetsfull. Han håvade upp något ur sin ficka. Det var en liten ask med sockerpullor som han höll fram för Frideborg.

Hennes ögon glittrade till. Hon visste att i de där askarna kunde man, om man hade tur, hitta en ring med en röd sten i. Hon brydde sig inte om sockergrynen. Men hon älskade en ring att sätta på fingret och stoltsera med. Genast sträckte hon ut handen.

— O, får jag den, bönföll hon.

— Lugna dig, sade Nicke retsamt och stoppade asken tillbaka i fickan.

Men Nicke med den åtråvärda asken med ringen i sin ficka var nu en helt ny Nicke för Frideborg. En Nicke som man måste hålla sig väl med och ställa sig in hos! Han lät henne bönfälla honom om den lilla usla asken. Det roade honom att ha hennes stora ögon tiggande fästade på sig. Tvillingarna voro smått kära i den svarta Frideborg, men för allt i världen skulle de ej vilja att hon visste om det. Hon visste det inte heller. Nu för tiden retade de ju henne ständigt. Och hon förstod ju inte, ur vilka känslor deras retsamhet växte upp.

Som följd av den stora spänning hon befann sig i för ringens skull, och kanske också ljudet av det rinnande vattnet hade sin del däri, blev hon tvungen att springa bakom en buske. Men knappt hade hon lyft kjolen och skulle till att knäppa upp byxorna, förrän den lindhåriga Nicke tittade fram. Han var eldröd i synen, och ögonen stodo på skaft.

— Vad gör du? frågade han.

— Usch, gå din väg, skrek Frideborg förargad.

Men i stället kom han alldeles inpå henne.

Den lilla svartlockiga stod där i sina små vita byxor och vågade ej dra ned dem.

— Gå då! viskade hon nu helt försagd och blyg, röd om kinderna också hon.

Hemma hade pojarna sitt rum för sig och hon var ej van vid deras blickar. Tant Boklund höll också strängt på att dörren skulle vara stängd, medan de klädde på sig eller klädde av sig. Tant Boklund skulle varit här nu, så skulle Nicke minsann fått sig en örfil. Men Nicke gick inte. Vår-aftonen tycktes ha förtrollat honom. Han var sig inte lik.

— Du, sade han. Nu skall du hålla dig. Det är väldigt skönt, må du tro.

Frideborg darrade av förskräckelse. Hon var så rädd att hon var nära att göra på sig som en liten barnunge. Nicke föll på knä. Han stack handen mellan hennes ben.

— Varför gör du så? frågade hon bävande.

Då förde han hennes hand mellan sina egna ben.

— Känn, det är skönt, viskade han.

Och Frideborg höll sig. Det var verkligen skönt. Det kändes kittlande och lustigt, och samtidigt försvann hennes generade min.

— Du kan ju inte hålla dig riktigt, sade Nicke och smekte henne litet med en okynnig hand. Nu blev det fuktigt. Känns det inte skojigt?

— Jo, viskade Frideborg, som var alldeles torr i halsen.

Den lilla rännen fortsatte att porla och klucka. Björkens hängen gömde dem. De båda barnen fortsatte sin spännande lek.

— Nu känns det likadant för mig, mumlade Nicke.

— Oj! Oj! suckade Frideborg.

De suckade båda. Leken var ny för dem. Men de skämdes nog smått och visste att de gingo på förbjudna vägar.

Plötsligt slank Frideborgs lediga hand ned i Nickes ficka där asken låg. Hade hon kanske haft den i tanken hela tiden? Med ena handen smekte hon Nicke mellan benen, och med den andra drog hon triumferande upp asken. Nu hade hon den. Då slet hon sig lös och sprang fnittrande in i skogen. När hon efter en stund kom tillbaka, hade hon en ring med en röd sten på sitt finger.

Nikolaus kände att han varit utsatt för ett förräderi. Det gjorde honom nedstämd och ond. Sedan berättade han äventyret med Frideborg för sin tvillingbror. De talade om allt för varandra.

— Frideborg skall du inte tro på, sade Nikolaus, redan med en liten mans övertygelse om kvinnornas list och förställning. Hon bryr sig bara om ringar och sådant.

Men Nikodemus' nyfikenhet var väckt, och nästa gång var det han som sökte upp den sköna i björkdungen. Hon kunde knappast skilja dem åt. Åtminstone låtsade hon sig, till och med för sig själv, tro att det var Nikolaus igen. I hemlighet hade

hon nog en liten misstanke om att det var hans tvillingbror, därför att han ej betedde sig på samma sätt som Nikolaus.

Han lärde henne en annan lek. Dessa barn som inte visste något om kärleken hade dock hört och sett tillräckligt av de vuxna för att vilja ta efter dem. Deras åtrå var obehärskad och samtidigt ovetande om sina uttrycksmedel. Därför trevade de sig fram så gott de kunde, sökande en kunskap, som de ej skulle vara i stånd att nå, förrän de blivit några år äldre.

Att det var något otillåtet och syndigt de företogo sig begrepo de gott. Nikodemus och Frideborg tryckte sig som små djur emot varandra. De voro för blyga att ta av sig kläderna. Dessa första våraftnar voro ju också så kalla. Men innanför kläderna hetsades deras kroppar, och nerverna revos upp. Under deras ögon växte stora blå ringar. De betraktade varandra som om de först nu fått syn på varandra. De rullade om i gräset. Doften av moder jord själv var omkring dem. Så borde de sjunkit in i jordens sköte och blivit ett med den groende myllan, innan alltför stor kunskap jagat dem ut ur detta paradiset som ännu var deras.

Snart hade Frideborg både ring på fingret och ett blixtrande halsband av stenar. Bröderna sneglade förtrytsamt och ändå en smula stolt på dessa bevis för deras starka känslor som små spirande män.

XVIII.

Men Frideborg växte upp och blev vackrare än förut. När hon var femton, sexton år måste hon söka sig plats. Hon blev städhjälp och springflicka på mjölmagasin, arbetade om dagarna och låg alltjämt hemma. Tvillingbröderna kommo ut och flyttade hemifrån. När de ibland träffade Frideborg voro de generade. Deras kroppars minne av varandra brände dem ännu.

När Frideborg var sjutton år, fick hon en riktig fästman. Det var en pojke från landet som hade ärvt pengar och nu i Stockholm såg sig om efter någon affär som han kunde överta för att etablera sig som handelsidkare. Frideborg och han träffades en sommar på dansbanan just där i hennes gamla björkdunge. Han blev strax kär i henne. Hon skilde sig också genom sitt utseende från alla andra flickor. Han började komma och hälsa på Frideborg hos Boklunds.

Det var en trög, ljushyllt yngling på ett par och tjugu år. Frideborg begrep snart att han inte var så kvick. I själva verket var han nog en smula efterbliven. Hans ögon hängde vid Frideborg. Han

tillbad henne. Hennes skönhet förlamade honom, så att han verkade enfaldigare än han var. Fru Boklund tyckte dock bra om honom. Hon fäste sig naturligtvis också vid att han hade pengar. Hon ville att Frideborg skulle få ett eget hem nu. Hon var ju kanske väl ung, men å andra sidan blevo äktenskapen ibland lyckligast, när kontrahenterna voro unga.

Frideborg i sin tur hade den stackars pojken att köpa allt möjligt. När han kom med en utsökt rävboa till hennes hals, förlovade hon sig med honom. Han hade nu skaffat sig en egen liten bod i Gamla staden. Frideborg slutade på sin plats och tyckte sig leva goddagar.

Hennes fästman hette Per Sommar. Tillnamnet hade han tagit sig. Frideborg skämtade med det, men tyckte i hemlighet att det var ett ganska vackert namn. Doften av smultron och gräset över ängsbackar var i det. Hon skulle bli fru Sommar.

En eftermiddag förde han henne till den lilla lägenheten ovanför boden, som skulle bli deras. Rummen voro ännu endast delvis möblerade. Där funnos sal, sängkammare, ännu ett rum och ett litet kök. Frideborg fann det storartat, men aktade sig för att låta märka det.

Hon lät i stället sin fantasi spela. Här i salen skulle det stå en buffé. En sådan där med glasdörrar, vilka likna en massa buteljbottnar färgade i grönt. Möblerna ville hon ha i ek. Det var det gedignaste förstås. I taket skulle hänga en krona

av hamrat järn med röd sidenskärm. Hon hade sett precis en sådan sal i en bosättningsaffär.

Hon ställde sig i dörren till sängkammaren och smålog, ömkande sig över de enkla möblerna han själv plockat ihop. Ett herrskap där hon en gång städat hade haft en sängkammare som var som en dröm. Just en sådan ville Frideborg ha. Ljus björk, sidengardiner för fönstren, ett toalettbord med tredelad spegel och ett väggskåp, också det med en stor spegel infälld i dörren. Hon gick runt i rummet och talade, medan hennes små vackra händer flögo som fågelvingar i luften.

Per Sommar vred sig ängsligt. Det där skulle allt gå till stora summor. Han hade redan börjat oro sig för Frideborgs måttlösa önskningar. Hon vände sig snabbt om och varsnade hans uppsyn. Skulle han neka nu? Herre Gud, hon begärde väl inte det orimliga! Hon mindes då blixtnabbt hur hon från de linhåriga Nickarna erövrat både ring och halsband. Per kunde ej vara så olik dem.

Hon smög sig inställsamt emot honom, tog hans arm och förde honom till soffan. En blid skymning lägrade sig över rummet. Långsamt löste Frideborg sina kläder. Hon var oskuld ännu. Små smakbitar av sig själv hade hon nog delat ut till höger och vänster, men i det väsentligaste var hennes kropp hel, hennes jungfrudom hade motstått alla angrepp, och hennes person var frisk och doftande.

Han förmådde ej värja sig mot vad så ömt och

enträget bjöds honom. Han borrhade sitt ansikte in mot hennes små vita bröst och tog henne på ett klumpigt och ovanligt sätt. Men medan han låg över henne flämtande och med ögon som strålade av tacksamhet, lät Frideborg blickarna irra omkring i rummet. För varje stöt han gav henne, för varje gång hans tyngd pressade henne hårdare mot den knarrande soffan, för varje gång det gjorde en smula ont, begärde hon med blid kuttrande röst någon ny liten ersättning.

— Du ger mig spegeln, viskade hon. Skåpet, de blå sidentäckena, lampkronan.

Hon glömde ingenting. Rusig av hennes kropp svarade han ja, ja, till allt, utan att själv göra sig ett begrepp om vad han så lovade henne.

Först när hon åter ordnade sin klädsel och med nedslagna blickar knäppte strumpebanden, insåg han att hon givit sig åt honom av girig beräkning. Det sved till i honom av grämlse. Ruset förflyktigades. Han kände för första gången en längtan att dra sig tillbaka.

Från de båda Nickarna hade Frideborg gått segrande med ring och halsband. Från Per Sommar gick hon med ett helt möblemang. Det kunde man kalla att komma sig upp.

Men hos Frideborg rymdes inte bara beräkning och lyxbegär. Kämpande med dessa egenskaper fanns också en otroligt lättsinnig förmåga att glömma. Hon begärde inte att alla löften skulle infrias. Hon gav också själv löften och glömde

bort dem dagen efter. Därför förvånade det henne sedan att Per Sommar, trots sin tydliga motvilja, samvetsgrant skaffade henne allt det han i ögonblickets hänryckning lovat.

Just denna samvetsgrannhet fann hon löjlig, ja dum, vilket inte hindrade henne att så snart hon ånyo önskade sig något klä av sig för honom. Hon beundrade sig själv för att hon var så duktig och om sig i denna handel och menade att just det gjorde saken ursäktlig och anständig, ja till och med aktningsvärd. För övrigt fann hon nog också ett retande nöje i denna lek. Den påminde henne om björkdungen och om Nickarnas barnsliga omfamningar, som fått henne att känna sig så där behagligt nödig.

Så kom lysningsdagen. På förmiddagen hade Per Sommar och Frideborg varit i kyrkan och hört lysningen förkunnas. Per Sommar hade inte sett glad ut. Han hade sedan lång tid fått en rädsla för Frideborg som han inte kunde övervinna. Många gånger hade han på läpparna att säga att det var bäst att de bröto med varandra. Han fasade för att få en hustru som i ett nafs skulle göra av med alla hans pengar. På sitt tröga sätt var han snål, närig på bönders vis, och han tyckte allt att hon lättat hans pung på bra mycket pengar. Men han hade svårt att tala, och så gingo tillfällena för honom att få säga sin uppriktiga mening förbi.

Till middagen hade båda Nickarna infunnit sig. De voro stora välvuxna män nu, med något skryt-

samt i sitt uppträdande. Tant Boklund hade lagat kalvstek till middagen, och Per Sommar själv hade anskaffat madeira. Det var en riktig festmiddag. I köket sken och blänkte det efter en av fru Boklunds mest energiska rengöringar. Per sade just ingenting. Desto mera pratade tvillingbröderna. De hade redan förut fått det intrycket att av Per Sommar kunde man dra nytta, och de hade också begärt en del smålån av honom. Nu under middagen passade de på att framlägga sina egna affärer och kommo med vänskapsfulla och broderliga vinkar om hur Per Sommar nu, när han hörde till familjen, bäst skulle kunna hjälpa dem.

Fru Boklund såg stolt på sina söner och myste. Hon ville inte tro att de ämnade lura någon, utan tyckte endast att de voro klyftiga. Frideborg envisades att mitt i köksvärmen sitta med rävboan om halsen. Då och då lutade hon sig skrattande mot fästmannen. Håren från boan kittlade honom på ett sätt som han nu fann obehagligt och oförskämt. Endast typografen såg lika ledsen ut som Per Sommar, och det verkade som om han önskade att han åter varit i arbete och stått vid kasten.

— Drick inte så mycket madeira, Frideborg, varnade Nikolaus, själv uppsluppen och röd av vinet han förtärt. Minns du hur jag en gång räddade dig från den där gamle människoätaren Aron Ruda?

Frideborg gav honom lekfullt ett slag av rävboan och bad honom tiga. Men Nikolaus berättade

nu hela historien om Frideborgs fine herre, som han hållit tyst med alla dessa år. Endast Nikodemus hade förut fått del av det inträffade. I Nikolaus' mun blev vad som förefallit mer än ruskigt och tvetydigt. Det var inte något som passade sig att berätta på en lysningsmiddag.

Fru Boklund blev förargad. Inte på Nicke, men på Frideborg.

— Du rysliga unge, sade hon och knöt hotfullt handen.

Nikolaus tystnade tvärt. Han blev rädd för att modern skulle få ett av sina sällsynta vredesutbrott. Men hon behärskade sig för Per Sommars skull. Nikolaus kastade en blick på Frideborg som blivit vit i ansiktet efter att nyss ha varit så röd. Han kände det som om han nu tagit hämnd på henne. Den där lekfullheten i björkdungen hade inte varit så oskyldig. Hos honom hade den lämnat kvar ett agg, som han länge haft svårt att övervinna. Han hade haft en känsla av att Frideborg, så ung hon var, gjort narr av honom. Hon ville bara ha en ring med en röd sten, men honom själv hade hon inte brytt sig om. Det gladdde honom nu att han fått henne att blekna.

Per Sommar såg ned på sin tallrik, som fru Boklund åter proppat full med kalvstek och grönsaker. Inom honom mognade hastigt ett beslut. Han måste bli fri. Vad var det här för en sjana han förälskat sig i? När han tittade på henne tyckte han att på hennes elfbenshy dröjde fläckar efter

gamla herrars smutsiga fingrar. Den där tatterskan skulle ta hans pengar, de båda tvillingarna hennes fosterbröder skulle också göra sitt bästa att tömma hans portmonnä. Hade de inte redan begynt?

Skräcken som under dagar legat molande inom honom brast nu ut. Han skälvde i hela kroppen. Svettpärlor stego upp på hans panna. Händerna voro iskalla. På darrande ben reste han sig. Han sade inte farväl, han sade inte ett ord. Tungan tycktes ha fastnat i gommen på honom. Med ett par steg var han framme vid dörren. Han gav sig inte tid att ta rock och hatt, som hängde där på krokarna. Utanför huset stod hans cykel. Han rusade bort till den och kastade sig upp.

Boklunds som först suttit häpna förstodo nu att han flydde och skyndade ut efter honom. Blott typografen satt kvar och lomade sedan oförmärkt bort till det söndagsstängda tryckeriet, utanför vars igenbommade portar han sakta vankade av och an, som om han endast tåligt väntade på att det skulle öppnas. Men de andra ramlade efter varandra nedför trappan. När de kommo utanför husporten fingo de se Per Sommar i vild fart utan hatt och rock rulla nedför gatan på sin cykel.

Med gapande munnar stirrade de efter honom. Det fanns bara han på gatan. Gatan låg som ren-sopad, skinande i ett skarpt eftermiddagsljus. Den cyklande blev mindre och mindre, så försvann han som en prick i fjärran.

— Adjö med den, sade Nikolaus lakoniskt. Då

small en örfil på hans kind. Det var mamma Boklund som utdelade den. För rättvisans skull gav hon Nikodemus en också.

Frideborg lade huvudet på sned och såg tankfullt upp mot de farande skyarna på himlen. Hon tyckte de liknade vita sönderrivna sidendruaperier — de som skulle suttit för sängkammarfönstret.

Per Sommar kom aldrig igen. Men om han trott att Frideborg nu skulle lämna honom i fred, hade han misstagit sig. Frideborg hade näsa för affärer, det borde han ha vetat. Hon gick till en advokat och berättade sin historia. Det var inte rätt att en fästman bröt på själva lysningsdagen. Hon borde ha ersättning för sveda och värk. Förutom alla utlägg som hon haft för bröllopet, och de voro många, försäkrade hon med viktig min. Advokaten, Mjölstedt hette han, fann Frideborg mycket vacker, en riktig liten läckerbit, tänkte han. Men skulle hon få ersättning i reda pengar av sin förre fästman måste starkt vägande skäl förebringas. Väntade hon inte möjligen en liten till exempel? Advokaten hörde sig försiktigt för. Frideborg blev stött eller låtsades bli det och förklarade i ordalag som glödde av häpnad och harm inför insinuationen, att hon var en oskyldig ung flicka.

— Det finns oskyldiga människor, advokaten, sade hon och lade huvudet på sned.

Mjölstedt småskrattade. Han ringde upp sina kolleger advokaterna Kernstedt och Tilda Dieb von Futzenschwein och förklarade för henne efter ett

par korta konferenser att det var en samstämmig mening bland kollegerna att svensk lagstiftning tyvärr knappast kände till något om ansvar för brutet äktenskapslöfte i annan form än som ersättning för bevisligen iråkad utgifter för utstyrsel och påbörjad bosättning. Önskade hon sig ett större skadestånd, måste hon nog därför försöka motivera det med att hon blivit våldtagen — men allra helst med att fästmannen försatt henne i grossess. Ty såsom fästekvinna kunde hon väl näppeligen göra troligt att tvång utövats, då det i betraktande av förbindelsens natur var tämligen i sin ordning att samlag förekommit. Frideborg ville icke höra talas om sådant, utan gick på och pratade om sin oskuld.

— Ingen anständig flicka får barn, advokaten, upprepade hon.

— Gott, advokaten ryckte mysande på axlarna, men han skulle ändå kunna sätta upp på ett papper något om mökränkning och iråkat havandeskap och skicka fästmannen det, för att se vad det skulle ha för verkan och om ett mer eller mindre öppet stämningshot på dessa grunder inte skulle skrämma honom. Hon måste absolut gå in på hans förslag, eljes skulle hon inte kunna uppnå något. Frideborg funderade litet, och då hon hörde att det var nödvändigt gav hon till sist vika för advokatens övertalningsförmåga, ehuru hon alltjämt, ljuvt rodande, bedyrade att hon var oskuld och att hon icke förstod vad advokaten menade med samlag.

Men advokaten sade med ett plirande ögonkast att det sedan ju alltid kunde heta att hon fått missfall eller att det hela varit en ofrivillig inbillning beroende på utebliven menstruation, varmed barnet hastigt och lustigt försvunne ur världen. Nu blev Frideborg intresserad och mera sympatiskt stämd, då hon hörde att hon inte behövde få barn. Hon förklarade att det i själva verket ofta hände att det där strejkade för henne. På det här sättet var det ju en helt annan sak, sade hon förnöjd, och det hela förblev lika oskyldigt som det hela tiden varit.

Frideborg kände sig som en romanhjältinna. Advokaten lyckades också sätta en ordentlig skrämsel i Per Sommar, som fruktade att bli skandaliserad i hemorten och dessutom var beredd till vad som helst bara han slapp att gifta sig med Frideborg. Han fick ut hela två tusen kronor av honom, behöll åttahundra för sitt arbete, men gjorde sedan av med det mesta av sin andel tillsammans med Frideborg. Det tyckte Frideborg var gentilt av honom, så tillföullo alla pengarna i alla fall henne. Hon blev hans älskarinna, som om det varit det naturligaste i världen. Hon lärde sig att känna skillnad på torr och söt champagne. Hon lärde sig också att känna skillnad på män. Efter morgongröten med Per Sommar kom advokaten som en liten lätt, föga substantiell middagsefterrätt. Han sade galanta saker till henne, som fingo henne att kråma sig. Han smickrade henne och smekte henne med ett slags pianistfingersättning. Han var

gift, ganska mycket till och med, men de träffades på hans kontor. Han var lång och ful med glasögon och redan långt uppe i femtioårsåldern. Det var kanske därför som han alltid kallade henne för »Lillan» och »lilla barn». Det lät så vackert och rörande, tyckte Frideborg.

Men bara efter en liten tid blev han snål och gnatig. Det var kanske magen som krånglade, kanske var också orsaken den att han allt oftare var ute och drack punsch om kvällarna med en viss löjtnant Macson, som sökt honom med anledning av otrevligheter i samband med en historia med småflickor och som nu höll på att värva den fordom fruktansvärt radikale advokaten till högerpartiet. Det visade sig även att advokaten var en synnerligen god vän till d:r Aron Ruda, som var känd för att vilja gälla som något slags revolutionär eller anarkist, ehuru alla småskrattade åt hans beskedliga enfald, och flera gånger i veckan avhöll små daggstänkta aftongillen med denne.

Alltnog, advokatens näsa var alltid röd, och rösten lät så besynnerligt klapprande bakom guldplomborna. Han hade en grammofon, och i början av deras förbindelse hade han köpt nya grammofonskivor. Men nu sade han att han inte längre hade råd till sådana extravaganser. Grammofonskivorna blevo alltmera utslitna och skorrade ilsket. I det lilla rummet dansade advokaten och Frideborg efter dem. Han hade nyss gått igenom en danskurs och var en ivrig och som han själv trodde utomordent-

ligt skicklig dansör. Men han var stel som en pinne, när han förde den älvlika Frideborg i dansen. När hon nu inte längre fick några nya grammofonskivor, började hon fnissa åt hans dans, och då blev han stött på henne. Plötsligt kallade han henne vid de besynnerligaste fula namn. Ord, som voro underligt lika dem som Frideborg hört under sin barndoms sammanträffanden med den otäcka Aron Ruda med de vita mössen, kommo över hans läppar. Så sutto de där i var sitt hörn och tjurade.

Slutet på historien blev dramatiskt, som allt tycktes bli där lilla Frideborg hade sin hand med.

Advokaten älskade att klä ut Frideborg. Han hade en hel packlår full med tyger och små kinesiska mössor och allsköns lustigheter. En dag hade han svept Frideborg i ett sidendraperi som med knapp nöd dolde hennes nakenhet. På hennes huvud satte han en röd marockansk fez med svart tofs. Hon såg förtjusande ut så, skimrande av siden, med tofsen lekfullt slående mot hennes lilla öra. Han blev förälskad på nytt. Knäböjande i sitt sidendok fick hon servera honom konjaksgrogg på en silverbricka. Han älskade att tänka sig själv som en mäktig sultan med ett harem av unga knoppande kvinnor. För tillfället var Frideborg hans älsklingsslavinna. Det låg något av storhetsvansinne i dessa drömmar. Frideborg tyckte också ibland att han inte verkade riktigt klok. Han placerade nu på sitt glesnade hår en liten rund mössa som hade ett nätverk av guldtrådar över sig. Tillbaka-

lutad mot sina kuddar njöt han av Frideborgs rörelser.

Frideborg som hade ett starkt sinne för det löjliga, när det gällde andra, hade svårt för att inte bryta ut i fnitter.

Då öppnades dörren med en liten bestämd knäppning, och en ståtlig gumma stod plötsligt på tröskeln. Frideborg for baklänges och var nära att stjalpa brickan med groggvirket. Hon lyckades placera den på bordet och sprang bort i ett hörn. Härifrån iakttog hon med runda ögon den gamla damen. Hon hade gråsprängt hår och ett fylligt, rödlätt ansikte. Och detta ansikte var strängt dömande. Hon betraktade Frideborg och advokaten Mjölstedt.

— Å, mor, sade advokaten och trevade ofrivilligt efter den lilla guldnätsprydda mössan. Men den halkade bara på sned och blev hängande vid örat. Frideborg frös och darrade i sin tunna dräkt.

— Jag ser att jag kommer olägligt, sade den gamla frun med obeveklig röst. Du har visst annat att tänka på, allvarligt arbete, kan jag se.

Advokaten reste sig mödosamt och gick fram och kysste med en storartad åtbörd sin mors hand. Då drog hon sig tillbaka, och åter hördes knäppningen i dörren, när hon stängde den efter sig. De hörde henne avlägsna sig. Tamburdörren slog igen.

Men nu vände sig advokaten Mjölstedt vit i ansiktet mot Frideborg.

— En sådan skam, väste han, ur stånd att tala ordentligt.

Hans näsa lyste röd och blank av konjak och upprördhet.

— Det är ditt fel, din slinka, skrek han till Frideborg, att min mor, det heligaste för mig på jorden, har sett mig i detta förnedringstillstånd.

— Kommer hon att skvallra för dina fruar? frågade Frideborg nyfiken och orolig.

— Skvallra!

Han vände sig högdraget mot henne.

— Vad tar du för ord i munnen? Du vågar inte tala om min mor, din lilla hora. Min mor, mitt allt på jorden!

Nu blev Frideborg stött.

— Vad pratar du om? sade hon näbbigt med den lilla näsan i vädret. Är det inte du själv som ställt till de här upptågen?

Men hon blev rädd på nytt, då advokaten tågade fram till telefonen. Han ringde ned till portvakten.

— Kom upp! Genast! Jag har några order att ge, sade han majestätiskt.

Nu trodde Frideborg att han blivit fullkomligt förryckt. Hon ville klä på sig, men han hindrade henne. Och plötsligt stod portvakten i dörren: en liten skevbent man med glosiga blå ögon, vilka vid åsynen av den halvnakna Frideborg voro nära att tränga ut ur sina hålor.

— Karlsson skall ju se efter huset, skrek advo-

katen vredgad, och så släpper Karlsson in sådana här . . . lösaktiga snärtor.

Han pekade darrande av vrede på den arma Frideborg.

— Nu har Karlsson sett henne, sade Mjölstedt med högfärdig min. Och nästa gång hejdar Karlsson henne i porten.

— Skall ske! sade portvakten fryntligt. Bara advokaten inte tar in henne genom fönstret.

Så var också han försvunnen. Den gamla frun och portvakten tycktes Frideborg som några underliga marionetter, vilka vid ljudet av advokatens röst hoppade in och ut ur rummet. Vad menade han? Ville han bara i ett anfall av galenskap visa sin makt och förödmjuka henne?

Frideborg var ond på allvar. Hon nästan studsade upp mot Mjölstedt och drog av honom den löjlige lilla mössan. Den kastade hon på golvet och trampade på den. Mjölstedt lät det ske. Efter sitt vredesutbrott sjönk han ihop som en gummidocka som blåsts upp alltför hårt.

Frideborg klädde sig med små knyckiga rörelser. Hon slet och rev i sina kläder. Men när hon stod där halvklädd, hade Mjölstedt redan repat sig. Han drog henne intill sig, lade henne resolut över sina knän, knäppte ned de små vita linnebyxorna, tog några björkriskvistar ur en vas och gav henne smäll. Förstummad av häpnad lät Frideborg det ske. Hon hade inte fått stryk sedan hon var liten. Hon kunde dock inte låta bli att spritta till under

smärtan, men varje gång hon sakta kvidande ryckte till tycktes det endast öka advokatens nöje. Han småskrattade belåtet.

— Lillan har varit stygg, mumlade Mjölstedt med rösten oljig av sinnesrörelse. Nu blir det smisk på lilla stora stjärten.

Han lät henne slutligen tumla ned på golvet. Där satt hon med tårarna tillrande nedför kinderna. Hon klädde sig tigande och sprang på dörren. Ur portvaktens lucka stack den skevbente glosögde ut ansiktet och flinade.

Så hade Frideborg ändå inte fått mycket för de pengar hennes advokat pressat ut av Per Sommar.

När löjtnant Bernard senare gjorde henne havande och hon kände sig övergiven av alla, hade hon nog ett tag tänkt vända sig till advokat Mjölstedt, men hon förstod strax att det icke skulle tjäna mycket till, eftersom pengarna voro förbrukade och Mjölstedt säkerligen icke skulle vilja stöta sig med en fin man som Landborg, som var något helt annat än en Per Sommar.

Ibland när hon om kvällarna klädde av sig, stannade hon i tankar framför sin spegelbild. Hon beundrade sin vackra vita kropp, nu väl vetande vilket njutningens verktyg den var. Hon vände och vred på sig för att kunna beskåda sig från alla sidor. Hon höll händerna som skålar fångande de små runda brösten, så finurligt spetsiga i topparna. Hon tryckte fingrarna mot skönhetsgroparna i höfterna. Hon tyckte sig fulländad.

Men när hon gjort slut på alla sina pengar, vilket gick fortare än hon föreställt sig, fick hon åter ta plats och hamnade så till sist hos von Pahlens. Boklund dog på ett sanatorium och Frideborg besökte sällan det gamla hemmet.

Nu på Eka när Frideborg om morgnarna i halvdåsig dvala låg och tänkte på sitt förflutna och mest då på Bernard, tyckte hon att hon ändå inte fått ut så mycket av sitt liv som hon nästan alltid säkert trott att hon skulle få — hur sagolikt det än kunde förefalla andra att allt utvecklat sig för henne. Och nu var hon med barn, Bernards förskjutna barn, och hennes sköna och ringaktade kropp var henne en plåga i stället för en glädje.

Då makade hon sig smågråtande i sängen, som om hon velat ge någon skulden till att hon inte kände sig väl till mods. Per Sommar hade lupit sin väg ifrån henne, och advokaten, den luvern, hade givit henne risbastu, men hon undrade om inte Bernards och Stellans besynnerliga uppförande fått hennes kropp att hetta på ett ännu mer förödmjukande sätt. Då ältade hon i det oändliga dagarna i Berlin. Hon blev inte fri från dem. De hade bränt sig fast på hennes näthinnor. Kanske var det detta att de kommo henne att känna sig på något sätt försmådd av alla män som närmat sig henne.

XIX.

Den blida Agda trivdes snart på Eka. Hon hade inte som den oroliga Frideborg behov av omväxling och av människor. Hon steg tidigt upp om morgnarna, smög sig genom rummet, där Frideborg ännu stönande och suckande sov i sin säng, och gick tyst nedför trappan. Hon spatserade i parken. Hon drogs snart oemotståndligt till ladugård och stall. Inte hade det heller varit henne emot att sätta sig till mjölkningen, men hon var för blyg för att be mjölkerskorna om en stäva. Hon hade ju själv vuxit upp hos fattigt statarfolk, och hon kände sig hemma på landet.

Livet i staden hade plågat henne. Hennes fosterföräldrar voro ju för länge sedan döda. Hon mindes dem med tacksamhet. De hade inte själva haft några barn, och på sitt sträva ordknappa sätt hade de varit mycket vänliga mot Agda. Agdas liv hade alls inte varit fyllt av sådana små upprivande händelser som Frideborgs, vilka tycktes som flugsmuts på en vit lampkupa. Hon hade visserligen varit Stellans modell en tid, men likaväl kunde hon ju varit modell hos en gammal fröken. Det var

först när hon tvingades att giva sig till Bell von Wenden och sedan lockades att gifta sig med greve Gusten, som hennes liv tagit starkare fart. Efter den hemska tiden i Berlin tyckte hon nu att hon hamnat vid sidan av en väg där hon varit nära att bli överkörd. Här skulle hon äntligen finna åter sitt gamla jag. Hon fick färg på kinderna. Hennes ögon började åter stråla. Hon kunde inte som Frideborg vara utan sysselsättning. Ivrigt sökte hon efter något att ta sig för.

Då sammanträffade hon en av dessa tidiga morgnar med arrendatorn. Han var på väg till hönshuset.

Petra hade de sista åren försummat hönsskötseln. Hon hade så ofta varit borta från Eka, och när hon kom dit igen hade hon mistat intresset för arbetet.

Men Agda blev nu i sin tur intresserad. Hon tyckte om arrendatorn. Det var något i hans försynta, sorgsna natur som stämde överens med hennes egen karaktär. De funno sig snart ofta i sampråk med varandra.

— Agda har redan fått en flirt här, förkunnade Frideborg en frukost. Hon träffar den där arrendatorn var eviga morgon. Avtalar du möten med honom, Agda?

Petra såg häpen ut. Agda rodnade litet.

— Jag tycker mycket bra om honom, sade Agda. Jag skulle gärna vilja hjälpa till i hönshuset. Sådant har jag förr varit med om.

Petra blev belåten.

— Vi borde skaffa ett par kullar till, sade hon. Om du vill så får du visst överta hönsgården, Agda.

Så blev det också. Agda glädde sig åt sin nya sysselsättning. Hon var mycket samvetsgrann med allt vad hon företog sig. Petra såg det med tillfredsställelse. Hon tyckte om Agda mycket mer än hon tyckte om Frideborg.

Gamla Sara hade nu också flyttat till dem. Hon hade fått ett rum på baksidan av huset. Där hade hon nu ordnat med sina egna gamla möbler. Ett fotografi av Johan von Pahlen med några ekkvistar omkring intog hedersplatsen på byrån. Den lilla gumman höll sig helst för sig själv. Men när Petra såg henne gå över gården måste hon le. Hon väntade bara att få se Johan som förr i världen öppna parkgrinden och gnolande komma uppför gången.

Agda hjälpte också Angela att ändra hennes klänningar. Hade hon haft tyg till reds, skulle hon gärna ha sytt kläder åt dem allesammans. Hon var ju en så flink sömmerska. Frideborg drog genast fördel därav och kom än med det ena, än med det andra som hon ville ha gjort.

Agda hjälpte henne, men mumlade något om att hon först måste sy åt Angela.

— Du har väldigt mycket av jungfru kvar hos dig, Agda, sade då Frideborg. Vi som båda varit husor hos von Pahlens måste tänka på att vi nu själva kommit in i slakten och blivit fina adels-

damer. Du, Agda, är ju till och med grevinna. Jag avundas dig titeln. Synd att Stellan inte också är greve. Hans morsa kalla de ju titt och tätt för friherrinna. Då vore det väl inte mer än rätt att jag titulerades detsamma.

Då böjde sig Agda djupare ned över sitt arbete. Hon ville inte att Frideborg skulle märka att hon så lätt fick tårar i ögonen. Alltjämt hade hon samvetsqual över att hon lämnat Gusten. Hon borde ju i stället varit hans stöd. Frideborg hade stjälpit alla hennes goda föresatser. Barnet hon bar på var ju ändå Gusten far till. Var det inte också orätt mot barnet?

Agda grubblade ständigt över dessa problem. Hon kunde inte som Frideborg plötsligt kasta alltsammans. Inte heller vågade hon nu skriva till grevinnan Carola i Stockholm, hon som älskade sin son så oerhört och aldrig såg några fel hos honom. Finge hon höra vad som hänt skulle hon säkert förakta Agda. Ja, livet var mycket svårt och invecklat. Hon kände oro för sitt blivande barn. In i framtiden var det omöjligt att skåda. Så sökte hon med kärleksfull iver ägna sig åt allt omkring sig. Hon lärde sig att mer än någonsin hålla av Angela. Snart dyrkade hon henne. Hon behövde någon att dyrka, och det gick ju inte för henne att tänka med ömhet på Gusten, och det var orätt av henne att tänka så på Sven.

De sutto tillsammans uppe i Angelas rum och sydde. De talade inte mycket. Agda var av naturen

tystlåten. Men ibland läto de sina sömnader vila i knäet och sågo tigande med glänsande ögon framför sig. Vart flögo deras tankar då? De anade båda att deras tankar möttes någonstades i luften omkring dem. Då tittade de på varandra och smålogo.

— Jag önskar att det bleve en flicka, kunde Angela då säga. En pojke tror jag att jag skulle ha svårare att förstå. Och du, Agda?

Agda sydde åter fort på och svarade inte. Hon hade ännu ej för sig själv någon önskan i den vägen. Angela betraktade då hennes händer och mindes hur Agda en gång berättat sagor för dem uppe i skolrummet på Ekered. Då hade hennes bruna små fingrar format sig till skålar eller till fåglar som oroligt flaxat med vingarna. Angela talade nu om den tiden förr på Ekered. Hon såg att Agda tyckte om det. Men ibland övergötos Agdas kinder av en mörk rodnad. Då mindes hon Sven och sitt sista möte med honom i ladan.

Hon kunde inte förstå det, men detta var något som hon omöjligt kunde ångra. Det hade varit som en reningens bad. Hon hade blivit glad och lätt av det. Hon längtade inte efter Sven. Inte heller skulle hon vilja upprepa det. Men i hennes lemmar dröjde kvar en känsla av att hans starka unga armar ännu omslingrade henne. Då önskade hon uppriktigt att barnet varit hans. Hon ville inte att det skulle bli likt greve Gusten Värnamo af Sauss. Därför sökte hon ha Svens vackra mörka ansikte

i sitt minne — kanske barnet så ändå skulle låna något drag av det. Hon hade hört att barn bli lika den man starkt tänker på. Ack, om det vore så! Men för mycket mörkt blod borde det kanske ändå inte bli. Hos Frideborg hade det nog blivit för mycket.

Där sutto dessa två blivande unga mödrar, var och en fylld av sina hemligheter. Deras händer rörde sig nästan drömmande över arbetet. Nu när man kommit in på nyåret, hade dagarna blivit ljusare. Genom fönstret föll en svagt ljusgul solstrimma in. Angela tyckte att den såg ut som en påsklilja, då den fladdrade mot tapeten: ett tidigt budskap om att våren snart stod för dörren. Då, i april, skulle hon få sitt barn. Det skulle väckas av solen och växa med blåsipporna och vit-sipporna. Det var härligt att tänka på. Frideborgs barn skulle komma en månad tidigare, Agdas ju långt senare. Det var så underligt att de alla väntade barn. Först hade Angela verkligen haft en förnimmelse av att detta på något sätt förringade hennes egen nedkomst. Men nu var hon bara glad åt det. Här på Eka skulle åter en hel ny generation växa upp.

Agda tog upp en kjol hon hållit på att tråckla.

— Jag måste prova den på dig, sade hon.

Angela steg upp och ställde sig framför spegeln. Mödosamt häktade hon av sig sin gamla kjol och lät den falla till golvet. I spegeln såg hon sin egen bild. Så stor hon var — som en svällande frukt!

Agda lade sig på knä på golvet och fäste kjolen runt Angelas svällande höfter. Kjolen var ännu för trång. Då sprättade Agda försiktigt upp några stygn. På fönsterbrädet satt en sparv och blickade in på dem frågande. Så flög den med ett litet skrik mot rutan, som om den velat in i värmen.

— Är det bra så? frågade Agda och tittade upp på Angela.

— Ja, det tror jag.

Nu sågo de båda med tankfulla ögon in i spegeln. Snart skulle också Agda vara så där stor och svällande. Små barn behövde plats — en vid och ljuvlig vagga att vila i.

Plötsligt omfamnade Agda med skälvande armar Angela. Kjolen sjönk till golvet. Hon brydde sig inte längre om den. Saxen föll också med ett klirrande ljud. Så blev det tyst. För Agda var det som om hon tryckt själva livet i sin famn. Hon var bräddfyll av ömhet för denna kropp som rymde ett växande väsen. Stora tårar runno utefter hennes kinder. Med en liten suck lade hon sitt mörka huvud mot Angelas sköte. Angela smekte hennes hår. De voro som inneslutna i varandra. I denna omfamning förenades de på ett sällsamt sätt. Deras hjärtan slog hårt. All den ömhet de gått och samlat på bröt ut. De älskade varandra. Hade inte deras händer viskat det, då de berört varandra, där de suttit vid fönstret? Hade inte också deras ögon sagt det?

Solstrålen som såg ut som en påsklilja stod nu

orörlig mot väggen. Angela såg på den med ett litet leende av lycka. Så länge sedan det var någon som smekte henne så här! Hon lyfte Agda upp mot sig. De tumlade ned i soffan tätt intill varandra. Deras ögon blundade. Deras röda läppar voro fuktiga som om de längtade efter kyssar. Agda och Angela höllo sig inte tillbaka. De kysste varandra. I deras kyssar låg älskares glöd. De blevo virriga av det. De kysste varandra igen och igen. Rummet var ett drivhus där deras plötsliga kärleksblomma slagit ut. Den bedövade dem med sin vällukt. De sökte sig intill varandra, darrande av åtrå. Det här, tänkte Agda dunkelt, var inte som när Lotty smekt henne eller när Bell von Wendens händer och läppar berört henne. Detta var som i livets barndom då ingen ännu ätit av kunskapens träd på gott och ont. Det låg ljus och renhet och ett saligt lugn däri.

Hon förstod inte att allt vad hon lärt sig av Bell och Lotty nu mognat och svälldes därför att hon träffat en kvinna som hon verkligen höll av. Men hon kände på sig att detta inte kunde vara något orätt, som hon tyckt att det var när Bell von Wenden eller Lotty Sauss tagit henne, och då hon nästan alltid, åtminstone efteråt, erfarit äckel. Och något av detsamma rörde sig hos Angela. Också hos henne stego minnena av Bell upp — och av Stanny. Och också hon var övergiven, också hon hade behov av att dyrka. Ett hjärta, ett enda hjärta!

— Älskade, sade Angela högt.

Det enda lilla ordet darrade i rummet. Var det till Agda eller till Thomas hon talade? Thomas, Thomas — vart försvann du? Men det var kärleken själv hon anropade. Hennes händer knöto sig om Agda. Och så började det dunka och suga inom henne. Hennes åtrå, som stegrats och skärptes av havandeskapet och den långa avhållsamheten, vaknade med all sin styrka. Hon blev först förfärad — så lycklig. Långsamt, stilla, utan blygsel, gjorde hon en rörelse som för att närma sitt sköte till Agdas. Djärvt och som om hon endast väntat på detta, pressade då Agda sitt ena ben in mellan Angelas.

Agda viskade vänligt. Hennes hand strök varmsamt Angela, sedan häftigare. Så tryckte hon sig emot Angela med all kraft. Deras glänsande ögon stirrade in i varandra. De måste förtro sig åt varandra.

— Är det inte ljuvligt? stammade Agda otydligt. Ha vi det inte gott?

— Underbart. Underbart.

Extasen kom för dem samtidigt. De flämtade av njutning. Deras händer borrade sig in i varandra.

Så sjönko de med bleknande ansikten tillbaka mot kuddarna.

XX.

Ja, Eka gamla gård var denna tid som ett drivhus. Det nya årets sol strålade över parken och byggnaden. Den slog in sitt ljus i en vit flod genom alla fönster. Spegel och porträttens glasramar blixtrade. Agda, Angela och Frideborg rörde sig därinne i drivhuset med bleka ansikten och kroppar som det grodde i och som växte.

Ännu var Agda lika slank som förut. Hon såg ut som en ung gosse mellan Angela och Frideborg. Havande kvinnor ha alltid nycker. Än äta de besynnerliga saker, krafsa till och med aska ur kakelugnarna och förtära den glupskt. Agda fick en plötslig önskan att klä sig i pojkkläder. När hon vandrade ute eller stökade i hönshuset, besvarade henne den långa snäva kjolen som hon skaffat sig i Berlin. Hon höll sig på sitt rum ett par dagar, hemlighetsfullt sysslande med något de andra inte fingo se. Symaskinen surrade i ett. Frideborg blev nervös av ljudet. Hon stampade i golvet och undrade vad Agda hade för sig. Agda sydde ett par långbyxor och en kavaj åt sig. Tyget, tjockt men utsökt, grovt svart sammet, hade hon fått från sin gamla kostym-

ateljé i Stockholm, dit alla stoffer levererades av en klipsk råttögd jude som hette Asch.

Mat höll på att tappa frukostbrickan i förskräckelsen en morgon, då hon kom in i salen och fann en ung herre där. Men när den unge herrn raskt vände sig om och Mat fick se att det var grevinnan Agda, brast hon i skratt. Hon tyckte att det var en ypperlig idé. Det var skönt att få se ett par herrbyxor bland alla kjolarna på Eka.

Angela darrade till litet, när hon efter en stund kom ner. Hon fann Agda förtjusande. Efter den där gången på soffan i Angelas rum hade Agda och Angela ändå blivit en smula blyga för varandra.

De hade inte ont samvete. Men de voro som rädda för att på nytt närma sig varandra. Deras kroppar brände. Deras ögon strålade. De hade en underligt ljuv hemlighet som ingen annan visste.

Frideborg fnissade åt Agda, men plötsligt sprang hon fram, slog armarna om hennes hals och kysste henne mitt på munnen.

— Det var så länge sedan jag kysste någonting som liknade en karl, sade hon urskuldande. Och Agda är verkligen så lik en herre — åtminstone någon av de herrar vi ha blivit vana vid på sista tiden.

Frideborg hade kommit sanningen mycket nära. Agda hade i sin nya sammetskostym gott kunnat vara något av de skönhetsideal som en Kiss Nils-

son eller en Stellan von Pahlen funligt sökte närma sig. Hon hade samma veka former under den åtsittande kavajen som de sköna efeber, vilka de sökte framställa. Hon hade androgynernas och de förfinade kärleksgossarnas snabba mjuka rörelser, deras sätt att glida liksom på höfterna över golvet eller böja sig ner med sådan beräkning att ländernas kurvor skulle framträda vällustigt och lockande.

Hon var en av de feminiserade unga männen upp i dagen — men fullkomligt utan deras drag av narraktighet. Samtidigt antog hon något gosselikt i själva sitt väsen och känsloliv.

Petra betraktade henne tankfullt leende. Hon var inte riktigt på det klara med om hon tyckte om Agdas förvandling. Hon såg på Angela, och plötsligt fångade hon med förskräckelse i hjärtat en förälskad glimt ur de djupa svarta ögonen.

Det här är inte bra, tänkte hon försagd. De veta kanske inte av att de sakna något. Men det måste de ju göra, eftersom de vant sig vid det fysiska.

Petra själv, som efter sin enda kroppsliga förening med Tage Ehrencreutz ju icke haft tillfälle att vänja sig vid sådant, visste ganska noga om att också hon ofta saknade detta.

Adèle såg Agda promenera på den solbelysta gårdsplanen mellan Frideborg och Angela.

— Nu ha de också fått en älskare, anmärkte hon elakt.

— Vad är det du pratar? frågade arrendatorn, som satt vid sin frukost.

— Titta själv!

Han gick långsamt fram till fönstret.

— Det är Agda, sade han förvånad.

Hon gick där smärt och smidig och höll Angela och Frideborg under armen. Han stod tyst och såg på dem.

— Hon tycker väl det är bekvämare så där, sade han till sist.

— Jo, det kan du lita på, skrattade Adèle. Angela och Frideborg se rent kära ut. Snart komma de att sitta i knäet på henne. Eller ha henne i knäet.

Arrendatorn mumlade något otydligt. Han kände sig dragen till Agda. Hon var behaglig att ha att göra med. Och hon tycktes älska landet som han själv gjorde det.

— Hitta nu inte på något nytt att skvallra om, Adèle, sade han strängt.

— Här behöver man då sannerligen inte hitta på något, svarade Adèle nästan glättigt. Här händer ju nytt för varje dag. Eka har blivit ett skandalhus, tycker jag.

Arrendatorn brydde sig inte om att svara.

Denna dag togo Agda och Angela en sparkstötting och foro ut på isen. Frideborg ville inte följa med. Hon visste att rörelse i friska luften var önskvärd i hennes tillstånd, men hon satt ändå helst insvept i den vita sidenschalen framför kakel-

ugnen och bläddrade i någon illustrerad tidskrift. Hon betedde sig i själva verket som genomlede hon en sjukdom. Om morgnarna låg hon så länge som möjligt, och sedan vilade hon sig spinnande som en katta hela dagen.

Agda lät Angela sätta sig på sparkstöttingen och ställde sig själv bakpå. Hon hade en härlig känsla av frihet och obundenhet. Hon tittade skrattande ned på sina ben och stötte sparkstöttingen framför sig så att den tunna snön över isen yrde.

Angela satt och såg framför sig med glittrande blickar. Himlen välvde sig blå och blank, som vore den av is, över den tillfrusna sjön. Längst borta syntes den lilla ön med översnöade träd. Stränderna kring sjön voro vita också de. Det gjorde nästan ont i ögonen, när solen sken på allt detta vita. Luften svepte över hennes ansikte, frisk av snön och den behagliga kylan. Hennes kinder blevo röda. Agda lutade sig över henne och rörde lätt vid hennes panna.

— Har du det bra, Angela? frågade hon med en ung gosses ömhet, och det lät alldeles som den gången på soffan.

Och Angela svarade alldeles som då:

— O ja! Underbart.

Härute i naturen kommo de åter så nära varandra. Deras röster klingade som små muntra klockor. En bjällra som var fästad framtill på sparkstöttingen svarade gällt och glatt.

Nu voro de nära ön. Då fingo de se något skutta

bland vassen som frusen och brun stack upp ur isen. Det var en grå luden hare som vågat sig ditut. Hans stora vaksamma öron stodo rätt upp. När han fick syn på deras glättiga ekipage, satte han sig förvånad på sin lilla tjocka svansstump. En sekund sågo de ett par bruna trånande ögon riktas mot dem. Så tog han ett väldigt hopp åt sidan och var försvunnen.

Angela drog en liten längtande suck. Med ens mindes hon den där underbara vårdagen på Nybo. Hon såg två bruna harar som jagade varandra över de nyplöjda åkrarna. Hon hörde Cecils lilla barnsliga röst och mindes, hur han suttit vid krusbärsbusken hela långa dagen och väntat på att en hare skulle komma rätt i hans famn. Och sedan i vårskymningen då de fått se ett av dessa skogens skygga djur sitta lyssnande ute på förstugutrappan: ett hemlighetsfullt väsen som i sina ögon tycktes gömma alla vårdagens tjusande och flyktande stämningar.

Igen suckade Angela. Hon tänkte på Thomas Meller. Hon gjorde det nästan alltid, fast hon icke ville tillstå det ens för sig själv.

— Vad är det?

Agda böjde sig över henne.

— Ä, ingenting.

De gledo förbi ön på glatta medar. Farten var härlig. Det susade omkring deras öron. Nu voro de redan vid stranden på andra sidan sjön. Alarnas grenar böjde sig lätt tyngda av snön ut över

isen. De foro in under dem, och snön rasade ned på deras mössor. Här låg en gammal båt, som ingen brytt sig om, fastfrusen. Den såg skör ut, som om den för en stöt skulle falla sönder i små smulor. En kvarglömd skopa hade frusit fast i botten. Det var något så beklämmande övergivet över den båten, och de tittade på den medlidsamt.

— Den kommer att sjunka, när sjön går upp, sade Angela.

Och hon såg genast för sig båten nere på sjöns botten, överspunnen av alger och små rosiga blommor. Där skulle den ha det gott och varmt. Skuggorna från träden skulle fara över den, fiskar skulle med silverglänsande kast spritta förbi. Och när natten kom skulle månskenet kasta sitt överkliga ljus ned till den, och i sitt gamla skrov skulle den gömma bilden av en blank gul måne, en himmelens stora silverslant som den aldrig skulle få behålla.

Agda och Angela lämnade sparkstöttingen vid stranden och banade sig väg upp mellan buskar och träd. Vid Agdas sida kände Angela åter denna samhörighet med allt i naturen som nyss fått henne att falla i drömmar över den gamla båten. Var det en ny förälskelse som kom henne att åter förnimma tingen omkring sig på detta nästan berusande sätt? Hon tog Angelas arm och stödde sig tungt på den. Hur späd och spenslig Agda än var, kändes hennes arm under sammets-tyget fast och stark.

— Du kunde säkert lyfta mig, sade Angela leende.

Mitt inne i skogen stannade de. Det var så tyst där. Snön vilade tätt över mossan och stenarna. Högt över trädens toppar syntes den isblå himlen. De stodo stilla. Så betraktade de varandra dröjande.

— Om du vore en ung man, skulle jag bestämt förälska mig i dig, sade Angela djärvt.

Agda tittade ned på sina kvinnligt skeva ben med de inåtgående knäna i långbyxorna. Hon kände ändå att hon blivit en annan i den här dräkten. Hon förstod inte riktigt sig själv. Det var Gusten som börjat tvinga henne att ibland på kvällarna ta på sig en smokingkostym. Han hade kallat henne vid gossnamn och njutit av det. Så småningom hade han stannat vid namnet Sven, Agda förstod inte själv, hur han hade kommit på det, men han hade stirrat på henne så underligt då. Kanske hade han hört henne tala i sömnen någon gång. Men då hade Agda alltid skämts och blivit röd av skräck. Det här var något annat.

Hon tog raskt Angelas arm, och de fortsatte genom skogen. Här var en liten stig upptrampad. Timmerstockar lågo uppstaplade på flera ställen. Tydligen hade skogsarbetare förut varit här. Under somliga träd var snön brun av små avplockade kottar. En ekorre hade hållit sin måltid uppe i trädet. Men de sågo inte en skymt vare sig av ekorren eller skogsarbetarna. De voro ensamma

i en vit värld, som redan syntes dem förtrogen. Då de vände sig om, varsnade de endast spåren efter sina egna fotsteg i snön. En natts storm skulle åter sopa bort dem.

Agda, den förut så tystlåtna, den tigande, började plötsligt tala. I en ström av ord förtrodde hon sig nu åt Angela. Hon berättade ingående, utan att förbiglida någon detalj, om kärleksnätterna med greve Gusten och grevinnan Lotty. Angela lyssnade. Men när Agda kom till hur Lotty klätt av henne första gången och överhöljt henne med smekningar för att förbereda henne till brudoffret, ryste de båda.

— Tyckte du om henne? frågade Angela bävande.

— Nej, nej.

Agda skakade på huvudet.

— Hur kan du tro...? Det var ohyggligt. Fast kanske det ändå fanns något lockande i det också för mig. Jag hade ju varit med Bell förut.

Och båda tänkte på hur de själva uppe i Angelas rum överlämnat sig åt varandra. Var det inte det samma? Var det orätt? Deras tankar stucko och trevade åt alla håll.

— Jag tror inte det var orätt det vi gjorde, sade Agda plötsligt trotsigt. Kärleken har många utvägar. Två kvinnor kunna väl också älska varandra, i synnerhet om de som vi inte ha några män att älska. Är deras känsla bara äkta, är den riktig och rätt.

— Ja, svarade Angela dröjande.

Och med ens började hennes hjärta bulta, och hon blev andfådd.

— Jag — jag älskar dig, viskade hon.

Orden tycktes dåna i stillheten. Varför hade hon uttalat dem? Men blott och bart genom detta att hon sagt dem blevo de nu till något verkligt. Lika verkliga som den tysta skogen omkring dem och den blå himlen över dem! Åter stannade de. De hade harens bruna trånande i sina blickar.

— Jag älskar dig, sade Agda.

Varför hade hon klätt sig i gosskläder? Var det kanske i en omedveten känsla av att hon i denna kostym föreföll att ha mera rätt att älska Angela än eljes? Något som hittills hållit sig stilla och dolt djupt inne i hennes väsen hade plötsligt brustit ut i blomning, då hon smekt Angela. Så fort hade alltsammans kommit över henne att hon inte riktigt hunnit med i sin egen utveckling. Handlingen med Angela var redan ett fullbordat faktum, innan hon börjat att närmare grubbla över sina känslor. På ett egendomligt sätt kände hon sig nu fri. Denna förnimmelse av kroppens och själens frihet hade hon aldrig förr haft.

Lilla Angela med sina svarta ögon och sitt ljusa hår hade löst hennes band, utan att veta att det fanns några band att lösa upp. De hade ju inte alls hunnit göra sig riktigt reda för vad de kände för varandra. Inte heller nu när de i den vita skogen uttalade orden »älska» och »kärlek» förstodo de

rätt vad som hänt dem. I deras hjärtan fanns en glöd, en lust att älska som måste finna utlopp. Redan visste de hur harmoniskt väl deras kroppar stämde överens. De hade provat dem i ett hastigt övergående rus. Det var som om de mötts, ett par främlingar ännu, inne i en mörk labyrint, och nu i dagsljuset sökte förklara sin impulsiva handling. Kanske hade Agdas sammanträffande med Sven endast eggat henne till att söka nya upplevelser, då hon ändå alltjämt, och väl icke alldeles utan grund, hyste den övertygelsen att det var orätt att återknyta med honom. För Angela hade känslor som så länge pockat och jäst inom henne i ett nu fått sin utlösning. Men i själva verket voro de fortfarande hjälplösa och funno sig oförklarliga som ett par unga djur.

De började åter sakta vandra framåt med armarna om varandra. Deras kroppar brände på nytt. Ömt och tafatt skälvde de för varje beröring. De sökte varandras nakna händer, och när de möttes gick det små ilningar igenom dem. De kände inte längre kylan. För dem kunde det lika väl varit sommar. De tyckte att det i luften var en doft av rosor. Utan att bry sig om vart de gingo trängde de allt djupare in i skogen, som föreföll dem som en okänd, tät djungel, full av hemligheter. Det var som om de flydde, sökte sig ett gömställe. De måste vara ensamma med varandra. En ny värld började med ett svagt skimmer höja sig omkring dem — de förälskades nya värld.

— Jag har alltid tyckt om dig, Agda, sade Angela sakta.

Det var som om hon måste förklara, varför hon så brådstörtat kastat sig i hennes armar.

Men Agda godtog inte den förklaringen.

— Kärlek, sade hon med förtjusande skenbar bestämdhet, en sådan som vår, kommer plötsligt. Kanske den blåser in över en som vinden. Man vet inte varifrån den kommer.

Angela tryckte hennes arm.

— Jag förstår ändå inte, ivrade hon, hur det kunde komma så plötsligt.

Agda såg leende på Angela.

— Det är väl inte som när man blir kär i en man, sade hon tankfullt. En man är så olika oss. Vi måste söka länge. Vi måste jämföra med oss själva. Vi äro helt enkelt på okänd mark. En kvinna förstår strax en annan kvinna därför att de äro så lika varandra, ha samma förutsättningar. Så där brukade åtminstone Bell förklara det.

Med plötslig ödmjuk anspråkslöshet avstod Agda från egen självständighet i sina synpunkter.

— Ja, svarade Angela. Men till exempel just Bell von Wenden... Hennes känslor förstod jag inte alls, och ändå voro vi ju båda kvinnor.

— Bell är kanske ingen kvinna, mumlade Agda med mörknande ansikte. Hennes känsloliv är väl förvidret. Vi, vi äro riktiga kvinnor, fast vi inte ha några män och inte behöva några

heller nu. Och vi — vi hålla av varandra, och det gjorde du väl inte med Bell.

— Har hon — har hon också . . . älskat dig? frågade Angela ängsligt.

— Det vet du ju, svarade Agda.

Angela blev tyst. En svartsjuka hon inte kunde reda sig mot steg upp inom henne.

— Och du? frågade hon. Du också tyckte om henne?

— Nej, nej.

Agda värjde sig häftigt för misstanken.

— Hon lät bara aldrig bli mig. Dig har hon väl också kysst?

— Ja, viskade Angela.

Men hon förstod att Agda ändå dolde något för henne. Hon släppte Agdas arm.

— Är du nu ond på mig redan?

Agdas ögon sökte Angelas. Angela sade ingenting. Det plågade henne att tänka sig Agda i Bell von Wendens armar. Hon mindes Bell von Wendens sugande blickar, hennes sätt att gripa efter en, hennes sminkade, onaturligt röda mun. Men de begär som uppfyllt Bell och som Angela då tyckt så vederstyggliga, voro de inte desamma som Agdas och Angelas egna? Det gick ett ögonblick runt i Angelas huvud. Med en plötslig förtvivlan stödde hon sig mot Agda.

— Det är väl inte något orätt vi gjort? nästan skrek hon. Det var så vackert, så ljuvt. Var det synd?

Agda tog henne i sina armar. Den grova sammeten på hennes rockärm snuddade vid Angelas kind som blivit våt av framstörtande tårar. Hon kunde inte svara. I hennes mun kom en bitter smak, som av blod eller tårar. Men när Angela efter en lång tystnad såg upp och mötte hennes blick, märkte hon att Agda hade fått ett oändligt vemodigt uttryck.

Hon sörjer över mig, tänkte Angela då. Redan har jag gjort henne sorg.

Och utan att bry sig om att få svar på de frågor, som så hastigt hade svallat upp inom henne, tryckte hon sin mun mot Agdas. Då försvann hennes ångest. Dessa milda kyssar hade inte något syndigt i sig. Dessa varsamma smekningar, denna sorgsna omfamning... De vaggade fram och tillbaka där de stodo och höllo fast i varandra. De tyckte sig ensamma, borta från människor i en djup skog som susade sympatisk omkring dem.

— Gå inte ifrån mig, viskade Angela. Jag kan inte bära det.

— Aldrig, sade Agda tryggt.

De hade kommit långt bort från sjön nu, och de tänkte vända för att komma till det ställe där de lämnat sparkstöttingen. Men när de gått en stund upptäckte de att de inte hittade tillbaka. Hur de gingo tycktes de endast komma allt djupare in i den hemlighetsfulla skogen. Deras samtal hade tystnat. De blevo båda rädda. Denna skog föreföll dem med ens så ofantlig.

— Jag förstår inte var vi egentligen äro, sade Angela slutligen och stannade.

Agda betraktade henne oroligt. Angela hade blivit helt blek, som om hon ansträngt sig för mycket.

— Vi hitta nog strax tillbaka, sade Agda lugnande. Sjön kan inte vara så långt borta.

Men de gingo åt alldeles fel håll.

— Jag är så trött, mumlade Angela.

Agda tog åter hennes arm och stödde henne. Angela kändes så tung. Hennes fötter korsade varandra som om hon inte längre märkte var hon satte ned dem.

Jag borde naturligtvis bära henne, tänkte Agda.

Men hon visste att hon inte skulle orka det. Efter sina ömma ord och kärleksförklaringar nyss kändes denna hennes oförmåga som en skam. En man, som älskat Angela, skulle tagit henne i sina armar och triumferande stolt och lätt burit henne genom skogen och snön. Han skulle aldrig låtit henne gå så här och trötta ut sig. Men Agda hade inte en mans styrka. Hur kunde hon då våga älska?

Hon gick vid Angelas sida tyst och förödmjukad. Plötsligt lyfte hon huvudet. Hon hade hört bjällerklång.

— Landsvägen måste gå förbi här nere, sade hon. Vänta här, Angela, skall jag springa och se efter.

Hon lämnade Angela. Ja, landsvägen var där.

Ljudet av bjällrorna kom också närmare. Andfådd nådde Agda landsvägskanten i detsamma som en släde kom svängande. Hon tog av sig mössan och vinkade ivrigt. Hon var rädd att släden skulle köra förbi, men plötsligt drogs hästen in av ett par strama tyglar och släden stannade några meter från henne. Agda sprang dit. Till sin glädje upptäckte hon Edla som ensam satt i släden och körde.

— Hallå, Edla, ropade Agda. Få vi följa med?

Edla rynkade ögonbrynen och såg närsynt granskande på henne.

— Jag kände inte igen dig i den där utstyrseln, sade hon släpigt och undrande — kanske chockerad, tänkte Agda blixtnabbt. Hur är det fatt? Ni ha bestämt gått vilse?

— Ja, vi ha gått vilse, bekräftade Agda. Angela blev trött. Hon är där uppe i skogen.

Edla blickade med kisande ögon upp mot skogen.

— Det är en farlig skog, sade hon sakkunnigt. Jag har gått vilse där själv förr i världen. Gå efter Angela då, så få ni åka.

Agda löpte tillbaka. Edla stirrade efter henne: det var ju en smärt ung gosse. Vad hade man egentligen för sig på Eka? tänkte hon litet mam-sellaktigt.

Hon satt kvar och smekte förstrött med pisksnärten hästens blanka länder. Hon var ute och for så här mot sin vilja. Det var hennes mors förslag. Hon ville ha Edla röd om kinderna och hade hållit på dessa slädturer. Gotthard hade inte lust

att följa med. Han var så upptagen, försäkrade han. Och så måste Edla ut ensam, fastän hon var en smula rädd för hästen.

Här kommo de. När hon varseblev Agda vid Angelas sida, ryckte hon åter förvånad till. Sannerligen sågo de inte ut som fästfolk! Eller, korrektare, som ett ungt gift par. Om Angelas tillstånd var ju inte längre något tvivel. Edla märkte snabbt hur ömt Agda hjälpte Angela upp i släden och svepte om henne plaiden. Det for plötsligt i henne en besynnerlig idé att det var Agda som var far till Angelas barn. Alldeles så såg det ut. Varför älskade alla människor Angela? Till och med nu, då Edla verkligen inte kunde finna något särskilt tilldragande hos henne.

Agda svängde sig upp på kuskbocken bakom Edla och Angela.

— Jag vill köra, sade hon och tog tömmarna ur Edlas stela händer.

Det hade Edla ingenting emot, men hon förvånade sig över Agdas smått befallande ton. Så fort går det då att komma sig upp från piga till herrskap, tänkte Edla spydigt. Hon tyckte inte alls om att Frideborg och Agda så plötsligt och mystiskt trängt in bland deras närmaste släktingar.

— Hur mår du? frågade hon Angela.

Angelas ansikte var ännu blekt som efter en nyss utstånden fara.

— Tack, det var skönt att få åka, svarade Angela.

Den ena tömmen som Agda höll halkade lätt som en smekning över Angelas axel. Då vände hon på huvudet och gav Agda en blick. Den blicken var ägnad endast Agda, men Edla uppfångade den. Den stack henne rätt in i hjärtat! En sådan blick hade Angela aldrig skänkt Edla. Edla sjönk ihop litet för den. Den fick henne att känna sig gammal, trött, utanför. Agda hade kommit innanför ringen, men hon, Edla, var mera utanför än någonsin.

Och medan de foro över den glatta snöiga vägen ned till sjön för att hämta sparkstöttingen där, satt Edla tyst och trumpen med ett ansikte som var tillåst. Hon hörde Agda och Angela prata. Deras röster hade något av fågelkvitter. Ett par fåglar som glatt lockade på varandra från en gren till en annan . . . Hon hörde undertonen av ömhet som darrade i allt vad de sade. Agda sträckte ut sin lediga hand och snuddade vid Angela, som hade hon ett oemotståndligt behov att röra vid henne. Då log Angela hemlighetsfullt.

Edla drog sig frysande undan. En eld, vars uppkomst hon ej kände till, brann i närheten av henne.

— Här är sparkstöttingen, sade hon slutligen.

— Stackars gamla båt, mumlade Angela leende.

Men Edla brydde sig inte om den infrusna båten. Hennes blickar gingo till Agda där hon med lätta steg sprang över isen. Strax därpå kom hon tillbaka bärande på sparkstöttingen. Försiktigt lade hon den över släden.

— Den tynger väl inte på dina fötter? frågade hon oroligt Angela.

— O nej.

Men ingen frågade Edla om den besvärade henne. Det var ett olidligt skimmer över snön, tyckte Edla otåligt. Det skar i hennes stackars rödkantade närsynta ögon.

— Så vackert det är, Angela, hörde hon Agdas röst bakom dem. Ser du hur det lyser!

Åter denna skälvande underton av ömhet! Åter denna blick från Angela!

När de körde upp på gården kände Edla att hon fått nog. Hon nickade nästan harmset avböjande, när Angela frågade, om hon ville stiga in. Hon lät dem gå ur och tog så tömmarna ur Agdas hand.

När Edla körde runt på gården för att vända, upptäckte hon i fönstret till arrendatorsbostaden Adèles bleka ögon. Skrattade de åt något? Hon vände på huvudet och såg Agdas gossklädda gestalt långsamt stiga uppför trappan vid Angelas sida.

Nu höll hon Angela om livet. Edla for raskt därifrån. Hennes egna ögon voro också de bleka av förvåning som över något hart när otroligt hon plötsligt fått vara ett ovilligt vittne till.

XXI.

Frideborg började känna sig orolig över att hon i sitt tillstånd vistades så här på landet långt borta från läkarhjälp. Vad kunde inte hända henne? Doktor Jacob Levin hade ju undersökt henne på äggvita, och det hade visat sig att det inte funnits något spår därav då, men sedan dess hade ju åtskillig tid gått, och nu kunde hon ha det utan att veta av det. Sådant ledde till kramp och konvulsioner, hade hon hört. Varje morgon granskade hon sina ben och vrister med tankfulla blickar. Ja, hon kunde långa stunder bli sittande på sin säng halvklädd och med håret fallande över ansiktet. Genom den mörka hårmassan glittrade hennes bruna ögon. Med fundersam min strök hon utefter sina glatta smala ben, böjde sig ned och tryckte händerna mot vristerna, som voro höga och välformade. Hon hyste en medömkan med sin egen kropp, som var så förvandlad. Hon var också otålig över att det tog en så oändlig tid för barnet att födas. Hur kunde somliga kvinnor ha sådant tålamod? De voro som djur. Frideborg brydde sig inte om att tänka på att Angela var i

samma belägenhet som hon själv och att hon därför borde beklaga henne lika mycket. Å, Angela redde sig nog! Hon hade inte Frideborgs svaga ömtåliga konstitution. Hon var ju också ständigt ute och promenerade, som var så hälsosamt. Henne gick det ingen nöd på.

Angela framkastade att om hon nu vore så orolig kunde hon ju kalla på barnmorskan vid Ekhults station. Det var en duktig kvinna, sade Angela. Men det bara fnyste Frideborg åt. Nej, hon måste ha en riktig läkare. Män voro något mer att lita på än kvinnor. Då föreslogs det att Frideborg skulle fara in till lasarettet i den närbelägna lilla staden, vars namn även började på Ek, och låta undersöka sig där. Det förslaget vann hennes obetingade gillande. Äntligen en smula omväxling! En månad hade man nu varit på Eka, och Frideborg begynte finna livet där bra enformigt.

Petra hade tänkt följa med Frideborg, men på morgonen samma dag de skulle resa vaknade hon med ont i huvudet och halsen och hade feber. Hon hade förkyllt sig. Frideborg var förtvivlad. Hon hade glatt sig så förskräckligt åt stadsresan. Tågen gingo alltjämt så att man måste stanna i staden över natten. Frideborg vågade visst inte ligga ensam på ett främmande hotell. Det var som om hon ville låta påskina att hon, så frestande skön som hon var, då nästan oundgängligen måste bli utsatt för våldtäkt med en sådans alla risker även för en redan gravid skönhet.

Då fingo de höra att arrendatorn skulle in till staden just den dagen. Frideborgs ansikte ljusnade. Med honom kunde hon göra sällskap, och han ville nog vara snäll att följa henne till lasarettet, när de kommit fram.

Det var en strålande Frideborg som en stund senare steg ut på trappan. Arrendatorn körde fram med släden, och hon satte sig triumferande vid hans sida.

De körde tysta vägen till stationen. Frideborg sneglade i smyg på Tord Holmström. Hon tyckte han såg trevlig ut. Han förde sig väl och var inte alltför tafatt. Det ljusa håret låg i en våg fram över pannan. De blå ögonen med deras bekymrade blick hade för Frideborg något intagande. Hon var ju själv så mörk och hade därför alltid haft särskild dragning till blonda män.

— Är Petra mycket dålig? frågade han.

Frideborg tyckte det lät underligt att han sade »Petra». Han var ju i alla fall bara arrendator på gården.

— Äsch, det är ingenting, log Frideborg. Fröken von Pahlen är så ömtålig av sig.

Hon sade det i vårdslös ton, men han ryckte till för detta tillrättavisande »fröken von Pahlen». Som om han sett henne för första gången granskade han nu i sin tur henne.

Hon vill anvisa mig min rätta plats, tänkte han mot sin vilja road. Och hon har själv varit husa hos kanslirådets!

Han tänkte på hur han och Petra en gång, för så länge sedan tycktes det honom nu, haft sällskap till staden. Hans ögon mörknade plötsligt, när han mindes deras natt på hotellet. Den gången kunde hon blivit hans. Varför hade han låtit henne undslippa? Och sedan hade hon givit sig åt den där unge Ehrencreutz.

Arrendatorn svängde med piskan, men han snudade knappast vid hästens breda länder. Han kunde aldrig slå djur, inte ens när de egentligen kanske skulle behövt en liten uppräckning.

Kanske i ett dumt begär att retas med honom ryckte Frideborg då piskan ur hans hand och gav hästen ett svidande rapp så att den, ovan vid en sådan behandling, var nära att stegra sig.

— Vi komma inte i tid till stationen med den här lunken, sade Frideborg fnittrande.

Arrendatorn grep henne om armarna. En sekund stirrade han ond in i Frideborgs bruna ögon. De hade en opålitlig flackande glans. Han vred piskan ur hennes hand.

— Ni får inte slå min häst, sade han strängt.

— Det är väl ändå fröken von Pahlens häst, värjde sig Frideborg en smula förskräckt, men hon ryste av välbehag då hon kände hans starka grepp om hennes arm.

— Petra, och han sade Petra, tycker inte heller om att man misshandlar djuren.

De betraktade åter varandra — två främmande

människor som kommit så tätt intill varandra i en släde.

— Släpp mig, sade Frideborg lamt. Tänk på att jag skall till lasarettet.

Då släppte han henne lika häftigt som han fattat tag i henne.

När Frideborg en stund senare fick se stationsinspektorn göra en stram honnör för arrendatorn, steg han i hennes aktning.

Men kanske det var mig han hälsade så där hövligt på, tänkte Frideborg strax därefter.

Nu sutto de på tåget. Frideborg vantrivdes i tredjeklasskupén. Hon vände sig bort från åsynen av de enkla passagerarna och tittade missmodigt ut genom fönstret. Men inte heller trakten förmodde göra henne till freds. Så dystert här var: bara snö och stora skogar. I ett sådant land måste man ju försmäkta. Hon såg åter underfundigt på arrendatorn, men han satt med nedslagna ögon. Vad kunde han nu tänka på? Han såg ledsn ut, som om något tryckte honom. Men Frideborg grubblade sällan över vad som rörde sig i andra människors inre. Hon var snart sysselsatt med att undra över hur doktorn kunde se ut — om han skulle behandla henne artigt och beundra henne. För sköterskor var hon rädd. De flesta kvinnor voro elaka och högfärdiga, det var Frideborgs erfarenhet.

— En sådan ynklig liten stad, sade Frideborg

tre timmar senare, när de gingo genom gatorna till hotellet.

— Ja, det är inte Berlin, svarade arrendatorn kort.

Hon gav honom en liten blick. Drev han med henne?

På hotellet beställde han två rum åt dem. Frideborg solade sig i blickarna från portieren och ett par uppasserskor som kommo från matsalen. Hon hade en dräkt på sig som hon skaffat sig i Berlin och en hatt med ett par vingar som ville draga henne mot skyn. Säkert måste de tro att hon var från utlandet.

Arrendatorn hade mycket att göra och ville att de genast skulle bege sig till lasarettet, men hon tvingade honom att följa med henne uppför traporna för att se efter att hon fått ett ordentligt rum.

— Man vet aldrig vad de kunna pracka på en, sade hon med en min av trött världsdam.

Arrendatorn blev stående i dörren, som Frideborg slagit upp. Han såg att det var samma rum som Petra haft den där gången för två år sedan. Kanske var det hotellets bästa. Med en känsla av starkt obehag betraktade han mattan med dess giftiga blomsterprakt och den breda sängen. Hans blickar smögo sig också, liksom förskräckta, bort till den lilla svällande soffan som bara rymde två, där han och Petra suttit.

— Nu måste jag tvätta mig om händerna, sade Frideborg och sköt honom kokett ut genom dörren.

Han blev stående utanför i tankar. När han hörde Frideborgs lätta steg därinne, kunde han inbilla sig att det var Petra som var där, vändande på honom. Då knöt han trist händerna. Hans kärlek till Petra fanns ännu kvar. Eftersom han nu måste säga sig att han aldrig skulle få äga henne, hade väl hans åtrå stillats, men han sökte sig ändå ofta till hennes närhet. Han tyckte att hon var en klar och djup källa, och han skulle velat sjunka ner i den, på så sätt renande sig från det liv han förde med Adèle.

Frideborg kom ut till honom. Under den sista tiden på Eka hade hon lagt bort att sminka sig. Det lönade inte mödan. Men nu hade hon brett rött på kinderna, och hennes överläpp hade en starkt svängd djärv amorbage. Arrendatorn var nästan generad att gå igenom staden igen med henne. Hon såg ut som en tvetydig dam som råkat i olycka. Folk stirrade också närgånget på henne. Då lade hon huvudet på sned och såg trånande ut.

Arrendatorn mötte ett par bekanta och måste hälsa. Han visste utan att vända sig om att de stannade och tittade efter honom och hans sällskap, flinande för sig själva.

När de kommo fram till lasarettet, tog arrendatorn hatten av sig och for med näsduken över den fuktiga svettremmen och sedan över sin panna. Frideborg tyckte att det såg bondskt och tarvligt ut. Hon avskedade honom vid trappan och gick ensam in.

I lasarettets oändliga korridorer, vilka hade en gulaktig färg som den man kan få se på sjuka ansikten, kände Frideborg en smula svindel. Sköterskor ilade förbi henne, och hon tyckte att de gåvo henne föraktfulla och nyfikna blickar. Män i blårandiga bomullskläder sutto på bänkar utmed väggarna eller rullade saktmodigt fram i rullstolar. Överallt härskade en stark lukt av karbol, som fyllde henne med onda aningar. Ett par feta gummor, också de i randiga sjukhusdräkter, pratade gällt och högljutt med varandra om sina lidanden. Frideborg hörde den ena säga:

— Och så skar han av mig ena bröstet. Det känns så konstigt nu.

Frideborg stödde sig mot den gulaktiga väggen. Hon ville bort härifrån, men visste att hon inte skulle kunna hitta ut igen. En herre i vit läkarrock kom raskt gående. Han gav Frideborg ett ögonkast. När han kommit förbi henne, var det som om han tänkt efter, och han vände strax och stod vid hennes sida.

— Söker fröken någon? frågade han.

Fröken! tänkte Frideborg. Så som jag ser ut.

— Jag skulle träffa doktor Stenberg, stammade hon.

Hon lyfte förvirrad sitt ansikte mot honom. Han var en liten smärt man med ett mörkt ansikte och ett par små koketta mustascher. Han såg ut som om han trodde att han var en riktig elegant.

— Det är jag, sade han. Kom med.

Frideborg följde honom rädd. Han slog upp en dörr, och de befunno sig inne i ett undersökningsrum. Frideborg fick intrycket av att det blixtrade av finslipade knivar. Riktiga mordverktyg.

Läkaren satte sig vid ett litet bord och begärde hennes namn. Då blev Frideborg åter självmedveten.

— Fru von Pahlen, fru Frideborg von Pahlen, sade hon stolt.

— Från Eka eller Ekered? forskade han.

Han såg förvånad på det sminkade ansiktet och hatten med fågelvingarna. En släkting till Petra von Pahlen? Hon såg inte så ut. Snarare kanske något judiskt inslag, som fru Betty på Ekered. Men Frideborg märkte att han strax blev mera intresserad och trevligare. Det tillfredsställde henne. Med flytande tunga och huvudet bevekande på sned talade hon om sina delikata farhågor. Han gjorde snabba frågor.

— När var det? frågade han.

Det begrep inte Frideborg vad han menade med. Men när han en smula bryskt förklarade frågans innebörd och att han ville veta den bestämda tidpunkten när hon blivit befruktad, for en rosenskypp och fördunklade kindens smink. Först var hennes impuls att med harm förklara att sådant hade hon aldrig varit med om, men sedan fann hon det ändå för enfaldigt och ansåg sig rodnande böra säga honom, när hennes bröllopsnatt hade varit. Men i detsamma stodo midsommarafto-

nens händelser så starkt för henne att hon slog ned ögonen. Hon och Bernard Landborg i björkdungen. Midsommaraftonens bleka guldglans över nejden. Fågeln som ropade så långtansfullt och underligt uppifrån berget. Deras omfamningar som skett under lek och skratt! Nu hade den där lilla episoden, snarast ett midsommarskämt, fört henne till det här mordrummet. Hon kände ett djupt medlidande med sig själv. Och hon suckade dramatiskt.

— Jag skall kalla in syster, sade doktorn och reste sig. Men då var Frideborg framme hos honom. Hysteriskt grep hon hans smala arm.

— O, nej, kalla inte hit någon syster, nästan tiggde hon. Jag skäms för dem och är dessutom rädd. De äro så elaka.

Han höjde ögonbrynen. Vad var det här för en nervös människa? Men han fick väl foga sig. Det kunde bli en bra patient, en lönande privatpatient.

— Var vänlig och klä av er då, sade han.

Frideborg klädde av sig med små snabba och bedjande sidoblickar. Hon uppförde sig, tänkte han, som om han bett henne om något annat. Han fann henne utomordentligt vacker och var smickrad av hennes små miner. Hon verkade ju nästan förälskad. Men avskildheten på Eka hade gjort att Frideborg kände sig berusad av att träffa en främmande herre, och i en sådan situation!

Hon fick lägga sig på operationsbordet. Nu var hon blottad och kikade upp på doktorn mellan fing-

rarna. Plötsligt tänkte hon på Jacob Levin, men glömde helt att hon kanske var hans egen dotter, alldeles som han tycktes ha gjort den gången i salongen på Eka. Vad han varit rar, och så lent och nästan smekande han rört vid henne!

Den här doktor Stenberg var däremot alltför hänsynsfull. Han bad om ursäkt, när han stack in sitt finger i hennes slida. Han bad om ursäkt när han drog ned hennes linne för att lyssna på hjärtat.

Frideborg var i alla händelser belåten med honom för att han visade sådan respekt. Med naiv röst som om hon inte alls visste att hon var med barn eller hur hon råkat i ett sådant tillstånd frågade hon honom om det kunde vara något farligt.

— Ånej, sade han glatt. Allt är så, som det skall vara. Men nog har det där börjat åtskilligt tidigare. Annars få vi säga att det är raskt marscherat.

Frideborg rodnade igen och sade att före bröllopet var det ju uteslutet att något kunnat äga rum, sådant var ju omöjligt och skedde ju aldrig, och hon förstod inte vad doktorn menade.

Men i alla händelser blev hon nästan misräknad. Hon hade hoppats att kunna slå Angela och Agda med häpnad genom att för dem berätta om några intressanta komplikationer som gjorde hennes fall på ett eller annat sätt märkvärdigt.

Hon fick kasta vatten bakom en skärm. Doktorn

skakade den guldgula vätskan i en kolv och undersökte den. Äggvita hade hon inte heller. Hon var fullkomligt frisk. Frideborg klädde under tystnad på sig. Hon var helt förbluffad över att det inte fanns något fel på henne.

— Lova att det blir doktorn som sköter mig, om det inte skulle gå över, sade hon.

Åter denna bönfällande röst, denna bedårande min av paradoxal oskuld!

— Javisst, sade han road.

Nu måste hon gå.

— Finns här då ingen spegel? frågade hon. Jag kan inte sätta på hatten utan spegel.

Han tittade med tjuvpojksmin på henne och kom så fram med en liten öronspegel. Hennes ansikte blev så förstorat och underligt i den. Doktorn höll den framför henne, och hon tittade på honom över kanten.

— Sitter den bra nu? frågade hon.

Han nickade leende. Han tyckte det var förargligt att hon väntade en liten. Hon var just en sådan dam som man skulle kunnat ha ett äventyr med. Här i småstaden med omnejd fanns ju inte mycket möjligheter.

Kanske läste Frideborg det i hans ögon. Hon gav honom lättjefullt sin hand.

— Adjö, sade hon.

Hon hade inte haft något emot, om han visat sig närgången. Hon törstade efter omväxling, och han såg så nätt ut. Genom arten av hans under-

sökningar var det egentligen redan alldeles som om de haft ett förhållande. Hon kunde inte förstå att det fanns någon så avgörande skillnad.

Frideborg gick åter genom korridorerna, men nu skrämde de henne inte som en stund förut. Hon irrade omkring i staden och glädde sig åt den uppmärksamhet hon väckte. Hon speglade sig i vartenda bodfönster. Hon såg bara på sitt huvud med fågelhatten. För sin tunga kropp skändes hon.

Slutligen hamnade hon på konditoriet och slukade gottlystet en mängd läckra bakelser. Hon började känna sig trött nu och hade blå ringar kring ögonen. Om och om igen gick hon igenom besöket hos doktorn. Hade han inte nästan smekt henne, alldeles som Jacob Levin? Hon kände hans finger på nytt treva inom sig, och hennes ögon fingo en glans som om hon varit med om något ytterligt vågat. De hade allt roligt de där läkarna, tänkte hon, uppeggande sig själv.

Sedan gick hon åter omkring i staden och tittade i bodfönstren på de utlagda varorna. När hon såg butiker igen, längtade hon våldsamt tillbaka till Berlin. Hon hade ännu kvar en del av de pengar hon tagit från Stellan.

Det kliade i henne av lust att köpa något. Hon gick in i en bod och under en timmes tid befallde hon ned sidentyger. Bitrådet, en ung herre, som blev imponerad av Frideborgs sätt och utseende, sprang upp och ned för stegen som en flitig ekorre.

Det fanns ingen annan i lokalen mer än han och Frideborg.

Hon hade satt sig på en hög stol vid disken och lät sin hand glida genom sidenet. Nu var hon inte längre den lilla förskrämda flickunge som skyggt kilat omkring i varuhuset i Stockholm och blinkat hjälplöst inför priserna. Men lusten efter allt vackert och dyrbart hade inte runnit ut ur hennes blod. Här var naturligtvis inte Berlin. En liten småländsk landsortsstad kunde ju inte ha så mycket att bjuda på. Men Frideborgs sinnen frossade ändå. Hon gav den unge mannen nådiga och ibland smått kärvänligt uppmuntrande blickar som sporrade honom till dess han slutligen, som en riktig akrobat bland ekorrar, tycktes klättra på själva väggarna och varje gång återkom med en ny packe i famnen.

— Nu finns här inte mer, sade han till sist och torkade sig andfådd i pannan, där svett dropparna pärlade.

Frideborg hade för längesedan bestämt sig, men hon älskade att se folk passa upp sig och anstränga sig för hennes skull.

— Nej, ni ha inte mycket att välja på, sade hon småleende.

Han blev ledsen och förödmjukad som en som har gjort sitt bästa och så ser lönen glida ifrån sig.

Men Frideborg var inte lik somliga damer som drogo ned allt och sedan stolt gingo sin väg. Hon köpte det grannaste röda sidentyg hon kunde få

tag i. Det flammade som en solnedgång, när den unge bodbetjanten draperade det över sin egen axel för att hon skulle få se dess glans. Frideborgs ögon blevo heta, röda också de, som om de återkastat skimret från det vackra sidenet. Hon grep efter det, kände smekande på det, nöp i det och råkade också nypa den unge expediten tvärs igenom det, så han blev olyckligt röd i ansiktet och fick en dunkel förhoppning om att hon ville honom något. Det var heller inte kanske så alldeles oriktigt. Frideborg tyckte att den unge bodbetjanten, liksom den unge doktorn nyss, såg så nått ut. Hon var denna dag besatt av ett dubbelt rus: sidenets rus, beröringens rus.

När det blev fråga om hur många meter det skulle gå åt till en klänning, blev den unge mannen plötsligt generad, som om han först nu lagt märke till Frideborgs tillstånd. Han nämnde så och så många meter.

— Å, jag är ju nygift och då händer det ju att en ung fru helt tvärt tar och lägger ut litet för tillfället, det har ni kanske hört, sade Frideborg då och gav till sitt pärlande skratt så att hon gjorde bodbetjanten pionröd av förlägenhet. Men inte är jag väl ändå så kolossal?

De mätte tyget på henne, hon vände och vred på sig och erfor ett visst välbehag när han tog ett mått av hennes midja och hon kände hans händer mot sig. Slutligen klippte han med bestämd min av stycket och lade in det.

— Skicka det till hotellet, sade Frideborg. Till fru von Pahlen — åter detta namn som hon lät rulla som en guldslant. Jag betalar det vid framkomsten.

När hon gick, sprang han bugande och öppnade dörren för henne. Och Frideborg seglade åter ut på gatan.

XXII.

Frideborg satt nu uppe på sitt rum. Det knackade, och arrendatorn stod på tröskeln. Han hade lovat Angela att ta hand om Frideborg, och nu frågade han henne, om hon ville äta middag nere i matsalen. Frideborg sprang upp med glänsande ögon.

— Är där musik? frågade hon ivrigt.

— Ja, det är ju redan afton, jag kunde inte komma förr, sade arrendatorn dröjande. Jag tror nog de ha en liten orkester nu för tiden för att locka folk.

— Då gå vi ner, sade Frideborg. Jag tycker väldigt mycket om att äta till musik. Det är så festligt.

I detsamma knackade det åter på dörren. Det var bodbetjanten med sidentyget. Kanske han velat gå själv för att än en gång uppfånga en skymt av Frideborg.

— Å, jag måste ju betala, sade Frideborg med en plötslig grimas av missnöje.

Det roade henne sällan att betala. Hon hade visserligen pengar mer än tillräckligt i sin väska. Men vem vet vad hon mera kunde behöva?

Hon gick fram till arrendatorn. Med ett in-

ställsamt leende bad hon honom tills vidare lägga ut för henne. Han räknade en smula motvilligt upp sedlarna. Frideborgs ögon glittrade som en skatas, då hon såg att hans plånbok var späckad. Han hade gjort affärer i staden.

— De mesta pengarna äro inte mina, sade han och slog med en liten smäll igen plånboken, obehagligt berörd av Frideborgs blick.

Hon lade sedlarna som hon fått i den unge mannens hand och avskedade honom med ett bedårande småleende. Nu var sidentyget hennes. Agda skulle nog sy klänningen åt henne.

På Frideborgs enträgna begäran fingo de ett bord helt nära musiken. När hon väl satt sig doldes hennes kropp av bordsskivan, man såg bara det utmanande ansiktet och den stora hatten. Hon visste att hon tog sig väl ut. Hon såg det i en spegel snett emot sig, och hon gav ögon åt orkestern. Särskilt violinisten, en ljus pojke med smala händer, behagade henne.

— Jag sjunger. Har herr Holmström hört mig? sade hon till arrendatorn högt.

Nej, det hade han inte. Han kände sig generad av hennes uppträdande liksom förut på gatan.

— Vi få väl ett glas vin, sade hon och blinkade redan i samförstånd med uppasserskan.

Arrendatorn ryckte till. Petra hade inte velat ha vin. Hon var anspråkslös. Hon väckte inte uppseende. Han ertappade sig med att häftigt längta efter henne.

Han tog vinlistan, men Frideborg ryckte den ur hans hand. Hon ville ha ett sött vin. Sådant tyckte hon om. Utan att mera fråga arrendatorn om råd beställde hon in ett starkt dessertvin till köttet.

Med glaset i handen såg hon sig kisande omkring i salen. Det var inte mycket folk, vilket förtröt henne litet. Det var mest herrar, förmodligen handelsresande. Frideborg hade sett stora järnbeslagna koffertar i den trånga vestibulen. Ett par fruar som väl kommit in från landet som hon själv sutto vid ett fönsterbord och åto på ett hönslikt pickande sätt. De drucko vichyvatten till maten. Det såg på något vis förnämt ut, och Frideborg beställde genast in en vichyvatten. Hon började blossa av vinet hon drack. Arrendatorn knappast rörde sitt glas. Han tyckte väl inte om dessertvin.

Förmodligen är det supé de äta så här dags, tänkte Frideborg. Vi ha en sen middag. Det är finare.

Med frisk aptit åt hon upp vad som fanns kvar på hennes tallrik. Sedan ville hon ha glace. Arrendatorn tog katrinplommon med grädde.

Nu spelade musiken en berceuse. Frideborg blickade med fuktiga ögon på den blonde violinisten. Hon gnolade halvhögt melodien med huvudet på sned.

Om hon ville hålla sig tyst ändå, tänkte arrendatorn, full av blygsel.

Han önskade att Petra inte varit sjuk och på så sätt befriat honom från det vanskliga uppdraget att vara Frideborgs kavaljer. Frideborg började bli litet rörd av det starka vinet. Med halvöppna läppar böjde hon sig över bordet fram mot arrendatorn.

— Men herr Holmström säger ju ingenting, förebrådde hon honom. Vi skulle ju ha det litet festligt, trodde jag.

Han tittade förvirrad upp ur sina egna funderingar. För första gången tycktes han varsna hennes egenartade skönhet. Ja, hon var vacker. Ansiktets fina drag, det kolsvarta håret, de bruna ögonen som tycktes tråna efter något ouppnåeligt. De röda läpparna som tiggde smekningar. Att han inte sett hennes skönhet förut! Hon tycktes läsa hans upptäckt i hans ögon.

— Tycker ni att jag är vacker? sade hon som en liten flicka som ber om gotter.

Han rodnade.

— Mycket vacker, sade han så.

Hon lutade sig tillbaka igen och skrattade silverklingande. Hennes skratt överröstade violinens mjuka surrande och studsade mot väggarna. Folk vände på huvudena och stirrade häpet på den unga kvinnan. Vad hade hon nu så roligt åt? De båda ensamma damerna sågo avvisande ut.

— Äntligen ett erkännande, mumlade Frideborg. Det har jag väntat hela dagen på.

Arrendatorn kunde inte riktigt bemästra sin förvirring. Han beställde in kaffet.

— Och likör. En liten likör, bönföll Frideborg. Jag tycker så mycket om det där gröna. Vad heter det nu? Chartreuse, fröken.

Uppasserskan log inställsamt och frågade samtidigt om inte arrendatorn ville ha konjak. Han nyttjade egentligen inte sprit, och konjak hade han sett till leda i sitt hem. Men Frideborg övertalade honom. Så sutto de där med sitt kaffe och med fyllda glas. När Frideborg höjde sitt och vällustigt drack, fick Tord Holmström en obehaglig och plötslig vision av Adèle — Adèle med lyftat glas och vidgade näsborrar som begärligt sögo in spritdoften.

Bara hon nu inte blir drucken, tänkte han förskräckt. Men Frideborg var redan berusad. Det snurrade runt för henne. Violinistens stråke beskrev stora cirklar i luften. Lokalen gungade lätt som ett lekande hav.

Hon fattade med båda händerna tag i bordskivan som vore hon rädd för att hon skulle åka i golvet. Med uppspärrade ögon stirrade hon in i Tords ljusblå.

— Jag tycker om er, sade hon svävande på målet. Är ni en lycklig människa?

— Nej, svarade Tord, hetsad av hennes ögon. Lycklig är jag inte precis.

— Ni är kanske kär i någon? fortsatte Frideborg. Er hustru kan ni ju omöjligt ha något nöje

av, tillade hon obarmhärtigt. Men en så präktig man som ni kan väl få vem ni vill.

Arrendatorn blev rädd. Visste hon redan att han tyckte om Petra? Det var som om Petras namn hela tiden svävat i luften omkring dem. Men han kunde varit trygg. Frideborg visste ingenting. Hon bara fann behag i att leka med orden. Hon lät sin hand glida över duken igen. Därvid råkade hon stöta till sitt glas så att den gröna klibbiga drycken rann i en flod över bordet. Hon blev förfärligt ledsen. Hennes uppsluppenhet nyss slog över i sorg. Hon lutade huvudet i händerna och började storgråta. Arrendatorn sträckte fram sin hand och klappade hennes, tafatt tröstande. Han visste rakt inte vad han skulle ta sig till med en gråtande Frideborg. Han tyckte också att lokalen var ett enda stort öga som nyfiket slukade dem. För att trösta henne beställde han in ett glas char-treuse till, och uppasserskan torkade leende upp det utspillda och lade på ny duk. Då log Frideborg åter, och detta hennes leende, medan tårarna ännu runno som pärlor utefter hennes kinder, var sällsamt. Arrendatorn kom att tänka på en sommaräng, fylld av små blommor som nyss varit utsatta för oväder och nu bredde ut sig med glänsande blad i ett smältande solsken.

— Nu är ni glad igen? sade han vekt.

— Ja tack. Nu är jag glad igen.

Frideborg torkade tårarna och drack ur likören.

— Vi gå väl upp då, sade hon helt sakta. Jag är bestämt ganska trött.

Arrendatorn reste sig lättad. Han var glad att äntligen komma ifrån matsalens glupande öga.

Frideborg stannade tveksamt vid sin dörr.

— Följ med in, sade hon. Jag tål aldrig att vara ensam, och det är inte natt än på länge.

Nej, hon kunde inte vara ensam. Hon avskydde det stora tomrum som en ensam kväll slog om henne. Prat och viskande röster kunde fylla det åt henne.

Arrendatorn gick då med henne in.

När han åter stod i rummet, där Petra och han en afton som denna varit tillsammans, var det något inom honom som skälvde till. Hans hjärta bultade hårt. Han gick fram till soffan, strök varsamt över dess rygg och satte sig till sist i den utan att vänta på Frideborgs inbjudan.

Frideborg höll sig borta vid tvättbordet och doppade fingertopparna i vattenkannan. Hon strök med dem över sitt heta ansikte. Hon var glad att arrendatorn följt med henne. Hon gick nu fram och slog sig ned i soffan bredvid honom.

— Jag är bestämt litet full, sade hon småskratande.

Arrendatorn ryckte till. Det var inte en Petra von Pahlen som nu satt så nära honom. Det var en Frideborg. Varför fick han aldrig det han så hett önskade? Var det kanske något fel hos honom själv?

Men Frideborg märkte inte ens hans förstämning. Hennes hjärta och mun voro fyllda av prat

som måste tränga sig ut. Hon kände ju knappast arrendatorn, men nu var han här bredvid henne, och han hade ju öron till att höra med. Hon talade i en ström av kvittrande småprat om sina upplevelser i Berlin. De bilder Frideborg trollade fram blevo inte tragiska, utan löjliga och groteska. Det var som om Stellan von Pahlens fjantiga ande studsat omkring i rummet. Ibland erinrade hon sig plötsligt ändå att det ju blott var en enkel man hon talade med, arrendatorn på Eka. Och då såg hon med stora ögon på honom och frågade:

— Det här förstår kanske inte herr Holmström? Herr Holmström har väl mest varit med människor av sin klass?

Då bet han sig i läppen, men kunde likväl inte bli stött på henne. Så hade Petra aldrig frågat.

Han lyssnade förstrött. Men hans tankar gingo tillbaka till hans eget liv. Även nu när han var borta från hemmet plågade honom tanken på Adèle. Han kände sig förgiftad som om hon dag för dag lagt något otyg i hans mat och han snart inte skulle kunna smälta och fördraga mer. I flammor av smutsigt rött dansade draperiet för trappan framför hans ögon. Det där draperiet hade blivit en del av hans hem, ett otäckt gömsle för Adèles grumliga begär och hans eget hat. Vecklade man en gång ut vecken, skulle allt det där, som de voro fyllda av, fladdra ut som en svärm av malar i huset och lägga sig tjockt över det.

Alltjämt hade han ögonblick då han allvarligt

tänkte på mord. Då knöto sig hans händer spasmodiskt. Ett tyst litet mord! Hans fingrar kring Adèles magra hals. Ett rosslande! Och allt skulle bli så stilla omkring honom. Då rusade han ut i naturen. I skogen kring Eka trampade han runt som ett vilddjur. Han rullade sig i snön. Om en skarp sten skavde hans rygg, kändes det som en lisa. Men han kom tillbaka böjd, en smula kuvad, till dess ett ord från Adèle eller bara en blick ur hennes bleka ögon fick allt att börja på nytt igen.

Frideborg berättade:

— En gång när jag öppnade dörren till vårt rum i det där huset i Berlin, sutto Stellan och Kiss Nilsson där, som vi nu, i en trång liten soffa. När jag steg in, flyttade de sig liksom generade ifrån varandra. De voro skära om kinderna som unga flickor. De sågo förälskade ut. Men lita på att de ej voro en smul förälskade i mig! De voro kära i varandra. Kom man blott i närheten av dem berördes man som av en ljum ström som gick ut från deras upphettade kroppar. De hade också hemliga ord och tecken sinsemellan som skulle vara obegripliga för andra. Jag förstod nog inte så litet ändå och måste skratta åt dem för full hals. De voro ju så löjliga. Men de blevo onda, när jag skrattade. Å, ni kan aldrig tro vad rysliga människor det finns!

Arrendatorn såg ned på sina naglar. Han kunde inte riktigt följa med. Vad brydde han sig egent-

ligen om Frideborgs upplevelser med denna fänad? Han längtade in i sitt rum. Han gjorde också en rörelse för att resa sig och gå.

Men då kröp Frideborg intill honom. Hennes spritdoftande andedräkt kom mot hans ansikte. Det påminde honom åter om Adèle.

— Gå inte, sade hon bevekande. Jag vågar inte vara ensam. Vad kan inte hända mig här på ett ensligt hotellrum?

Han sade stelt:

— Här kan ingenting hända er. Ni kan sova alldeles tryggt här.

Men hon klängde sig fast vid honom likt en liten flicka som inte vill gå och lägga sig i mörkret.

— Stanna litet till, sade hon med gråten i halsen.

Hon tyckte att han liknade en av Nickarna. Han var så där ljus och trygg! Bara han inte sett så bekymrad ut.

Plötsligt lade hon armarna om hans hals och kysste honom på munnen. Det var en förrädisk kyss full av sötma, kanske av sminks sötma, men den berörde honom samtidigt behagligt.

— Vad gör fru von Pahlen? sade han barskt. Vad tar ni er till?

Hon lade huvudet på sned:

— Jag har ju ingen annan att kyssa. Därborta på Eka har Angela ju Agda. De äro ett par för sig.

Tord mindes vad Adèle sagt då hon fått se Agda i pojkkläder. »Nu ha de fått en älskare.» Men om Angela ville han inte höra något sådant. Fride-

borg hade blivit förvriden av Stellans fasoner och historier.

— Det är lögn, sade han häftigt.

— Tror ni? Men vem vet ändå? mumlade Frideborg med ett plirande ögonkast.

Hade hon nu träffat hans ömma punkt? Kanske han var kär i Angela. Sådant har hänt. Vem vet om han inte rent av kunde vara far till hennes barn? Tanken att Angela, den fina, spröda Angela, kunde haft arrendatorn till älskare gjorde Tord än mer begärlig för Frideborg. Han steg åter i hennes aktning liksom förut på morgonen, då stationsinspektorn hälsat så hövligt på honom. Det här skall jag reta Angela för, sade sig Frideborg förtjust.

Arrendatorn försökte åter resa sig, men Frideborg lät honom inte gå. Nu nästan snyftade hon:

— Gå inte. Gå inte. Jag är så rädd.

Han tittade förskräckt på henne. Gjorde hon sig inte till? På henne såg det inte ut att gå någon nöd. Fast tårarna gjorde ju verkligen ränder i hennes ansikte. Hon föreföll honom nog en aning rörande.

— Snälla fru von Pahlen, sade han. Ni är trött och behöver vila er bara. Nu går jag verkligen.

— Kyss mig, viskade Frideborg och hängde sig över honom. Det är väl ingen synd, bara att kyssas. Det är väldigt roligt att kyssas. Och ni vet sådan karl jag har.

Det var som om kontrasten mellan hennes stora

skönhet och hennes vulgaritet verkade särskilt upphetsande. Ur stånd att längre stå emot hennes närhet böjde sig då arrendatorn fram och tryckte sin mun mot hennes i detta samma rum som tycktes fyllt av hans och Petras kyssar och försynta smekningar och där ett eko av deras röster ännu svävade i luften. Å, han borde inte kyssa Frideborg här! Det var ju ett helgerån. Men han var ju likväl man, och en man utan kvinnor, och hon var ju så vacker, och hon bjöd själv ut sig! Och samtidigt kunde han inte hjälpa att han tyckte hon verkade så förunderligt oskyldig och mitt i sin tillgjordhet naturlig.

— Å, suckade Frideborg. Vad gott det är! Det känns härligt i hela kroppen.

Ja, arrendatorn måste le. Nu fann han inte längre något störande i hennes tillstånd. Hon gjorde sig så mjuk, så barnslig i hans armar. Hur sminkad och parfymdoftande hon än var och hur utmanande och oblygt hon framvisade sin grossess, föreföll hon honom på något underligt sätt som en pur ung och så oerfaren flicka att hon helt enkelt inte förstod sig på att dölja att hon kände sig lätt-sinnig till det outhärdliga. Men han å sin sida kände på sig att han inte borde stanna längre, om han inte skulle drivas till att giva efter för henne och utsätta sig för de följder det kunde leda till. Ty vad skulle Petra tänkt om honom, om hon nu sett honom? Och en ännu allvarligare sak var vad Petra skulle tänka, om Frideborg sedan ville fort-

sätta förhållandet där borta på Eka, vilket hon då med säkerhet snart skulle upptäcka. Men tankarna snurrade. Petra hade ju givit sig åt Tage Ehrencreutz. Varför skulle då inte han . . . Men han ville ju inte denna Frideborg något. Det var hon som . . .

Han gjorde sig fri och reste sig och gick fram i rummet, men Frideborg kom efter.

— Gå inte, sade hon med ynkelig min. Jag vill inte lämnas ensam.

— Fru von Pahlen skall lägga sig och sova, rådde arrendatorn henne då muntert. Ingen människa kommer att störa fru von Pahlen.

— Hjälp mig åtminstone att knäppa upp klänningen, sade hon.

Hon ställde sig med ryggen åt honom, och han hjälpte henne att knäppa upp klänningslivet som så opraktiskt var häktat baktill. Men han mindes Petras öppna blus. Hur hennes hår varit i oordning. Hur hennes ansikte blossat. Ett vitt svällande bröst hade skymtat ur den öppnade blusen. Han ryste till, då denna syn steg upp för honom. Det var som om en osynlig ande gäckats med honom och nu skjutit denna havande stora kropp emot honom i stället för Petras raka och smärta.

Håll till godo, tycktes någon säga. Petra von Pahlen förtjänade du inte. Här har du fått Frideborg von Pahlen i stället.

Det var i alla fall ingen så helt dålig ersättning. Frideborgs hals och skuldror voro bländande, underbara. Elfenbensvita, mattbleka lågo de nu nakna

framför honom. Som i vredesmod, i vrede över den trotsiga sinnlighet han kände att hans egen kropp reste till motstånd mot hans beslut att avhålla sig, kysste han dem. Hon skrattade sitt silverklingande skratt.

Hon drog honom mot sängen och satte sig på dess svällande madrass. Han tumlade ned bredvid henne. Hon var som galen, berusad, men han föresatte sig att ingenting skulle ske och avlägsnade hennes skälvande händer. Då nöjde hon sig med att bara känna dessa hans egna seniga händer och hans härliga mjuka läppar, allt under det hon klämde ihop sina ben som om någon annan. Hon njöt av det som man njuter av något man länge saknat. Nu var det som om hennes bruna ögon slocknade och dogo. Äcklad måste han då åter tänka på Adèle och drog sig ifrån henne.

— Godnatt, sade han.

Efter ett litet ögonblick, varunder hon liksom kände efter något på sig själv och ville bli riktigt färdig med vad hon kände, reste hon sig mödosamt och följde honom till dörren.

— Lova mig, sade hon en smula buttert, som ett besviket barn som inte fått sin vilja fram mer än till hälften, att aldrig berätta det här för någon.

Han måste ta henne i handen på det. När dörren slöts bakom honom blev han en stund stående i den halvmörka korridoren. Vad hade kommit åt honom? Han tyckte att det var Petra som på nytt liksom en gång för två år sedan stängde sin dörr för honom och lämnade honom i mörker.

XXIII.

Frideborg hade kommit tillbaka från staden, fylld av allt hon upplevat där. Med tindrande ögon berättade hon om den nätte doktorn. Det var som om hon blivit förälskad i honom. Hon talade också gärna om hur alla människor i staden och på hotellet givit henne beundrande blickar och överbjudit varandra i artighet mot henne. Om arrendatorns kyssar nämnde hon ingenting. Hon log endast hemlighetsfullt, när han gick förbi salsfönstret.

Ja, hon hade haft en förtjusande resa. Det röda sidentyget lät hon svälla ut över Agdas knän och beskrev i livliga ordalag hur klänningen skulle sys.

Agda tittade på Angela och skrattade.

— Vore det inte bättre att vänta till dess du blir smal igen? sade Agda förståndigt.

Men då blev Frideborg ond. Kunde de inte förstå att hon tyckte det var roligt att ha en röd sidenklänning just nu? För att man väntade barn skulle man väl inte lägga bort allt koketteri. Nej, just då skulle man ha vackra saker både på sig och omkring sig. Det mådde det lilla barnet bra av.

Ibland tog hon sig på ett komiskt sätt för magen

och skrek att »lillen» sparkade så kraftigt. Hon var förvånad över att han kunde röra sig inne i den trånga kroppen. Men eljes brydde hon sig inte mycket om att tala om det väntade barnet. Hennes läppar voro ännu som fuktiga och röda av kyssarna på hotellet. Hon hade mått väl av att åter känna en man emot sig. Ibland undrade hon om det inte rent av varit en förolämpning mot henne att Tord inte tagit henne helt. Men så intalade hon sig att det väl snarare varit av en helt naturlig undersåttlig vördnad, och besinnande sitt tillstånd sade hon sig att det nog också varit bäst att det inte skett, ty vem visste, om det inte kunnat leda till någon plebejisk blodblandning, och hon måste dock tänka på att hon var en von Pahlen och bar på ännu en. Nu var hon von Pahlen! Nu var hon till och med två von Pahlen!

Men samtidigt kände hon sig oansvarig som en liten fågel som hoppar på marken och plockar upp korn, och som en sådan lade hon också huvudet på sned och kvittrade glatt och vårlikt, medan hon flög från det ena till det andra.

Nu gjorde sig Frideborg även hemmastadd hos gamla Sara. Ofta kom hon trippande in i gummans rum och slog sig ned på någon av hennes stoppade stolar.

Sara tyckte om henne för Johans skull. Men förgäves sökte hon i detta mörka främmande ansikte efter någon likhet med Johan von Pahlen. Det kom henne att ibland tvivla på att Frideborg

verkligen kunde vara Johans dotter. Sara hade omsider också fått del av hela historien om zigenaren och fru Laura och om Rosita deras dotter. Men i sin hjärna blandade hon då ihop alltsammans och mumlade något om att Frideborg måste vara dotter till zigenaren. Då blev Frideborg förargad och sade att zigenare voro dåliga människor och fula.

— Och jag är inte ful, sade Frideborg och svängde på sig.

— Är du inte ful, din svarting där? grumsade då Sara.

Hon hade vuxit upp i en tid då man inte skämde bort ungdomarna. Frideborg skulle bara inte inbilla sig att hon var så fager. Men när Frideborg lekfullt lade sina armar om Saras hals och hon med huvudet på sned och med smältande ögon såg på henne, veknade den torra lilla gumman.

Hon kallade Frideborg du liksom hon sagt du och Johan till Johan von Pahlen. För henne voro alla barnungar. Men att hennes Johan skulle ha åstadkommit en dotter, var för Sara fortfarande något alltför otroligt. Hon talade gärna om Johan för Frideborg som blott förstrött lyssnade till pratet. Sara inpräntade hos Frideborg med allvarlig min och tusen rynkor i sitt gula ansikte att Johan varit en mycket klok man.

— Somliga och mest hans svåger den där otäcka, giriga major Carl Fredrik Ehrencreutz, sade hon, ville ha honom förklarad tokig, men det skall Fri-

deborg inte tro på att han var. Han var klokare än de flesta. Och han älskade blommor och djur på ett alldeles särskilt sätt.

Frideborg sade skrattande att hon själv tydligen hade ärvt sin fars förstånd. Men då gav Sara henne många små finurliga blickar och skakade på huvudet som om hon menat att det inte kunde vara så helt med det och att där blev hon nog mycket efter — i det som i arbetet. Johan hade varit flink och häändig med allt. Hon ville gärna att Frideborg också skulle arbeta, hjälpa till i hushållet eller sy som Agda. Agda hade vunnit hennes fullständiga gillande genom sin oavlåtliga flit, men Frideborg ville inte ha någon sysselsättning.

— Jag behöver det inte längre. Jag har sannerligen fått arbeta tillräckligt i min dar, sade hon och sträckte lättjefullt på sig.

— Fåfäng gå lärer mycket ont, svarade Sara kvickt.

— Hur skall man kunna lära sig något ont här på Eka? frågade Frideborg naivt. Det skulle jag bra gärna vilja veta.

Men kläderna till det lilla barnet, hur skulle det gå med dem?

Då sprang Frideborg efter tyg som hon fått av Angela och kom med famnen full av linne ned till Sara.

— Sara kan hjälpa mig, sade hon på sitt bönfallande sätt som var så svårt för Sara att motstå.

Och så kom det sig att den lilla förtorkade gum-

man började sy på Frideborgs små barnkläder. Det var en stor glädje för henne, fastän hon ej ville låta märka det. Hon satte på sig stora glasögon och sydde allt för hand med de finaste små pärlstygn.

Ibland höll hon upp, tog av sig glasögonen och såg från sömnaden i sitt knä på Frideborg som satt där sysslös och leende. Då kom det en förvirrad blixtn i de eljes så klara och skarpa ögonen. Hon tänkte på att hon nu hjälpte Johans barnbarn. Det var allt bra märkvärdigt ändå. Hur ofta hade hon inte bannat den gråhåriga och lätt-sinnige Johan von Pahlen för att han inte tagit nog på sig, när han gick ut på sina strövtåg! Ibland hade hon smågrälände knäppt hans rock ända upp till halsen, och han hade leende och i det han ryckte på axlarna fogat sig i det. Hon, Sara, stod nu vid livets slut. Det hade varit en så lång och många gånger besvärlig väg att gå, och nu nära vägens ändpunkt kom plötsligt ett litet naket barn löpande och behövde alldeles som Johan förut hennes beskydd och hennes flitiga händer. Gud hade förmodligen låtit henne leva bara för detta.

Ja, Gud såg ju allt som skulle hända långt, långt innan ett mänskligt öga kunde skönja annat än grå dimmor vid en fjärran horisont, och säkert hade han också upptäckt det där lilla nakna barnet för årtal sedan. Saras Gud var allvetande, men på ett särskilt sätt så att han visste om allt som skulle hända just Sara och hennes vänner. Om han brydde sig

om andra människor, intresserade inte Sara. Morgon och afton knäppte hon sina händer i bön till Gud, och Gud som Sara såg honom hade en märklig likhet med Johan von Pahlen. Med hatten på nacken, uppknäppt rock, fastän Sara så ordentligt knäppt igen den, med kinder blomstrande av hälsa och ett leende kring de fylliga läpparna, blickade Gud ner på den lilla gumman Sara, som var så mager att hon tycktes drunkna i sin breda säng. Och när Sara mötte dessa glada blå ögon slöt hon sina i mild förtröstan på den mannens allmakt. Hon kunde också gräla så smått på Gud, som hon grälat på Johan. Då förebrådde hon honom att Angela måste föda ett barn, fast hon inte hade någon far till det. Detta bekymrade Sara mycket. Då ansåg hon Gud en smula kollrig alldeles som hon ansett Johan vara, fast hon ej ville låtsa om det för Frideborg.

Små vita skjortor med en rund spets vid halsen, de mjukaste blöjor, små ljusblå mössor, allt detta förfärdigade Saras gamla darrande händer. Ibland bredde hon ut barnkläderna och gladde sig åt dem i ensamheten. Så liten var människan från begynnelsen. En kropp lätt som ett dun, som himmelens vind kunde blåsa vart det den lyste. Så obeskrivligt liten och ändå fullkomlig och i behov av värme och mat. Tanken roade Sara. För en sådan liten varelse måste man ju känna medlidande och ömhet. Man blev ju själv nästan som en Gud i jämförelse med det lilla krypet.

Det var många som dessa strålande solskensdagar tittade in till den arbetsamma Sara. Angela och Agda höllo av gumman. Det var en sällsam frid där inne i rummet med de gamla stoppade möblerna. Man drog efter andan och fick bröstet fyllt av denna ljusa frid.

Angela, som mindes Sara som en liten sträng gumma alltid i hämlarna på Johan och med förmaningar bubblande från läpparna, var glad åt att hon äntligen tycktes ha slagit sig till ro. Angela visste ju inte om alla de små brickor med mjölkglas och smörgåsar Sara satt in till Johan von Pahlen för att han skulle kunna stilla sin glupska hunger mellan de rikliga måltiderna. Hon hade varit en mor för honom alldeles som om hon själv bragt honom till världen. Johan hade ibland knorrat över denna ständiga tillsyn, och den sista dagen av sitt liv hade han plötsligt fått upp ögonen för att han alltför länge behandlats som ett barn som aldrig skulle kunna bli vuxet, men även han hade kanske känt den frid som fanns i hans stuga, den frid som var gamla Saras.

Denna vinter steg den upp över Ekas gård, en vit fågel som varsamt och moderligt ville täcka alla ungar under sina vingar. Den kämpade med oron i deras hjärtan och vakade över deras drömmar. Men helt kunde den ändå inte få insteg på Eka. Till det fanns det väl för många viljor där.

Petra såg med ängslan Angelas och Agdas växande förtrolighet. Skulle hon på detta sätt

mista Angela? Hon försökte komma Angela nära som förr, men Angela drog sig tillbaka från Petra utan att ens vara medveten om att hon gjorde det. Det var nästan som om hon inte längre såg Petra.

Agda och Angela voro ständigt ute i friska luften. De gjorde långa turer med sparkstöttingen. Utanför Eka kände de sig fria. Inga ögon bevakade dem, ingen lyssnade på deras ord. Tillsammans upptäckte de nya vägar i skogarna kring Ekered och Eka. Framför en vacker utsikt stannade de arm i arm. De sågo bergen blåna i ett fjärran töcken, en gran som blåsten skakat snön av sträckte sina gröna grenar mot dem, en ekorre satt orörlig och betraktade dem med klara, spejande ögon. Nu när de voro två, Angela och Agda, inte Angela och Petra längre, var det som om hela den sköna naturen haft ett särskilt budskap just till dem.

De visste inte vad det var, men de lyssnade ivrigt, som om de i trädens susning eller i en liten bäcks porlande skulle kunnat urskilja några ord. De voro lyckliga på ett sätt som de aldrig förut varit lyckliga på. En underlig lycka riste deras kroppar. Ibland ertappade de sig med att på samma gång säga samma saker. Då logo de en smula förläget.

När de gingo där med snö som gnistrade runt omkring dem växte en längtan hos dem efter våren. I april skulle Angelas barn födas. Hon glädde sig åt att det skulle bli ett vårbarn. Ibland lade sig Agda

på knä och grävde ivrigt i snön. Hon blev förtjust som över ett under, när hon då under snön tätt intill marken kunde upptäcka några små läderartade blåsippsblad som där sökte hålla sig varma.

— Snart ha vi blåsippor, sade hon.

Och då sågo de för sig backar med blåsippor som badade i solen. Angela visade var blåsippställena voro belägna, och de funno det rörande att här under snön försiggick ett hemligt arbete som förberedde vårens skönhet. De tyckte sig höra fröna gro i jorden. De trampade så lätt på marken därför att de visste att de gingo över en groende växande värld som deras ögon icke kunde se. Den fanns där, och den fanns också inom dem. Också inom dem växte ett hemligt liv som månad efter månad blev större och starkare.

De hade en blid och ljuvlig känsla av att de hörde samman med denna natur. De voro själva naturmakter. Och de väntade på den stundande våren med hemlig och hänryckt bävan som man väntar på något förlösande.

Men de voro ju redan förlösta. De hade funnit en kärlek som, ännu så länge åtminstone, tycktes tillfredsställa alla deras krav. Trodde de då att denna deras kärlek skulle stegras till det yttersta, när vårens blommor började titta upp ur marken och snön smälte i floder och sjöns is brast med ett klingande som av klockor? För dem var det ju redan pingst, hänryckningens tid. De hade inte så mycket att säga varandra. I intellektuellt avseende

stod ju Angela högre än Agda, vilkens alla förnim-
 melser tycktes komma från hennes känslor och
 hjärta. Men var det egentligen något företräde?
 Var icke allt, som det var något värde med, känslor
 och hjärta? De hörde samman på ett sällsamt sätt,
 som blommor, som träd som finna sig växande tätt
 intill varandra så att blad och grenverk flätas sam-
 man. I deras hemliga värld fanns inte längre plats
 för några män. Naturen hade givmilt och slösande
 fyllt det tomrum som männen lämnat efter sig i
 deras liv. När Angela en dag åter fått ett brev
 från Thomas Meller, hade hon sett på det, visser-
 ligen med ett litet sting av smärta, men hon hade
 sänt tillbaka det oöppnat. Hans bild, hans förr så
 älskade bild, bleknade för var dag som gick. Och
 Agda gjorde sig inte längre några stora samvets-
 kval för Gusten Värnamo af Sauss' skull. Ibland
 undrade hon väl ändå, varför han inte lät höra av
 sig. Men så tänkte hon inte heller längre på det.

Efter den där omfamningen uppe i Angelas rum
 sökte inte Angela och Agda sådana starka sensa-
 tioner mera. En gång i ett plötsligt rus hade de
 prövat varandras krafter. Denna omfamning, som
 borde kommit först i ett senare skede av förälskel-
 sen, om den över huvud borde ha kommit, hade de
 tagit ut i den stunden, drivna av impulser som varit
 starkare än de. Nu njöto de av att långsamt och
 så småningom börja om från början.

Snuddade deras händer vid varandra, gingo
 rädda och lyckliga ilningar igenom dem. Berörde

de helt flyktigt med läpparna varandras mjuka kinder, kändes lyckan nästan för stor att bära. Men i denna hängivenhet, som bara helt sakta stegrades, låg något underbart och härligt som de icke kunde göra sig reda för.

Så smeka också två blomkalkar varandra, när en sommarvind sakta för dem samman. Så berör också fjärilens guldöversållade vinge helt lätt blombladet och tyckes strö ett glittrande stoft över det. Och vågorna i sjön dyka in i varandra, förande varandra framåt gungande i solskenet.

Långt innan våren var där, medan snön ännu vilade över allt och tjälen icke gått ur jorden, värmdes Angela och Agda i en vårens lek som kom dem att stråla.

XXIV.

När Petra sträckte ut en sökande hand efter Angela, var hon försvunnen. Petra hade åter, och hon visste icke hur det gått till, blivit den ensamma. Hon vände sig i förtvivlan mot Frideborg, men Frideborg snattrade hellre med den gamla Sara. Hon försökte tala med Agda. Men Agdas mörka ögon sågo förbi henne på Angela. Och mötte Agda då Angelas blick, log hon ett förvirrande småleende, som kom Petras huvud att sjunka.

Det var orättvist. Det var hårt. Hur hade inte Petra glatt sig åt det barn som skulle komma! Hade hon inte nästan kommit att känna sig som dess verkliga far, eftersom det ingen far hade? Nu slocknade också långsamt lyckan över barnet som skulle födas. Angela förde det liksom sakta ur hennes åsyn. Hon glömde Petra för Agda.

Men Angela visste inte att hon betedde sig illa. Hon såg Petra och hon tyckte Petra var sig alldeles lik. Det var en trygghet att ha Petra här på Eka. Hon skötte ju så väl om dem allesammans. Och så glömde Angela Petra.

Petra sade sig: Detta kan inte vara länge. Angela är ju min. Hon har alltid varit min. För ögon-

blicket är hon förtrollad. Hon har ju knappast haft några jämnåriga väninnor förut, Agda är ju i alla fall bara fem år äldre, och Paula räknas inte. Och så Stanny Landborg! Men vid tanken på Stanny stack det ändå till i Petra. Det hade varit något särskilt med Stanny.

Men Petra förstod snart att Agda inte endast var en något äldre kamrat till Angela, som hon hade nöje av att utbyta tankar med. Det gick inte upp för henne strax. Visserligen hade hon känt en oro stiga upp inom sig, då hon såg de blickar de unga utbytte vid bordet, de hemlighetsfulla leenden, varmed de hälsade varandra, ja allt detta som tycktes sväva i luften omkring dem så att det brände en bara man kom dem nära, men Petra sökte lugna sig med att detta inte kunde vara något besynnerligt eller ovanligt. Stackars Petra! Alla hennes sinnen och tankar hade så länge hängt sig fast vid Angela, att hon var alldeles oförmögen att fatta att Angela inte mera kände hennes närhet som förr. Men så hände något, en liten obetydlighet, som öppnade hennes ögon.

Petra hade en förmiddag bett Angela göra henne sällskap till Ekered. Det var inte så ofta de numera gjorde en promenad tillsammans, och Petra hade glatt sig däråt. När hon nu redan stod färdigklädd nere i tamburen och väntade på Angela, kommo Agda och Angela gående nedför trappan från övre våningen. Ljuset från glasverandan föll i en sned strålande vinkel upp mot trappan och

bildade en ljus väg. Och i detta strålande ljus, som redan hade något av vårens värme i sig, såg Petra med bävande blickar Angela och Agda stiga ut. För solskenet som belyste deras ansikten varsnade de inte Petra därnere. Agda hade sin sammetskostym på sig. Även Petra fann henne oemotståndligt gossaktig där hon steg nedåt, med sina kvinnligt inåtböjda ben och knäskålar, som nästan vidrörde varandra, ännu mer framhävda av gosskostymen, lätt sviktande i gången och med höften i den korta åtsittande kavajen så gåtfullt förföriskt svängd.

Petra drog sig långsamt inåt ett hörn. Agda och Angela som trodde sig ensamma stannade vid vartannat trappsteg. Och för Petra var det som om själva den vardagliga trappan plötsligt blottat en ömsint själ och förstulet kvarhöll dem hos sig: en vagga där två kärleksfulla barn kunde få gunga, en oas där ett milt ljus silade ned på deras huvuden mellan trädkronor som blåste svalka över blossande ansikten.

På nedersta trappsteget lade Agda sin arm omkring Angela. Och leende gingo de alltjämt, utan att se Petra, förbi henne och ut genom dörren. Så voro de borta. Angela hade inte kommit ihåg sitt löfte att göra Petra sällskap. Var det så, eller brydde hon sig inte om det?

Petra stod där med bleka kinder. Vad hade hänt? Ingenting. Och allt! Äntligen förstod hon med en liten rysning att Agda och Angela voro ett par,

som inte hon skulle förmå skilja åt. I skuggan i sitt hörn frös Petra. Hon betraktade trappan miss-tänksamt — en fiende som hånlog mot henne med de många små trappstegens gapande munnar. Och plötsligt vädrade hon omkring sig i luften. Var det inte en doft av nejlikor som nådde henne? Kanske Agda bara hade en tvål parfymerad med nejlikeessens, men Petra såg åter för sig den stora buketter av eldröda nejlikor som mött henne och Tage Ehrencreutz utanför Johans dörr en dag för åratal sedan. Det var hans fästmö Hertha Adlerbring som sänt blommorna, en varning för Tage att han inte skulle vara henne otrogen. Också den gången hade Petra blivit skild från den hon höll av. Och nu sam åter denna doft omkring henne. Var det inte också nu ett varsel om ett hophörande par som Petra inte fick och inte kunde tränga sig emellan?

Petra gick ut genom verandadörren. De blixtrande solstrålarna skuro som knivar genom henne. Hon gick vacklande som i yrsel nedför gången genom parken. Hon öppnade den lilla grinden som ledde ut i skogen. Hon hade inte mera någon tanke på att gå till Ekered. Hon vände sig om och kastade en blick på sitt kära Eka. Byggnaden tycktes skimra i dåsig ro. Från skorstenarna trängde ett tunt vitt rökmoln upp, liknande en liten vajande vimpel, som när det kom högre upp skingrades av en vindil. I ett fönster skymtade Frideborgs röda sidenklänning. Agda hade nu sytt den färdig, och

Frideborg spatserade sin skönhet framför någon spegel.

Petra såg med begrundan och ängslig kärlek på den bruna byggningen. Hon tyckte att den var tom, tömd på liv därför att Angela nyss gått ut från den med Agdas arm omkring sig. Och medan hon stod och såg på Eka var det som om fönsterna med ens slutit sina blanka ögon i en suck full av saknad. Det var solen som sken så hårt mot rutorna att de blevo vita, men för Petra var det som om hon sett in i ett blint ansikte.

Då gick hon in i skogen med skyndsamt hast. Och det var som en flykt.

Nu har jag ingenting mer att leva för, tänkte hon med skarp smärta. Angela har gått förlorad för mig.

Det var besynnerligt att Angela så plötsligt fattats av kärlek till en ung kvinna att hon glömde Petra som hon i årtal levat här på Eka med. Det var kärlek. Det hade Petra läst i bådass uppåtvända ansikten. De hade ju blickar bara för varandra. Och de där blickarna hade jagat ut Petra i en iskyla, där hon ensam måste dväljas.

Hon gick rätt in i skogen snubblande över uppstickande stenar och förrädiska rötter som inte velat hålla sig kvar nere i marken utan sköto upp förvridna grenar, lika ormar, som gjorde trädens liv osäkert och vajande. Och Petra tyckte att någon med ett tag grävt upp henne själv med rötterna ur en varm och mjuk mylla där hon haft det

så gott. Därför vacklade och vajade hon nu ostadigt, färdig att falla.

Kände hon svartsjuka? Var det svartsjukan som rasade inom henne? Hon lade handen mot sitt bröst och förnam hjärtats häftiga bultande. Angela hade vilat mot henne med sina armar om hennes hals. Deras hjärtan hade slagit mot varandra. De hade under djupa svarta aftnar varit som en enda varelse. Nu var det slut. Angela hade slitit banden.

Ur Petra steg ett svagt jämrande läte upp. Om hon varit en hund, skulle hon satt sig att yla upp mot denna himmel av blått glas, som föreföll så obarmhärtigt hård. Hela denna tid hade hon mer och mer tömt sig själv på alla egoistiska känslor. Hon hade åtminstone inbillat sig att hon gjort det. Men nu förstod hon att hon begärt Angelas själ och hjärta i utbyte för sin kärlek. Så helt osjälvisk kan väl ingen vara. Man ger, men man väntar ändå på att få något igen, om icke annat så blott givandets saliga glädje. Men om den man älskar inte längre vill ta emot några gåvor, inte ens ett stycke blödande hjärta? Hur går det då? Då kastar man det man har ut i en tom rymd eller ned i en djup brunn utan botten. Och man må titta efter det hur länge som helst, man ser det aldrig mer.

Men där Petra tumlade framåt tyckte hon att hon kände en liten hand i sin. Den lilla Angela, det tolvåriga barnet, envisades att gå vid hennes sida och snappa efter hennes hand som en fågel-

unge. Fanns hon kvar? Henne kunde ändå ingen fördärva för Petra. Ur minnets ljusa klyfta steg hon upp med sina svarta ögon och sitt blonda hår, med sin barnsliga klara röst. Hon lekte på Ekas gård. Hon spatserade på gångarna under träden, som beskyddande och hundraåriga sträckte ut sina grenar över henne. Hon plockade sommarens blommor i rabatten. Hennes små fotsteg gävo ett eko, som aldrig skulle tystna, inte ens nu när Angela var fullvuxen och själv bar ett barn under sitt hjärta. Om kvällarna lade hon sitt huvud mot kudden och somnade med sin lilla knutna fuktiga hand i Petras hand. Ack, så hade Petra velat behålla henne! Hon borde för alltid ha kunnat rymmas i hennes hand som en fågel i sitt bo.

Med förtvivlans kraft slöt och öppnade Petra nu sin hand. Men den var tom. En annan Angela promenerade nu långt borta från henne stödd mot denna Agda som om det varit en man, ehuru hon trots dräkten tycktes vara så helt kvinna, att dräkten blott ännu mera framhävde hennes unga sinnliga kvinnlighet. Eller var hon verkligen ett av dessa tvåkönade väsen, en hermafrodit, som slagit sina klor i Eka och sårade det och dem som hade sin bostad där?

Visste Angela vad hon gjorde? Kanske alltsammans bara var en övergående känsla, ett tillfälligt sinnestillstånd, som hade samband med hennes havandeskap. Starkt kryddade och ovanliga rätter brukade ju då vara en lisa för den blaserade gom-

men, och den kunde väl även söka mätta sin lystnad med rena inbillningar. Och Petra förmådde inte heller besluta sig för att förkasta eller fördöma Agda. Hon mindes väl hennes stillsamma och blida väsen. Sådan hade hon fortfarande varit, när hon först, och inte för så längesedan, kommit till Eka. Hur kunde hon då så snabbt förändrat sig? Eller fanns grodden till denna nya gossevarelse inom henne redan sedan länge och hade det bara fordrats Angelas närhet för att grodden skulle skjuta upp? För Angela måste hon vara oemotståndlig. Ja, hon var det med sina förföriskt svängda höfter och sina veka ben med de runda vällustiga knäskålarna som tycktes vilja kyssa varandra. Hur långt hade dessa unga kvinnor gått i sin kärlek? Hur vågade Petra ens tänka att de gått längre än vad som betraktades som tillåtligt? Var inte hennes fantasi så uppjagad att hon såg syner?

Men slöt hon ögonen för all denna vita snö glödde det rött innanför ögonlocken. Hon såg Agda och Angela tillsammans i ett rum som hon aldrig förut varit i. Det var behängt med purpurdraperier. De föllo som en ström av blod ned från väggar och tak, dränkande rummet. Det var som att befinna sig inne i ett sjukligt förstorat hjärta. Mitt i rummet stod en enda möbel, en jättesäng, också den överdragen med denna olycksbådande purpurfärg — passionens färg, också den otillåtna och hemliga kärlekens färg, brottets och blodets färg, mordets och den under banemannens spasm

döende oskuldens färg. Men i allt detta röda lyste två nakna kroppar som två vita liljor. Och doften från Angelas och Agdas förenade kroppar steg upp och fyllde hela rummet.

Men fastän kropparna liknade vita liljor var doften nejlikans starkt kryddade bittra doft.

Petra såg hur Agda och Angela omfamnade varandra, hur deras munnar sökte varandra, deras sköten trycktes emot varandra. En oändlig omfamning, omättlig, evig — därför att den inte kunde skänka någon verklig tillfredsställelse. Ingen kvinna kan i längden helt tillfredsställa den andra. De hungra. De törsta. Och de skänka varandra endast små pärlande droppar, sådana som man ser stänka upp och yra omkring i ett champagneglas.

Petra öppnade förvirrad ögon som voro fyllda med tårar. Var fanns detta rum? Kanske Eka ändå rymde det? Kanske att en dörr, en hemlig dörr, vit i sin oskuldsfulla och förrädiska enfald, hittills stått låst och nu öppnats av Agda och Angela.

Och ensamheten var åter över henne. Det hade varit ljuvt att vara ensam tillsammans med Angela. De hade inbillat sig leva på en ö, kanske Angelas lilla förtrollade ö ute i sjön, och inga andra människor hade kunnat tränga sig in på detta fridlysta område. Nu hade ön plötsligt flutit in mot land. Och med ens var den fylld av obehöriga som stötte emot dem. Och en av dessa obehöriga hade ryckt åt sig Angela och lämnat Petra ensam, ty alla dessa

andra människor angingo ju inte henne. Bara Angela.

Petra strövade vidare. Tystnaden omkring henne blev djup. Men hon tyckte att den fylldes av hennes hjärtas slag. Hon snavade mot en sten och föll raklång i snön. Hon hade inte gjort sig illa, inte brutit något ben så att hon ej var i stånd att stiga upp, hon orkade bara inte resa sig. En härlig viloplats hade hon funnit. Hon lutade sin kind mot snön och tyckte att den var varm som om en mild andedräkt flämtande höjt sig ur den. Hon ville sjunka djupt in i jorden. Snön skulle barmhärtigt sluta sig över henne och dölja den plats där hon försvunnit. Hon skulle försvinna i en frid som inga gränser hade. Allt skulle vara glömt, utsuddat, hennes arma förskjutna hjärta skulle inte behöva arbeta mer.

Och för första gången i sitt liv kände Petra sig utan ansvar. Allt vad hon hittills gjort hade styrts av plikten, till och med den gången hon givit sig åt Tage Ehrencreutz hade hon utan att riktigt veta det letts av en förnimmelse av att hon måste lämna Angela och Thomas åt sig själva och därför för alltid utplåna sig själv från Thomas' närhet. Nu hade Angela gått till Agda. Än en gång behövde hon inte Petra. Skulle hon någonsin behöva henne? Petra var oansvarig. Hon kunde glatt sjunka in i en dröm utan slut. Dö. Hennes liv hade varit tillräckligt långt. Nu ville hon dö. Hennes egen älskade skog skulle gömma henne. Träden skulle

viska något till henne som hon inte skulle förstå, men det skulle ändå trösta henne.

Hur länge Petra låg så, visste hon inte. Kanske somnade hon. Det föll lätta flingor från en himmel som gått i moln och skymning. Hon väcktes till liv av att någon häftigt skakade hennes axlar. Leende höjde hon ett huvud som dock kändes fruktansvärt tungt och såg in i arrendatorns upprörda ansikte. Han hade varit ute på arbete i skogen och på hemvägen fått syn på Petra där hon låg som en död.

— Petra, viskade han bävande. Vakna! Är du skadad?

Han hjälpte henne upp, höll henne ett ögonblick i sin starka famn med en känsla av att han nu inte skulle kunna släppa henne. Hon vacklade också och behövde hans stöd, när hon nu försökte stå upprätt. Benen hade domnat av den långa vilan.

Alltjämt log hon som om hon nu glömt all sin bedrövelse. Och som om hon också glömt de mellanliggande åren, lutade hon sig ömt mot Tord — samma långtande, nästan ödmjuka Petra som en gång hållit av honom just här i gamla Ekas skogar.

Tord darrade. Han förstod att hon inte var riktigt sig själv. Hon såg ut som en som drömmer. Men varför skulle han då väcka henne? Han fortsatte att hålla sina armar omkring henne. Hans bröst värmdde henne, och hon frös nu. Hon kröp längre in i hans famn, som om hon velat gömma

sig där. Han smekte henne över skuldrorna i det han såg rätt framför sig. Han vågade inte ens se på henne, rädd att hon då skulle vakna.

— Tord, mumlade Petra med en liten flickas sömniga röst. Å, jag fryser.

Han viskade något ohörbart. Hans strupe var sammansnörd. Kanske var det bäst så, också hans röst skulle kunnat väcka henne.

Plötsligt lade hon sina läppar mot hans. Hennes ögonlock voro slutna över hennes egen gåta. Ögonfransarna darrade till mot hennes kind.

Tord var nära att brista i gråt. Hans forna Petra var här igen som hade hon aldrig försvunnit. Hans läppar rörde sig mot hennes mun. De skulle ha velat lägga sig till ro där. Med sina läppar mot Petras tyckte han att allt annat svann bort som i en tät dimma. Denna sekund var hans. Adèle fanns inte. Hennes hesa viskande röst måste ha tystnat för alltid. Vilken ro! Vilken ljus ro! Så måste det kännas att ha nått den himmel man under år har längtat efter.

Han såg inte att Petra långsamt öppnat ögonen. Hon vaknade nu. Hon fann sig så nära ett ansikte som var henne välbekant, men ändå på ett besynnerligt sätt främmande liksom man kan tycka att ett landskap man för åratal sedan sett och älskat är främmande för en, när man kommer tillbaka till det. Sakta drog hon sig ifrån honom. Så hade de en gång kysst varandra, och det hade varit en fröjd. Nu betraktade hon grubblande det redan

solbrynta skinnet på hans kind, den vackra munnen, som stod halvöppen, ännu i lycksalig väntan på kyssarnas regn.

Men när hon drog sig ur hans famn, skakades han av en frossbrytning. Så varm och mjuk hade hennes kropp varit. Hon lämnade honom värnlös, utan skydd igen. Han förmådde inte riktigt sätta sig in i det.

Ja, Petra hade vaknat. Nu mindes hon igen Agda och Angela. Då skrek hon till av smärta och lade handen över ögonen som för att utestänga en ond bild.

Hon började gå framåt, och han följde tätt vid hennes sida. Bevekande bad han henne berätta vad som hänt. Och då berättade hon långsamt, som uttalade hon ord hon inte själv fattade, om detta hur hon blivit övergiven av Angela. Men Tord förstod henne. Först tänkte han ju att när hon på detta sätt svikits och lämnats ensam borde hon nu återvända till honom, men när han betraktade hennes ansikte förstod han att han åter, som ett par gånger förut, låtit sig förledas av ett hopp, som var fåfängt. Han skulle aldrig få henne. Hon var längre borta från honom nu än någonsin, fast hon nyss kysst honom. Det hade inte legat någon lidelse i kyssen, även om han en minut velat inbilla sig det. Petra von Pahlen hade glidit bort ur hans väg. Vad var det hon talade om? Om Angela! Det var henne hon älskade. Det var henne hon saknade och längtade efter. Av en tillfällighet en-

dast, i en svår stund, hade han fått bli hennes förtrogne. Så måste det hänga ihop, ehuru det var alltför bittert efter hennes närhet nyss. Hans bröst flämtade som efter en ansträngning. Ingen Petra skulle mera där söka sig en tillflykt.

Och i denna stund av besvikelse efter en nyss erfaren glädje beslöt Tord att döda Adèle. Under månader, ja alltsedan den där dagen då Hans von Pahlens jordfästning ägt rum och Adèle grälat på honom uppe i det ödsliga hotellrummet, hade tanken på att döda henne gnagt som en råtta inom honom. Nu slapp råttan ut. Dess verk var färdigt. Det var Petra som släppt lös det lystna odjuret, då hon så plötsligt lämnat hans famn. Tord Holmström bestämde sig för mordet, lugnt, som när han brukade bestämma sig aftonen före en arbetsdag: I morgon skall jag hugga träden i gläntan. Det blir ett drygt arbete.

Han såg för sig hotellrummet med den dystra dagern där Adèle mitt under sin ordström stupat ikull över de sängkläder hon rivit ut på golvet. Då hade han känt en häftig längtan efter att sno ett av lakanen kring hennes hals och kväva henne, tysta denna grälsjuka stämman som välldes upp och fyllde luften omkring honom med oljud.

Jag stryper henne, tänkte han fundersamt där han gick vid Petras sida. Jag stryper henne.

Och när han nu äntligen bestämt sig, blev han hastigt glad. Blodet rann fort och lustigt genom

hans ådror. Hans gång blev lätt. Från hans ögon vek den skugga som så länge vilat över dem. Och i den tysta högtidliga skogen, i prasslet från Petras klänning, i en fågels röst som liksom döende hördes långt borta fann han en skönhet som hotade att överväldiga honom. Då stannade han och tvang Petra att också stå stilla. Han drog henne intill sig utan att bry sig om hennes förundrade min.

— Dölj ditt huvud här ett ögonblick, sade han och lade lugnt hennes huvud mot sitt bröst, där han nyss sagt sig att det aldrig mer skulle vila.

Men detta var sista gången. Över Petras huvud såg han ut i skogen. Mellan ett par moln som skilt sig åt brast solen på nytt fram och skingrade skymningen för en sekund. Och i denna sekund upplevde Tord för sista gången en obeskrivlig känsla av vemod och skönhetsmättnad.

Solskenet gled över snön och fällde ut de mörka skuggorna som blevo blå och på ett sällsamt sätt lysande under granarnas utbredda grenar. En svag vind kom farande på lätta mjuka vingar, och snön på grenar och kvistar föll gnistrande av vithet ned från dem.

Detta lätta sus av fallande snökorn kom Tords hjärta att skälva. Så skön var världen ovanför Petra von Pahlens huvud! Så underbar blev den när hennes kind trycktes mot ens bröst! Så fylld av dofter var rymden, när en länk av Petra von Pahlens kastanjebruna hår fladdrade för ett vinddrag. Under de kommande årens ensamhet skulle

Tord alltid minnas detta snabbt förbiilande ögonblick. Ingenting kunde släta ut det för honom. Ännu i döden skulle han hålla kvar en liten flick av sin älskades mantel, och till sist skulle han helt svepas in i den och vila sin trötta panna mot dess obeskrivliga mjukhet.

Ögonblicket var förbi. Han drog en djup suck, och när han åter andades ut släckte han i ett andedrag allt ljus omkring sig, all skogens och rymdens skönhet. Och Petra och Tord gingo tysta ned till Eka gård.

XXV.

Hur kan man känna sig rädd, när det alls inte finns någon yttre orsak därtill? Hur kan en känsla av trängande våld smyga sig över en, när ingen lägger händerna på ens skuldror? Den är förfärlig denna rädsla som kryper in i en, så man inte vet om man vågar slå upp sina ögon. Näsvingarna skälva av den. Andedräkten blir kort. Man springer genom rummen som en förföljd. Står man vid fönstret i skymningen, måste man oupphörligt vända sig om. Ett par ögon som tyckas formade ur rummets luft stirra vidöppna och hotfullt in i ens egna. Men söker man efter ett ansikte till dessa ögon, finns det inte. Men rummet självt får ibland ett ansiktes uttryck. Känna stolarna och lampan i taket och det runda matsalsbordet och den löjliga buffén vid väggen att man är rädd? O, möbler och saker av trä som ingen själ ha! Giv plats åt en rädd kvinna som inte något ont gjort! Öppna en liten träfamn åt henne! Låt henne spegla sig i bordsskivan och hämta trygghet i sitt ärliga utseende och kasta inte upp dvärgars eller jättars skuggor på väggarna, då ljuset tänds!

Varför var Adèle Holmström rädd? Visste hon att det var Tord hon borde vara rädd för? Att hans händer hade hennes död i beredskap? Nej, det visste hon väl inte. Men alltsedan Tord den där stunden ute i skogen med Petra sagt sig själv att Adèle måste dö, hade Adèle burit på denna rädsla, vars orsak hon inte kände. Det var som om Tords tankar överförts på henne, utan att hon anade att de kommo från Tord. Under dessa dagar sänkte sig en kall skugga över arrendatorsbostaden. Som en slemmig flädermus slog den sina läderlappsvingar omkring huset som såg så stilla och fridfullt ut.

Adèle slutade att skvallra med husjungfrun Mat. Hon började också undvika Petra och Angela. Hon var rädd, och hon visste inte vem hon var rädd för. Bäst att vara försiktig och vika undan! Men ibland stod hon gömd bakom gardinen i sitt fönster och såg Frideborg, Agda och Angela promenera ute i solen på gårdspanen, Frideborg och Angela tunga av havandeskapet. Hon tittade på deras vackra, glada ansikten, och då erfor hon en svidande avund. Hennes kropp kröp samman som om en smärta velat vika den dubbel. De unga kvinnorna levde i en gemenskap som Adèle hade svårt att föreställa sig, men hon förstod ju att något sådant skulle hon aldrig få vara med om.

Hennes ansikte blev magrare, mera spänt. De bleka ögonen voro oroliga. Hon forskade i sitt liv. Vad hade hon fått uppleva? Ingenting. Ett

par kroppens äventyr som lämnat henne tom. Ett missfall som slitit henne i bitar. Då fann hon att bittert litet givits henne. Med tunga fötter hasade hon sig då uppför trappan till Josef Wahlboms rum. Men till och med denna sinnets upphetsande lek, som här förr brukat överfalla henne, hade nu försvunnit. Slapp satt hon och stirrade framför sig, erinrade sig väl famntag och smekningar och kyssar som det här rummet en tid varit fyllt av, men det skänkte henne icke längre någon glädje att minnas dem. Darrande famlade hon utmed sin kropp som om den varit en förlorad sak. Hon strök också över sitt hår som var dött och torrt. Led hon kanske av någon sjukdom? Men hon kunde inte heller finna något fel på sig. Vad hände henne då? Dog hon, innan det var tid att dö? Medlidsamt betraktade hon sina smala händer, mekaniskt höjande och sänkande dem. Blickade hon in i Josef Wahlboms spegel som dammig hängde över tvättbordet, tyckte hon att hennes ansikte inga gränser hade. Det flöt ut i spegeln grått, besynnerligt grått, som dimma, och hade inte spegeln haft en smal brun ram, skulle hennes ansikte fortsatt att flyta ut över hela rummet, nej, över hela nejden. Nu höll ramen fast detta ansikte, som var hennes och ändå icke hennes och som skänkte henne kval att se på.

— Jag börjar bli gammal, mumlade hon förvirrad. Jag har verkligen blivit gammal.

Skyggt såg hon sig omkring som om hon varit

rädd för att någon hörde henne. Men orden knepo till om hennes hjärta som en hovtång. Hon skrek till, ett hest skrik som studsade mot väggarna och förklingade i ett gäspande eko som ingen mer än Adèle hörde.

Åter hasade hon sig ned för trappan. Ensamheten smög sig på krokiga knän runt henne. Hon stirrade hopplöst på det smutsröda draperiet, som hon själv hängt upp. Hon tyckte det såg ohyggligt ut. Rörde hon vid det, tyckte hon att en levande ond ande svällde inne i den tunga tygmassan. Den kunde vara en simmig, formlös manet som brände ens händer. Ja, hon såg tydligt för sig draperiets odjur till ande. Kanske inte en manet heller — en spindel i stället som sträckte ut sina trådarmar i hopp om att finna en surrande fluga för att långsamt krama blodet ur den. Och när Adèle stod så, darrande inför draperiet som hon darrat inför spegeln däruppe, tyckte hon att hon själv var flugan som surrande sökte undgå spindeln. Då vek hon tillbaka från draperiet med vitt skum om läpparna.

— Jag borde riva ned det, sade hon halvhögt, och åter var det gäspande ekot där som svalde hälften av hennes ord och läspade fram kvarlevorna.

Men Adèle vågade inte riva ned draperiet.

Då hon nu var så rädd, blev hon dessa dagar på ett ödmjukt och nästan fjäskande sätt tjänstaktig mot Tord, som ju var den ende hon hade i sin närhet. Hon mutade skräcken — fast hon inte visste av det, var det Tord hon var rädd för. Omed-

vetet sökte hon muta ödet som satt på lur i Tords starka fingrar. Hon slutade upp med att laga små läckra rätter i hemlighet åt sig själv. Kanske var det också därför hon nu magrade så fasansfullt. Hon bemödade sig om att duka till måltiderna fint och vackert, och hon dammade omsorgsfullt rummen. Hennes röst höjdes inte längre i ilska protester mot vad Tord sade eller tyckte.

Denna nya ödmjuka Adèle som satt och plirande såg på hans händer vid bordet, färdig att rusa upp om han önskade något, blev Tord ännu mera vidrig än den gamla Adèle. Han trodde att hon anade vad han gick med för tankar och därför sökte ändra sig — bli god. Och det egendomliga var, att allt detta uppmärksamma tjänande verkligen fick något inom Adèle att växa upp. Å, en liten förkrympt godhetens blomma, som grott i en källare och därför blivit utan färg och form. Men den fanns där. Den till och med hade förmåga att för en stund jaga bort skräcken. Då steg det tårar upp i Adèles ögon och hon kände något varmt och gott inom sig, som hon aldrig vetat om. Det är inte omöjligt att hon skulle kunnat bli en annan människa, om hon blott fått tid på sig. Men hennes tid var redan ute.

Tord väntade nu bara på ett tillfälle att få göra slut på henne. När han vaknade om morgnarna frågade han sig:

— Skall det ske idag?

Men varje dag gick som vanligt. Om kvällarna

kände han sig ju också så trött som om han ej skulle orka lyfta en hand. Han föll i en djup sömn utan drömmar. Men om dagarna drömde han vaken.

Stod han i den brunskimrande ladugården med dess kvävande lukt av spillning och ljum mjölk, tyckte han sig se en lång, blek kvinna med en korg på armen komma glidande om ett hörn. Det var hans sinnessjuka mor. Så hade han i barn- domen sett henne komma gående eller halvspringande emot sig med en hop elaka, flinande ungar efter sig. Då hade han stuckit sig undan, fylld av blygsel och oförklarlig fasa. Hon var död nu, men hon fanns ändå här. Han var uppjagad och utmattad, och han såg i henne sitt eget öde som han inte kunde undgå. Skälvande i alla lemmar, tryckte han sig då mot någon vänlig kossas buk. Eller han lät sin hand smeka över en dräglände mule. Djurens bruna stillastående ögon, som speglade deras bruna lugna värld, lugnade honom då. Han tyckte sig se en evighet i de där ögonen. Något oföränderligt som icke kunde försvinna för en, även om man mördade. Det skulle då bara komma närmare. Evigheten var en lugn göl, där någon tuggade och malde i oändlighet, liksom korna här hela dagarna tuggade och malde sitt hö. Men vid denna göl, i detta tuggande, låg en himmelsk frid.

Tord arbetade mycket och hetsigt dessa dagar. Sin kraft förslösade han på allehanda ting. Men naturen som han alltid älskat såg han nu som

genom ett töcken. Han längtade till våren och visste ändå att för honom skulle det icke bli någon vår. Gräs, grönt och fuktigt gräs, längtade hans händer efter — å, att få gömma sitt ansikte bland doftande tuvor! Han ville höra göken gala igen i skogarna kring Eka. Han ville höra bäckarna komma rasslande från bergen. Han gick och lyssnade. Men ännu hade inte naturen börjat röra sig, och tiden kunde han inte flytta fram som man ställer visarna på en klocka. Hans ögon sökte inte längre efter Petra von Pahlen. Han var viss på nu att hon var förlorad för honom. Ibland betraktade han på avstånd, med ett litet ömt småleende som ännu kunde hitta till hans läppar, Angela som promenerade på gårdsplanen. Hon bar livet inom sig. Hon var livet självt, när det är som vackrast. Då hade han en känsla av att han höll på att mista allting och själva synen av allt. Kanske höll han på att bli blind. Men även om han inte mera skulle kunna se, så voro bilderna av Angela och Petra inbrända på hans näthinnor för alltid.

Någon gång när han sysslade i parken, kunde Frideborg komma snuddande förbi honom. Hon sände honom förstulna och eggande ögonkast. Men han hälsade stelt på henne och var generad över att han kysst henne.

Han fortsatte sitt liv dag efter dag utan att något hände. Tanken att han skulle döda Adèle var ändå som en främmande utväxt på hans själ. Men den fanns där. Och han kunde inte skära bort

den. Hon hade varit det onda i hans liv. Ledan. Gråheten. Allt det som hindrat honom att känna sig hemma i tillvaron. Den enda tid han känt något av lyckan att leva var när Petra hållit av honom. Men nu omgavs han icke längre av hennes ömhet. Han hade en föreställning om att han skulle bli befriad bara Adèle var borta. De skulle döma honom och sätta honom i fängelse. Det visste han också. Men Adèles röst och ansikte skulle han slippa. Så molade tankarna inom honom och kringsvärmade honom som moln.

Men en dag hände det äntligen något på Eka som skingrade hans tankar litet. När han en morgon efter frukosten kom ut på gården, fick han se en klunga herrar som oroligt trampade omkring i den tunna snön över gruset. Tord kände strax igen dem från bröllopfesten. Det var greve Gusten Värnamo af Sauss, Stellan von Pahlen, Kiss Nilsson och lille Elias Vanselin. Sina kappsäckar hade de ställt ifrån sig i ett hörn av gårdsplanen. De hade vida resulstrar på sig och mössor neddragna över ansiktet. De sågo otroligt trötta och sjaskiga ut — som förfallna landsortsaktörer efter ett långt och mödosamt kringflackande.

Ett resande teatersällskap, tänkte Tord ironiskt.

När de fingo syn på arrendatorn, sprungo de fram till honom. De talade på en gång i munnen på varandra. Petra hade låst dörren för dem. De ville träffa sina hustrur och kunde inte komma in. Även Elias Vanselin och Kiss Nilsson spottade

med ordet hustru omkring sig, som om också de haft del i ifrågavarande hustrur:

— Det är ju våra hustrur! Vad i all sin dar nu? Det är ju våra hustrur! Vad i jisse namn . . ! Våra hustrur! ropade de alla på en gång.

Tord betraktade dem betänksamt. Han gladde sig åt att Petra låst Ekas hederliga dörr. De där herrarna passade inte här. Med förakt såg han på greve Värnamo af Sauss' uppsvällda gestalt. Hans ansikte tittade rött och jämmerligt ängsligt fram under mössan.

— Jag kan inte göra något åt det, sade Tord slutligen långsamt.

Kiss Nilsson läspade pinsamt:

— Kan ni inte skaffa något instrument och bryta upp dörren för oss?

— Nej.

De sneglade på varandra. De visste inte vad de skulle göra. Nu hade de kanske farit hela denna långa väg förgäves.

Arrendatorn tittade upp mot byggnadens fönster. I salsfönstret skymtade han ett ögonblick Frideborg. Hon var väl nyfiken. Han beslöt sig för att gå in och tala vid Petra. Kanske han kunde hjälpa henne på något sätt. I detsamma kom Adèle utspringande på gården utan hatt och med håret i oordning. Som vanligt hade hon stått i fönstret.

— Kom in till mig, sade hon brådslande och med ögonen heta vid åsynen av så många herrar. Ni kunna ju inte stå här på gården hela dagen.

De sågo på varandra och på Adèle. Slutligen gingo de i en lång rad efter varandra in i arrendatorsbostaden. Adèle slog igen dörren med en triumferande blick på Tord.

Då steg Tord upp på glasverandan och knackade på dörren. Petra som sett att gården blivit tom öppnade. Han steg in, och Petra gick före honom genom salen till salongen. Där voro Frideborg, Agda och Angela. Frideborg hade, då hon sett herrarna komma, rusat upp och bytt klänning. Hon hade nu sin granna röda sidenklänning på sig och stod framför spegeln och ordnade vecken. När arrendatorn kom in, vände hon litet på huvudet och gav honom en kysande blick. Agda satt med nedböjt huvud och grät. Tårarna droppade på ett tröstlöst sätt utför hennes kinder. Också hon hade hunnit byta ut sin pojkkostym mot en enkel svart klänning, som nästan såg ut som en sådan tjänstflickor bruka begagna, då de passa upp. Det var som om åsynen av hennes man fått henne att lägga bort sitt pojkaktiga väsen på samma gång som kostymen. Hennes armar lågo trötta och viljelösa i knäet. Angela såg ängslig ut. Hon var vit i ansiktet och stirrade, som arrendatorn tyckte, med ett uttryck av mistrogen förvåning på Agda.

— Ni ha stängt dem ute, sade arrendatorn mitt i den tystnad som härskade.

— Jag vill inte ha hit dem, sade Petra och höjde huvudet.

Arrendatorn hade aldrig sett den milda Petra ond. Hennes ögon blixtrade. Hon bet sig oupphörligt i sin fasta lilla underläpp.

Frideborg fortsatte att spegla sig.

— Det här kommer att göra dem gott, fnittrade hon obehärskat. De sågo väl förtjusande ut där de stodo på gården? Så hjälplösa utan sina fruar, stackare.

— Jag tycker inte det här är något att skämta med, sade Petra häftigt.

Frideborg vimsade bara litet med huvudet.

— Jag kom in för att höra, om det var något jag kunde hjälpa till med, sade arrendatorn långsamt. Ni kunna ju heller inte sitta inlåsta här för deras skull.

— Var äro de nu då? frågade Petra.

Arrendatorn blev röd i ansiktet.

— Adèle tog in dem till sig, sade han.

Åter fnittrade Frideborg:

— Adèle får skojigt!

— Adèle, sade Petra.

Det blev tyst igen. Man hörde endast Agdas snyftningar. Arrendatorn såg från den ena till den andra. Han kände nu väl till Agdas och Frideborgs historia. Petra hade själv talat om den för honom, och Frideborg hade den där aftonen på hotellet varit uppfylld av den. Han tyckte som Petra att det var bäst att utestänga deras män — sådana män. De skulle bara kunna komma ont åstad. Ännu voro de ju inte alls skilda, men nå-

gon skyldighet att ta emot dem hos sig hade naturligtvis inte Petra.

— Varför gråter Agda? frågade Petra plötsligt nästan nyfiket.

Hon kunde inte förstå det. Agda och Angela — de älskade ju varandra. Och här satt nu Agda och snyftade så förtvivlat, därför att hon nyss fått se en skymt av sin man. Petra hade mest lust att låta både Frideborg och Agda gå ut och sedan fara med sina män — om de nu ville det. Men ingen av dem hade yttrat någon önskan i den vägen. Det var i själva verket Frideborg som med ett skratt vridit dörren i lås. Fore de nu, skulle det för Petra åter bli frid på Eka. Hon skulle äntligen igen bli ensam med Angela. Men fastän hon kände detta, kämpade hon ändå och det för Angelas skull. Hon hade sett en verklig ångest nyss i Angelas ögon för att Agda nu skulle glida undan. Och den där blicken kunde Petra ändå inte motstå, fastän den höll på att göra henne tokig.

— Det är väl för att jag har samvetskval, sade Agda sakta.

Frideborg vände sig om, en smula ovigt genom grossessen — eljes skulle hon ha gjort det pilsnabbt. Så stor var hennes förundran.

— Samvetskval — för de där! sade hon föraktfullt.

Men Agda såg på Angela. Och de tänkte i det ögonblicket på samma sak: att de glömt allting

för varandra. De rodnade och vände bort ansiktena igen.

Plötsligt stod någon i dörren. De hade inte hört några steg. Det var Stellan. Hans stora huvud vickade av och an. Ögonen stodo på skaft. Det första han sade var:

— Fy på dig, lilla Angela, så du ser ut! Att du inte skäms! Det är ju inte rätt! Du har ju ingen man!

Han var så förvånad och samtidigt så indignerad över att Angela också väntade en liten att han glömde sitt ärende. De andra hade kommit överens om att skicka över Stellan såsom varande den närmaste släktingen för att underhandla. Och nu stod han här på tröskeln och såg enfaldig ut.

Petra gick uppretad emot honom.

— Vad har du här att göra? sade hon hätskt.

Han bara skakade på det stora tomma huvudet och upprepade:

— Det är inte rätt! Angela har ju ingen man! Det är inte rätt!

Så fick han syn på Frideborg, och då brast han i skratt.

— Så du styr ut dig, fnissade han.

Frideborg blev eldrödare än klänningen hon bar.

— Kom inte hit och stör oss, sade hon och lade huvudet på sned. Vi ha det så härligt här för oss själva på vårt gamla Eka.

Och när hon sade det, tyckte sig Frideborg med ens förstå att hon redan var så fäst vid Eka att hon

absolut inte på några villkor kunde slita sig ifrån det. Den där dumma slyngeln skulle inte få dra henne bort därifrån. Han kunde hålla sig till greven, till Kiss Nilsson och Elias Vanselin. Dit hörde han. Han hade ingenting längre med Frideborg att skaffa.

Stellan tittade på arrendatorn och fann behag i hans manliga ljusa utseende. På sitt vanliga koketta sätt slingrade han sig nu fram till honom. Okynnigt tittade han upp i hans allvarsamma ansikte.

— Jag tror inte herr Holmströms fru är riktigt klok, sade han hänsynsfullt. Hon pratar och pratar där inne och förtalar hela Eka, så vi äro alldeles yra i mössan.

Arrendatorn gick då mot dörren, följd av Stellan.

— Jag kommer genast, sade han.

I dörren vände han sig till Petra.

— Om det är något, så är jag här, sade han tryggt.

Petra såg tacksamt på honom.

Stellan flinade öppet.

— Och jag också, sade han och kastade en slängkyss åt Frideborg. Ni kunna alltid räkna på mig.

XXVI.

I gästgivargården vid stationen lyste åter ljus från alla fönster. Skuggor rörde sig mot rutorna, alldeles som de där aftnarna innan bröllophögtidligheten. De fyra herrarna hade tagit in där igen. Men nu härskade alls inte någon bröllopsstämning. Allesammans voro på ett utsökt dåligt humör.

De kastade sig på de gamla pinnstolarna med eftertryck, slängde med armarna, blåste ut väldiga rökmoln från sina haremscigarretter, som voro försedda med munstycken av kulört siden. Greven ensam blossade mödosamt på en tjock Bismarckscigarr. Allas ansikten sågo glåmiga ut i det svaga elektriska ljuset.

Varför hade de rest hit? De kunde numera säga att de inte alldeles hade misslyckats i Berlin. Deras kabaré Svenska Lösen hade efter Agdas och Frideborgs avresa börjat dra folk. Tyskarna behövde andas ut mellan slagen, och redan i det sympatiska namnet på spektaklet låg ju all ett frändefolks hän-givna anslutning. Rent ekonomiskt såg det till och med ut att komma att gå så bra, att greve Gusten beslutat sig för att inköpa hela fastigheten

och driva kabarén och den gamla bordellen, som Rosita Sanchez och grevinnan Lotty alltjämt skulle förestå, som en enda affär. I en bottenvåning mot gatan hade man också med det första tänkt sig att inreda en permanent särskild predikolokal åt Josef Wahlbom och Alexandra Vind-Frijs, som ju numera hade gift sig med varandra och höllo uppbyggelsemöten tillsammans för tyska soldater, varvid den förre talade och den senare med sin präktiga röst föredrog fosterländska och andliga sånger, på tyska och svenska ömsevis. Men Gusten hade sina pengar fastlåsta här i landet och måste resa hem för att söka förmå brandstodsdirektören och majoren Carl Fredrik Ehrencreutz att låta honom lösgöra en liten smula av sitt kapital. De andra hade följt med.

Man måste hålla ihop, hade de inställsamt sagt till greven. Men sanningen var nog den att de voro rädda för att han ej skulle komma tillbaka. De hade tagit vägen förbi Eka, emedan de visste att deras hustrur voro där. Gotthard hade vid något tillfälle sänt dem ett kort och liksom i förbigående nämnt det. Stellan och Gusten Värnamo af Sauss hade eljes inte haft något bestämt syfte med att stanna vid Eka. De trodde sig inte om att kunna strida med sina hustrur. Men de voro nyfikna att se om dessa ändå till sist skulle kunna motstå dem, om man åter träffades. Gusten hade också på sitt sentimentala och whiskyårögda sätt en smula längtat efter Agda.

Och nu voro de så snöpligt avvisade från Eka! De kände sig oerhört generade och pinsamt berörda. Till och med här på gästgivargården smögo de sig skamset förbi värden och värdinnan, vissa på att samtliga nu hade reda på allt om dem.

De samlades till kvällsvarden nere i den stora salen. Något vin stod inte att få och ännu mindre sprit naturligtvis. De fröso av trötthet och hade ändå inte lust att gå till sängs, vilket ju annars hade varit det klokaste.

— Såg du Agda? frågade Gusten Stellan.

— Ja, hon grät, svarade Stellan missmodigt. Eljes var hon ju lika skön som förut.

Kiss väste ilsket:

— Hon ser inte hälften så bra ut som jag. Och jag är inte i grossess.

— Tig, skrek Gusten ursinnig.

Han liknade en äldre herre, från vilken slag-anfallet icke är långt borta. Hans ögonlock lågo som två små svullna kuddar över hans kupiga ögon. De korta händerna med de liksom stubbade fingertopparna höjde sig maktlösa i luften. Hans mun for på sned.

Kiss mumlade bara läspande:

— Vansinnigt av karln att gå stad och gifta sig... Efter alla dessa år som vi haft det så här härligt tillsammans.

Men Stellan knep honom i knäet för att han skulle hålla munnen. Lille Elias Vanselin såg med stora oskyldiga och förebrående ögon från

den ena till den andra. En docka av porslin som kan gå sönder om någon andas för hårt på henne.

— Vi få väl resa till Stockholm i morgon, sade Gusten. Den där förfärlige brandstodsdirektören, som alltid håller så hårt om pungen, är uppe för underhandlingar med hovet. De vilja prompt göra den smulgråten till riksmarskalk. Kommer han att bevaka deras utgifter lika strängt som mina, kunna de bereda sig på att få roligt.

Stellan satt och smulade sönder sitt bröd i ren desperation. Nu hade han ju sett Frideborg, och han hade funnit henne fasaväckande osmaklig. Hu! Han skulle inte ha lust att vistas i samma rum som hon. Det kunde bli en katastrof. Hon skulle kunna spricka tvärt, och vad skulle han ta sig till då?

All hans ovilja mot kvinnorna blossade upp. Männen, de förblevo oföränderliga som Gud skapat dem, hur mycket man än pillade på dem och älskade dem. Medan kvinnorna — pu — plötsligt blåste upp som ballonger, liksom fyllda av osunda gaser. Det var ruskigt att se. Han hade gudske-
lov inte något med Frideborgs tillstånd att skaffa. Han kunde svära sig fri, det kunde han verkligen ta på sin heder att han inte haft något att göra med.

Det var Bernard som blåst upp henne. Stellan var oskyldig som ett barn. Men ändå kokade det i honom av ilska över hur de där unga damerna på Eka behandlat honom. Han hade gjort lycka i Berlin med sin målning och sitt lediga, otvungna sätt. Han kände sig faktiskt som en ryktbarhet.

Och så låste de dörren mitt för hans näsa. Det var bara tack vare den där arrendatorn han kommit in i huset alls.

Stiligt utseende på honom förresten! Stellan hade knappast lagt märke till honom förra gången under bröllopsmiddagen. Nu erinrade han sig med ens något av Adèles förryckta prat. Han satte sig rätt upp i stolen och sköt undan tallriken med stekt fläsk och potatis som han låtit kallna utan att förmå sig till att svälja mer än en helt liten bit.

— Hör du, Gusten, sade han hett. Minns du vad den där arrendatorshoran pratade?

— Nej, sade Gusten trött.

— Hon antydde något om Agda, du. Hon sade att Agda gick omkring i karlkläder och var de andras älskare.

— Kiss som inte hört på Adèles myckna prat spratt nu upp.

— Snuskigt, ropade han.

— Naturvidrigt, viskade Elias, och orden kommo som en svag fläkt från hans röda flickmun.

— Det kan väl ändå ligga någonting ganska rart i sådant där, sade Stellan med fundersam min. Förresten måste de ju ha någon, de stackars kräken. Och när de nu så länge varit utan Gusten och mig.

— Tillfredsställde ni dem då? frågade Kiss med elaka ögon.

— Det kan du klappa dig på att de fått vad de

behövde, svarade Stellan överlägset. Gusten och jag äro inte ensidiga.

Detta svar gjorde Kiss ängslig till mods. Han strök sig än mot greven, som skuffade undan honom, än mot Stellan som flabbade åt honom. Hans ögon blevo virriga, fyllda som de voro av en förstulen bön om att inte bli övergiven.

Elias Vanselin gick fram till fönstret. Han stirrade sorgmodigt ut i mörkret. Otydligt tyckte han sig urskilja träd och grenar täckta av snö. Borta vid stationen fladdrade en glimtande lykta av och an över järnvägsspåret. Men i rutan såg han också de andras ansikten. Bitar av skärt och vitt kött och ögon som spöklikt tittade ut ur sina hålor. Då tänkte han med en suck av längtan på Berlin. På världsstadens ihållande, aldrig tröttnande brus och rörelse. På prydliga äldre herrar med ringar på fingrarna som sökt upp honom efter föreställningarna och underbart flotta officerare från krigsministeriet eller hemma på permission med monokel i ögat och stram hållning, vilka överhöljt honom med smekningar och sedlar. På präktiga soldater med husdjurs lydriad och undergivenhet i blicken och ändå strålande av kraftig manlighet. Det hade varit en härlig tid. Kriget och krigshetsen och änkornas gråt hade eljes inte gjort något intryck på honom. Han tänkte också med vemod på Rosita och Lotty, i vilkas moderliga famnar han ofta fått drunkna som ett litet barn som ännu behöver bröstet. Grevens dåliga humör gick honom

på nerverna. Ännu stredo Kiss Nilsson och han en ojämn strid om den klumpige mecenatens gunst. Stundom hade den ene övertaget, stundom den andre.

Men efter giftermålet och särskilt efter Agdas rymning hade inte Gusten varit som förr. Han hade lätt till tårarna, det hade han alltid haft, den käre Gusten. Men efter detta olycksaliga giftermål droppade de allt oftare utför hans näsa och gjorde den ännu rödare. Och sedan han äntligen blivit av med denna Agda, som han fäst sig vid på ett så abnormt och motbjudande sätt, gick han alltid omkring med en liten vit näsduk tryckt mot de rödkantade grisögonen. Och när greven grät, snyftade och ylade också Kiss och Elias som små dumma och trogna hundvalpar vid hans sida.

Elias lyssnade med vämjelse och leda på Kiss Nilssons läspande stämma. Nu tröstade han Gusten och sade att allt snart skulle bli bra igen. Elias såg i fönsterrutan Kiss Nilssons vita och skära ansikte böja sig över grevens nacke, där han hade en växande fettvalk. En amorin i en vacker målar- ynglings gestalt som tröstar en utbrunnen däst trettioåring, vilken pressar sin lilla näsdukslapp mot ögonen i förtvivlan över sin förlorade sköna och kanske egentligen i sorg över sin förlorade mandom, under det att den vackre målarynglingen uppmuntrande skälmskt höjer sitt lilla fyllda koger som är ett cigarrettetui av guld med den däste

trettioåringens pinievapen och där det ligger en liten rad cigarretter med färgade sidenmunstycken i stället för pilar. Kiss skulle själv kunnat göra en fantastisk tavla av den gruppen. Men det skulle också kunna bli en ny pantomim att utföra i Berlin.

Stellan kom fram och lade på sitt lösa sladdriga sätt armen om Elias' axlar.

— Sorgsen till mods? kvittrade han. Om vi bara hade en enda liten droppe sprit!

Och som svar på hans bön speglade sig nu plötsligt ett judiskt ansikte med starkt framträdande näsa i fönsterglasets, och då Stellan svängde runt såg han sin kusin Gotthard stå på tröskeln med fyra buteljer under vardera armen. Bakom honom skymtade Edlas nyfiket blänkande pincenez.

— Jag hörde ni blivit tvungna att ta in här, sade Gotthard muntert och ställde de åtta flaskorna på bordet. Edla och jag togo då släden och körde hit med de här buteljerna. Vi tänkte ni behövde något att dricka och trösta er med i ensamheten. Ni få dem för bara obetydligt över vad de kostat. Sprit och viner komma snart att stiga i pris. — Ja, det var så sant, hur står det till?

Till och med Gustens mun vreds till ett välkomnande leende och han plockade villigt fram en hundrakronesedel. Gotthard stoppade den på sig och drog upp korkar så att det small, varefter han gick runt bordet och hällde bourgogne i de tomma glasen. Elias Vanselin, som hade en mjölkskvätt kvar i sitt glas, rusade fram och drack ur den och

sträckte sedan begärligt fram det odiskade glaset mot Gotthard.

Gotthard hade fått hela händelsen om deras ankomst från arrendatorn som han mött i skogen, och glad åt att äntligen få träffa litet folk och även åt att med säkerhet få göra en liten affär hade han tagit med sig vinbuteljerna och den motvilliga Edla som i alla fall var lika nyfiken som han och gärna önskade tillfredsställa sin nyfikenhet, vilket hon på annat sätt icke skulle ha kunnat göra. Ty då Petra stängt sällskapet ute, ville Betty ej heller ta emot dem.

Nu satte de sig vid bordet.

— Nå? sade Gotthard med spelande ögon. Jag hörde att Petra stängt dörren om sig och sina klenoder.

— Ja, är det inte urfånigt? frågade Stellan och drack häftigt ur sitt glas.

Gotthard drog på det.

— Jag vet inte vad jag skall säga, sade han. De ha det ju så lugnt och bra nu, Agda och Frideborg. Och ni ha ju reda på att vi blivit ganska nära släkt med dem tack vare gamla åldfaster Lauras lilla snedsprång.

— Ja, grymtade Stellan, men ni äro väl lika nära släkt med mig, och jag tillhör den legitima grenen. Men Frideborg skall förstås ändå gå före, om pappan är er morbror Jacob. Ni judar och halvjudar ha ju så stark familjekänsla, fast Jacob inte tycks ha visat någon tidigare mot Frideborg

märkvärdigt nog. Nå, det där var nu också en historia. Lotty och Rosita, och så Gusten här, berättade den för oss. men vi trodde knappt våra öron.

— Inte vi heller, försäkrade Edla litet beskt. Men vad du pratar om morbror Jacob, begriper jag inte, du måste redan ha druckit för mycket. Fridborgs far var ju den tokige Johan von Pahlen.

Hon drog förtretad undan sin hand som Kiss Nilsson försökt fatta och leka med. Hon tyckte inte alls om de här gossarna. Men hennes liv var så enformigt, att hon trots allt följt med Gotthard för att ta sig en titt på dem i deras bedrövelse och förnedring.

Det är rätt åt dem att Petra inte vill ta emot dem, tänkte hon. De äro i en för löjlig situation just nu. Och till oss skola de minsann inte heller få komma. Helst sedan de förtalat morbror Jacob så nedrigt.

Hon såg förstulet från den ena till den andra. Stellan betraktade hon med kusinlig ovilja. Han var klädd som en sannskyldig sprätt, och i hans halsduk satt en kråsnål föreställande en tysk pickelhuva. Den tryckte ner hans spensliga feminina lekamen, denna tyska pickelhuva. En krigets brutala symbol som ingenting hade med Stellan att skaffa! Ville han ge sig något sken av manhaftighet med denna stridshjälm, eller kanske han var den underdånige besegrade som fallit för en gigantisk tysk soldat med muskulösa armar som triumferande placerat sitt huvudskydd över kadavret Stellan?

Edla log vasst. Av de här skulle hon helt säkert inte kunna få höra ett ord om kriget. Skådeplatsen för deras äventyr hade varit parfymdoftande alkover, kvava pauluner och mjuka sängplatser. Å, det märkte man ju genast på dem.

— Var ha ni gjort av Alexandra Vind-Frijs? frågade Edla och tittade runt omkring sig som hade hon väntat att få se Alexandras väldiga näsa vädrande sticka fram ur något hörn.

— Hon och prästfan äro ju gifta, sade Stellan slappt. De stannade. Han predikar kärlekens evangelium för delvis samma publik som söker kärleken på vår kabaré och förresten tillsvidare i samma sal, där den är inrymd. Sedan skall han få egna lokaler. Men Alexandra måtte vara alldeles för energisk med att låta honom repetera det där kärleksevangeliet hemma privat. Han börjar se ruggig och blanknött, erotiskt förläst, ut av hennes eviga kladdande. Ehrencreutz och Hertha ha rest tillbaka till Stockholm. Det var ju inte heller meningen att han skulle stanna så länge. Ida af Idestam, det lilla trollet, är kvar där nere med Bell von Wenden. Var det något mer ers välborehet ville veta?

— Nej, sade Edla högdraget.

Vinet började liva upp de andra en smula.

— Jag tycker vi fara till Stockholm i morgon som Gusten säger, läspade Kiss.

Stellan skrattade elakt.

— Lille Kiss är rädd för sin farbror i handels-

boden, det är tydligt, anmärkte han skadeglatt. Men jag tycker du borde ta anställning hos honom. Bakom disken skulle du göra dig charmant.

Då blevo Kiss Nilssons ögon åter så där ledsna. Han såg förebrående på Stellan.

— Det är inte snällt av dig, jämrade han sig. Du får inte påminna mig om farbror Hesekiel.

— Han är en präktig människa, påpekade Edla undervisande.

— Jag avskyr dessa präktiga människor, läspade Kiss förtvivlad. De dölja säkert något. De ha en skum vrå någonstades. Och en dag kommer den fram — deras hjärtans uselhet.

Elias Vanselin log saligt.

— Vi ha alla någonting bakom att dölja, sade han vänligt instämmande i vad hans rival yttrat.

— Säkert, sade Edla med blixtrande pincenezglas.

— Jag tycker i stället du håller fram vad du har bakom och inte döljer det alls, anmärkte Kiss med djävulsk otacksamhet.

Elias dröp av i ett hörn, och så stannade det tynande samtalet plötsligt av. De hade absolut ingenting mer att säga varandra. Gotthard fann det hela mycket litet nöjsamt. Han längtade hem.

När två av buteljerna voro urdruckna reste han sig raskt.

— Om vi skulle fara hem nu, Edla? sade han. Det hade inte Edla något emot.

Men Kiss Nilsson fick en plötslig längtan efter luft.

— Vi kunde väl få åka en liten tur? tiggde han. Det är härligt att fara i släde.

Gotthard gav honom en granskande blick. Kiss hade stigit upp. Han stod elegant lutad mot sin stol. Den ena foten i skinande lacksko hade han skjutit framför den andra. En ljusblå silkesstrumpa skymtade. Hans halsduk hade samma lena ljusblå färg som strumpan.

— Ja, följ bara med, sade Gotthard nonchalant.

Han gjorde inom sig narr av dem allesammans. Redan glädde han sig åt hur han och Edla skulle skämta om dem. Men allra mest glädde han sig åt den förvärvade hundralappen.

Nu måste de andra uppför trapporna efter sina ytterkläder och pälsar. Gotthard och Edla stodo kvar nere i matsalen och lyssnade till Kiss Nilssons kvittrande och läspande röst, som hördes över de andras.

— Jag tar pälsen, pep han i diskant.

Det var som om en hop pensionsflickor rusat sin väg.

Men Gotthard undrade litet över det där Stellan sagt om hans morbror Jacob, och ännu mer undrade han över att han själv kände på sig att det förmodligen var sant.

XXVII.

Gotthard hade redan tagit fatt i tömmarna, när de äntligen kommo ner. Gästgivaren hade kommit ut på trappan och stod där betänksamt och sög på sin pipa.

— Jag stänger inte dörren, sade han sävligt. Herrarna kunna komma in mitt i natten, om så är. Här i trakten ha vi inte krig, ännu åtminstone, så man behöver inte vara rädd för slödder och tjuvar, om man inte själv ger sig i lag med dem.

Och som om han varit rädd att hans undermening genast skulle vara tydlig för alla, kikade han ett tag upp till stjärnorna och konstaterade att natten skulle bli klar.

Edla satte sig med Gotthard på baksätet av släden. De andra trängde in sig framtill. Lille Elias hamnade i knäet på greve Gusten. Gusten lade armarna kärvänligt om honom. Han hade blivit upplivad av vinet, och hans ansikte lyste rött i skenet från den lilla lyktan över gästgivargårdens port. Men innan de foro därifrån hade den sparsamme gästgivargubben släckt sin lykta, och nu varnade de endast framför sig den vita snön och ett par hjulspår, som sågo ut som svarta sorgband.

Gotthard och Edla sutto tysta. Kiss uttalade sin belåtenhet med den varma fällen, med landskapets skönhet, ja han gav också välvilligt sitt beröm åt de glänsande stjärnorna som så oberörda av jordens levande eller slaktade köttlass lyste uppe ifrån natthimlen högt över deras huvuden.

Så foro de. När de kommo förbi Eka, sågo de att det lyste ur arrendatorns fönster. Men själva herrgården låg tyst, och där var allt släckt.

Greven fick åter sitt sorgmodiga uttryck. Ett par tårar rullade liksom lättjefullt ner från hans näsa. Elias vände sig om i hans knä och torkade bort tårarna med sina fina handskar.

— Inte gråta, viskade han ömt. Agda är i gott förvar. Han sade det på ett sätt som om Agda nu vilade i en grav och hade det så tryggt där i lä undan livets stormar.

Nära Ekered stannade Gotthard plötsligt hästen. Den stod snällt med hängande huvud.

— Jag skulle väl egentligen be er komma in, sade han. Men mamma kanske sover, och jag har inte lust att väcka henne. Nu få ni er i stället en frisk promenad tillbaka.

De sågo besvikna ut. Det var obarmhärtigt av Gotthard. De hade förstås trott att han åtminstone skulle köra dem tillbaka till gästgivargården igen, om han inte kunde förmå sig till att visa vanlig gästfrihet, sedan Gusten bjudit honom på hans egna varor. Men naturligtvis borde han trugat dem att stiga på och hålla i sig några groggar.

Under milda protester makade de sig motvilligt ur släden.

— Godnatt då, hördes det från Gotthard och Edla.

Det lät nästan som om de skrattat i mjugg. En klatsch med piskan, och släde och häst voro försvunna i mörkret.

Där stodo nu de fyra övergivna mitt på landsvägen. De huttrade efter att ha suttit så varmt och ombonat i släden under fällen.

— Det där var fullt av Gotthard, sade Stellan förargad. Och han tog grymt betalt för vinet.

Ingen av dem var van att ta sig fram på öde vägar en vinternatt som denna. De blickade bleka i synen på varandra. Slutligen togo de varandra under armarna och började gå tillbaka i bredd på landsvägen.

Tystnad. Tystnad runt omkring dem. Att det fanns något så tyngande, tröstlöst tyst! Bara deras steg hördes så löjligt och skrämmande högt. En svart gren som fallit över vägen skyggade de för som hästar.

— Den ser ut som ett lik, sade Kiss oroligt.

— Ett lik är något vackert, sade då lille Elias med tillgjort drömmande röst. Jag har sett ett en gång. Naglarna voro violetta. Det såg så vackert ut mot de vaxbleka händerna. Du skulle nog kunna måla ett fint lik, Kiss, sökte han smickra.

— Äsch, tyst då, skrek Kiss. Och i mörkret lät hans röst som en ugglas ängsliga skrik.

De foro samman mot varandra och höggo tag i varandra. Ack, dessa små rädda vänner! De behövde en storstads röster omkring sig. De behövde en spårvagn som pinglade eller en bil med skinande lyktor som tutade. Naturens tystnad var för dem utesägligt skrämmande. Skogen på ena sidan av vägen var en jättelik svart massa som hotade att falla över dem. Den vida sträckan av åkrar och ängar på andra sidan, som skimrade svagt vit under stjärnorna, var för ändlös, för gränslös för dem. Den gav hjärtana ångest.

Funno de då inte något skydd av varandras närhet? Greven gick i mitten, omgiven av Kiss och lille Elias. Stellan hade det obehaget att gå ytterst på vägkanten åt diket och slätten till. Det drog där, klagade han. Ja, det drog! Natten och ensamheten kastade sina kyliga pustar i hans skära fina ansikte. Natten har ingen förskoning med sådana små käril som Stellan von Pahlen. Hans själ blev ett enda darrande kaos av rädsla och virriga tankar. Det spökade över åkrar och ängar. Han tryckte sig tätt intill Elias Vanselin och meddelade sin rädsla åt denne, som förut skälvde som ett löv. Natten ute i naturen var över dem, och natten för sådana som de här måste tillbringas innanför fyra väggar i rum som lysa behagligt och dämpat av elektriska lampor med skärmar på. Om man nu är vaken! För dem var natten den tid på dygnet, då kropparna vilja ha sitt. Då tränger

man sig intill varandra. Läger kind mot kind. Vyssjar varandra med sänkta ögonlock och små jollrande ord. Eller man rider barbacka under djärva och hetsande tillrop på varandras ryggar. Eller krälar på golvet, alltid hittande på nya lekar för stora och stupida lastbara barn.

Men naturens väggar äro horisonten, som är en dimma i ett ständigt försvinnande fjärran, och himlen däruppe med de tindrande stjärnorna som man inte kan nå och dämpa med små kulörta och raffinerade sidenskärmar.

De voro prisgivna åt natten, och de visste det. De vacklade hit och dit som små clowner inne under cirkuskupolernas ödslighet. De försökte skingra ensamheten med små kluckande skratt som mödosamt trängde sig upp ur tillsnörda strupar. Men mörkret tystade strängt dessa försök till munterhet. Så blevo de tysta.

Greve Gusten Värnamo af Sauss borrade sina feta knubbiga händer in i Kiss Nilssons och Elias Vanselins mjuka armar. Så ville han ha det, sedan han hos Agda sökt fly undan detta i förvittringens ångest, men hon själv hade flytt undan honom och förvittringen. Vara nedgrävd i ungt gosskött, känna de unga pojknarnas andedräkt mot sin kind. Smekas till ro av deras viskningar. Men denna natt gick det ju inte. Han förnam deras skräck. Det fanns ingen trygghet hos dem. De gledo undan från honom med slaknande lemmar. Då blev han ensam, och det tålde han inte. Med sina armar

i de båda ynglingarnas var han likaväl ensam med natten.

Han stirrade med blodsprängda ögon framför sig. Fötterna fastnade i snön, som dock vilade så lätt över vägen. Det blev tungt att gå. Och då måste han åter tänka på Agda, hans ännu icke helt fördärvade tidiga ungdoms älskarinnas vackra halvsyster. Om hon nu stigit här vid hans sida, skulle hon inte då strax ha jagat undan skuggorna? Hennes vackra, skygga, modiga händer skulle som små täcka tillitsfulla fåglar flugit i luften framför honom. Hennes ögon, mildare än stjärnornas, skulle medlidsamt sett på honom. Och i dessa mörka ögon fanns det tröst och ömhet för honom. Vad hade de här pojkar egentligen skänkt honom? Ett övergående rus, som lämnat en tom, en äcklig smak i munnen efteråt. De hade roat och förstrött hans nedruttnande. Ja, det hade de. I sin obeskrivliga osäkerhet nu såg han ändå under sina ögonlock retande bilder av deras sköna och vita gosskroppar som voro utan starka muskler, men i gengäld så otroligt smidiga och mjuka att han med sina händer kunde vika dem hur han behagade. De voro leran för hans outtröttliga och nyfikna fingrar. Han kunde forma dem till sin egen lust och sitt eget nöje. Men denna natt voro de ett par skuggor som han inte hade någon nytta av. Vad tjänade då allt till? Ja, allt? Denna stapplande vandring över en jord som bara kallt dolde på hemligheter för honom. Men hade han på

allvar sökt lista ut dess hemligheter? Hade han någonsin böjt sitt öra mot marken och lyssnat till allt groende och växande i dess sköte? Hade han någonsin i lugn vandrat på en äng fylld av vajande blommor och i stum ödmjukhet sett in i de dunkla kalkarna som ömt skyddade de fruktavlande ståndarna och pistillerna? Hade han någonsin sett en liten glänsande flod med en iver, som skuffade undan allt som var i vägen för den, flyta mot sitt mål som var det stora havet? Hade han väl märkt hur allt i naturen skyndade, löpte, växte, ja, andades mot något som det trängtade och älskade att gå upp uti, för att allt skilt skulle bli förenat i ett stort klappande glödande hjärta som var skapelsens eget? Nej, det hade han inte, och därför var natten ute i naturen så skräckinjagande att han nu alltjämt hopplöst och oavbrutet måste tränga sig in mot sina slappa gossälskarinnor. Genom livets dörr hade han gått fel väg. Bultat på väggar, som borde varit slutna, till rum, som ingenting rymde. Trängt in i slingrande trånga gångar, som ingenstädes ledde, endast längre och längre in i den perversa erotikens labyrinter, där allt till sist blott blev skam och nesa och åtlöje för den, som icke var född att leva och att irra där eller som inte hade en säker lykta i ett överlägset förnuft, en osviklig skönhetskänsla eller ett rent och barnsligt hjärta. Och Gusten visste ju att han hade intet av detta. Och hade naturen ett hjärta, hade det nu slutat att slå för honom. Blommorna drevo sin

berusande doft undan från hans näsborrar. Kände han inte något av allt detta just i denna stund? Jo, han kände det, och eftersom hans hjärna ändå inte fullt redigt kunde förklara, hur han kommit till denna punkt, var han rädd och fylld av pinande ångest.

Då släppte han plötsligt Kiss Nilssons och Elias Vanselins armar och stod där ensam en sekund, balanserande som vid ett bråddjup. Så satte han i med att skrika förtvivlat. De andra tre kurade ihop sig för detta hesa skrik. De höllo för öronen. De jämrade sig svagt och hjälplöst. Men greven, som aldrig lärt att behärska sig, skrek ut all sin förtvivlan. Natten tycktes hålla andan inför detta skrik. Den slutade att skölja sina vågor av vindar över de förvillade herrarna på landsvägen. Den blev bara till ett svart hål som gapade omkring dem.

En drunknandes skrik. Stjärnorna tindrade och blinkade. Logo de åt denne man som gått bort sig? Hånade de honom där han låg i gungflyt och moraset och höll på att sjunka? Kunde de inte sända ned en enda liten klar gul stråle som han kunde få klättra upp på? Aj. Aj. Var han inte bra tung för att klättra på en stjärnstråle? Men hade han inte unga vänner omkring sig som skulle sträcka upp smala flickhänder och hjälpa honom ned? Om inte för annat så för att få gräva med samma smala händer i hans späckade börs och plånbok.

Ingen vänlig stjärna sände sina strålar ned till den skrikande greven. Det var skuggor omkring honom. Skuggor av kroppar som han förbrunnit tillsammans med och vilkas skönhet han utnyttjat. Nu voro dessa skuggor av kroppar trötta och tjänade honom inte längre. Hans andes nöd kunde de inte lätta. Agda, den ömsinta milda, hade kunnat det. Men Agda sov sött under ett av sidentäckena på Eka och drömde nu ljuvt om sin kära Angela.

Men då greven utmattad slutade att skrika kom som ett svagt eko av hans röst ett annat kvävt skrik långt bortifrån. Det rullade fram på landsvägen emot dem och stötte som ett underligt krocketklot emot grevens döende röst. Så möttes de i natten, två skrik från drunknande.

— Vad var det? sade Stellan lyssnande.

Då hörde de det där kvävda ropet på nytt. De voro nära Eka, och genom träden lyste det ännu svagt från arrendatorsbostaden. Herrgården låg fortfarande sovande och försänkt i mörker.

— Det var en kvinna som skrek, viskade Elias.

Som drivna av en gemensam impuls, började då alla fyra springande ge sig därifrån. Andlösa satte de av utmed vägen till stationen. Greven blev efter, flåsande och pustande under tyngden av sin kropp. Då rusade Kiss Nilsson tillbaka och drog honom med sig. De flydde fegt därför att en kvinna tycktes här i natten ropa på hjälp. Ropet jagade dem framåt. Även sedan det tystnat, tyckte de att rymden genljöd av det. Tusen kvinnor ropade på

dem, tiggde dem att stanna. Men de ville inte ha med kvinnor att göra. De ville inte hjälpa eller trösta sådana. Över huvud hade de inga skyldigheter mot medmänniskor, varken mot kvinnor eller män. De hade nog av varandra.

När de äntligen stannade igen, hade nattens skuggor flutit samman till en enda väldig kvinnas kropp. De sågo den i sin uppjagade fantasi. Fastän de ingenting sade, visste de att var och en av de andra hade för sina uppspärrade ögon denna onyttiga kvinnokropp. Från hennes buktande lår och från det skogiga mörka skötet steg en dunst som gav dem kvälningar. Hennes bröst voro som höga berg med spetsiga toppar. Hennes mage var svälld som en kupol. Ur detta ludna sköte hade de första gången tittat ut på världen med ögon ännu skumma av blodet och köttet inne i denna stora buk. Vid dessa spetsiga bröst hade de fått sin första näring. Men sedan hade de förnekat henne. De hade aldrig velat se hennes blommande skönhet eller smeka hennes hud av siden. Gusten hade det i sin första ungdom, då hon haft Lottys frestande former, och han hade, sökande sig tillbaka, famlat efter henne åratals senare i Agdas väna gestalt under några flyktiga veckors vacklande. Men därefter hade han ändå återvänt till att förskjuta och förneka henne också han.

Skulle hon hämnas för det? Skulle hon i natten krossa fyra små rädda män, så att de skulle bli liggande på den tomma vägen som trasiga äggskal?

De satte åter av i vild fart. Snyftningar stego upp från deras bröst, men medan de sprungo smalt kvinnan samman och blev till en mager hetsande skepnad, med bleka ögon som stodo fulla av brunst. De tyckte att hon jagade dem framför sig med piskrapp. Och för dem hade natten nu blivit det värsta av allt: en rasande kvinna som ville åt dem.

Flämtande kommo de fram till gästgivargården. De öppnade dörren, och den for igen i en hård smäll som väckte gästgivarparet som sovit i sin kammare.

Greven torkade sina rinnande ögon. De trippade nu så försiktigt och tyst uppför den knarrande trappan. Faran var över. Men när greve Gusten stod på tröskeln, kastade han en övergiven blick på den söta Kiss, som äntligen log, och på den lille Elias Vanselin, som ännu hade kalla och skakande händer.

— Kom in till mig, när ni tagit av er, sade han ömt nickande med sitt svullna huvud.

De nickade lika ömt, och en smula förtröstansfullt också, tillbaka.

— Vi skola alltid hålla ihop, sade de suckande och leende.

Och inne i sina rum skyndade de att kasta av sig sina kläder därför att de visste att deras vän väntade på dem med ett hopp som inte skulle bli besviket.

XXVIII.

De fyra vännerna på landsvägen hade hört rätt. Det var en kvinnas suckar och skrik som nått dem utanför Eka gamla fridfulla gård.

Det var Adèles skrik de hört och sprungit som galningar för. Hon låg nu tyst och stilla utsträckt framför trappan. Om hennes hals snodde sig som en orm det smutsröda draperiet, som till sist visat sina hemligheter.

Allt var tyst. Adèle log i döden ett beskt litet leende som föreföll sällsamt levande, som om hon plötsligt skulle slå upp sina döda ögonlock och triumferande ropa:

— Vad var det jag sade?

Arrendatorn stod blundande stödd mot dörren som ledde ut till gårdsplanen. Han rörde sig inte. Genom hans hjärna virvlade nattens händelser. Natten vred om hans hjärna som en vridkran brukar gnisslande vrida om ett vått lakan vid tvätten. Hur hade det egentligen gått till att Adèle nu låg här död framför hans fötter?

Han hade kommit hem sent till kvällen, och de hade ätit under tystnad. Då och då hade han för-

stulet givit Adèle en blick. Hennes ansikte var som belyst av ett vitt sken. Ja, det lyste. Han tänkte på hur Stellan sagt att Adèle talat illa om hela Eka den korta stund de varit hos henne. Var det därför hon höll sig så tyst nu? Hade äntligen alla onda ord trängt ut genom hennes porer som illaluktande svett? Medan han satt där vid kvällsbordet och gav akt på Adèle, kröp ett raseri in i honom som han aldrig förr känt. Eka smutsade hon för främlingar. Petra och Angela hade hon spottat på. Han kramade hårt om gaffeln. Det flimrade för hans ögon. Men samtidigt överfölls han av en stormande fröjd. Nu äntligen kände han kraften att döda. Här skulle bli en tyst frid i arrendatorsbostaden. En vårflod skulle komma strömmande, skölja bort Adèle och göra allt så skimrande rent efter henne. Nu lossade snöns is. Nu smälte drivorna upp i skogarna. Det klara rena vattnet for genom mossarna, dansade över stenarna i vild längtan att nå detta besudlade hus. Och i vattnets spår växte sakta och susande en ny vårlig värld upp med gröna grässtrån och små förföriska blomknoppar.

Adèles ansikte lyste vitt i skenet från lampan över bordet. Alltjämt teg hon som en som blivit tom på ord och meningar. Hennes magra händer voro dock fulla av liv. Han måste följa deras rörelser. Snart skulle händerna slappna och falla.

Han förlängde denna sista måltid genom att äta långsamt och betänksamt tugga maten. Medan

han tuggade och tuggade som om det varit något segt han fått i munnen, vilket var svårt att göra sig av med, dröjde hans blickar inte bara vid Adèle utan också vid det välbekanta rummet. De målade furustolarna som Adèle så ofta grälat på honom för därför att hon funnit dem så simpla, buffén med sina infällda glas, en väldig och, som han själv nu måste erkänna, ganska ful pjäs, och till sist det runda bordet, alltför stort för två personer och där de ätit så många måltider. Adèle satt vid ena sidan av det runda bordet, närmast dörren till köket, han vid den motsatta sidan med fönstret bakom sig. På detta sätt kunde de gott se varandra i ögonen, men de gjorde det aldrig.

Arrendatorn tyckte plötsligt att detta runda fatiga bord var en symbol för hur de hade levat här. En cirkel med två personer som inte kunde komma ur denna obevekliga cirkel och inte heller flytta sig närmare varandra. Ett stort vitt rum av bordduken var emellan dem. Och detta rum var ändå fyllt av förnödenheter som kroppen måste taga till sig för att erhålla bränsle och kunna låta maskineriet gå vidare och mala. Det var många tomma platser mellan honom och Adèle på ömse sidor om detta runda bord. En gång hade han drömt om hur de skulle fyllas av små barn, hans barn. Små hungriga ungar som skulle hjälpt dem att äta upp födan. Hur hade han ej plågats av att Adèle inte ville föda! Sedan hade en stol vid bordet i stället fyllts av Josef Wahlboms väldiga gestalt. Han

hade ändå gjort luften varm i rummet. Honom hade Adèle givit platsen vid sin sida i stället för åt ett litet ljuslockigt barn.

Hur kunde livet bli så fasansfullt snedvridet? Varför hade han, som han nu tyckte för hundratals år sedan, mött Adèle ute i en skog och fallit och låtit sig bedragas av hennes falska tårar?

Han satt alltjämt kvar vid bordet. När de stego upp skulle det ske, men det plötsliga ursinnet och även den vansinniga glädjekänslan nyss hade runnit av honom och lämnat rum för den vanliga slappa otillfredsställelsen som var så outhärdlig.

Äntligen behagade Adèle öppna munnen.

— Du ser dig omkring, sade hon skarpt. Börjar du slutligen själv tycka att rummet är simpelt?

Hon lade de magra händerna framför sig på bordduken.

— Å, hur har jag inte pinats av det, sade hon hest. Det kan en sådan som du aldrig förstå.

Det var som om all hennes försiktighet från den sista tiden hade försvunnit.

Han såg bara nyfiket på hennes händer. De där händerna... Jämförde han dem med sina egna fasta, var det snarare de som sågo ut som en mördares händer och inte hans. De hade just detta elaka ryckande liv som kunde uttrycka en mördares själ. De kunde kröka sig kloligt om en strupe, raspa och klösa med skarpa spetsiga naglar. Ja, det var hon som var mörderskan. Hennes händer vittnade om det. Hörde han blicken en aning

stötte han på hennes insjunkna ofruktsamma bröst med spenar som inte ville ge ett nytt liv näring. Vågade han höja blicken än längre, fastän han gjorde det inte, skulle han träffa på hennes ansikte, den bleka munnen med sammanknipna läppar, de bleka ögonen som alltid nekat att insupa naturens skönhet. Och under bordsskivan vissnade hennes sköte, som inte varit till någon nytta, därför att det ej velat föda varmt och strömmande liv.

En gång hade hon fått ett missfall. Det hade hon väl ej kunnat hjälpa, men hur många små frön till barn hade hon inte kvävt och klämt sönder i detta förbannelsens vedervärdiga sköte! En onatur som vill vällusten, men icke livet. Alla knep hade hon använt sig av för att samlagen icke skulle bära frukt. Han kunde ännu höra det kluckande rinnande ljudet, då hon skött sin livmoderspruta. I det vattnet hade hon dränkt allt gryende liv. Ja, hon var mörderskan. En trädgårdsmästare som låtit sin trädgård förfalla och i förskämd skadelust knipit bort alla små knoppar.

Adèle fortsatte nu att tala med stigande djärvhet. Hon dröjde alltjämt vid det fula möblemanget, som om hon varit en livstidsfånge inlåst med det. Bordets cirkel höll henne på avstånd från honom. Snart skulle bordet vidgas än mer. Äntligen skulle det skjuta henne ut från cirkeln, och hon skulle lösas upp i intet som om en väldig jättelik hämnande hand använt en livmoderspruta också på henne. Han hörde henne fortsätta att tala. Nu

hade hon hunnit till Petra von Pahlen. Nu var hon där igen. Han svarade inte, men hennes ord dunkade inne i hans öron.

— Varför kom inte också Tage Ehrencreutz tillbaka till sin älskling? sade hon. Nu är det vår, och jag ser nog hur Petras ögon lysa. Du skulle allt passa på nu, Tord, om du inte vore så dum och om inte jag vakade så noga. Det pulsar i henne. Alla horor känna sin natur vakna om våren. Alla luder springa lösa om vårnätterna.

— Tig, sade Tord, fast han nu nästan tyckte det var bättre att hon för sista gången finge uppenbara sig och han som en domare kunde sitta lugnt konstaterande och lyssna till henne.

— Se, nu vaknade också du, skrattade hon hest. Du är tokig i henne ännu. Hon är blå under ögonen som en som inte kan vänta utan själv sköter sin kärlek.

— Det är du, som har sådana lekar för dig, kunde Tord inte låta bli att invända.

Då blev hon tyst. Och det slog honom att hon var en mörderska också i detta. Hur ofta hade han inte ertappat henne, hört henne sucka i en extas som hennes egna okynniga och lastbara fingrar skänkt henne? Så hade hon kvävt all riktig kärlek och ödslat en mans känslor på sig själv.

Nu viskade hon, och han kunde förnimma hur saliven rann om hennes mun:

— Det var så länge sedan du tog mig, Tord.

Och hennes händer gjorde en böljande rörelse fram mot honom.

Då reste sig Tord äntligen från bordet. Hon brydde sig inte om att duka av, och det blev kanske till slut hennes olycka. När Tord reste sig, hade hon fått för sig att han nu ville henne något. Triumferande gick hon före honom ut i förstugan för att fortsätta in till hans soffa, dit hon i detta ögonblick trånade. Förstugan var svagt upplyst av lyktan som inte blivit släckt utanför huset. Dess gulaktiga sken föll in genom det smala fönstret ovanför dörren. Skenet föll rätt på det smutsröda draperiet med dess hemlighetsfulla veck och styva fransar. Men ovanför låg trappan mörk — ett tyst svart rum som tycktes vänta på något.

Adèle stannade vid draperiet. Hon lyfte sina smala armar. Hennes händer foro nästan smekande över det. Så vände hon på huvudet och såg på Tord. Hon förstod inte hans min just då. Men hennes ögon började flacka, som om de inte längre kunde få fäste.

Då hade Tord stirrat på draperiet. Det hade böljat fram mot Adèle. Det var som om det hade ett mystiskt liv som först nu på natten vaknade upp. Med ett steg var han framme hos henne. Han märkte hur Adèles ögon glimmade till. Lyktskenet var i dem. Han skulle bara släcka en lykta som varit tänd för länge. Han måste vara sparsam och inte låta sådant brinna i onödan. Draperiet krasade torrt under hans händer, då han ryckte

ned det och snodde det om hennes fågellika hals. Draperiet tycktes villigt. Det hjälpte honom. Adèle utstötte ett par kvidande skrik, och det sipprade litet blod ur munnen på henne. Men han tystade kvickt skriken.

Att döda är otäckt. Det är svårt. Den guppande strupen vill inte komma till ro. Flera gånger dök Adèles blåvita ansikte upp som en drunknandes ur draperiets smutsiga vågor. Så föll hon tungt åt sidan med draperiet, sina egna händers verk, över sig, och allt blev så tyst som innan livet fanns.

Så var det hänt. Hur länge Tord nu stått så och åter och åter tuggat om denna händelse liksom han förut tuggat maten vid kvällsbordet, visste han inte.

Lyktan där utanför brann alltjämt. Den upphörde inte att lysa upp Adèles döda kropp. En snäll och flitig liten lykta om natten.

Tord höjde huvudet lyssnande. Det var träden som susade där ute. Natten kom dem att susa. Ett svagt rasande av snö hördes också. Och så steg, svaga steg, som om någon sökande tassat omkring på gården. Kanske någon räv, som smugit sig hit, vädrande ännu varmt blod och kött. Men det var knappast något blod här i förstugan. Draperiet kunde ju se ut som en blodflod, men det var bara tyg.

Han rörde en smula på sig. Hans lemmar hade stelnat. Nattens kyla trängde sig också in utifrån så att han frös. Det var som om han hade svårt att gå ifrån den döda. Och ändå ville han ju henne ingenting mer. Inte heller hade han någon tanke

på att skaffa henne undan. Vem som helst skulle gärna få se vad som skett. Han tänkte inte rusa ifrån sitt straff. Ett ögonblick föll det honom in hur mycket enklare det varit, om han låtit bli att döda och i stället rest bort från Adèle. Men frivilligt hade han aldrig kunnat förmå sig att lämna sitt älskade Eka och Petra von Pahlen. Han kunde skilt sig och skickat henne tillbaka till modern och karamellkoket i Norrland. Men man skilde sig inte så lätt på landet, han hade knappast hört om någon som gjort det. Och aldrig skulle hon ha givit sitt samtycke att flytta hem till sin fattiga mor, vars brev hon icke ens brukade besvara. Nej, också hon skulle envist hakat sig fast vid Eka och familjen von Pahlen och vid honom själv. Kanske älskade hon honom då likväl på något sällsamt förvridet sätt? Kanske felet var hans eget, att han icke förstått att leda henne rätt? Detta sjuka välbehag han funnit i att ligga och lyssna till hennes berättelser om hennes kärlekshandel med Daniel Wedin — kanske var det just det som ledde henne in i förvirringen och ondskan. Kanske var det alldeles samma välbehag som smittat henne och drivit henne att smyga sig efter honom och Petra. Men han var för trött att tänka på detta nu, och kanske han själv från födseln varit för sjuk för att handla rätt och föra henne mot hälsan. Det var i alla fall för sent nu, och ett måste han tro vara visst: om han nu inte dödat Adèle, skulle denna onda reptil fortsatt sitt förstörelseverk. Om

det då inte var bäst det som skett, så var det som skett dock nödvändigt.

Genom dörren som stod på glänt till salen såg han servisen ännu stå kvar och resterna efter måltiden. Då flyttade han sina fötter, som nu voro så tunga som domnade, in i salen. Mekaniskt började han duka av bordet. Han bar ut fat och koppar i köket, satte vatten att värmas på spisen och började diska. Ville han ha det rent och snyggt efter sig, eller var det bara ett behov att få skölja bort fläckarna efter Adèles läppar och tunga? Han arbetade händigt och lätt. När disken var färdig och torkad, vek han ihop bordduken och lade på den som brukades mellan måltiderna. Då han satte in porslinet i skåpet, hittade han en undangömd halvutdrucken konjaksbutelj. Den där buteljen hade varit Adèles tröst. Han själv brukade sällan nyttja sprit, men nu hällde han ett glas fullt och drack ur det i ett enda flämtande drag.

Det brände i strupen. Blodet steg snart i en röd flamma upp i hans ansikte. Det blev varmt och gott. Så varmt att han tog av sig rocken. I skjortärmarna satte han sig vid bordet. Cirkeln var sprängd. Han var ensam. Ett litet gurglande ljud steg upp ur hans strupe. Så låter en hund, då husbonden befriar honom från halsbandet. En stacars hund som länge varit bunden.

Han sträckte ut armarna, kramande med starka fingrar i luften omkring sig. Så lade han armarna mot bordduken och lutade huvudet mot sina hän-

der. Det bultade vid hans tinningar. I hans öron klämtade en stark klockklang. Var det inte hans far som skötte klockorna? Jo visst. Själv satt han i kyrktrappan och såg den stora kläppen svänga över sitt huvud. Klockans ljud rann ut över en söndagsstilla nejd. Så tydligt såg han allt för sig att han märkte hacken efter stövlar på de nötta trappstegen upp till tornet.

Men något var galet. Allt var inte som det brukade vara. Då tyckte han när han blickade omkring sig, där han satt på översta trappsteget, att han märkte att ingen hade öppnat luckorna. Det var skumt omkring honom, fuktigt och skumt och luktade på ett obeskrivligt sätt av råttor.

Men klockorna svängde med hårda dunsar mot de stängda träluckorna. Och fastän det var skumt såg han tydligt kläppen röra sig och även de där hacken efter stövlar i trappan. Det var så besynnerligt.

Klockorna komma att slå ut luckorna, tänkte han och väntade på det sista slaget.

Sin far såg han inte. Och ändå svingades klockorna från det darrande tjocka repet med samma kraft som sedvanligt. Nu brusto luckorna med ett dån som var starkare än till och med klockornas ljud. Det var som om en kanon lossats av bakom hans öron. Det sprängde i dem. Men så var det ju också krig i världen. Där Tord satt så vid salsbordet i arrendatorsbostaden, blandade han på ett sällsamt vis samman de krig han skådat på de färglagda planscherna i böckerna han läst med sådan

förtjusning i sin barndom och det verkliga krig som rasade där ute nu i jordens länder. Det var samma krig, alldeles samma krig som evigt upprepades. Men han brydde sig inte om det. Det var bara klockklangen för hans öron och luckornas dån, då de sprungo itu, som erinrat honom därom. Ty plötsligt blev allt så stilla. Klockornas röster tego. Hans bländade ögon sågo ut i en vit rymd som kom emot honom genom den öppna stora luckan i klocktornet. Och denna oändliga vita rymd flödade så starkt över honom att också hans pupiller blevo vita av den. Hela nejden låg utbredd framför honom. Men det var inte hans barndoms nejd. Det var trakten kring Eka. I skogarna sjöng våren. Göken ropade. På ängarna blommade tusen små blomster. Fjärilar flögo på skimrande vingar. Bäckar porlade. Och längst borta lyste Ekas park och Ekas brutna tegeltak. Det var som feber i hans blod. Han ville skrika av glädje. Och som om klocktornet plötsligt fått liv kände han hur det sakta glidande satte sig i rörelse ut i denna vita underbara rymd. Han seglade i det spetsiga klocktornet som i en båt. Nu var han vid herrgården. Som klistrat mot en av salongens rutor såg han Petra von Pahlens ansikte: en madonnas ansikte. De mörkblå ögonen hade ett ömt uttryck som blickade de emot ett litet barn som nalkades i fjärran. Det kastanjebruna håret var oordnat som efter en natts tunga sömn. Och klocktornet stannade här så att han så länge som möjligt skulle

få betrakta sin älskade. Men när han ville springa nedför trappan till henne, voro hans fötter blyklumpar som nitade honom fast vid golvet.

Och så med ens var Eka försvunnet i ett töcken, och när det klarnade, varnade han sin mor som kom löpande om ett hörn med den stora korgen på armen. Han hörde hennes steg i trappan. Hon kom upp i klocktornet. Det hade hon aldrig förr gjort. Långsamt höjde sig hennes huvud över trappan just där den var som mörkast.

Han snyftade till. Han var rädd för henne. Han visste inte vad hon doldé i korgen. Men när hon kom närmare, öppnade hon med ett uttryck av blygsel den stora korgen och se: den var tom — tom som hennes stackars hjärna, av samma tomhet som hennes tankar vilka ständigt irrade.

Plötsligt sträckte hon ut en mager arm. Han kände hur det tryckte till om hans hjärta. Det började klappa hårt som ville det hamra sönder bröstet, liksom klockorna nyss hamrat sönder de stadiga luckorna i tornet. Det kom för honom att så sitter det arma hjärtat alltid, hela livet, i bröstets fängelse och längtar att slå sönder sina stängsel för att få flyta ut i en vit skön rymd.

Men handen grep honom, hans mors hand, som han fruktat och sprungit undan för i barnslig skräck inför allt som var förvridet och orimligt. Men när handen nådde honom och slöt sig om honom, var den mjuk. En känslig och mjuk hand. Oändligt stor. Dess fåror och veck voro landsvägar och

diken. Dess släta ytor vidder som man skulle bli trött om man försökte vandra över. Dess fingertoppar voro berg och naglarna blanka små sjöar. Ja, hans mors hand var ett landskap. Blodet som rann igenom handen gjorde landskapet levande. Och nu var han inne i sin mors hand. Så liten var han då, att han rymdes där? Men den var ju väldig! Nu stoppade hon honom varsamt ner i sin stora korg. Och nu först var det riktigt besynnerligt: Han rymdes i sin mors hand. Han rymdes i sin mors korg! Till sist hade hon likväl fångat honom. Hur han än hade sprungit undan för henne!

I den stora korgen var det mjukt och gott att vila. Det var kanske som att åter vila inne i en kvinnas sköte. Han glömde strax Petra von Pahlen. Han glömde Adèle Silfverstjerna som låg utsträckt död i förstugan. Men han mindes den härliga vita rymden och det sköna landskapet som hade detta varit det viktigaste av allt i hans liv. Han hörde en röst sakta gnola. En melodi utan ord, ett milt sjungande som av gungande vågor. Han måste gnola med. Då tyckte han att hans mors och hans egen röst förenades, sjönko tillsammans i en enda gungande våg som fick själva rymden att darra.

Då slöt han belåten sina ögon och blev ingenting. En smältande, sakta avtynande massa i moderns korg, snart ett fjun som ingen tyngd hade i den vida vita rymden.

Tord sov gott hela natten med sitt huvud lutat mot salsbordet.

XXIX.

Hur kan en morgon begynna med ett så underbart skimmer, hur kan luften ljusna och rodna av glädje genomlad av solens första strålar, när en kvinna mördats under den natt som gått och ligger död i ett stängt och tyst hus? Varför är naturen så oberörd av oss människor, när vi själva släckas och tändas, bli lyckliga eller sorgsna, allt efter det ansikte naturen håller fram för oss?

Tord hade öppnat dörren till arrendatorsbostaden, försiktigt slutit den igen efter sig och stod nu ute på förstugans trappa och blickade dröjande omkring sig. Ännu hade ingen vaknat på herrgården. Rullgardinerna voro nere för alla fönster i övre våningen. Där innanför sovo Petra och Angela, Agda och Frideborg: han skulle visst inte störa dem med sitt. I ladugården hade man väl för länge sen börjat mjölkningen. Han tyckte sig ända hit kunna höra det malande ljudet, då korna långsamt och förnöjsamt tuggade, gnidande sina starka käkar mot varandra.

Solen gick upp. Nyss hade han varit nära att stupa över det röda draperiet i förstugan och över

Adèles utsträckta döda ben som voro besynnerligt böjda. Nu gulnade himlen långsamt över skogstopparna bakom sjön, och skyarna där borta fingo ett fint guldstoff över sig. Gårdsplanen låg skimrande av snön och det framträngande ljuset. Under takrännorna vid herrgårdsbyggnaden hade snön smält bort, och marken lyste svart och bar. Det töade. Ja, det töade verkligen, och det var inledningen till våren han drömde om. Luften kom frisk och klar mot hans ansikte. Han andades in den och måste le. Det kändes så skönt. Också från parkens träd hade snön töat. Grenar och stammar glänste svarta och fuktiga. Han tyckte att de redan sände en vårlig doft omkring sig. Det gula över skogstopparna blev plötsligt genomskinligt. Ja, det var som om en skål fylld av smältande guld sakta höjt sig. Men det var solen. En solstråle sköt rätt fram till honom som en liten gnistrande pil, innan han ännu sett solklotet rulla upp. Den dallrade på stugans fönster, men kunde inte tränga sig igenom glaset. Den var alldeles utan styrka ännu, som en människas hand då den domnad lyftes ur bädden.

Tord väntade. Hela hans vareelse var fylld av väntan på det under som för varje klar morgon upprepades för hans ögon. Skuggorna under träden flydde. De samlade sig till ett grått töcken borta i parken. En flik av nattens slöja som dröjde kvar, kall och med nattens själ i sig. Där snön blåsts bort från isen över sjön var det som om små klara blå

ögon tittat fram. Sjön var full av sådana ögon. Tord tyckte då att sjön log. Den lilla ön vinkade åt honom där bortifrån.

Nu stack solens gula skiva upp över skogen. Grantopparna blevo röda. Lätta skyar fingo stänk av rött och seglade stolta fram över den klarnande himlen, som ännu var svagt blå och tycktes långt borta. Nu kom solen helt upp, och den var bländande. Gårdsplanen sken av den. Träden vände sina trötta lemmar mot den. Skorstenarna på Eka gård blänkte svarta. En skara kråkor lyfte sina ruggiga vingar och fyllde luften med ett olycksbådande ljud. De flögo bort med de sista skuggor natten ännu hade kvar. Så var allt åter lugnt, klart och så utsägligt fridfullt. Arrendatorn vilade i denna frid. Han sträckte ut händerna, och det var som om han rörde vid den. Han badade i solskenet. Ögonen voro lycksaligt slutna. Det var hans sista morgon på Eka.

Äntligen flyttade han på sig. Han gick fram till den runda gröna vattentunnan. Det var litet vatten i den med en tunn isskorpa över. Då tog han en sten och kastade mot isen. Den sprack med ett klingande ljud av metall. Var det icke som om en klocka ringt? Han doppade ned sina händer i det iskalla vattnet. När han lyfte dem igen, runno klara droppar utefter dem och bildade svarta små prickar i snön omkring hans fötter. Så hade han stått och doppat sina händer i vattentunnan en gång i höstas, då Petra kommit fram till honom. Hon

hade frågat något, och vad han hade svarat, det mindes han endast dunkelt. Han torkade av sina fingrar på rocken. Solen blänkte i hans ögon, då han åter lyfte dem.

Han brydde sig inte om att gå in i huset igen. Kanske hade han ändå motvilja för att åter kliva över den döda kroppen, som låg så stilla i förstugan omslingrad av det röda draperiet.

I dag, det hade han redan bestämt föregående eftermiddag, skulle han vara långt ute i skogen. Han hade arbete att se till där. Det var han glad åt. Han tänkte inte rymma sin väg. Men ännu var det gott om tid. Adèle kunde ligga där i förstugan så länge. Förunderligt litet tänkte han på den handling han begått. Den dröjde ännu i nattens dunkel. Och han kunde inte se klart.

Han kände efter att dörren var stängd. Men han låste den inte. Vad skulle det tjäna till? Han tog vägen till ladugården för att se till att arbetet var i gång. När han öppnade den tunga ladugårdsdörren, slog den kvava luften emot honom. Det var svårt att andas. Han gick förbi de båda mjölkerskorna och hälsade frånvarande. Efteråt skulle de berätta, hur han sett ut den här morgonen efter mordet. De skulle vara fyllda av alla de iakttagelser de gjort om hans utseende och sätt. Men just nu sågo de knappast upp, medan den varma mjölken strilade mellan deras fingrar. Längst borta i den skumma ladugården stannade Tord. Han såg den välkända synen av blanka, bruna kroppar, sorg-

modiga milda ögon, käkar som långsamt rörde sig. Huvudet framför honom med de krökta hornen hade fått ett djupt rött blodigt sår. Kanske hade djuret skaft sönder sig under natten.

Han undersökte såret noga, strök vänligt uppmuntrande den silkeslena huden och mötte de sorgsna ögonen som stodo så stilla inne i huvudet på kon. Det var något i denna oföränderliga blick som plötsligt grep honom. Och han förstod med ens att på denna natt hade något förändrats. Nyss hade han erfarit en oerhörd frid, den frid han alltid längtat efter, men nu inför dessa bruna blickar vek friden undan. Det hade blivit ett hål i den vackra morgonen, ett blodigt hål som på djurets huvud. Ett liv hade han tyst skavt sönder. Det var slut nu. Och han var inte lycklig.

Han lutade sig mot det bruna huvudet och brast i sakta gråt. Det var så gott att få gråta. Han kunde inte minnas när han sist grät. Han stödde sin kind mot kons mule. Den var fuktig och varm. Då tänkte han på hur han vilat i sin moders hand och hur den varit som en stor och skön nejd, ett helt landskap. Djurets värme nu tröstade honom också. Han hörde hur mjölken strömmade i stäborna. Ett välbekant ljud som han sedan alltid skulle sakna. Än en gång strök han med handen över kons huvud. Så rätade han på sig och gick sin väg.

På herrgården hade man nu vaknat. Solen flödade in i rummen.

Agda var den första som steg upp. Hon klädde sig raskt och gick ned till hönsen. Medan hon vandrade genom köksträdgården, där nu på vintern bara några pinnar stucko upp, som tjänat till stöd för ärterna, trängde den vackra strålande morgonen in i henne. Hon drack in luften i djupa andedrag. Hon blev lätt av den. Gårdagens skrämsel som kommit över henne, då hon sett Gusten stå ute på gårdsplanen, hade redan flyktat. Hon kunde inte längre känna några riktiga samvetskval för hans skull. Hade inte Gusten varit omgiven av sina tre drabanter? Flera behövde han väl inte. Men likväl var det som om en liten försagd aning sagt henne, att han till sist ändå bara längtade efter henne. Varför skulle han väl eljes kommit? Men hon ville slå bort tanken. Det skulle vara alltför svårt att nu lämna Eka.

När hon föregående kväll sett sig i spegeln, då hon klädde av sig, hade hon till sin häpnad märkt en buktande linje som löpte från bröstet och nedåt. En linje som bildade hälften av en cirkels båge. Det var barnet inom henne som började kräva bättre plats. Hon hade velat rusa in till Angela för att triumferande visa henne detta nya tecken, men så tänkte hon på hur stor Angela själv blivit och att jämförelsen skulle utfalla till hennes egen nackdel. Det där skulle Angela inte tycka vara mycket att komma med. Då hade Agda småleende behållit sin upptäckt för sig själv.

Hon var inne i det varma, väl ombonade höns-

huset nu. Med moderliga rörelser grep hon en höna i var hand och höll dem mot sitt bröst. De kacklade svagt och en smula hjälplöst, tittande på henne med sina runda uttryckslösa ögon som icke föreföllo större än knappålshuvuden. En fot raspade mot hennes hand, och hon släppte skratande ned dem på golvet. Tuppen, en präktig vit en, flaxade trött med vingarna och klarade strupen för att gala, men så glömde han bort det och stod där på ett ben med små ludna ögonlock som gingo upp och ned som om något kvalt honom.

Agda plockade upp några varma ägg. Så här års började hönsen värpa igen. Hon städade undan i hönshuset, medan hon snabbt rörde sig i sin bekväma gosskostym. När hon efter en stund tittade ut genom den lilla smutsiga rutan, såg hon arrendatorn som gick bort mot skogen.

Hon var nära att ropa honom till sig, men så gjorde hon det ändå inte. Han lutade sig framåt, där han gick som om han haft en börda att bära.

Han har det nog inte roligt, tänkte Agda då medlidsamt.

Hon blinkade mot solen, när hon kom ut från hönshuset, och tog upp litet snö i sina händer och tvättade av sig. Kylan från snön kom hela hennes kropp att spritta till av vaknande välbehag. När hon åter gick upp för gången, stannade hon som om hon fått en stöt för bröstet vid åsynen av Eka.

Jag kan inte lämna det, tänkte hon ängsligt. Redan älskade hon Eka. Därinne vilade nu hennes

kära Angela i sin säng. Hennes hjärta fylldes av ömhet. För henne var Eka Angela, och hon kunde inte skiljas från dem. Man kan inte draga sin hud av sig. Ty så skulle det kännas att nu gå sin väg. Hon vandrade ned i parken under de stora träden. Allt var så stilla och högtidligt som om parken idag firat någon minnesfest. Alla träd voro som Agda fyllda av väntan. Ännu gömde de hemlighetsfullt sina knoppar under barken. Om ett par månader skulle träden stå här gröna, regnande av frömjöl som skulle göra gångarna gula och lätt vita. Om ett par månader bara skulle Angelas nyfödda barn skrika inifrån byggningen. Då skulle hon kanske glömma Agda. Men då skulle också Agdas eget barn börja röra sig i hennes sköte. Denna morgon tyckte hon att allt omkring henne väntade med henne på nya under och en ny salighet. Inom sig hade hon ju redan beslutat sig att stanna på Eka. Därför kände hon trädens och markens väntan som sin egen.

Angela hade ännu inte dragit upp rullgardinen. Hon hade bara vänt litet på huvudet och sett att solen lyste på gardinens mörkblå botten. Men så hade hon åter krupit ihop i bädden och lagt huvudet mot kudden. Den varma bädden höll henne kvar med all makt. Den lilla gropen efter hennes huvud i kudden drog huvudet bakåt. Hon kände en dåsig ro som var som en förlamning. Hennes ögonlock voro tunga, ögonen ännu fyllda av natt och mörker.

Då spratt hon ofrivilligt till. Benen krökte sig,

armarna sträcktes krampaktigt ut. Barnet rörde sig inne i henne. Vände det på sig? Sträckte också det ut små domnade armar och ben? Hade det kanske sovit gott som hon under den långa natten? Men inom henne var ju alltid mörker. Den lilla sov väl en enda lång natt som räckte nio månader. Ett leende kom i Angelas mungipor. Så stönade hon svagt. Det kändes som barnet sparkat mot hennes bukvägg med små hårda och kraftiga hälar. Det gjorde ont. Hon vred sig på sidan. Men det hjälpte inte. Den lilla otäcka ungen fortsatte sin morgonpigga lek.

Angela orkade inte stiga upp. Hon log inte längre. Det gjorde ont som om det där levande inom henne höll på att slå henne i bitar. Hon försökte sluta ögonen och somna om. Men det var omöjligt. Det var besynnerligt att inte ha någon makt över sin egen kropp. När hon för tvenne månader sedan för första gången känt barnet röra sig inom henne, hade hon varit överlycklig, häpen som inför ett under. Men en sak som ofta upp-repar sig blir ju inte längre något under. Den kan bli tröttsam.

Angela hörde inte att Agda kom in i rummet. Inte förrän rullgardinen med en smäll farit i luften, öppnade hon plågad ögonen och fann Agda, en ung pojke, sitta och dingla med benen på hennes sängkant.

— God morgon, Angela, sade Agda glatt.

Morgonens friska luft var omkring henne. Hon

hade snö på skorna. Ögonen blänkte. Hennes hand, då hon nu strök den över Angelas panna och kind, var kall som is. Angela drog sig undan en smula.

— Hur är det, Angela? frågade Agda leende.

— Å, barnet — det för ett sådant liv, svarade Angela trött och utan att besvara leendet.

— Du må tro det är en härlig dag, pratade Agda på. Jag var nere hos hönsen. De äro också litet morgonsömniga, som du, Angela. De äro ljumma under vingarna och blinka mot en. Men de ha värpt. Se här!

Och Agda öppnade handen och visade ett par ägg hon hade med sig.

— Lägg dem där på bordet, sade Angela.

Hon brydde sig inte om äggen. Tanken på att äta dem sedan till frukosten, kokta eller stekta, gav henne äckel. Agda böjde sig framåt och fattade med armen om Angela. Hon ville kyssa henne. Men för första gången vred sig Angela otåligt undan. Hon orkade inte kyssas. Hon längtade inte efter smekningar. Hennes kropp var i uppror, emedan ett barn rörde sig inom den.

Agdas ögon blevo ännu svartare än de brukade vara. Slappt lossade hon sin arm och drog bort den.

— Du vill inte, Angela? sade hon undrande och sårad.

— Jag är trött, mumlade Angela.

Men Agda förstod henne inte. Hon hade ju själv ännu inte känt sitt barn röra sig inom henne. Morgonens skönhet som hon nyss så innerligt upplevat

ville slockna, därför att Angela inte tryckte sin mun mot hennes. Hon hade hållit sina läppar i beredskap för denna kyss. Det var som om hon likt en blomma bevarat den tidiga dagens dagg kvar på dem och nu väntat att Angela skulle dricka in den i sin kyss.

Men i detta ögonblick kände Angela ingenting för Agda. Hon betraktade henne med en främmande och litet missnöjt trumpen blick som om denna unga kvinna i pojkläder varit henne helt och hållet obekant. När hennes sinnen inte orkade flyga till mötes, emedan de voro upptagna av annat, tycktes hon också vara tom på kärlek.

Vad ha vi gjort, hon och jag? tänkte hon missbelåtet. Jag har legat i hennes armar, vi ha tryckt munnarna mot varandra, våra kroppar ha smekt varandra. Vad var det för en besynnerlig lek?

Agda satt alltjämt kvar på sängkanten. Hon kunde inte förmå sig till att gå sin väg. Oroligt betraktade hon Angelas ansikte som hoppades hon ändå till sist spåra en ljusning i det. Men Angela hölls fast i ett krampaktigt tag av det lilla stormande barnet. Hon ryckte till, då det rörde sig alltför häftigt. Hon bet sig i läpparna — dessa läppar som skulle kysst Agda.

— Ja adjö då, sade Agda och reste sig långsamt, i det sista spanande efter en glimt av ömhet och värme.

Angela mumlade något. Då gick Agda in till sig. Men knappt hade Agda gått, förrän tyngden kring

Angelas hjärta lättade. Hade barnet då bara velat göra sig påmint och brukat alla medel därför? Angela hade ibland under denna tid nästan glömt bort att hon var en blivande mor. När hon vandrade med Agdas arm omkring sitt liv, hade hon åter blivit till en helt ung flicka som njöt av sin första förälskelse. Men nu skulle hon föda snart, och hon skulle inte längre ha tid för Agda.

Angela steg upp och gick fram till fönstret. Solen lyste henne i ansiktet. När Angela tog mot rutan, var den redan varm av solskenet.

Det skarpa ljuset kom den också att förefalla grå så att Angela såg gårdsplanen och parkens träd som i ett svagt dis. Det ingav henne en känsla av skräck, som om hon varit rädd för att hennes ögon blivit svaga. Hon visste inte varför, men hon kastade en blick på arrendatorsbostaden och förvånade sig över att huset verkade så tyst och slutet. För ett fönster var till och med rullgardinen nere.

Angela började klä på sig. När hon kom till klänningen, fann hon att kragen lossnat. Hon kunde inte ta på sig klänningen så. Det skulle se slarvigt ut. Hon letade efter en trådrulle i sitt syskrin, men hittade inte den rätta. Då mindes hon att Agda tagit den föregående dag.

Alltid Agda, tänkte hon, men förvånade sig själv över sitt eget misshumör.

Då öppnade Angela Petras dörr och steg in. Petra satt i en penjoar framför spegeln och borstade sitt hår. Hon såg Angela i spegeln, och

ett blitt leende för över hennes ansikte. Hon blev glad. Det var så sällan Angela numera kom in till henne.

— Har du någon tråd? frågade Angela och höll upp klänningen med den lossnade kragen. Jag måste sy till den här.

— Kom hit, jag skall hjälpa dig, svarade Petra genast.

Hon tog klänningen ur Angelas händer, sökte hastigt upp nål och tråd i en av toilettbordets lådor och började med en viss iver sy. Angela slog sig ned vid fönstret. Hon var i underklänningen, och hennes bara armar lyste i solen. Hon såg tankfullt på Petra. Så hjälpsam hon var! Och så vacker! Det kastanjebruna håret föll fram över hennes panna. Genom det tunna tyget syntes också hennes armar vita och runda — en ung kvinnas armar. Och Petra var ändå inte ung längre.

Medan Angela satt där tyst och väntade, kom det en frid över henne. Det var samma ljuvliga frid som morgonen bringat Tord, då han stått på sin trappa och sett solen höja sig över trädtopparna på andra sidan sjön.

Adèle var död, och hennes död hade fört friden med sig till Eka. Men det visste ju inte Angela. Friden fanns här i rummet där Petra drömt om natten. Hennes bädd var oordnad. På en stol hängde några kläder. Ett par nyputsade skor blänkte. I fönstret blommade en växt i kruka. De höllo sig tysta. Petras fingrar smekte lätt över

tyget på Angelas klänning. Hon tyckte om klänningen, därför att den slutit sig om Angela, men hon såg inte på Angela. Hade hon gjort det skulle hon fått se att Angela log. Nu kände hon inte längre barnet röra sig. Allt var stilla inom henne och omkring henne. Det gamla Eka, som dessa veckor varit som förvandlat, hade åter sänkt sig omkring dem. Där funnos åter bara Angela och Petra. Petra sydde. Angela log och såg på henne. Nerifrån salen hördes klockan slå nio. Ljudet av klockans röst, så förtroligt för Angela, ökade hennes välbefinnande. Denna ro kände hon aldrig tillsammans med Agda. Agdas beröring sände ilningar igenom henne. Hjärtat klappade. Blodet sköt upp i vågor i hennes ansikte.

— Nu är det färdigt, sade Petra och lade saksakerna ifrån sig.

Men Angela tog inte klänningen. Hon betraktade Petras knän som om de varit en tillflykt för henne. Och plötsligt omfattade hon dessa knän med en snabb rörelse, lutade sig fram och såg upp i Petras ansikte.

— Du håller väl av mig som förr, du är inte ond på mig? viskade hon som om hon varit rädd för att hon nu, utan att hon märkt det, skulle kunna ha förlorat något.

Petra gav till ett litet rop.

Så satt hon stilla och kände Angelas händer emot sig.

Det var så länge sedan. Hon darrade litet och blev blek.

— Och du? svarade hon lågt.

Men Angela sade ingenting. Alltjämt leende lutade hon sitt huvud mot Petras bröst. Och då kände hon igen, hur barnet rörde sig mot hennes kropps väggar.

— Barnet är här, mumlade hon leende och med slutna ögon.

— Ja, sade Petra. Barnet är här.

Hon visste inte själv riktigt, om hon menade Angela eller det liv som fanns inom henne.

XXX.

Samma dags morgon, medan Adèle Silfverstjernas döda kropp fortfarande låg där i krum framför trappan inne i den skumma arrendatorsbostaden, steg ett märkvärdigt sällskap av vid Ekhults lilla station. Stationsinspektoren stirrade häpen på de ankommande. Vilka voro nu de här? I går hade de fyra unga herrarna kommit, och dem kände han ju igen. Men det här sällskapet visste han sig aldrig ha sett. Utlänningar? Förmodligen. Han hörde några ord på tyska och var nu säker därpå.

Under det att tåget rasslande for vidare, gingo de anlända upp mot stationshuset. Solen brann i svajiga damhattar, och vinden tog fast i flygande kjolar. Det var tre damer, en liten mager man och två små barn, mörkhyade och med svarta lockar. Ingen var dem till mötes, och de började sins emellan ett ivrigt och hetsigt samtal under livliga åtbörder. En av dem, en yppig mörk ung skönhet av orientaliskt sensuellt utseende, synbarligen ett par år in på trettioalet, åtföljd av en annan dam, som var av alldeles samma svällande och nästan assyriskt brunstiga och köttsliga typ, men mycket mogenare och säkert inemot de femtio, om hon icke redan uppnått dem, närmade sig stationsinspek-

toren och förklarade, livligt understödd av den äldre, på ganska god svenska, att han måste skaffa dem ett åkdon.

Han skickade då en pojke till en skjutskarl han kände, och snart körde en rymlig släde fram. Här stuvade de nu in sig, låtande sina kappsäckar tills vidare stå kvar på stationen. De båda barnen småsnyftade, där de sutto utplanterade i olika knän. Den magre lille herrn hade under hela tiden lett försynt och tegat inför de bägge damernas ordrika svada, liksom gömmande sig bakom den tredje damen, uppenbarligen hans fru, en liten tjock rulta, som verkade ungefär trettioåtta år, men förmodligen också kunde vara åtskilligt yngre och som kastade komiskt koketta och livliga blickar omkring sig ur ett par runda ögon. Nu klev han upp på baksätet bredvid kusken.

— Till Ekered, skrek den unga mörka trettio-tvåringen i gäll falsett.

— Till Ekered, skrek den svarthylta fyrtioåttåringen lika högljutt, men med en grövre, fulltonigare röst.

Så bar det iväg. De foro förbi gästgivargården, där Kiss, Gusten, Stellan och Elias ännu slumrade sött bakom fällda rullgardiner med var sin vin-butelj på var sitt nattduksbord. Sedan började samtalet och de nästan vilda gesterna på nytt.

Det var Rosita Sanchez och grevinnan Lotty von und zu Sauss som på detta sätt anlände till Sverige och Småland. De hade plötsligt blivit utvisade från

Berlin såsom varande illa beryktade utländska äventyrerskor, drivande för dylika subjekt förbjudna näringsfång. De hade anat denna utvisningsorder ganska länge och konfererat mycket om den hotande faran med Gusten. Om denne huvudstupa givit sig av till hemlandet, var det icke allenast för att förmå sin kvasiförmyndare, den påtänkte riksmarskalken Carl Fredrik Ehrencreutz, att lossa på pungen och därigenom möjliggöra det fastighetsinköp, som ansågs komma att trygga såväl bordellen och *rendez-vous*-huset Pasiphaë som kabaré Svenska Lösen. I första hand var det för att genom sina vänskapliga förbindelser i utrikesdepartementet och med den gemytligt solvargsgrynande och kvinnoälskande tyske ministern baron Musius söka åstadkomma att damerna Lotty och Rosita för den närmaste framtiden skulle kunna känna sig säkra i Berlin och erhålla garanti för att ostörda av myndigheterna få fortsätta och utvidga sitt etablissement. Strax efter det greve Gusten och de andra herrarna farit, hade damerna emellertid på nytt kallats upp till polisen och fått order att inom tjugufyra timmar ge sig i väg. Deras energiska protester och tal om att de skulle beklaga sig hos den svenska regeringen och det tyska sändebudet i Stockholm, med vilka de hade de intimaste relationer, lämnades utan avseende och betraktades som löst och löjligt prat. I största hast tvungos de att packa ihop det oundgängligaste, anmodande Bell von Wenden att godhetsfullt reda

upp resten av deras affärer samt för deras och Gustens räkning fortsätta och, om nödvändigt, avveckla rörelsen, till dess Gusten i Stockholm hunnit ställa sakerna till rätta, så att de alla kunde återvända och med friska krafter ta upp arbetet igen. De glömde inte hennes elaka leende då hon lovat det. Då de visste att greven med Stellan och de övriga först begivit sig till Eka för att försöka få tag i Agda och Frideborg, som befunno sig där, hade de naturligtvis också genast beslutat sig för att fara dit. På tåget hade de träffat ett ryskt-judiskt herrskap Diamant, vilka också blivit drabbade av utvisningen och som märkvärdigt nog liksom de själva skulle stiga av vid den lilla järnvägsstationen Ekhult i Småland. Världen var i sanning galen och förvirrad, men mitt i den tokiga förvirringen ägde de lyckligaste sammanträffanden och möten rum.

Rosita och Lotty hade förut träffat fru Diamant. Hon hade i hemlighet några gånger, när hon varit i penningförlägenhet för att kunna likvidera en modehusräkning eller när hon helt enkelt velat bestå sig ett litet äventyr i säkerhet för upptäckt och följder, besökt deras rendez-vous-avdelning. Och när de nu möttes på tåget, gjorde hon många små miner och lade sina knubbiga fingrar på läpparna upprepade gånger för att göra begripligt för dem att hon inte ville att hennes käre man skulle få nys om var de hade träffats. Hela resan hade de varit tillsammans, och strax i början hade fru Diamant

förvånat dem med att med flytande tunga — hon var fantastiskt talför — berätta att de hade ytterst fina släktingar i Sverige på det stora godset Ekered i provinsen Småland, en Frau Rittergutbesitzer von Pahlen, geboren von Levin, och att de voro på resande fot dit. Så småningom kom det ju fram att de egentligen inte voro släkt vare sig med von Pahlens eller med »von Levins», utan egentligen, och på ganska långt håll, med »von Rosenrauchs». Emellertid hade fru Diamant sänt ett brev till fru Betty von Pahlen och var säker på att de skulle bli mottagna på Ekered och få bo där, tills de hunnit ordna för sig ordentligt. Herr Diamant som kallades doktor och som tycktes vara en driftig affärsman, hur späd han än verkade, hade före kriget varit i Sverige och då sammanträffat med sina Rosenrauchska släktingar. Allt skulle säkert lyckas förträffligt för herrskapet Diamant. Lotty och Rosita lyssnade ivrigt till namnen Ekered och von Pahlen. De sågo en ödets fingervisning i att Diamants skulle till denna bestämmelseort. Och så beslöto de att gripa tillfället i flykten och försöka genast komma in hos familjen på Ekered tillsammans med Diamants. Alltid skulle det sedan gå ledigt att få tag på greve Gusten och de andra, Stellan, Agda och Frideborg.

Mellan Rosita och Lotty kröp fru Diamant samman, gonande sig i värmen från deras pälsar. Hon såg ganska konstig ut. En lockig kortklippt peruk av rödfärgat hår slöt sig om den låga, nästan

djuriska pannan. Näsan, spetsig och oväntat skarp mellan de runda kinderna, sköt ut över en mun med sinnligt mjuka läppar som lätt logo och tycktes forma sig lika gärna till ord som till mumsande kyssar. Barnen sutto i hennes knä: en pojke på fem år, redan med glasögon framför sina klipska ögon, och en liten flickunge på tre, som kallades Golde, men var blå i ansiktet av trötthet och kyla. Hon snyftade alltjämt som trodde hon sig ha fallit mitt in i ett fiendeland. Härför fick hon en snabb örfil av sin goda mor, varefter hon strax slutade upp med gråtandet och i sin tur rätt kraftigt nöp sin bror i benet. Då stämde denne upp ett skrik, varpå han också ögonblickligen fick en örfil. Men eftersom han var gunstlingen, var också denna örfil betydligt mindre hårdhänt. Sedan sutto de båda barnen och stirrade tjurigt på snön.

Rosita Sanchez, klädd i en präktig chinchillapäls som gjorde hennes former än mer voluminösa och med, nedtryckt i pannan, en liten tocque, som bars uppåt mot rymderna av en väldig röd fågelvinge, såg sig omkring med stora dystra ögon. Hon fann detta småländska landskap, där hon dock växt upp, »alldeles förbannat». De borde genast fortsatt till Stockholm och inväntat Gusten där. Vägen upp genom Småland hade dock väckt vissa minnen hos henne, och lättrörd som hon var hade hon ömsom gråtit ljuva och välgörande tårar och ömsom skällt på Lotty som glömt hennes charmantaste klänning i Berlin, Lotty Sauss frös som barnen. Hon var

glad att hon lagt tillräckligt med rouge på kinderna och läpparna, innan hon steg av tåget, så att hon vid framkomsten inte skulle se blå ut i ansiktet som den lilla Golde. Hennes sköna österländska ansikte som kunde verka så spotskt och högdraget marmorblekt var nu lika skärt som crêpe-de-chinet under hennes kolossala svarta hatt som hade ett brätte som en svällande bölja och en prunkande ros fastsatt vid sidan på ett mystiskt sätt, som om den blåst dit från något blomstrande persiskt rosenråd.

Nu körde de förbi handelsman Nilssons bod och häcken kring Eka gård. De kunde skymta tegeltaket mellan träden och parken.

— Vad är det här? ropade Rosita och vände sig häftigt mot kusken.

Då hon fick höra att det var Eka, började hon av alla krafter dra i tömmarna vilka som två raka streck spänt darrade över deras huvuden.

— Ptroo! Ptro! hojtade hon. Min moders gård! Ack, min goda moders gård!

— Håll käften, sade Lotty sammanbitet. Vad bråkar du om?

Fru Diamant som ingenting begrep skrattade som en skata. Barnen som nu sågo en utsikt till att snarast få komma ur släden började skrika igen och sparkade på damernas höga eleganta kängor med små obarmhärtiga hälar.

— Stanna! Ptro, ropade Rosita med gråten i halsen.

Kusken drog lojt in tömmarna.

— Nå, vänd då och far fram till slottet, sade Lotty befallande.

Kusken grinade fryntligt, vände släden och for in genom Ekas grind. När de svängde upp på gården såg sig Rosita omkring med nyfikna ögon. Här var alltså hennes moders hem. Hon hade, när hon någon gång tänkte på det, föreställt sig det mera präktigt, kanske palatslikt. Hennes fantasi byggde så gärna skimrande sagoslott. Men den bruna byggnaden med sin glasveranda, gårdsplanen som glänste av snö, parkens gamla träd som fläckvis voro svarta där snön töat bort gjorde på Rosita ett intryck av sedan länge nästan förgäten svensk fattigdom och ödslighet. Hon gjorde en grimas av misräkning, och ögonen blevo hårda. Det var lika så gott att hon inte tillbringat sin barndom här. Vad skulle hon då haft för framtidsutsikter? Och som i en vision såg hon för sig en ung flicka av sällsam skönhet, hon själv, ila trippande över gården med det korpsvarta håret sedesamt slätkammat och iförd en rutig grov bomullsklänning. Nej, det hade inte varit något för henne, Rosita Concepción Pepita Jimenez Sanchez Lager. Här hade en gång fru Laura Löwenström släppt lös de vilda hundarna på hennes far zigenaren. Det visste ju inte Rosita, men hade hon fått vara vittne till det, skulle hon helt säkert funnit det rättvist. Så jagar man bort skojare och lösdrivare. Så hade man kört bort dem själva nyss, och hon hade riktigt beundrat de tyska polisofficerarnas bestämdhet och stram-

het mot de förförelsemedel som hon sökt bölja fram.

Släden stannade framför glasverandan. De dröjde kvar i den, väntande att någon skulle komma ut.

Inne på Eka sutto de vid sin frukost, då de med ens hörde trampet av hovar och medarnas gnisslande på gården. Frideborg sprang till fönstret och kikade ut bakom den tunna gardinen. Till sin gränslösa överraskning upptäckte hon Lotty och Rosita, sin nyförvärvade halvsystemor och mor, och ännu ett par andra. Av den lille gossen såg hon bara ett par stora glasögon.

Hon slog ihop händerna i sin häpnad. Långsamt kom hon tillbaka till frukostbordet.

— Nu äro de här allesammans, sade hon och sjönk ned på sin stol, matt i benen.

— Vilka då? Vilka är det som kommit?

Petra tittade hastigt upp. Ett ljust skimmer dröjde ännu över hennes panna efter det där ögonblicket, då Angela vilat i hennes famn på morgonen.

Frideborg stammade av upphetsning. Hon mådde inte väl av den, och hon trevade med händerna nedåt sin kropp som behövde hon skydda den.

— Rosita och Lotty, sade hon äntligen suckande.

De andra stirrade på henne utan att riktigt fatta vad hon sagt.

— De . . . de sitta därute i en släde, pustade Frideborg.

Så blev det tyst vid bordet. Ingen förmådde sig

till att stiga upp och gå ut och välkomna dem. Petra tänkte på hur besynnerligt det var att Frideborg och Agda tycktes dra alla dessa främmande fåglar till det förr så lugna Eka. I går anlände plötsligt deras män och deras vänner, i dag kommo dessa Lotty och Rosita neddimpande.

Äntligen steg Petra upp och gick ut genom dörren. De andra följde henne. Glasverandan blixtrade som ett fyrverkeri i solen. När Petra syntes på trappan blev det rörelse i släden. Lotty var först ur den. På stiltaktigt höga klackar vaggade hon fram i en kort taftkjol, som kom de välformade benen att synas ända långt ovanför de höga, halvvägs till de runda knäna gående kängskaften av utsöktaste handskskinn, raffinerat snörda på sidan och utskurna upptill, där eleganta tofsar hängde ned. Under den stora hatten, som kastade blå och hemlighetsfulla skuggor över hennes kinder och runda kraftiga haka, steg hon nonchalant uppför trappan. Hon grep skrattande Agda i kragen, och en glimt av beundran skymtade i de stora svarta ögonen.

— Du, pojke där, sade hon. Presentera mig för våra släktingar.

Hon bugade nu graciöst för Petra och Angela och gav Frideborg vårdslöst en liten klapp på kinden.

— Ja, här äro vi, sade hon. Få vi komma in?

Men innan hon sagt ut orden, var Rosita som en vårstorm över dem. Snyftningar och små hisnande

skratt stego som en vårbäck's fall upp ur hennes kullriga barm som liknade det frambuktande bröstet på en stor fågel. Angela kom mitt i sin förvirring genast att tänka på zigenaren. Så hade han en gång kommit med sin fiol till Eka, som Rosita nu, med sina lockande brösttoner. Det hade blåst ostyriga vindar kring hans hår, som nu kring Rositas hatt med den lysande fågelvingen. I hans följe hade varit oro och förbjuden kärlek. Och kring hennes dotter Lottys kjortlar var ett prassel som av solyra löv och en drucken maskerads glittrande paljetter och en berusande doft av parfym och älskogsberedd kvinnokropp från kärlekens kamrar.

Rosita slöt Fridborg till sitt bröst, eller sina bröst, och kysste henne duktigt på den röda munnen.

— Mitt barn! Min flicka! sade hon suckande och höjde ögonen mot himlen.

Men denna pose av madonnamoder passade henne icke. Det låg plötsligt falskhet i de blänkande ögonvitorna, och man såg med ens hur gammal hon var under det pålagda sminket, då det skarpa ljuset föll på hennes ansikte.

Obehagligt berörd, hälsade Petra på fru Diamant och hennes man.

— Fru doktor Diamant, sade Rosita med en min som om dessa voro några de redan kände eller måste känna till.

Petra förde dem in i matsalen och bad den nyfikna Mat ta in varmt kaffe.

— Ack, min moders rum, sade Rosita.

Petra undrade inom sig vad Laura Löwenström skulle tyckt om denna svällda dotter. Man kan ibland vara glad åt att man slipper ställas ansikte mot ansikte inför hur det man själv skapat har utvecklats.

Mat kom inilande med kaffekannan. Hon gick från plats till plats och hällde i kopparna, medan hennes pigga ögon granskande foro över hattar och kläder. En sådan prakt hade hon aldrig skådat. Barnen, som blåste i fingrarna och stampade i golvet med sina små kalla fötter, fingo stora glas mjölk. Men de grinade illa åt den, och fru Diamant beställde då in te åt dem. Ur sin väska tog hon upp en liten flaska körsbärslikör och till Petras förfäran gav hon nu barnen en klunk var av den söta, milt hetsande drycken. Själv satte hon glatt flaskan till munnen och skulle druckit ur den, om inte Rosita ryckt flaskan ifrån henne och med girig iver svalt resten.

— Det är så kallt, sade hon med en ursäktande blick på Petra.

— Varför ha ni kommit hit? frågade Frideborg näsvist.

Inte heller hon tyckte om att se dessa två damer på Eka, så dotter och halvsysster hon var till dem. Mycket mer än i Berlin, där så gott som alla kvinnor i vissa kvarter voro som de, märkte man här vilka tvivelaktiga affärer de i årtionden måste ha sysslats med. De voro stämplade av dem.

— Vi äro utkörda från Tyskland, svarade Lotty hjärtligt skrattande.

— Ja, det kanske inte var en dag för tidigt.

Frideborg log.

— I går voro Stellan och Gusten med hela sitt pick och pack här, fortsatte hon vårdslöst. Tyskland tycks ha nog av att härbärgera sin egen tross med byråskrivna marketenterskor och schöne Buben.

Lotty brydde sig inte om den grova förolämpningen, utan fortfor att skratta lika hjärtligt.

— Du är dig lik, sade hon. Men Gusten har ju rest upp för att klarera allt det där.

— Och hon? frågade Frideborg och gjorde en antydning på fru Diamant.

— Det är en släkting till frun på Ekered, svarade Lotty. De veta att familjen skulle komma. Har du inte hört om det då?

— Inte ett dugg, sade Frideborg med stark övertygelse.

Fru Diamant som förstod att de talade om henne skakade leende på huvudet. Hon begrep inte ett ord svenska. Det retade henne att hon inte kunde prata med de andra. Hon fann Eka ganz nett. Hennes man skulle komma att reda sig bättre här i landet, eftersom han både förstod och talade litet av språket. Plötsligt började hon gräla på honom.

Hennes gälla röst skar genom rummet. Lotty och Rosita som ganska väl uppfattade hennes ryska ordström logo roade. Hon bar en ljusgrön klän-

ning illa passande till resdräkt, ömtålig som den var. Den var sydd efter det senaste lätt krigiska modet med träsar och silkessnören över bröstet som på en husaruniform. Den kom henne att se ut som en något åldrad Regementets dotter. Hade hon haft en liten trumma hängande i en snodd på magen, skulle det gjort munderingen fullständig. Men i hennes röst tonade både trumma och trumpetstötar. Petra undrade i tysthet åter vad Betty skulle säga om de, trots vad som uppgivits, säkert oväntade gästerna. Själv hade hon aldrig hört talas om dem. Men judar ha ju alltid släktingar kringströdda över hela jorden. Doktor Diamant tillade ingenting till vad hans fru sade. Tydligen fann han det inte rådligt. Han såg med generade blickar på de andra vid bordet och hjälpte med nästan kvinnlig ömhet sina barn till rätta.

Man steg upp och gick ut i salongen. Lotty slog sig ned i soffan och klappade med en hand tung av ringar Petra på knäet.

— Vi säga väl du till varandra, föreslog hon glatt. Du Petra, vi äro ju dock köttsliga anförvanter, ganska nära till och med, och av samma blod.

— Och jag får väl vara med i duskapet, Petra, mumlade Rosita. Vi två äro ju köttsliga kusiner.

— Visst, kära Rosita och Lotty, svarade Petra vänligt och tyckte nog att båda två sågo mycket köttsliga ut.

Då och då kastade Lotty och Rosita ögonen på

Angela. De voro säkert förvånade över den unga flickans tillstånd.

Släden utanför på gården hade kört runt några varv. Kusken hade ännu inte fått sin betalning och väntade på den med småländsk tyst envishet.

Herrskapet Diamants tittade ut genom fönstren, upptäckte kusken och erinrade sig plötsligt att deras egentliga mål var ett annat »slott». Då togo de hastigt och lustigt farväl, frun kastade in barnen i släden, och de körde därifrån, under det Rosita och Lotty ännu inte förmådde slita sig från sina bekväma platser i Ekas salong.

XXXI.

— Få vi gå upp på era rum? sade nu Rosita till Frideborg och Agda. Jag måste tvätta mig.

Agda och Frideborg följde de båda egendomliga damerna uppför trappan. Petra och Angela sågo på varandra och brusto i hjälplöst skratt.

— Vad skola vi göra med dem? frågade Petra kvävt.

I detsamma ringde telefonen. Petra sprang dit. Det var Betty. Hon talade med så låg röst att Petra knappt kunde uppfatta den. Det var tydligt att Betty var rädd att någon skulle lyssna till vad hon sade.

— Nu ha vi invasionen här, hörde Petra henne säga, med den för Betty ovanliga stämman. Du har sett dem? Jag har aldrig fått något brev från någon fru Lubba Diamant, Petra. Tyska brevcensuren måtte funnit det misstänkt. Vad skall jag göra med dem?

Betty frågade alldeles som Petra nyss förut. Det var tydligt att hon var överväldigad av besöket. Petra fick av Betty bekräftat att Diamants voro avlägsna släktingar till familjen Rosenrauch. I telefonen uppfångade hon Bettys suckar. Så ringde Betty av.

Uppe i Frideborgs rum var ett sorl av skvalande

vatten och röster. Rosita Sanchez stod mitt på golvet och torkade kraftigt sina händer. Också hon hade blixtrande ringar, och Frideborg, som väl mindes dessa underbara ringar, ty vid var och en av dem häftade någon sällsam historia om en underbar älskare, som Rosita utförligt hade skildrat, stirrade på dem med lystnad i ögonen. Lotty hade tagit av sig taftklänningen och slängt den på sängen. Med små suckar av vällust lät hon vattnet skölja över sina vackra armar. Byxorna av fin batist slöto sig stramt om de präktiga höfterna. De föllo i små veck ned mot knäna där de voro genomträdde med sidenband som voro knutna i rosetter. Benen hårt snörda i dessa våldsamt höga, tofsprydda promenadkängor av smidigt grått handskskinn med jätteklackar och utskuren krage av blänkande lack, som trängde nästan upp i knäveckan, voro praktfulla där de otåligt rörde sig framför tvättbordet. När Lotty nu vände sig om famlande efter en ren handduk, blev den granna bysten ovanför korsetten synlig, också den inhöljd i batist med sidenband i små rosetter. Hon fyllde rummet med en frän och hetsande doft av elegant demimoneddam på resa. Men hennes mörka sällsamma ansikte med de härliga svarta ögonen, det blåsvarta håret som föll kring öronen, näsvingarna som vidgades, munnsens nästan grymma blodröda läppar som ibland blottade de starka vita tänderna, kom henne att likna en zigenerska på flykt som har natthimlen och stjärnorna till vänner och markens vajande gräs

till huvudkudde. Hon såg sig spanande om efter en beundrare till all denna skönhet, och då hon varseblev Agda som betraktade henne stödd mot väggen, klev hon som ett oförskräckt hjortdjur ur vildskogen fram till ett annat, mera tamt, och slog sina armar, på vilka vattendropparna pärlade, om hennes hals.

— Min söta pojke lilla, sade hon lågt. Minns du våra härliga kärleksstunder?

Agda försökte slingra sig ur hennes grepp. Hon ville komma undan dessa sugande kyssar, som hon alltför väl mindes och vilka för henne framkallade bilden av sängkammaren med den breda sängen och Gusten som pustande och smackande av välbehag betraktade henne och Lotty. Men Lotty var henne för snabb och borrade in sin heta kurtisanmun i hennes svala.

Frideborg tittade på med glänsande blickar, kanske avundsjuk: den halvnakna kvinnan med hårt spända länder som tycktes vilja spränga det omgivande tyget och den spåde gossen som stretade emot för att befria sig ur hennes starka grepp.

Agda ryckte sig äntligen lös från de fuktiga armarna. Hon stod där framåtböjd, skälvande, med händerna knutna som till slag.

— Låt mig vara, flämtade hon, blek i ansiktet av vrede. Låt oss vara. Begriper du inte? Vi ha det bra här. Vi älska Eka. Ni höra inte hit. Ni och Gusten och Stellan komma över oss som rövare.

Lotty betraktade henne till synes lugnt.

— Du borde gå tillbaka till Gusten, Agda, sade

hon så högljutt att hennes lugn inte tycktes vara mycket att räkna på. Jag har ju förenat er till ett sant äkta par, och du har nu att fortsätta att uppfylla dina äktenskapliga plikter. Varför har du rymt ifrån honom — du med din pojkkostym? Varför har du klätt ut dig, din toka? Du har ju själv gjort dig lik dem, de där gossarna som stackars Gusten måste dras med. Det är som om du hörde ihop med dem. Det tycks du inte ha kommit underfund med?

— Ack ja, suckade nu Rosita. Stackars Gusten och stackars Stellan! Och stackars alla deras gossar! Man skall inte överge dem.

Och hon öppnade armarna som om hon längtat att få sluta dem allesammans i sin rymliga famn, som under ett helt långt människoliv varit så gästfri.

— Gå er väg, sade Agda i en viskning.

Då gick Rosita fram till Frideborg och började vänligt smeka henne.

— Min lilla flicka, mumlade hon ömt, så du ser ut! Men snart kommer den raraste lilla baby, och jag blir mormor.

Utsikten att bli mormor tycktes emellertid inte nämnvärt tilltala Rosita, och hon såg sig nervöst omkring, som om hon varit rädd för att någon kunnat höra henne.

Agda och Lotty stodo alltjämt mitt emot varandra.

— Det är ditt fel, sade Agda, att jag också skall ha barn. Det vet du själv hur det gick till.

Då satte Lotty händerna i sidorna och skrattade ett pärlande skratt som mycket liknade Frideborgs.

— En liten till, tjöt hon. Frideborg, Angela och du! Är det här ett privat barnbördshus? Eller ett drivhus för små gurkor? Å Gud, jag blir vansinnig av glädje över den här frikostiga tillökningen i min nya familj!

Den vanvettiga fröjden meddelade sig till hela hennes kropp. Brösten föreföllo att vilja springa ut över de tillslutande sidenbanden, det knakade muntert i korsetten, de tunna byxorna läto låren skymta och försvinna i ett skuggspel som av upp-roriska vågor. Hon tog åter tag i Agda, ryckte henne tätt intill sig och kysste henne på nytt. Men Agda knuffade till henne med all sin styrka så att hon flög mot sängen, mot vilken hon hamnade på knä, alltjämt skrattande pärlkaskader.

— Litet tystare, Lotty, sade Rosita otåligt. Vi skrämma kanske slag på dem därnere.

Hon menade Angela och Petra som hon blivit ganska imponerad av.

Då klädde sig Lotty igen och fäste en kolossal brosch i sin höga krage som hade ett rysch som stack henne på kinderna.

Åter gingo de ned för trapporna. Rosita och Lotty ville göra en inspektionsrond på Eka, och de togo en promenad i parken under den blå himlen. Angela såg sig ibland om och förvånade sig över att inte som vanligt upptäcka Adèles bleka spända ansikte i något fönster. Rosita gick omkring i hönshus och ladugård. Med igenom åren invand tysk grundlighet genomsnokade hon allt. I ladu-

gården klev hon försiktigt omkring med högt överknäna lyftade prasslande kjolar. Med fingertoppar, där de starkt manikyrerade naglarnas polityr blänkte som av diamanter och pärlor, strök hon över kornas huvuden. Hon skulle snavat och fallit i gödselhögen, om inte Petra fattat tag i henne i sista stunden. Så nära intill Petras ansikte betraktade hon henne med uppspärrade nyfikna ögon, som om hon väntat att i Petras blick få se en skynt av denna mor som hon blott flyktigt hade känt och nu nästan alldeles glömt. Så suckade hon sentimentalt och höll sig för bröstet som fylld av outsägligt dyra minnen.

När de kommo ut från ladugården, tittade Rosita förkrossad upp mot solen. Så kom hon ihåg något, fångade hastigt upp en puderdosa ur den dyrbara pälsen och pudrade sig omsorgsfullt, där hon stod mitt på ladugårdsbacken. Hon skakade pudervippan lättsinnigt i luften, och ett litet rosafärgat moln flög omkring, spridande vällukt omkring sig. Ett ögonblick hängde parfymernas tunga och skarpa blomdoft i rymden — som ett artificiellt och parodiskt förebud till våren.

De andra ville nu gå in i huset igen, men Rosita skakade energiskt på sitt huvud. Fågelvingen på hennes hatt tycktes vilja föra henne hän på vidare strövtåg.

— Bry er inte om Rosita, viskade Lotty.

Hon sade aldrig mamma eller mor. Rosita ville ju också att de skulle vara som två systrar, och som

två mycket fåvitska systrar hade de ju i årtal tillsammans drivit kärlekens hantering. Då lämnade de henne utanför byggnaden och gingo ensamma uppför förstugubron. Men Rosita stod kvar. Så vände hon tvärt och kilade fram till arrendatorsbostaden. Här hade hon ju ännu inte varit. Vid fönstret stannade hon och höjde sig på tårna för att försöka titta in. Men hon skymtade bara en dödsdyster tapet som hade ett par fuktfläckar.

Hon hade en förnimmelse av att någon betraktade henne, och då hon svängde runt upptäckte hon den lilla gumman Sara, som hon inte kände, i en fönsterruta mitt emot i herrgårdshuset. Med allvarliga blickar betraktade Sara henne. Hon anade kanske att det var den där damen som varit Johan von Pahlens älskarinna. Men Rosita som tyckte att Sara såg ut som en trollpacka, en svart en av hennes egen ras, log älskvärt försonligt mot henne för att förtaga verkningen av de onda ögonen.

Så gick hon till arrendatorsbostadens dörr, öppnade den och steg in, som om någon bett henne vara välkommen. Hon stängde den försiktigt bakom sig. Det var skumt i förstugan, men Rosita urskilde en trappa som ledde upp till någon övre våning. Hon vädrade misstänksamt i luften som om hon känt någon besynnerlig lukt. Tystnaden gjorde henne rädd. Plötsligt upptäckte hon något på golvet. Hon skrek till. En kvinna låg där orörig framför henne, till hälften dold av ett draperi. Långsamt, oemotståndligt dragen till detta orör-

liga stela framför sig, böjde sig då Rosita Sanchez, Laura Löwenströms dotter, ned över Adèle Silfverstjerna. Hon for åter tillbaka för det konstiga leendet på den dräptas läppar. Hon stack fram sin varma hand och rörde vid Adèle. Hon var kall.

Rysande, men nyfikna, foro Rositas blickar över den döda. Mitt i skräcken genomträngdes hon av ett sting av vällust. Alltid, ja alltid hände det någonting, när Rosita Sanchez var med. Hennes levnad hade varit fylld av brokiga äventyr. Men hon älskade just denna atmosfär av hets, av vibrerande vällustig spänning, där döden ofta klippte till och klippte av, som om människornas liv hängt på små spröda trådar. Den här kvinnans tråd var också avklippt. Det var ganska tydligt att hon blivit mördad. Kanske ett kärleksdrama utspelats här i den enkla lilla stugan! Och för blott några få timmar sedan. Vilken lyckträff för dem!

Men försjunken i sådana tankar spratt Rosita plötsligt till som stungen, med ens klart inseende det fasansfulla i detta, som så nyligen tilldragit sig.

Hon slängde upp dörren och rusade vilt skrikande över gården och kom infarande i salongen, där de andra slagit sig ned.

— Vad är det med dig? ropade Lotty.

— Ett lik, galltjöt Rosita och såg sig anklagande omkring på de andra som förebrådde hon dem att hon inte blivit varnad för att fortsätta sin husesyn och att de inte förberett henne på var de hade sitt raffinerade skräckkabinett.

— Vem? Var?

Lotty sprang fram till Rosita och ruskade henne.

— Det ligger där i stugan, sade Rosita hemlighetsfullt. Och hon pekade med ett darrande finger någonstans mot taket.

Adèle, tänkte Petra krampaktigt.

— Du får inte följa med, sade hon till Angela. Jag går dit.

Lotty ville skynda efter henne på sina höga styltklackar, men Petra stängde strängt dörren framför henne.

Långsamt gick hon över gårdsplanen, där Rosita några sekunder förut sprungit skrikande undan döden. Alltjämt strålade solen från den blå himlen, där i dag inga moln seglade. Det droppade från takrännorna. I snön var det prickar och svarta fläckar. Rosita hade glömt att stänga dörren. Petra sköt upp den, men måste åter sluta den bakom sig som om hon velat stänga någon ute. Tyst stod hon nu och såg ned på Adèle, som låg där strypt i sitt draperi. Hon gick ett par steg runt henne, för bedrövad och förvirrad för att kunna tänka. Hon visste bara att detta var Tords verk. Petra tog sig för pannan och över ögonen, från vilka tårarna föllo heta.

— Tord, viskade hon. Tord.

Skulle inte hon kunnat hindra detta? Ofta hade han talat om sin förtvivlan. Han hade också låtit henne ana att hans tankar sysslade med detta mord, men hennes sinne hade varit helt uppfyllt

av Angela. Petra rörde inte vid Adèle. Hennes blå ögon voro mörka då hon stirrade ned på den döda. Ur stånd att längre uthärda synen gick hon in i salen, till vilken dörren stod på glänt. Där var snyggt och liksom nystädat. Det hade Tord gjort, men det visste ju inte Petra. Hon slog sig ned på samma stol, där Tord om natten drömt om sin mor. Vad hade hänt i går kväll, eftersom han så låtit sina hemligaste önskningar leda till handling?

Så är han då äntligen fri, sade hon tanklöst för sig själv. Men i nästa ögonblick bet hon sig i läppen så att den började blöda. Han var inte fri! Det skulle komma män hit och anhålla honom. Han skulle bli häktad, dömd och satt i fängelse. Var fanns han nu? Hade han flytt? Petra kunde inte riktigt föreställa sig en flyende Tord. Men varför hade han då så här bara gått sin väg, lämnande den döda efter sig bakom en oläst dörr?

Och Petra lade överväldigad sina armar mot bordsskivan och grät länge. Hon grät inte över Adèle. Ingen skulle komma att gråta över Adèle, om inte hennes mor skulle göra det, såvida hon ännu var i livet. Här på detta knoppande Eka, där tre kvinnor nu gingo och väntade sin nedkomst, hade Adèle krympt ihop, en slokande växt med för länge sedan avskurna rötter. Hon hörde hösten och vissnandet till. Det var naturligt att hon skulle dö en gång om våren, när naturen åter levde upp. Nej, Petra grät över Tord. All den ömhet hon en gång känt för honom vände nu plötsligt tillbaka. Om

hon blivit hans älskarinna, skulle allt detta säkerligen icke ha skett. Det skulle inte varit något annat blod på hans händer då än små stänk av droppar från Petras oskuld. Hon skulle gömt honom i sin famn. I detta ögonblick mindes hon hans kyssar — dessa kyssar som likt försynta smekningar snuddade vid hennes läppar och kinder. Hur kunde en sådan man komma därhän att han dödade? Hon lyfte huvudet. Kanske ändå inte det var Tord som fått Adèle att ligga där kall och stel i den skumma förstugan? Han hade lämnat dörren öppen, när han gått till sitt arbete tidigt på morgonen. Någon främmande kunde smugit sig in och mördat Adèle framför det där förskräckliga draperiet som nu till hälften var slingrat omkring henne.

Petra strök milt över sina läppar, som om ännu beröringen efter Tord var kvar på dem. Vilka främlingar hade varit här på Eka i dag? Kronofogden skulle säkert anställa förhör. Så besynnerligt många hade varit där: Gusten, Kiss Nilsson, Elias Vanselin och Stellan, familjen Diamant, Rosita och Lotty. Hela den invasion Betty talat om. De hade kommit objudna och tvingat sig på dem. De hade stört friden på Eka och Ekered. Vem kunde veta, om de inte lämnat märkena efter sina händer på en mager hals? Kronofogden skulle säkert vilja anhålla dem allesammans hellre än han anhöll den hederlige Tord. Ute i de krigförande länderna, varifrån allt detta slödder kom, visste man ju att sådana dåd betydde mindre än intet.

Men tanken var alltför orimlig för att Petra länge skulle kunna hålla fast vid den.

Då spratt hon till av att någon rörde sig därute i förstugan. Mat tittade in med sitt runda ansikte rött av upphetsning.

— O, fröken, viskade hon. Så hemskt, så förfärligt hemskt!

Petra ryggade tillbaka inför flickans utseende. Hon hade ett uttryck i ansiktet, som om hon i njutningsfulla små klunkar höll på att svälja all fasan omkring sig.

— Å, den rara fru Holmström, sade hon.

Men det lät inte äkta.

— Gå sin väg, Mat, sade Petra ond. Mat har ingenting här att göra.

Då försvann Mats ansikte ur dörren. Petra hörde henne springa tillbaka till köket. Vad skulle Petra nu göra? Hon kunde inte förmå sig att ringa till kronofogde eller länsman, som det väl var hennes plikt. Det skulle vara att förråda Tord. Det var bättre att låta honom angiva sig själv. Men var fanns han då? Petra reste sig tungt och steg åter ut i förstugan. Bedövad tittade hon på Adèle som om hon trott att hon skulle förändrat sig och vilja hjälpa till att leta efter sin man. Men hon låg där fortfarande med krökta ben och det lilla brustna leendet på sina läppar.

Då gick Petra ut, låste dörren och stoppade nyckeln i fickan. Hon var mycket rädd för att Angela skulle komma hit.

XXXII.

De fyra herrarna på gästgivargården sovo till långt fram på förmiddagen. De hade fått en kaffebrička upp till sig på morgonen och brasor som knastrade hemtrevligt i rummen, och efter att ha druckit litet av det vin som var kvar hade de vänt sig på andra sidan och somnat på nytt, medan rullgardinen stängde ute den härliga skinande dagen. Dörren stod på vid gavel mellan de två rummen. När det sent på dagen knackade på ytterdörren som ledde ut till den smala korridoren, hoppade Kiss Nilsson högt i sängen och slog suckande upp ögonen. Det knackade hårt igen. De andra vaknade och vände otåligt stönande på sig. Kiss i silverfärgade pyjamas tassade över golvet och öppnade på glänt. Vad han såg förskräckte honom till den grad att han först slöt både ögonlock och dörr.

— Det är en karl där ute, sade han i en teaterviskning.

— Usch, usch då! En karl! hördes som ett eko från Stellan som vaknade i andra rummet.

— Är det en stilig karl? frågade lille Elias Vanselin sömnigt från sängen bredvid Gusten.

— Du store Gud, läspade Kiss. Äro vi inte tillräckligt många gossar förut?

Men nu öppnades dörren häftigt av någon som inte längre hade lust att vänta, och en herre med en portfölj under armen steg in följd av två till.

— De äro tre, skrek då Stellan och kom i det samma in i rummet till de andra. Lille Elias som såg ut som en Guds ängel i pyjamas med rosenknoppar på kröp under täcket och tittade sedan fram med ett halvt öga.

— Hu, jag ryser, pep han.

De som stigit in sågo sig förvånade omkring.

— Här är så mörkt, sade den förste med smattande stämma.

Då rusade Kiss till fönstret och drog upp rullgardinerna. Vid de små smällarna brummade greven belåtet.

— Whisky och soda, vaktmästare, väste han fram ur sitt upphettade svalg, ty han trodde att det var hotellvaktmästare eller restaurantpersonal han såg.

Men den påpasslige Kiss var genast redo. Han öppnade en vischyvattensbutelj, whisky fanns ju ingen. Den gav ifrån sig ett litet skott som från en revolver.

— Med vilka ha vi den äran? sade han sedan tillgjort och ormade sig åter fram till de tre som ännu dröjde vid dörren.

— Jag är kronofogden i fögderiet, svarade den ene och klev på. Och mitt namn är Erin, W. Erin.

Kiss granskade honom skälmaktigt nerifrån och

upp. Det var en ståtlig medelålders man i knäbyxor och lindade ben. Ur det ljusa friska ansiktet tittade ett par ögon fram som sågo ut som om de en gång varit fyllda av sol, men för länge sedan gått i skugga. Han liknade på något sätt Tord Holmström — en enklare och grövre Tord Holmström. Han log inte heller nu mot Kiss, utan betraktade honom mycket allvarsamt. Den andre var av ungefär samma ålder, men var liten och mager och liknade en spritdränkt mygga. Han såg ut som en försupen som avskyr andra som dricka. Över hans kallsvettiga panna dröjde som ett moln. Den tredje, en lång kutrygg med glasögon och fryntlig purpurröd näsa som höll sig kvar nere vid dörren, såg ut som en skomakare med håg för både studier och förtäring.

Kiss gick fram till molnet och skomakarn.

— Och vilka kan det här vara? frågade han glatt.

— Eselgren, länsman, och Harring, Ivar, fjärdingsman, kom det nerunder molnet och från skomakarn.

Kiss uraktlät att presentera sig själv och de andra.

— Kronofogde Erin, W. Erin, Eselgren, länsman, och Harring, Ivar, fjärdingsman, sade han endast som om han högtidligt föreställde dem likt en betjänt vid dörren till ett högadligt hus.

— Kronofogde, länsman och fjärdingsman, pep åter den lille Elias. Ha vi gjort något ont då?

— Ni tillåta kanske att jag sätter mig?

Utan att avvakta den begärda tillåtelsen steg kronofogde Erin fram till skrivbordet, som länsman Eselgren röjde undan för att kronofogden skulle få plats för de papper han nu tog fram ur portföljen. Skomakar Harring, fjärdingsmannen, stod hela tiden kvar nere vid dörren.

— Här har i natt ett mord blivit begånget, började kronofogden på ett affärsmässigt sätt.

Kiss skrek till.

— Varför kommer ni och skrämmer oss? ropade han och höll för öronen.

Han vände sig vädjande till de andra:

— Sågo vi inte ett lik i natt?

— Ha ni alltså sett liket? frågade kronofogde Erin allvarligt.

— Vi komma från ett krigförande land, min herre, sade Kiss högtidligt. Vi se lik överallt. Skaror, massor av dem! Var vi gå och stå!

— Jag får be att ni i era uppgifter hålla er noggrant till sanningen, sade kronofogden och betraktade tankfullt den unge herrn som graciöst stod lutad mot en av sängstolparna.

— Vad är sanning? deklamerade Kiss tragiskt.

— Det skola vi nog leta fram i det här fallet, sade kronofogde Erin hastigt.

I korta ordalag omtalade han att han under förmiddagens lopp fått telefonbud från en av jungfrurna på Eka, kallad Mat, som berättat att arrendatorsfrun, en fru Adèle Holmström, född Silfverstjerna, låg mördad i arrendatorsbostaden. Han

hade fortast möjligt inställt sig på platsen, fått se den döda, undersökt henne och konstaterat att hon blivit strypt. Arrendatorn var borta, ingen visste var, och nu måste han höra alla som kunde ha någon kännedom om mordet.

— Herrarna voro ute i natt, har det meddelats mig, sade han bistert. Ha ni hört eller sett något? När gingo ni ut, och när kommo ni hem? Och i vilka ärenden voro ni ute?

Det blev tyst i rummet. Greve Gusten kolkade vichyvatten. Elias låg alltjämt under täcket och kikade då och då ängsligt fram. Stellan satt tillbaka lutad på en pinnstol och gungade behagligt fram och åter.

— En strypt kvinnsperson, läspade nu Kiss. Stellan, har du mördat henne? Det här var en ledsam historia.

— Här är inte fråga om historier, kronofogden började bli otålig. Hörde herrarna något i natt, eller sågo något? Och jag får utbedja mig allvar. Man skämtar inte med brott och elände.

— Hörde vi eller sågo vi något? frågade Stellan med utsträckt bönfällande hand. Och du får inte skämta nu, Kiss, hör du det?

Greve Gusten satte sig upp i sängen. Med sitt svullna ansikte och sina rödkantade ögon såg han inte vidare tilldragande ut.

Brottet i egen person, tänkte kronofogden. Men för slapp att utföra något själv.

— Jag tycker det är i högsta grad oförsynt att

komma hit och störa oss, skrek Gusten. Såvida ni inte komma med whisky och soda. Vi sovo just nu. Vi behöva inte redogöra för våra handlingar i natt. Det finns för övrigt inte något att anmärka på dem. De ha varit fullt justa.

Vid dessa ord fnissade Kiss Nilsson diskret. Även länsman Eselgren och fjärdingsman Harring hade fnissat till när de hört talas om spritvaror, länsmannen elakt, fjärdingsmannen humoristiskt.

— Gud signe greven, sade Kissnisse känslösamt.

Elias slöt ögonen och genomlevde natten på nytt, strykande över sin lilla mjuka kropp. Plötsligt mindes han i alla fall något som på sätt och vis hörde samman med grevens stegrade ömhetsyttringar.

— Vi hörde verkligen någon skrika, sade Elias och stack med ens sina små skära välbildade fötter utanför sängkanten.

— Det var så sant, vi hörde verkligen någon skrika, upprepade han och vaggade sitt trötta huvud mellan händerna.

Och när han sade det, mindes de alla fyra det där skriket de hört ute på vägen.

Inte grevens, där han stått och ropat upp mot natthimlen, utan en kvinnas kvävda skrik på hjälp. Den mängd av groteska bilder, som natten skapat åt dem, söndertrasades plötsligt av detta skrik som nu på nytt stack deras nerver.

— Ni hörde alltså någon skrika, sade kronofogden och trummade med sin penna mot bordsskivan.

Kiss gick fram till honom och tog plötsligt ifrån honom pennan.

— Vi äro så känsliga, förklarade han älskvärt. Vi tåla inte att någon trummar så där mot bordet.

Men länsman Eselgren var genast redo och räckte kronofogden en ny reservoarpenna som han tog upp ur fickan.

— Hur dags ungefär ljöd det där skriket? frågade kronofogden och satte pennan mot papperet.

— Hur dags? Hur dags? Ge mig si, hur dags? läspade Kiss.

Och Kiss funderade med rynkade ögonbryn.

— Hur dags lade vi oss? frågade han de andra, härmande kronofogdens röst.

— Vi lade oss inte på länge, sade Stellan vänligt. Minns du inte? Först . . .

Men han fick inte tala till slut. Kiss sprang fram och lade handen över hans mun.

— Det finns saker som inte angå utomstående, läspade han artigt.

— Jo, allt måste fram, dundrade kronofogden. Hur dags hörde herrarna det där skriket? Fram med sanningen, annars måste jag i lagens namn anhålla er.

— Bli vi frikända då, om vi kunna säga vad klockan var? frågade Elias inställsamt.

Han hade blivit rädd för kronofogden och såg sig redan inspärrad i en cell.

— Din dumsnut, sade Stellan förargad. Vi ha väl inte mördat, så vi behöva bli frikända. Men

vem tittar på klockan mitt i natten ute på landsvägen? Vi kunde väl inte begripa att tiden hade någon betydelse för det där fasliga oljudet.

I detsamma öppnades dörren och Lotty och Rosita i sin chinchillapäls kommo inklivande.

— Rädda oss, ropade Elias och sjönk i Rositas öppna armar. Han snyftade vid hennes bröst.

— Lillen är skrämmd, grät han och slickade hennes sidenblus som en liten kalv.

— Vad i Herrans namn göra ni här? frågade greven argt.

— Vi ha blivit utvisade från Tyskland.

Lotty sjönk ned på en stol. Kronofogden lystade till. Här var möjligen ändå ugglor i mossen. Utvisade! Han hade träffat de där extravaganta damerna nyss förut och trott att de länge varit gäster på Eka. Eselgren och han utbytte menande blickar.

— Har man kanske stuckit ihjäl någon liten fru med en lång, lång otäck kniv? Har man det? jollrade Elias vid Rositas bröst.

Lotty hade gått fram till greven. Hon tog vichyvattensbuteljen varsamt ifrån honom och slog i ett fullt glas som hon törstigt drack ur.

— Nu tycker jag det kan ha varit nog pratat om det här mordet, sade hon bestämt. På Eka kunna ni få besked av jungfrurna om vem som begått det. Ingen av oss vet något om det. Min mor fröken Sanchez, om jag får föreställa, fann den döda. Det är allt. Vi känna henne inte eller

hennes levnadsvanor. Nu tala vi om något trevligare. Jag heter grevinnan Lotty af Sauss.

— Bravo, Lotty, sade Stellan gillande. Du uttrycker dig som en hel karl. Men hur ha ni kommit hit?

Och nu började sällskapet under högljutt prat och skratt ett samtal om sina egna angelägenheter. Lotty slog armen om Gustens hals, och med sin kind mot hans började hon berätta om Berlinpolisen. Kronofogde Erin, W. Erin, länsman Eselgren och fjärdingsman Harring voro glömda. Den senare hade för övrigt på en vink av kronofogden redan givit sig av.

Då Erin och Eselgren sågo att de av detta besynnerliga sällskap ingenting hade att hämta och erforo att man på Eka nu fått reda på vem som var den skyldige, inskränkte de sig till att anteckna samtliga de närvarandes namn och födelseår, varav framgick att åtminstone flera av dessa voro fullt respektabla personer. Därefter togo de ett kort och besviket farväl och fingo små tankspridda nickar till svar. Men Kiss Nilsson sprang ändå fram till dörren, höll upp den och grinade dem i ansiktet.

— Om ni skulle få tag i mördaren, sade han läspande och ivrig, så sänd honom till mig. Ni ha nämligen givit mig ett ypperligt uppslag, och det är så sällan man får en god idé till skänks. Jag skall måla en kvinnsperson som ligger på en soffa i ett rödfläckigt nattlinne. Hon har kanske blivit mördad, eller kanske har hon haft en abort eller

kanske bara helt enkelt och naturligt förlorat sin oskuld. Sådant vet man aldrig, när man målar ett motiv. Och bredvid skall den anklagade stå och ha samma fläckar på händerna. Den tavlan skall heta »Med blod på händerna» eller »Av samma blod». Superbt! Annars låter jag alltid andra spekulera ut namn på mina stycken, för det är så besvärligt att göra det själv. Fast jag kan nog, jag har inte svårt för någonting. Det här mästerverket kalla vi alltså för »Av samma blod». Men ni måste sända hit den där karlen genast, hör ni det, innan han blir halshuggen av herr bödeln?

XXXIII.

Under det att kronofogden fortfarande befann sig på gästgivargården, kom Tord frampå eftermiddagen tillbaka till Eka.

Över Eka hade lägrat sig en tystnad som om det vore helgdagsafton. Solen hade redan gått ned. Ett svagt blodrött skimmer dröjde över himlen och bådade nattens storm.

När Tord ännu var ute vid parkgrinden, såg han en man gå runt arrendatorsbostaden och ibland stå stilla som väntade han på någon. Då begrep Tord att mordet blivit upptäckt och att mannen där vaktade huset för att gripa honom, om han kom.

Han tänkte först gå rakt fram och låta sig tagas. Det hade ändå aldrig varit hans avsikt att hålla sig undan. Men så blev han stående och betraktade Eka gård med ett hugg för bröstet. Han skulle aldrig få se Eka mer. Där gården låg i ljuset från den röda himlen såg den så vänlig ut. Innanför de blanka fönsterrutorna, som skimrade rött och speglade molnen och de svarta träden, fanns Petra. Kanske väntade hon honom med oro. Kanske var hon inte så glad att den där mannen

sluppit in på Eka och nu vaktade det. Han måste se Petra ensam än en gång. Han måste träffa henne. Han smög sig därför försiktigt och steg för steg utmed häcken. När han var helt nära herrgården väntade han tills mannen som gick där så trögt försvunnit bakom stugans knut. Då sprang Tord den lilla biten över gården och kom in i herrgårdsbyggnaden genom köksdörren. Det fanns ingen i köket. Jungfrurna voro som bortblåsta. Kanske hade de arbete i tvättstugan eller också hade de givit sig ut för att deltaga i den skallgång efter honom, som väl nu anordnats. För den där jantan Mat måste ju denna händelse vara ett helt äventyr.

Han lyssnade om han skulle höra någon. Men allt var tyst och stilla. Då gick han med lätta steg genom tamburen in i salen. På tröskeln till salongen stannade han.

I soffan därinne satt Petra ensam. Hon väntade, ja hon väntade på honom! Hennes kropp var litet framåtböjd. Hennes ögonlock voro röda. Hon hade säkert gråtit. De vackra händerna vilade i knäet. Vid en rörelse från Tord såg hon upp och rätt på honom. Då kom det ett svagt skimmer i ögonen.

— Tord, sade hon lågt. Kom.

Tord gick ett par steg framåt, så stannade han igen som om han inte vågade komma henne nära. På hans panna sprungo svett droppar fram. Hans händer knöto sig nervöst.

— Men så kom då, sade hon igen enträget.

Han steg då närmare, sträckte fram sina händer som för att fatta hennes och drog dem åter tveksamt tillbaka, som om det ej vore passande att han nu tog henne i handen.

Men i detta ögonblick, då han tvekade och drog sig tillbaka, såg Petra klart vad hon gjort med honom. Var det inte hon som syndat? Hon hade givit honom en liten bit av sig själv och sedan låtit honom längta sig sjuk dessa år. Ja, hon hade handlat skamligt.

Hela eftermiddagen hade hon väntat honom, ty hon var säker på att han skulle komma tillbaka. Frideborg, Agda och Angela hade begivit sig till Ekered, Lotty och Rosita till gästgivargården. Hon var ensam hemma.

Nu reste hon sig och gick fram till Tord.

— Följ med mig, sade hon och gick ut ur rummet.

Han följde henne långsamt uppför trappan. Han förstod inte. På vägen stödde han sig mot ledstången. Men då han hörde henne fortsätta uppför trappan, gick han efter. Det var en dröm, detta, som ständigt återkom: han och Petra — hon med lätta steg gående en bit före honom och han som följde henne, lyssnande till ljudet av prasslet från hennes kjolar. Så hade de gått så länge de känt varandra: hon alltid före, han alltid efter.

Nu slog Petra upp dörren till sitt rum. Också här var skymning: en blek eftermiddagsskymning, som gjorde alla ting så överkliga. På morgonen

hade en blomma slagit ut på fönsterbrädet, en blekröd stor blomma. Den var nu det enda i rummet som icke släckts av skymningen.

Petra gick långsamt fram till fönstret och tittade ut genom den tunna gardinen. Tord, som nu var helt nära henne, såg över hennes axel ned på gården. Båda upptäckte samtidigt mannen som gick därnere och vaktade arrendatorsbostaden. I snön hade en ring av svarta fotsår slagits runt huset.

De sade ingenting om honom. En stund stodo de tysta och tittade ut. Men Tord såg inte längre på mannen. Längtansfullt dröjde hans ögon vid Ekas park, hans park, som han vårdat vintrar och somrar. Snart skulle den åter grönska, men han skulle inte längre vara här och röja bort kvistar från gångarna eller sätta plantor i rabatterna.

Petra vände sig om. Hennes ögon voro fyllda av ångest och tårar. Då flyttade han sina längtande blickar till henne från parken. Han mindes sin mors hand i drömmen som varit ett landskap att dröja i. Också Petras ansikte var en kär nejd: ögonens klara djupa källor, pannans vita trånande slättland, den mörka randen av hår vid dess horisont.

Med ens slog Petra armarna omkring honom och lade sitt huvud mot hans bröst. Han hade trott att hon för evigt var förlorad för honom. Den där dagen ute i skogen hade han sagt sig att det var sista gången hennes huvud vilat mot hans bröst. Han såg inte längre parken eller mannen som gick på vakt därnere. Hela Eka krympte långsamt sam-

man till dess bara detta enda rum, Petras rum, fanns kvar med den blekröda blomman som brottades med skymningen och inte ville slockna.

Sakta darrande smekte han henne över axlarna. Han tänkte på att hon inte sagt ett ord om mordet, fastän hon säkert visste att han var mördaren. Hon kom bara till honom som förr och lät honom röra vid sig. Nu lyfte Petra sin mun. Han tvivlade åter. Skulle hon verkligen kyssa honom? Tårar stego upp inom honom. Han kämpade med gråten. Då tryckte hon sina läppar mot hans. Det röda skimret på himlen var över hennes läppar. När Tord en sekund tittade upp, voro himlens skyar två röda friska läppar som långsamt öppnade sig över Eka.

De tycktes drunkna i denna kyss. De blevo döva, blinda och glömska av den. De tycktes glömma att en man därnere väntade och vaktade och att Adèle ännu låg utsträckt framför trappan som hon fallit i natt med draperiet över sig. Omslingrade av varandras armar rörde de sig som i en dröm bort emot Petras säng.

Vad ville Petra? Skulle hon äntligen ge sig åt honom efter alla dessa år?

Petra sjönk ned på sängen med Tord bredvid sig. Hon låg en stund orörlig mot kuddarna. Där nere i salongen hade hon gripits av en vild önskan att nu ge honom ersättning, att försona honom med den torra tid som gått, att fylla alla hans förlorade timmar. Men hon hade inte vetat då att hennes egen åtrå skulle slå upp i flammor. Ja, hon

brann! Hon längtade! Hon grep efter honom med heta händer. Hon till och med skrattade ett litet lågt skratt som fyllde rummet och den vita skymningen med förvåning. Tord betraktade henne ömt.

— Du vill — nu? viskade han i hennes öra.

— Ja! Ja!

Då lade han sin arm under henne och knäppte upp hennes klänning. Han löste hennes kläder, blottade henne helt och hållet. Han hade aldrig sett henne. Nu dröjde hans ögon vid denna vita kropp, Petra von Pahlens kropp. Så vacker hade han aldrig drömt sig den. Så ung, med en glatt vit hud och små bevekande blå skuggor som fingo bröstet att resa sig mot hans törstande mun och skötet att vila i mystiskt dunkel.

Han rörde varsamt med sina händer vid henne. Hennes hud brände honom. Han lade handen formad som en skål över hennes sköte och tyckte sig känna hur det dunkade därinne. När Petra flyttade sig litet, blevo de blå skuggorna oroliga. De famnade henne, innan Tord famnat henne, oroliga vågor som flydde och kommo tillbaka och till sist stannade under ögonen och växte, förstorande dem.

Tord lyssnade. Ända hit upp tyckte han sig höra vaktens steg. De hade redan slagit en ring omkring hans hus. Nu närmade de sig i allt trängre kretsar rummet där Petra låg vit och naken. Ljudet av dem var som ljudet av en klocka som häftigt och bestämt mäter upp en viss tidrymd. Snart skulle den slå timmen och riva honom bort från

Petra. Men han dröjde ännu. Han lät sina händer och ögon njuta en försmak av den härlighet som väntade honom. Hon drog honom tätt intill sig, men han motstod att kasta sig över henne — då skulle han ju dölja hennes nakenhet.

— Du kommer inte? viskade Petra förundrad.

Hon sträckte ut sig. Hon tycktes fylla sängen, hela rummet, en kvinna som bidar sin älskare, fuktig av åtrå.

Då kastade sig Tord över henne. Han ville äga henne, sjunka in i henne, låta hela sitt jag genomandas av henne.

Men i detsamma han var beredd att ta henne såg han plötsligt framför sig Adèles besynnerliga leende. Han hörde hennes kvävda skrik, kände lukten av hennes kropp, då den vred sig under honom, såg blodet som sipprade fram ur mun och näsborrar.

Då blev han matt i alla leder. Han kunde inte. Han förmådde inte. Lidelsen skakade honom med all styrka, brände honom, var nära att kväva honom, men han hade inte längre någon makt att tillfredsställa den. Petra, som inte förstod det, tryckte sig hårt emot honom. Hon öppnade sitt sköte, hon förde honom emot sig, hon trevade efter något på honom. Men plötsligt flyttade han sig bort från henne. Hennes ögon blevo svarta, munnen stannade halvöppnad och ville inte le.

Tord låg vid hennes sida framstupa med slutna ögon. Hans kropp skakade av snyftningar. Adèle hade hämnats.

Stegen därute kommo närmare. Snart skulle han vara inringad. Snart skulle han inte längre kunna nalkas Petra von Pahlen. Men här i hennes säng hade han redan avlägsnats ifrån henne. Livet hade obönhörligt stängt sin dörr för honom.

— Jag kan inte. Jag är slut, viskade han.

Petra hörde honom. Det var blott så omöjligt att föreställa sig Tord som en bruten man. Också hon lyssnade nu till stegen utanför. Ofrivilligt kröp hon samman i bädden, slöt sig åter inom sig själv. Hon pressade samman benen, skyddade de nakna bröstet med händerna. Också hennes ansikte blev slutet och orörligt.

Men hon stod inte längre ut att höra Tord gråta. Hon sträckte ut handen och snuddade milt vid hans ansikte. Handen blev våt av tårar. Då tog hon honom i sina armar. Hans huvud sjönk ned mot hennes bröst. Hon vaggade honom i sin famn. Och åter tyckte Tord att han vilade i sin mors stora hand. Hon hade kommit tillbaka, och nu skulle han vara hos henne för alltid. Skymningen tätnade i rummet. Blomman var nu som en bleknad droppe blod mot det vita fönsterbrädet.

Då steg Petra långsamt upp och klädde sig. Och för varje plagg hon nu tog på sig tycktes hon bygga upp en fängelsemur mellan sig och Tord. Så var det för Tord där han med sänkt huvud satt och såg på henne. Men när hon skulle häkta till blusen över bröstet, sköto de fram bakom sidenet ännu trotsigt spända därför att de inte tröttats i

någon kärlekslek. Tord stirrade på de runda fasta bröstet. Han tyckte sig åter känna dem mot sig. Med ett språng var han över Petra. Han kastade henne våldsamt ner på sängen, rev upp hennes kjolar och tog henne stormande, fylld av en salighet utan namn över att nu äntligen äga henne och vara inne i henne.

Hon lutade huvudet tillbaka och såg in i hans ögon. De lyste blå som ett hav i blåst och solsken. Hans lidelse for som skyar över dem. Hon ropade högt. Rummet gungade, sängen gungade. Hennes kropp slungades i ett rus av njutning emot honom. Hon borrade in sina naglar mot hans bröst och slet i honom. Hon blev vit i ansiktet. Små suckar stego upp från hennes hjärta. Och när Tord slutligen drog sig ifrån henne med ett blixtrande leende, låg hon uttröttad kvar, ännu famlande med händerna i luften som kunde hon inte lida att finna sin famn tom.

Med förtvivlan sade hon sig där hon låg att denna kraftkälla hade hon haft bredvid sig alla dessa åren. Hon hade skugglikt speglat sig i den utan att våga stiga ned. Och nu — nu var allt förbi. Tord skulle tagas ifrån henne och inte komma åter. Hon hörde honom resa sig och hans steg över golvet. Stod han nu vid fönstret och spejade ned på sin fångvaktare? Vad tänkte han väl?

Hon rullade bort ur sängen, som var varm av henne och Tord. Hon gick lätt över golvet och fram till honom.

— Jag kan gömma dig undan för de där, viskade hon.

Och hon såg ut som om hon velat öppna sig och dölja honom i det hemligaste gömslet av sin kropp. Men Tord skakade bara på huvudet.

— Jag måste gå nu, sade han. Jag skall aldrig glömma dig under de år som återstå.

Han skakade plötsligt till som om han frös.

Åter hörde de steg över gårdsplanen. Petra såg Frideborg, Agda och Angela komma tillbaka. Agda gick mellan Frideborg och Angela och höll dem under armen, alltjämt i sin gosskostym. Hon såg Angelas ansikte som var trött och blekt. Strax skulle de alla vara här. Petra hade plikter mot dem. Hon älskade Angela och barnet som skulle komma. Det var omöjligt för henne att gömma Tord. Stodo de inte nu åter i en skog och vid en skiljeväg? De skulle vandra åt var sitt håll. Men Tord skulle ta med sig ett stort stycke av henne. Och hon skulle alltid ha denna häftiga omfamning nyss levande inom sig.

Innan Petra hunnit säga något, hade Tord redan gått. Han stod inte ut med att ta farväl, kanske kyssa henne på nytt. Han steg ned som i en grav — sin egen grav.

Bakom gardinen iakttog Petra spänt gården. De unga hade försvunnit. Nu kom Tord. Han gick med stadiga steg fram mot arrendatorsbostaden som dolde detta fruktansvärda: den döda Adèle.

Nu var han innanför den mörka ringen av fot-

steg som vakten trampat upp i snön. Nu var han fången. Vakten kom fram till honom. Tord sade ett par ord, och Petra kunde ända hit varsna det häpna och förskräckta uttrycket i den andres ansikte. De gingo in genom porten till den mördades hus.

Petra satte händerna för ansiktet. Hon hörde någon komma in i rummet. När hon tog händerna från sitt ansikte, fick hon se Angela i dörren.

— Vi mötte Tord, började Angela.

Men så tystnade hon. Hon stirrade på Petras oordnade bädd, på Petra själv som inte hade knäppt igen sin blus. Hon gick långsamt över golvet fram till sängen. Petra följde hennes rörelser med oroliga blickar. Angela lyfte upp en kudde som fallit på golvet. Med varsamma händer började hon släta till täcken och lakan. Slutligen bredde hon ut det tunna överkastet över sängen, och nu såg rummet åter ut som vanligt.

Medan hon ännu stod böjd över sängen, sade hon:
— Talade Tord om att han gjort det?

Petra ryckte till. Hon knäppte hastigt sin blus.

— Om det sade vi inte ett ord, svarade hon.

Petra såg inte Angelas ljusa leende. Angela gav sängen en liten smekning. Petra kom fram till henne.

— Förstår du vad jag gjort? viskade hon andlöst.

Deras ansikten voro mycket nära varandra, där de stodo böjda över sängen.

— Det lyser av dig, viskade Angela tillbaka. Jag har aldrig sett dig så vacker.

De viskande rösterna gåvo dem fullständigt åter den forna förtroligheten mellan dem som de ända till i dag på morgonen trott för alltid försvunnen.

— Du älskar Tord? frågade Angela.

— Och du Agda? sade Petra.

Men de logo med tårar i ögonen. De visste nu att kärleken till de andra två endast hade bundit dem fastare tillsamman.

Åter voro de två på den ensamma lilla ön, oändligt fjärran från människors stränder.

XXXIV.

Rosita och Lotty, Gusten, Kiss, Stellan och Elias kommo inte tillbaka till Eka. När Petra hörde efter på gästgivargården hade de rest. Kanske de blivit skrämde och trott att de måste vittna i den förskräckliga mordhistorien. Lotty och Rosita hade låtit hälsa mycket med många böner om överseende för deras brådstörtade avfärd och lugnande försäkringar att de sannolikt snart skulle komma tillbaka. Om ej, skulle deras kvarlämnade bagage skickas efter dem.

Några dagar senare fick Agda ett brev från Gusten. Hela sällskapet hade farit till Hönsekind, grevens stora stamgods i Värnamo- och Jönköpingstrakten. Gusten skrev trött och med sneda bokstäver, som påminde om hans sätt att dra munnen på sned, att om deras hustrur Agda och Fridborg ville skulle de, Stellan och han, inte sätta sig emot en liten skilsmässa.

Emellertid bad han dem vänta något, till dess han kommit till Stockholm och fått sina affärer uppklarade och ordnade. Då han använde uttrycket »en liten skilsmässa», var det omöjligt att fullt förstå vad han menade. Kanske ville han blott säga

att han och Stellan och de övriga ingenting hade emot att sedan under de närmaste månaderna roa sig ensamma i Berlin, medan »deras hustrur» förlöstes och fingo sina barn.

Samma dag brevet från Gusten anlände foro Frideborg och Petra in till staden. Frideborgs nedkomst var nära förestående och hon fann det tryggare att vara på sjukhuset.

Knappt hade hon kommit fram till sjukhuset, förrän födslosmärtorna började. Hon hade anlant i sista stunden.

Den lille nätte doktorn, som Frideborg fäst sig vid förra gången, anvisade henne ett rum och skämtade artigt med henne för att hon inte skulle vara orolig.

Frideborg satt på en stol och såg med stora förvirrade ögon, som tycktes smälta och rinna ut i det bleka ansiktet, från Petra till doktorn. All säkerhet hade övergivit henne. Hon var överlämnad åt en fruktansvärd makt som inte skulle ha någon barmhärtighet med hennes fina vackra kropp. Det kändes som om den skulle slita henne i stycken.

En sjuksköterska kom in och hjälpte henne att klä av sig. Så låg Frideborg där i en stor säng bland ett berg av vita kuddar. Hon såg så hjälplös ut att Petra måste tycka synd om henne.

— Gå inte, grät hon och fattade Petras hand. Gå inte! Kanske jag dör.

Men sköterskan vinkade Petra till sig:

— Det är bäst i alla fall att fröken von Pahlen inte är här. Gå ut litet och kom igen senare. Hon

blir lugnare och vi få bättre hand med henne, när hon är ensam med oss.

Då gick Petra lydigt, fastän det skar henne i hjärtat. Angela gör rätt, tänkte hon, som föder sitt barn på Eka. Där skall ingen be mig gå.

Så blev Frideborg ensam — hon som hade så svårt för det. Hon hatade Petra som givit vika för den där elaka sköterskan. Med hätska svarta blickar betraktade hon den blåvita varelsen som så viktigt svassade omkring i rummet som vore det hennes, fastän Frideborg själv eller åtminstone Petra nog skulle få betala det.

Sköterskan närmade sig dörren.

— Jag tittar in emellanåt, sade hon med ett hjärtevarmt leende, som garanterade beskydd och sakkunskap. Det kan dröja länge det här.

Frideborg endast stönade till svar. Sköterskan lämnade dörren öppen och kom då och då in. Varje gång hon visade sig gjorde Frideborg grimaser som hon inte kunde behärska. Hela rummet med sin atmosfär av lasarett tryckte henne. Taket såg ut att vilja sänka sig över henne. Det skulle säkert krossa henne. Väggarna drogo sig opålitligt samman. Skulle de snöra in henne som i en påse?

Hon stod inte ut att ligga i den här sängen. Det var en grav som de kastat henne i, en stor skyttegrav. Men i en skyttegrav hade man åtminstone kamrater till sällskap. Hon var ensam.

När sköterskan nästa gång försvann genom dörren, steg Frideborg mödosamt upp ur sängen.

Det var ett uppehåll mellan värkarna, och hon kände sig litet bättre. Hon klädde på sig det ena efter det andra av de plagg som sköterskan tagit av henne. Det var svårt att få på strumpor och skor, men också det gick. När hon väl var klädd, kom en ohygglig rädsla över henne. Hennes sinnen blevo förvirrade av den. Hon kände att hon måste fly bort, långt bort. Dröjde hon en sekund till i det här rummet, skulle hon malas till smulor. Ingenting skulle bli kvar av henne. Hon inbillade sig att komme hon bara ut ur pinokammaren, skulle plågorna försvinna som genom ett trollslag. Under en öppen himmel skulle hon åter vara fri och lätt. Här var hon ju en fånge.

Då gled Frideborg ut i korridoren. Ingen syntes. Hennes rum låg i översta våningen. Den skumma korridoren hade många stängda dörrar. Den sträckte sig bort i en oändlighet, tyckte Frideborg. Hon började springa genom den så gott hon kunde. Hennes kropp tyngde henne, drog henne nedåt. Men hon sprang. I detta ögonblick var det som om hon varit en äkta dotter till Johan von Pahlen. Så skulle också han löpt ur ett fängelse ut i solskenet, retad över att andra människor tagit friheten ifrån honom.

Frideborgs huvud vaggade fram och åter där hon sprang. Hela hennes tunga kropp vaggade. Hon var som ett litet underligt djur som rusar på utan tankar och bara fylld av vansinnig skräck.

Äntligen var det slut på korridoren, och en trappa öppnade sig. Frideborg lutade sig fläm-

tande mot ledstången. Men när hon försökte gå nedför trappan veko sig benen under henne och hon sjönk ned på ett av trappstegen. Där blev hon sittande. Hon omfamnade sig själv med armar som voro alltför smala och späda att kunna famna den uppsvällda kroppen. Med ögon som blickade långt bort i ett fjärran såg hon på väggen mitt emot. Plågorna domnade av. Åter kom det till ett uppehåll mellan värkarna.

Frideborg slöt ögonen. Det var midsommarafton igen. Den klöv som en flamma av eld genom en mörknande rymd. Gräset var grönt, å, gräset var grönt och ljuvligt att stiga på. Det doftade av midsommarblomster. Nu greps hon av Bernards armar och fördes ut i en gungande dans. Nu ledde han henne bort över ängen. Där hon satt i trappan skrattade hon ett litet kvittrande skratt. Åter hördes fågeln ropa åt henne från berget. Åter ljödo fiolens och dragspelets toner från midsommarstången. Hon och Bernard gingo genom en luft som lyfte och bar dem. De kommo in i björkdungen. Grenar av friskt löv snuddade vid hennes ansikte. Här var den lilla platsen av högt gräs mitt i dungen. Så mjukt det var att sjunka ned i det! Men Bernards kropp tyngde över henne. Varför pressade han henne så hårt mot jorden? Fanns det männe ännu kvar ett avtryck av deras kroppar därborta i björkdungen? Så han kysstes! Man måste dricka in hans kyssar och fick ändå aldrig nog av dem. Som ett svalt sommarregn föllo de över henne.

Frideborg öppnade ögonen och kom åter tillbaka till en grå verklighet. Smärtorna togo i på nytt. De slet sönder henne invärtes, som om en stor sax oförtrutet klippt och klippt. Nu måste hennes inre vara en enda hög av blodiga trasor. Frideborg smekte ömkande sin pinade kropp. Men stilla i luften över henne eller bakom henne stod alltjämt midsommaraftonens gröna oas. Så ha vi alltid en svalkande oas att minnas och fly till, när hettan blir för stark omkring oss och plågorna för svåra. Den lösgör sig sakta ur någon minnets vrå och svävar i rymden eller sänker sig över oss, för att vi åter skola få vila i den. Där vissnar aldrig gräset, blommorna stå lika skära, lövet är lika friskt. Vår fordom älskades kyssar ha icke slutat att glöda. Det är meningen i ordet som säger: Om Gud ger oss sorger, ger han oss också kraft att bära dem. Kraften kommer till oss från den gröna oasen.

Sakta började Frideborg gnola på en melodi där hon satt. Det var en av de sånger hon lärt sig på den tiden då hon brukade besöka frälsningsarméns möten: »Var är mitt vilsna barn i kväll.»

Hon satt där, Frideborg, i en sjukhustrappa och sjöng mitt under värkarna för sig själv. Sångens toner droppade som balsam ner i henne:

Var är mitt vilsna barn i kväll,
 det barn som jag länge sökt,
 som gjorde mig förr så glad och säll,
 som ännu jag älskar högt?

O, var är mitt barn i kväll?
 O, var är mitt barn i kväll?
 Mitt barn, kom igen!
 Se, jag älskar dig än!
 O, var är mitt barn i kväll?

Frideborg gjorde ett uppehåll och harklade sig litet. Så började hon åter, och rösten ljöd allt högre och gällare:

Förr var du ren som morgondagg,
 du bad vid din moders knä,
 din blick var så klar, ej syndens tagg
 din själ vållat kval och ve.
 O, var är mitt barn i kväll?
 O, var är mitt barn i kväll?
 Mitt barn, kom igen!
 Se, jag älskar dig än!
 O, var är mitt barn i kväll?

Nu var det som om hon stod på en estrad och sjöng, och sången steg salig och självberusad mot takets valv:

O, att jag åter fick dig se
 så ren som du fordom var,
 dig se uti oskuld sjunga, le
 som under din barndoms dar!
 O, var är mitt barn i kväll?
 O, var är mitt barn i kväll?
 Mitt barn, kom igen!
 Se, jag älskar dig än!
 O, var är mitt barn i kväll?

Att ingen kom och störde henne! Men Frideborg hade sprungit så långt bort i korridoren i sin iver att fly undan, att hon funnit sin viloplats på en trappa som endast sällan begagnades, då den egentligen var en reservutgång.

Sök upp mitt vilsna barn och säg
att öppen står hemmets dörr!
Fastän du har vandrat syndens väg
jag älskar mitt barn som förr.
O, var är mitt barn i kväll?
O, var är mitt barn i kväll?
Mitt barn, kom igen!
Se, jag älskar dig än!
O, var är mitt barn i kväll?

Frideborgs mörka ögon vattnades plötsligt av tårar. Hennes egen barndom som hon fått tillbringa bland främlingar därför att hon lämnats vind för våg av en mor som rest till fjärran land och övergivit henne för en annan dotter i de år, då ett litet växande barn behöver sin verkliga mor, kom nu tillbaka till henne. Så trist och ödslig hade väl ändå inte denna barndom varit, men när hon nu genom en slöja av sång blickade tillbaka på den, föreföll det som om hon levat sitt liv i en öken. Då grät hon över sig själv och mindes de knuffar hon fått av Nickarna ibland.

O, var är mitt barn i kväll?
Mitt barn, kom igen!

Hon avbröt sig med ett kvävt skrik. Barnet i hennes inre gjorde sig påmint igen. En gång kanske hon skulle gå sökande runt jorden och fråga sig:

Var är mitt vilsna barn i kväll?

O, var är mitt barn i kväll?

Men just nu var det så innerligt förenat med henne, så plågsamt fäst vid henne, att hon bara längtade att göra sig fri från det i stället.

Då kom doktorn. Han hade varit inne i ett av-sides beläget rum, och då han så stod där ute i korridorens slut fick han höra den nu tynande och liksom i tårar upplösta sången. Han sprang fort till trappan och fick syn på Frideborg. I hans ögon tändes en liten glimt av löje. Där hon satt med uppdragna knän och huvudet tungt av blåsvart hår, såg hon sannerligen ut som en zige-nerska som slår sig ner vid en väggkant för att föda sitt barn när stunden är inne. Hon borde haft ett matsäcksknyte bredvid sig och en brokig schal över axlarna.

Doktorn böjde sig ned över Frideborg, tog henne varsamt i armarna och lyfte henne upp. Hennes ögon stirrade vilda och förfärade in i hans.

— Kom nu med mig, sade han så strängt han kunde. Det här är inte platsen för er just nu.

Stödd på honom och med hans arm om sitt liv, började Frideborg stappla tillbaka genom korri-doren med de många stängda dörrarna. Hon lutade

sitt huvud mot doktors axel. Han kände sig besvärad och rädd för att sköterskan skulle få se honom så här, men önskade också gärna att hon fått se honom så. Detsamma önskade Frideborg. Doktor Stenberg var dock samtidigt också rasande över att man inte vaktat Frideborg bättre.

Men för Frideborg var denna vandring på en gång spännande och förtjusande. Nyss hade hon varit en liten utkastad, hade hon tyckt. Hon hade varit ensam med hela universum. Nu gick hon stödd mot själva doktorn som ingenting högre ville än hjälpa henne. Plågorna voro borta i samma stund. Glömsk av sitt tillstånd koketterade hon i detta nu för mannen vid sin sida. Hon lade huvudet på sned, blixtrade med ögonen, skrattade ett litet fnittrande skratt.

Hon skulle kokettera på sin dödsbädd, den där kvinnan, tänkte doktor Stenberg road och alls icke frånstött.

Sköterskan kom springande emot dem. Hon hade varit inne i Frideborgs rum och funnit det tomt.

— Ja, ja, syster måste se efter fru von Pahlen ordentligt, skyndade doktorn hennes ursäkter i förväg.

— Å, gå inte ifrån mig, snälla doktorn, bad Frideborg.

— Jag kommer strax, sade han leende.

Mot Frideborg måste man le. Han fann henne rörande i hennes hjälplöshet.

Men sköterskan var förargad. Hon klädde åter av Frideborg en del av kläderna och lät henne lägga sig på schäslongen. Hastigt undersökte hon henne.

— Barnet kommer strax, sade hon kort.

Då blev Frideborg virrig av förskräckelse. Hon skrek högt. Hennes armar fäktade i luften. Oasen, den gröna dungen, var försvunnen. Hon tyckte sig sjunka i ett kokande helvete, och hon klängde sig fast vid sköterskan som hon hatade.

— Gå inte, snyftade hon.

— Jag är strax här igen, sade sköterskan och gick ut och kom tillbaka med en vagn som hon rullade fram till schäslongen. Mödosamt lyfte hon Frideborg upp på den och skjutsade henne igenom korridoren till en bred trappa. Här fick hon hjälp av en annan sköterska, och tillsammans, med förenade krafter, halvt buro, halvt släpade de Frideborg som ett stackars slaktoffer ner till operationsalen. Här lades hon åter upp, nu på ett bord. Frideborg låg med hopknipna ögon och hörde folk röra sig och prata med viskande röster omkring henne. Hon lyfte litet på ögonlocken och skymtade genom darrande ögonhår doktor Stenberg som böjde sig ned över henne.

— Du måste söva mig, sade hon då flämtande, och plötsligt hörde hon sig själv säga du till alla. Jag står inte ut.

— Strax, upprepade också han nu.

Alla sade de »strax», men efter detta ord tycktes

det Frideborg att timmar gingo innan någon hjälpte henne.

Nu sövdes hon. En sötaktig lukt kom i hennes näsborrar, och hon domnade bort, men kände ändå de förfärliga smärtorna liksom kommande till henne genom en mörk natt.

När hon äntligen åter slog upp ögonen, hörde hon ett barn skrika. Hennes barn! Då genomilades hon av en fröjd som ville spränga hennes hjärta.

Smärtorna, vilkas reflexer ännu ryckte i hennes kropp, voro glömda. Hon andades ut med en lättnad som var utsägligt ljuvlig, och när hon såg doktorn lutad över sig, höjde hon ett par matta och kraftlösa armar som för att omfamna honom. Men hon nådde honom inte. Hennes rörelse med armarna märktes inte ens av dem som sysslade omkring henne. Men Frideborg trodde att hon öppnat en vid famn mot hela världen. I ett skimrande ljus seglade den gröna dungen över hennes huvud. Trädens sav rann ned på hennes törstande läppar. Den ropande fågelns röst nådde henne. Hur hade hon kunnat tycka att denna röst var ängslig och klagande? Den jublade ju i klaraste drillar. Och hon tyckte sig höra smygande steg som drogo sig bort genom busksnåren: en man som försvann. Men det gjorde henne ingenting nu. Han hade lämnat kvar ett litet levande barn vid hennes sida. Och det var ändå det viktigaste, och det var lyckalighet att veta att det fanns.

XXXV.

Gamla Sara stod framför en liten vit säng i Frideborgs rum på Eka. Hennes gula pergamentansikte lyste av ett sällsamt liv. Hennes ögon tindrade som små pepparkorn. Hon såg på barnet som sov: en gosse med ett litet rött ansikte, fridfullt utslätat i sömnen, och med en tofs av mörkt hår uppe på hjässan. Sara rörde försiktigt vid de små knutna händerna som vilade på täcket. Hur kunde de vara så små och ändå riktiga händer med rosenröda naglar?

Frideborg halvlåg i en länstol vid fönstret. Hon var klädd i en vit löst sittande morgonrock, och under tyget skymtade hennes figur smärt och späd som förut. Hon var inte längre sminkad. Hennes elfenbenshy var slät och jämn, det var ett skimmer över den, och ögonen voro klara som regndroppar. Det var som om allt ont blod flutit av henne. Hon såg nu ut som en helt ung flicka. Allt det förföriska och tjusande i uttryck och rörelser hade kommit tillbaka. Hon betraktade Sara med ett litet förstulet leende.

Var det Saras barn? Så uppförde sig den lilla

gumman åtminstone! Alltsedan de kommit från staden hade Sara inte kunnat förmå sig att vika från den lilles sida. Ibland fann Frideborg det nästan tröttsamt. De andra voro också likadana. Betty hade kommit från Ekered och nästan kvävt det lilla pyret i sin stora famn. Den ryska frun, fru Diamant, gav oändliga råd åt Frideborg, och Frideborg som knappast fullt begrep många ord tyska, fastän hon slängde omkring sig med dem hon uppsnappat, ofta användande dem alldeles felaktigt, hade otåligt hört på. Ett barn tycktes vara allas egendom. Gudskelov att Angela snart skulle föda sitt så att intresset blev en smula fördelat.

Den mörka händelsen med mordet på Adèle och arrendatorns bortforslande till förhör och fängelse hade kommit i skymundan. En dörr, en försvinner levande ur det synligas värld, en ny varelse kommer till. Och eftersom livet och den påtagliga verkligheten skenbart alltid måste segra, blev minnet av den döda Adèle dunkelt och avlägset och även bilden av den försvunne Tord utplånades något. Arrendatorns hus låg där stängt och tyst i solskenet med fördragna gardiner och låsta dörrar. Men folket på gården ansåg att Adèles oröliga och fräna ande smög omkring huset om nätterna. Hur skulle en sådan som hon kunna vila under jordtorvorna? De som sent om kvällarna gingo förbi sade sig känna ett kallt drag som från en döds andedräkt komma blåsande kring stugan. Från hela trakten gjorde man sig ärenden till Eka

för att åtminstone få se utsidan av huset, varest mordet timat. Mordplatser ha ju en underlig dragningskraft.

Där Frideborg nu stod såg hon en gammal torpare och hans hustru med en unge vid handen försiktigt lista sig över gården. Hon följde dem road med blicken. De stannade framför arrendatorsbostaden, stirrade på dörren, ja gubben gick fram och kände fundersamt på den.

— Om jag kunde begripa vad de se för märkvärdigt i den där stugan, skrattade Frideborg.

Sara tystade henne. Hon kunde ju väcka lillen. Man fick inte skratta så där högt, när han sov så gott.

Hon sade med låg röst:

— De tro väl att Adèle ligger där än. De hoppas få se liket, det är vad folk längtar efter mest av allt.

— Det är väl klart, sade Frideborg då. Det är något så hemlighetsfullt med den som är död. Med allt som plötsligt upphört att leva. Sådant kan man ju aldrig förstå.

Men hon log. Döden hade alls ingen betydelse för henne just nu. Hon såg att snön höll på att smälta bort från gårdsplanen och parken. Fåglarna kvittrade och skreko mera än förut. Solen var varm. Det var härligt att leva. Hon måste skratta igen.

Sara ruskade förargad på sig.

— Vad skall gossen heta? Har Frideborg något namn på honom? frågade hon.

— Ja för all del. Han skall heta Johan Jacob efter sina morfäder, sade Frideborg. Jag menar han skall heta Johan efter sin morfar, och så Jacob efter en annan.

— Johan Jacob?

Sara stod där mitt i rummet och med ens såg hon för sig Johan von Pahlens skrattande ansikte. Nu var Johan alltså morfar. Hon tyckte den titeln klingade bra mycket för gammal för honom. Kanske var det väl att han inte levde. Han skulle varit den yngsta av dem. En morfar med blommor i håret, och han skulle ha förstört gossens mage med sina gotter. Sara märkte nog inte själv att nu sedan barnet kommit till hade Johan von Pahlen djupt sjunkit: från att ha varit Gud blev han bara en oförståndig morfar, som man hellre kunde vara utan.

Då skrek den nye Johan von Pahlen — lille nyfödde Johan Jacob von Pahlen. Han öppnade ögonen vitt och gallskek. Både Sara och Frideborg rusade fram till sängen. Sara ville lyfta upp barnet, men Frideborg hejdade henne förtörnad.

— Det är i alla fall min pojke, sade hon. Har Sara kanske mjölk åt honom?

Då krympte Sara samman, och liten och försagd måste hon låta Frideborg ta upp pojken.

Nu blev Frideborg beställsam. Hon satte sig vid fönstret med gossen i knäet och började byta på honom. Sara fick i nåder räcka fram de små rena plaggen som den gamla själv med oändlig

möda sömrat. Slutligen lade Frideborg den lille mot sitt bröst. Sara knäppte händerna och såg beundrande på.

Det var tyst i rummet. Där hördes bara ljudet av den nyföddes smackande där han förnöjd och omedveten åt sin mor. Solen sken in och gjorde väggarna ljusa. Frideborg log, en helt ny Frideborg, som för första gången passade till sitt namn, tänkte Sara. Det var som om Fridens vita fågel äntligen sänkt sig över Eka.

Agda och Angela öppnade plötsligt dörren och stego in.

— Störa vi? sade de.

Men Frideborg bad dem komma närmare.

— Är han inte vacker? frågade hon.

Hon väntade inte på svar. Hon visste att detta var det vackraste barnet i skapelsen. Säkert skulle inte Angelas barn övertrumfa hennes.

Angela slog sig tungt ned på en stol. Hon tyckte det var ett under hur Frideborg förändrat sig på denna korta tid. Hon måste vara född till mor! Det skulle väl ingen ha trott.

Sara såg missnöjt på dem. Helst ville hon vara ensam med Frideborg och barnet. De andra hade ingenting med detta att skaffa.

— Blir han då aldrig mätt? frågade Agda nyfiket.

— Aldrig! Aldrig! sade Frideborg.

Och hon började prata med den lille, jollrande besynnerliga ord som ibland kommo gurglande

och hesa djupt nere ur strupen och som Angela tänkte kunde likna zigenarspråket romani eller kanske judafolkets uråldriga hebreiska.

Agda och Angela tittade på varandra. Kanske funno de ändå Frideborg en liten aning löjlig. De visste inte att de själva när de fått sina barn skulle bära sig åt precis på samma sätt. Också de skulle lära sig något av de där underliga språken som bara nyfödda och mödrar förstå. Hemlighetsfulla språk, som mycket litet ha med läpparna och vanliga ord att göra. De komma från kvinnornas hjärtan och kanske också från deras svällda bröst där mjölken finns. De äro modershjärtats morgonlandsspråk, de digivande spenarnas romani, den bubblande modersmjölkens eviga österländska. De äro mer än internationella och allmäntmänskliga, ty de sträcka sig även till djurvärlden. Små hundvalpar till exempel skutta av glädje, när de höra de där språken.

Nu var emellertid den lille äntligen mätt, och Agda sträckte ut armen.

— Låt mig få ta honom, bad hon.

Med en liten viktig min lämnade Frideborg då Agda barnet.

— Var mycket försiktig, förmanade hon.

Sara såg ogillande på. I hennes egna armar kröp det av längtan efter att få känna barnets tyngd.

Agda böjde sig över gossen.

— Ja, han är vacker, sade hon.

Men inom sig beslöt hon att hennes barn skulle

bli ännu vackrare. Hon höll upp sin hand framför den lille. Då kom Angela åter att tänka på hur Agda förr berättat sagor för dem och hur hennes händer formats till flygande fåglar som de följt med häpnad blickar. Barnet stirrade på Agda utan att se henne. Vad rörde sig inne i det där lilla huvudet med den svarta tofsen utanpå? Funnos där redan bilder av ett soligt rum, av Frideborgs ansikte och sängens omhängen? Hade de redan utplånat intrycken av moderlivets innandöme med blods och musklers röda väggar? Det kunde de inte veta.

Nu sträckte Sara sig fram.

— Nu är det då min tur, sade hon.

Så fick hon till sist den lille i sin famn. Hennes ansikte darrade. Hennes arbetshänder blevo mjuka och ivriga. Hon vandrade bort över golvet ifrån de andra för att få ha honom för sig själv.

— Kom med ut på en promenad, Frideborg, sade Angela.

— Nej, jag orkar då rakt inte gå som ni, sade Frideborg. Jag tycker bättre om att sitta här.

Då de inte kunde övertala henne, gingo de själva ut.

De togo skogsvägen bort till Ekered. Nu porlade det av små muntra rännilar över stigen. Den var hal och svår att gå på. Agda tog Angela under armen. Hon stannade, och då måste Angela också stanna.

— Vad har det varit med dig, Angela, de här

dagarna? frågade Agda plötsligt. Det är som om du kommit ifrån mig på något sätt.

Angela såg åt sidan.

— Det tror jag väl inte, sade hon bara tveksamt.

— Jo, du bryr dig mera om Petra nu än om mig? frågade Agda, och hennes röst var fylld av ängslan.

— Petra har det svårt, mumlade Angela. Det här med Tord Holmström tog henne så hårt. Hon sörjer över honom.

— Ja visst, hon sörjer arrendatorn.

Agda lät frånvarande. Det pinade henne att Angela nu ständigt helst ville vara med Petra. Varför? Var det inte hon och Angela som älskade varandra?

Men Angela ville inte erkänna att hon helt enkelt gått tillbaka till Petra. Nu när hennes nedkomst var förestående, kändes det så tryggt att ha Petra i sin närhet. Hon var inte heller pockande och begärde allt för sig som Agda. Men ingenting av det där kunde ju Angela säga. Därför teg hon.

Agda skakade henne lätt.

— Jag längtar efter dig, sade hon otåligt. Ditt hår är blont, men dina ögon äro nästan lika svarta som mina egna. Men nu se dina ögon inte längre mig — de se långt bort och förbi mig. Jag ligger vaken om nätterna och tänker på det, och jag förstår inte . . .

Och hennes svarta stjärnögon sågo ned på Angela. Angela stod inte ut med den där blicken. Hon höjde sig upp och kysste Agda.

— Var inte ledsen, sade hon sakta. Så gingo de tigande framåt igen.

Nu skymtade Ekereds park. Gotthard kom emot dem. Han föreföll uttråkad.

— Gud, vad här blivit för ett liv, sade han, i det han sträckte ut armarna och åter lät dem falla. Familjen Diamant gör mig galen. Den där lilla skrikiga fru Lubba och den där lille, fast bara i hennes närvaro, moltyste doktor Leibe...

Han avbröt sig. Just nu kom den omtalade fru Diamant nedför gången och fram till grinden, där de stodo.

— Har någon sett till mina barn? frågade hon på skvalande, ehuru okorrekt tyska.

— Håll själv reda på dina förbannade ungar, muttrade Gotthard ilsket på svenska.

Fru Lubba Diamant såg lika leende på honom. Hennes runda ansikte uttryckte stor belåtenhet. Hon tycktes ha det ausserordentlich här. Man kunde inte önska sig bättre! Hon hade också blivit fylligare av den goda maten på Ekered.

Så fick hon se barnen hand i hand traska i parken.

— Där äro de ju, sade hon och brydde sig nu inte det bittersta om att gå efter dem.

I stället följde hon med de andra upp till gården. Angela försökte artigt tala tyska, men hon hade svårt att i en hast finna de rätta orden. Då kastade hon en förtvivlad blick på Gotthard som gjorde en ful grimas.

Inne i Hans' rum satt doktor Leibe Diamant och rökte cigarretter. Fru Lubba Diamant började genast förebrå honom att han rökte så mycket.

— Du är en riktig skorsten, sade hon och gjorde miner åt Angela och Agda.

Han såg nedslagen ut. Hans ansikte, blekt och litet, fick ett uttryck av dödlig leda.

Betty kom nu in. Hon frågade ivrigt efter Frideborgs gosse. Hennes ansikte blev glatt, då hon hörde om honom. Men när hon blickade från Agda och Angela till fru Lubba Diamant antog också hennes ansikte en försagd, tvungen min. Angela fick det intrycket att varken Gotthard eller Betty längre trivdes så bra på Ekered, sedan herrskapet Diamants kommit. Hade de fått, inte bara könens och de omaka äktenskapens eviga krig, utan också som ett rykande os från det stora världskriget över sig? Hade det ångat in över Ekered med dessa främmande utskott från de stridande länderna?

Men fru Lubba Diamant tycktes helt och hållet omedveten om de känslor hon framkallade. Hon var grant och pråligt klädd, men på ett slarvigt vis, som om hon glömt att häkta några hyskor eller knäppa viktiga knappar. Hon pratade livligt utan att bekymra sig om ifall man begrep henne eller ens lyssnade på henne. Det enda sympatiska hos henne, tyckte Angela, var hennes mun, som hade ett barns oberörda leende. Ett nedfläckt, vulgärt Mona Lisa-leende, uppspirat i smutsen

i något lökluktande lillryskt ghetto, skulle Thomas ha sagt, tänkte Angela. Kanske var hon inte fullvuxen eller skulle aldrig bli det. Också i själen fattades kanske någon knapp eller hyska.

Men när nu Edla kom in, förändrades atmosfären plötsligt. Edla gick fram till herr Leibe Diamant och började vänligt samtala med honom. I hennes sätt mot honom fanns aktning och en smula förtrolighet. Och det syntes Angela som om de vore på något sätt lika varandra. Något misslyckat och något resignerat lådde vid dem båda. Deras blickar möttes som om de funne hjälp i varandras ögon.

Fru Lubba Diamant fick en liten skarp rynka, när hon såg på dem. Det där föll henne tydligen inte i smaken. Men så vände hon sig mot Angela, klappade henne muntert och oförmodat på magen och skrek en fråga, om inte barnet snart skulle »arrivieren». Hon hade ändlösa historier, som Angela gudskelov inte riktigt förstod, om gruvliga barnafödelse och många exempel på hiskligheter som hänt mödrar hon själv personligen känt.

Gotthard, som raskongenialt och intuitivt fort satt sig in i hennes besynnerliga psyke och tyska, stod ändå med gapande mun och lyssnade. Det var förfärligt. Något sådant hade han väl aldrig drömt! Det var tydligen ett under att man helskinnad kommit till världen utan att få huvudet krossat eller utdraget till oformlighet av en tång.

Men fru Lubba Diamant berättade alltsammans

muntert och gemytligt. Det föreföll Gotthard som stode hon skrattande och vispade blod till skum i ett stort fat.

Slutligen tog Betty, som varnande blinkade åt fru Lubba utan resultat, och skjutsade Agda och Angela ut ur rummet. När de väl hunnit ut på trappan, kom Gotthard efter dem. Han följde dem ned genom parken.

— Den där Lubba har naturligtvis en skruv lös, sade han liksom ursäktande. Ibland måste jag erkänna att hon kan vara ganska trevlig, men så är det plötsligt som om en broms stack henne och hon skenar iväg på det mest otroliga vis.

— Det gör ingenting, sade Angela vänligt. Jag är inte rädd.

— Ja, fruntimmer av sådana där vilt främmande raser äro konstiga, mumlade Gotthard von Pahlen, och glömmande att närmare överväga, vilken ras hans mor, och han själv till hälften, tillhörde, tänkte han på den kvarblivna eller överståndna invasionens sällsamma kvinnliga uppenbarelser: Frideborg, Agda, Lotty, Rosita — och nu denna fru Lubba Diamant.

— Jag har sannerligen lust att resa till Stockholm ifrån alltihop, mumlade han.

— Gör du det, sade Angela. Då kan du köpa en del småsaker som jag behöver och ta med dig tillbaka.

— Gud bevara mig, utbrast Gotthard som inte

var på sitt bästa lynne. Jag avskyr att åta mig kommissioner och springa ärenden.

Han stannade för att säga adjö.

— När tro ni kriget slutar? frågade han, och utan att vänta på svar tillade han hastigt:

— Jag menar bara att freden vore en välsignad sak, för då kunde fru Lubba Diamant kanske för-
måås att återvända till Ryssland.

De togo skrattande adjö av honom.

Men sedan gingo de två tysta tillbaka till Eka. Agda hade inte uppfattat så mycket som Angela av fru Lubba Diamants prat om missfoster och monstrositeter och olyckor vid förlossningar, därför var hon mindre berörd av det. Men Angela hade förstått det mesta, och hon kunde inte hjälpa att det nedstämde henne. Hennes barn... tänk om det inte bleve riktigt eller någon olycka skedde med det. Det skulle hon inte kunna uthärda.

Skrämd smög hon sig intill Agda och fattade hennes arm.

— Bry dig inte om att vara rädd, sade Agda ömt. Jag skall ta dig på mina armar och bära dig igenom alltsammans.

Då skrattade Angela nervöst. Hon trodde inte att Agdas armar voro nog starka till det.

XXXV.

Agda steg ut på trappan en tidig morgon i april. Hon hade nu åter börjat bära klänningar i stället för gosskläderna. De hade blivit för trånga. Tidigare än förut på Angela och Frideborg märktes det på Agda att hon var havande.

Hon stannade på trappan utanför glasverandan. Ingenting var vackrare än Eka en arla morgon som denna. All snö var nu borta. Den svarta myllan i rabatterna såg på ett särskilt sätt fruktbar ut. Det föreföll Agda som om det ångade av jorden, när solen sken på den. Trädens grenar rörde sig sakta i morgonvinden. Från sjön hördes ett klingande ljud av små isstycken som rullande stötte emot varandra.

Agda skuggade för ögonen och såg ned mot grinden i bortre ändan av parken. Hon tyckte sig skimta en gestalt där. Men det kunde väl inte vara någon. Ett tag tittade hon rädd hän mot arrendatorsbostaden. Spökade det verkligen där? Kanske den där gestalten hon tyckte sig skönja vid grinden var på väg dit?

Men nu såg hon att det var en människa som

stod där nere, en ung man som med långsamma steg kom uppför gången.

Agda gav till ett litet rop av överraskning. Det var Sven von Pahlen. Hon hade inte hört att han väntades till Ekered. Vad skulle nu hända?

Sven som anlant föregående kväll kom dröjande närmare Agda. Han hade vaknat tidigt och gått ut på en promenad, och strax hade hans steg lett honom till Eka därför att Agda fanns där.

Nedanför trappan stannade han, tog av sig hatten och såg upp på Agda.

— God morgon, Agda, sade han.

Hon gick hastigt nedför trappan och tog hans framsträckta hand.

— Varför är du här? frågade hon undrande. Men hon kände själv att hon mest undrade över hur likgiltig han hade blivit henne numera. Hon hade aldrig tänkt på honom den senare tiden.

På det svarade han inte.

Hans blickar följde ömt de förstorade linjerna av hennes kropp. Det var alltså sant vad Betty skrivit att Agda väntade ett barn.

Agda började gå mot hönshuset, och han följde henne.

— Jag har mycket att göra så här om morgnarna, sade hon leende.

Men Sven fick hon inte att tala. Hans vackra judiska ansikte var allvarsamt. Hon öppnade dörren till hönshuset, och han blev stående på tröskeln och såg henne röra sig därinne. Tuppen gav sig

till att gala, de dumma hönorna kacklade sömnigt. Agda tog en höna i sina händer och lyfte upp henne ett ögonblick.

— Tycker du inte att här är trevligt i höns-
huset? frågade hon skälmaktigt.

— Inget vidare. Han lät ytterst tankspridd.

Varför hade han kommit? Agda kände sig under-
lig till mods. Hon avslutade hastigt sitt arbete i
hönshuset. Hon hade ju inte lust att sopa så höns-
dun och damm skulle blåsa honom i ansiktet, efter-
som hon nu inte kunde få honom bort från dörren.
Hon hittade några ägg, men lät dem ligga. Så kom
hon fram till honom.

— Jag skall göra bättre i ordning sedan, sade
hon.

— Du borde inte anstränga dig så mycket, sade
han då, allvarligt förmanande.

— Å!

Hon gav honom en förvånad blick. De gingo
genom parken ned till sjön.

— Förstår du inte, varför jag kommit? frågade
Sven.

Agda skakade på huvudet.

De stannade båda. Isstyckena klingade och
sjöngo i sjön. Det var vår i luften, något tindrande,
genomskinligt och klart som återspeglades i deras
mörka ögon.

— Genast jag fick höra att du väntade ett barn,
sade Sven, förstod jag att jag måste resa hit ned
och träffa dig.

— Hur så?

Agda begrep ännu inte vad han menade. Hon väntade ett barn, och det behövde väl inte Sven göra sig några bekymmer om.

Men hans nästa ord togo henne ur den villfarelsen.

— Jag har inte velat undandra mig mitt ansvar, sade han högtidligt. Det är min plikt som man att bispringa dig.

— Men Sven, utbrast Agda, det är ju inte ditt barn! Inbillade du dig det?

Han blev alldeles omtumlad.

— Är det inte mitt? viskade han. Men har du då glömt att vi voro tillsammans i ladan? Det kan du väl ändå inte ha glömt?

— Men snälla Sven, jag var ju med barn redan då, sade Agda. Med min man, förstår du väl, tillade hon. Och hon kunde inte hjälpa att hon fann honom litet komisk, så uppfylld som han var av sitt överflödiga ansvarsmedvetande och så egenkär som han verkade i sin illa placerade pliktkänsla.

Då släppte han hennes hand som han tagit och stirrade henne i ansiktet som trodde han att hon ljög. De stodo där tysta och sågo på varandra.

Sven hade hela vintern drömt om Agda. Han tycktes ännu vara en skolpojke med skära drömmar i ett högmodigt hjärta. I hans natur fanns en besynnerlig blandning av praktisk duglighet och otrolig sentimentalitet. När han fått veta att Agda väntade en liten, hade hans självkära hjärta gjort ett litet hopp. Det kunde ju inte råda något tvivel

om att det var hans barn! För att få en osökt anledning till sin resa ned hade han förehållit Bess att det var hennes och hela familjen Rosenrauchs skyldighet att anskaffa en våning i Stockholm åt Diamants, så att Betty ej skulle behöva ha dem längre på Ekered. Med stora svårigheter hade han till slut lyckats övertyga Rosenrauchs härom, och hade även fått dem att utse honom till deras representant för att fara ned och förhandla med det exotiska herrskapet om den önskvärda flyttningen. Men det var bara på Agda han tänkt. Kanske skulle hon begära att han skulle gifta sig med henne och skiljas från Bess? Det var den utväg som kunde anses ligga närmast. Men han hoppades visserligen att hon ej skulle begära just detta av honom. Hennes pålitlige beskyddare skulle han ju i alla händelser bli, men han ville inte gärna skiljas från sin lille son, och naturligtvis kunde det under förevarande omständigheter aldrig bli tal om att Bess skulle släppa ifrån sig Hans-Benjamin. Förmodligen skulle han väl ändå falla undan för Agdas önskningsar därför att han så djupt inom sig förnam att det var henne han alltjämt älskade och inte Bess. Något annat än att Agda hela tiden hade bevarat sin kärlek till honom, satte han inte ens i fråga. Och nu stod hon här och sade honom som den allra naturligaste sak att det barn hon bar under hjärtat icke var hans. Han kände det som om hon bedragit honom på det skändligaste. Där i ladan hade de ju så helt gått

upp i varandra. Det hade inte funnits några andra än de två i en värld som för ett ögonblick gungat ut i den stora rymden med dem. Och hela tiden hade så den fule svullne greven funnits där! Han hade redan tagit sin plats och sått sin säd i Agdas underbara kropp. Det var obegripligt och förfärligt. Med greve Gusten som Sven avskydde hade han delat Agda. Med en skolgosses naiva föreställningar om verkligheten hade han aldrig inbillat sig att en underskön gift kvinna kunde ha något, och till och med av fri vilja och jämt och ständigt, att göra med en vederstygglig äkta man. Det var ju rent brottsligt att ens tänka sig dessa två tillsammans!

Sven tog sig över pannan, och ögonen svartnade.

— Jag tror dig inte, stammade han, fastän hans förstånd sade något annat.

— Det är sant, snälla Sven.

— Men då borde du ha sagt mig det, sade Sven.

— Allt gick så hastigt, mumlade Agda. Inte kunde jag . . . Och det var ju inte dig jag bedrog, det var min man. Men jag ångrar det inte, fast jag aldrig skall upprepa det. Det var ändå så härligt.

Och åter kände de lukten av dammet och det torra knastrande höet i ladan. Och de sjönko ned i höet med armarna om varandra . . .

Agdas ansikte blev blekt.

— Nu är du ond på mig, viskade hon.

Det var sant att hon alldeles glömt honom denna

tid. För henne hade bara Angela funnits, Angela, och så Agdas och Gustens barn. Hon hade helt gått upp i dessa nya känslor.

Sven gick ned till sjön, och Agda höll sig vid hans sida. De stannade vid stranden. Små friska vågor sköljde oupphörligt mot stenarna. De hade skum och isbitar med sig. Videbuskarna buro små grå duniga kissungar. Ön därborta sträckte sina lövträd mot den klara skyn. Deras grenar voro redan skimrande violetta som de äro om våren. Herrgården bakom dem lät sina fönsterrutor blixtra i solen.

Agda såg sig skyggt omkring. Hon var litet rädd för Sven. Det var som om han gömde på onda ord.

Vart hon nu blickade såg hon eljes bara vänliga och förtroliga ting. Träden gungade sina kronor med viskande röster över hennes huvud, vattnet sjöng för henne, gick hon bara närmare skulle det fara med smekningar över hennes skospetsar. Den bruna herrgården därborta ville henne också väl. I hönshuset väntade hönsen med varma kroppar på att hon skulle komma och lyfta upp dem. Bara arrendatorsbostaden var mörk och sluten och hade alltjämt något hotande över sig. Agda tyckte den var lik Sven. Den gömde på något.

Sven vände sig mot henne. Hans energiska haka darrade.

— Det borde bara varit du och jag, sade han. Du var den första jag älskade. En kvinna skulle

egentligen alltid vara tacksam över att ha varit en mans första kärlek. Det är något särskilt med det.

— Men du gifte dig ju sedan med en annan, påminde Agda honom milt. Skall jag vara dig tacksam för det också? log hon. Mig lämnade du att möta mitt liv som jag kunde. Och det är vad jag gjort.

På det kunde han ingenting svara. Åter voro de tysta. Agdas tankar gingo ifrån Sven till Angela. Hade hon vaknat nu? Agda såg sig förstulet om mot Angelas fönster. Men rullgardinen var fortfarande nere.

Sven märkte hennes blick.

— Du är redan hemma här, sade han strävt.

— Ja, jag älskar Eka.

Det kom ett litet tryggt leende i hennes ögon. Det gjorde Sven utom sig. Hon behövde honom inte! Hon hade det bra. Han var redan en utomstående som bara hade att gå sina färde. Men på hans barndoms granngård Eka hos deras nära släktingar Petra och Angela hade han väl ändå aldrig kunnat drömma om att deras forna vackra tjänsteflicka Agda skulle få mera hemortsrätt än han.

När man rest en lång väg fylld av hjältemodigt begär att hjälpa och beskydda, blir man vred och alls icke lättad, då man förstår att ens hjälp inte behövs. Den man skulle trösta är redan tröstad. Den man skulle beskydda mot alla stormar står

redan i lä under vänliga träd och ett gammalt brunt hus med brutet tegeltak.

Sven grep plötsligt om Agdas späda axlar och skakade henne.

— Du, du, mumlade han sammanbitet. Du har zigenarblod i ådrorna. Den där främmande usla zigenaren som kom dragande hit och trängde sig in i vår familj har skänkt dig av sin egen ande. Du är säkert lik honom, du är av hans stams kvinnor. Du går från man till man, tar ett barn av den ene att fylla din buk med och stjäla den andres hjärta att förnöja ditt eget hjärta med, om du har något. Så göra ju alla zigenare och zigenerskor: de plocka på sig allt vad de komma över. Nu tycker du dig vara i ro här på Eka. Ditt flyktiga sinne har fäst sig vid det gamla huset och dess innevånare. Men så en dag befinner du dig igen ute på vägen och är glad åt att solen skiner på dig och att du får vandra till nya trakter och nya äventyr.

Agda sade sakta:

— Jag tror inte du har rätt om zigenarnas kvinnor. Det sägs att de äro trogna sina män och inte som jag.

Något inom henne hade väckts av hans ord. Något trotsigt och anstolt som fick henne att känna att hon nedstammade från ett folk vars seder kanske inte voro så föraktliga, ehuru hon själv knappt hade en aning om dem, mer än det lilla hon hört av Lotty och Rosita. Hon tyckte sig se

dessa mörkhyade kvinnor med blixtrande ögon och örhängen. De rörde sig med gungande höfter över marken som om hela jorden tillhörde dem. Månen och solen och himmelens stjärnor nådde de med uppsträckta händer. Voro de inte själva något av majestätiska och rörliga himlakroppar som följde jordens lopp? Ja, hon tillhörde kanske dem. Hon hade inte känt det förrän nu, när Sven for ut mot henne och dem.

Ofrivilligt såg hon nedåt parkgrinden, som om hon väntat att få se Pepe Sanchez med självmedveten min och grace i rörelserna lyfta av haken och stiga in. Så hade han kommit en vår som denna och tagit Laura Löwenström, hon som aldrig förut älskat. Han hade frikostigt sått frön till liv i den karga småländska jorden. I hans fotspår hade Rosita, Lotty, Agda och Frideborg blommat upp. De voro svarta som han och med oro i blodet. De tillhörde honom.

Hon såg på Sven och kände att han var en främling för henne. Hon hade lagt sitt huvud mot hans bröst, och han hade ägt henne. Men han hörde inte till henne. Så var det också med greve Gusten. De voro män av en annan ras än hon. De skulle alltid förbli främlingar för zigenarens kvinnor.

Ovänligt stötte hon till honom i bröstet.

— Gå, sade hon. Du kan gå. Jag är mera von Pahlen än du, eftersom jag är det dubbelt. Petras far var också min, och jag är dotterdotter till Laura von Pahlen. Och jag har väl mindre zigenar-

blod än du har judeblod. Men jag är ändå stolt över att vara zigenerska och dotterdotter också till Pepe Sanchez. Du . . . du är visst redan mindre stolt över att vara halvjude, och du vantrivs med att du gift dig med en riktig judinna, som du gjorde därför att du hade din fördel av det. Du skäms väl för att alla kunna se att ni åtminstone äro lika främmande som jag bland det andra folket här i landet.

Och hon upprepade:

— Gå. Du kan gå. Du kan gå till Jacob Levin och Rosenrauchs.

Men Sven gick inte. Hans ansikte blev plötsligt gammalt — ja plötsligt verkligen en gammal judes som givit ut för mycket och ej fått nog tillbaka. Hans fingrar sträckte sig efter växelpengarna, och helst skulle det vara ett guldmynt bland dem som dessa vårdslösa och lättsinniga förryckta kristna ej lagt märke till. Gåvo inte de kristna slösarna alltid för mycket tillbaka? De kunde inte räkna, de hundarna. Han hade skänkt Agda sina drömmar och sin kärlek, nu skulle hon ge honom sin famn och sitt sköte. För mycket tillbaka? Han hade slungat orden om zigenerskorna i hennes ansikte nyss för att reta och håna henne, men hon var ju mer än till hälften en kristen. Han var det också. Men bara till hälften, bara till hälften! Juden värkte inom honom. Tjöt och väsnades i hans tarmar. Han kunde inte förlora.

Men medan han stod där och väntade, förstod

han att han redan gått miste om den sköna Agda. Inom henne, tätt vid hennes hjärta, rörde sig en annans barn. Hennes kropp svällde, blev stor av en annans säd. Hennes ögon blickade förbi honom, kanske spanande efter den väg i fjärran han talat om. Men nu inbillade hon sig väl att hon ville vara trogen den säd som den där andre sått inom henne.

Då ryckte han henne till sig och kysste häftigt hennes hals och mun. Hans händer trevade mot knapparna på hennes blus. Å, dessa blanka knappar som fått hans ungdom att stråla! Sjön sorlade, och ljudet trängde in i hans öron. Träden susade, och det blev till ett starkt brus inom honom. När han höjde ögonen, tyckte han sig se en väldig svart fågel kretsa i rymden, Agda höll han i sina armar, men hennes själ flög som fågeln där med ett sus av starka vingslag långt bort ifrån honom.

Han släppte Agda så häftigt att de tumlade ifrån varandra. I verkligheten var det blott ett ringa avstånd mellan dem, men det korta avståndet hade redan blivit till ett hav som skilde dem åt. Sven stod och såg på Agda en stund. Så vände han tvärt på klacken och gick. Utanför ladan i julas hade de också skilts åt, men med saknad och sorg i sina hjärtan. Deras fotsteg hade frusit fast i snön och länge efteråt blänkt där som vittnen om deras möte och skilsmässa. Nu revo Svens fötter upp den svarta myllan. Det var sista gången märkena efter hans fotsteg skulle leda till

och ifrån Eka och Agda. Snart skulle det växa upp fint grönt gräs och små blå blommor för att dölja spåren efter hans vrede och missträkning.

Agda stod stilla. Hon höll handen för bröstet. Ett par knappar hade slitits upp i hennes blus.

Då tyckte hon sig känna att ett litet hjärta klap-pade tätt intill hennes eget. Ett litet barns hjärte-strängar snuddade vid hennes och fick dem att sakta darra. Hon tyckte att de sjöngo om vår och om förnyelse.

Hennes blickar sökte bävande den vita lands-vägen som ledde bort mot de blånande bergen i fjärran. Var det sant som Sven sagt att hennes längtan en gång skulle komma att driva henne till-baka ut på landsvägen och att hon då glad skulle vandra vidare mot andra trakter? Så hade Pepe Sanchez, hennes morfar, gjort, löpt från kärleken, tryggheten i en enda kvinnas famn, mot frestande äventyr som kanske veko längre bort, men kanske också kommo närmare, ju ivrigare han skyndade efter dem.

Men Agda vände på huvudet och såg på Eka som låg där så vackert i solskenet. Landsvägen försvann, dess frestelse vek undan. De blå bergen blevo lätta skuggor utan kropp. De betydde ingen-ting för henne. Här skulle hon föda sitt barn. Trädens sus skulle vagga det. Sjöns vågor skulle sjunga för det. Parkens blommor skulle växa högt av längtan efter att en barnhand skulle plocka dem. Eka skulle fyllas av röster. Parken och huset skulle

bli ett stort och kärleksfullt rike för barn och kvinnor. För ett stolt släkte von Pahlen som ingen mörkögd och förförisk zigenare skulle kunna splittra.

Då kom det tårar i Agdas ögon. Hon stod där i solskenet, och de runno glittrande ned över hennes kinder. Hon grät av en sällsam känsla av lycka som hon inte kunde ge ord för: den hemlösas salighet över att ha fått ett hem, den oroliga vandrererskans smärtsamma glädje över att marken icke gled undan för hennes fötter, utan växte fast omkring henne, så att hon inte längre behövde förflytta sig.

Och Agda knäppte omsorgsfullt till knapparna i sin blus. Därinnanför levde ett litet barn sitt liv, och Agda skulle vara oändligt rädd om det. Med långsamma steg gick hon upp mot herrgården, och i detsamma öppnades dörren och Angela steg ut blinkande och leende mot solen.

XXXVI.

Agda hade inte berättat om sitt möte i parken för någon. Petra och Angela blevo förvånade, då de sedan fingo höra av Betty att Sven varit på Ekered och farit igen.

Nu rullade dagarna allt fortare. Åkrarna lågo svarta. Snart skulle det börja plöjas. I träden skreko fåglarna på ett oroligt och längtansfullt sätt. Det kom ofta stritt regn som vattnade jorden. Isen i sjön fanns inte längre kvar. Om nätterna kom vårstormen rusande och tycktes vilja skaka ned stjärnorna från himlavalvet. Smög man sig till fönstren, såg man jorden skälva och darra och de flygande molnen nästan snudda vid den. Då kände man sig gunga hän på ett hav. Eka gård blev ett skepp, på vilket parkens träd höjde stolta master och himlen spände ut en mattblå segelduk. Och de fyra kvinnorna seglade då bort på sitt skepp, ensamma med sin kärlek och sin kärleks eller sin åtrås avel i en värld av sterilt hat.

Så kunde Angela drömma och plötsligt spritta upp, därför att barnet rörde sig så häftigt inom henne. Då blev hon ängslig och kvävde sina suckar i kudden för att inte Petra skulle väckas.

Men Petra låg ofta vaken dessa stormnätter. Genom vinden var det som om hon hört någon, hört några ropa på sig. Hon hörde rop från Thomas Meller, rop från Tage Ehrencreutz, men starkast ropade Tord på henne. Det fanns inte fängelsemurar nog tjocka att kunna kväva hans stämma. Han hade blivit frändömd sin frihet och sänd för att undersökas till sitt sinnestillstånd på ett hospital, men hans tankar kunde ingen sträng domare och inga myndiga hospitalsläkare binda. Nu sänkte de sig över Eka. Nu voro de hos Petra. Nu slöto sig hans armar åter omkring henne. Hade hon till sist börjat älska honom nu, när hon inte längre kunde nå honom? Skulle deras stormande famntag bära frukt? Vid denna tanke log Petra förvirrad. Sällan blevo väl kvinnor befruktade av en man första gången de mottogo honom. Av kärlekens famntag upplösas ju de flesta i intet. Men o, om hennes blod ville samla sig och svälla till en röd frukt som hade livet i sig! Då hade hon inte levat förgäves. Eka borde myllra av barn för att ta bort skammen att en kvinna en gång bott där och icke velat erkänna sin avkomma.

Med armarna under huvudet vilade Petra i sin bädd och var åter i Tords famn. På nytt genomlevde hon de sälla minuter, då hon tyckte sig smälta helt samman med honom. Hur var det möjligt att man så kunde förenas med en annan människa, och därtill någon så helt och hållet olik en själv som ett hankön, att man blev ett med denne? Petra skulle lät-

tare förstått det, om det gällde själen, men här gällde det kroppens känslor och förnimmelser. Själarna kunde älska varandra, ge uttryck åt samma tankar, se på avstånd samma klart skimrande land dit de längtade, men de götos icke till ett i en salig spasm. Hur sällsamt att ur denna spasm ett nytt liv kunde jublande uppstå!

Petra darrade där hon låg. Hennes ögon blevo fuktiga av tårar.

— Ge mig ett barn, viskade hon.

Vem bad hon till? Kanske till barnet självt: en liten varelse med klara ögon som underfundigt såg på henne från någon plats i rummet eller i rymden ovanför henne. I detta ögonblick förstod hon att hon alls icke skulle bli tillfredsställd med Angelas barn. Det skulle ändå aldrig bli hennes. Angela skulle säkert svartsjukt bevaka det, endast ibland av nåder låta det vila på Petras knä. Petras evigt längtande hjärta skulle inte få sitt lystmäte. Men ett barn som var kött av hennes kött, blod av hennes blod! Hon grep med armarna ett krampaktigt tag om sin kropp som hoppades hon så kunna hålla kvar den säd hon mottagit, pressa in den i sig, gömma den, driva den till grodd och spirande.

Då såg hon för sig sin mor Irenes sorgsna, ständigt vakande ögon. Petra hade gått ifrån denna svartsjuka blick, dessa trånande armar som ville fångsla, och sökt sig till Thomas Meller. Hon hade själv sprängt banden som knöto henne vid modern.

Men gjorde inte alla barn så till sist? Kunde de inte lida den tanken att de en gång vilat i mörker i sin moders sköte och livnärt sig av henne, eller måste de bara följa moderns exempel?

Men ur Petras hjärta steg åter ropet: Ge mig ett barn. En skatt att äga och förvalta. Något som äntligen skulle skänka hennes kropp en uppgift, den uppgift den ju var ämnad för. Varför eljes dessa bröst som höjde sig som blomstrande kullar, varför eljes denna vida skål som tog emot mannens säd? Utan att ett barn blev till i denna fruktbara jord voro ju dessa ting onyttiga.

Petra omfamnade kudden och grät tårar över den. Skulle detta vara allt som återstod henne? En kudde att trycka mot sitt bröst och väta med gråt? Men när hon låg så, kunde hennes själ plötsligt bli stilla. Hon tyckte sig blicka ned i en klar sjö, på vars botten en underbar värld levde. Växter och blommor som Petra aldrig sett frodades där. De sträckte försiktigt upp slanka gröna armar, men nådde inte vattenytan. Röda och vita koraller reste sina pelare i den gula refflade sanden. Snäckor spreda ett egendomligt lysande sken omkring sig. En vit näckros som sjunkit ned genom vattnet bredde ut sina blad lätt gungande på små ilande vågor. Och skuggor från världen ovanför vattenytan seglade över sanden och kommo den att ibland djupna och mörkna så att Petra fick en föreställning om att under och bakom denna sjövärld fanns ännu en, kanske flera, vidsträckta

och drömmande. Men med ens blev vattnet oroligt. Klara bubblor stego upp och sjönko åter, växterna böjde sig som för en vind, snäckorna sände upp ett susande ljud som sjöngo de. Små vita fötter trampade i sanden. Små skära fingrar sökte fånga blommorna, friska munnar logo. Det var barn som kommo i hundratal och tusental. Alla hade de förväntan i ögonen. De böjde sina vackra huvuden bakåt och tittade upp mot vattenytan, och då mötte Petra alla dessa ögon. Hon bländades och blev blind av deras ljus. Hon lutade sig så nära vattnet att hennes ansikte sköljdes av en våg. Då dök hon ned med handen som när man vill fånga en fisk. Hon fick något i den, något som levde och ryckte, och hon lyfte det upp mot sig. Men knappt hade hon tryckt detta som andades och flämtade mot sig, förrän det förvandlades till en varm porlande bäck som flöt in i henne. Tords säd som fuktade hennes sköte! I honom, i henne levde denna underbara värld hon nyss sett på sjöns botten. Detta barn hon nyss fångat var en del av dem själva, en darrande droppe av allt liv som sjöd under och över en blank vattenyta.

Då skakades Petra av vild fröjd. Hon ville äga alla dessa barn, alla dessa blänkande ögon. Hon ville svälla och rymma alla världar, bli en stammoder för allt nytt liv som krälade, sprang, andades med lungor och gälar. En vansinnig storhetsdröm behärskade hennes varelse. Hon somnade in, alltjämt väldig, fyllande rymden, och vaknade på

morgonen kuvad med milda ögon som ingenting hade sett.

Denna tid på Eka efter mordet på Adèle Holmström och sedan Frideborgs gosse blivit född tycktes Agda och Frideborg, Petra och Angela förenade på ett drömmande sätt som kom Ekas väggar att vänligt sluta sig om dem. Agda var inte längre otålig på Angela för att hon ej mera helt återgäldade hennes känslor. Hon förstod att barnet måste uppta alla Angelas tankar. Frideborg vilade ut hos de andra efter den storm som gått över henne och varit nära att slita henne i stycken. Petras och Angelas händer sökte varandras, knötos samman i hemligheten om Petras och Tords kärlek. Solstrålarna bildade mönster av de skönaste blommor på väggarna. Ute i parken under en ek hittade Angela de första blåsipporna. De små ludna knopparna höjde sig över de torra gröna bladen. De skälvde litet på sina stänglar. De voro hjälplösa i denna ännu nakna natur. Angela nändes inte plocka dem. Hon visste att de voro ett tecken på att hennes stund var nära. »När blåsipporna spricka ut...» Så hade hon tänkt, när marken ännu låg vit, blixtrande av snökorn. Och nu voro de små knopparna här. Nu forsade bäckarna uppe i skogen och mossan började grönska. Nu kommo flyttfåglarna tillbaka. Nu skulle hon föda.

Då kunde hon gå ned till sjön och längtansfullt se bort mot ön. Vilken ljuvlig vagga för ett litet barn skulle inte den ön vara! När träd och blom-

mor brusto ut där, skulle den äga all världens skönhet, oberörd, gungande på sjöns vågor med en blomdoft som fördes från strand till strand.

Dessa milda våraftnar, när en blek nymåne stod över trädtopparna, gingo de fyra fram och åter i parken. De talade inte. De bildade en kedja av armar och hjärtan. De tyckte sig höra saven rinna i träden, de stannade böjande huvudena över någon kvist som redan bar knoppar. Deras blickar foro smekande över gräsmattorna, där enstaka gröna strån stucko upp. Då kände de sig växa med naturen, då grönskade de, då rann saven till också i deras hjärtan. De sögo in doften av den fuktiga myllan. De stannade och läto sina ansikten bada i vårluften.

Och när stjärnorna trädde fram på himlen, lutade de sig tillbaka och blickade leende upp. Då voro deras ansikten så lika varandra. Deras ögon hade samma glans av speglade drömmar, deras bultande hjärtan samma lilla förväntansfulla skälvning. Och parken slöt sig omkring dem. En ring av träd som börjat knoppas och fridfullt bidade grönskan som skulle hölja dem.

XXXVII.

En morgon i slutet av april vaknade Angela med en molande smärta i ryggen. Hon låg stilla i bädden utan att först förstå vad som nu hände med henne. Plötsligt upphörde smärtan som en dyning drar sig tillbaka från en strand som den nyss sköljt över. Då somnade Angela igen och vaknade åter med samma besynnerliga värk.

Då log hon lycklig därför att hon visste att nu skulle barnet snart vara här. Hon kunde inte förmå sig till att stiga upp och säga till någon. Hon ville vara ensam och känna barnet inom sig. Efter en stund reste hon sig och gick på tå över golvet. Hon rullade försiktigt upp gardinen och öppnade fönstret. En fågel satt på fönsterbrädet och lade huvudet på sned. Angela tyckte att den där fågeln hade något av Frideborg över sig och i ögonen. Hon smulade sönder ett bröd som låg på en assiätt och strödde ut smulorna. Strax började den lilla fågeln picka och trippa fram och åter. En skock sparvar kommo från träden. De flaxade med vingarna, pepo gällt, knuffade varandra. Angela måste sätta sig på en stol därför att värken var

där igen. Hon betraktade med en liten suck fåglarna: hur lätta de voro, så förnöjda, och kände ingen smärta. Den ljusst blå vårhimlen hade i dag inga gränser, den försvann i ett oändligt fjärran och en oändlig höjd.

Angela viskade till fåglarna och de lätta skyarna:

— I dag kommer mitt barn. Snart är det här.

Men fåglarna hörde henne inte och slutade inte att picka upp bröd med smala näbbar, och det gick inte en skälvning genom den vida rymden.

Då kände sig Angela liten och jordisk, skapad av mull. Men hon hörde trädens susning och sjöns melodi, och hon visste att de gladdes med henne.

När Angela kom ned till frukostbordet, sågo de alla det på henne.

Petra blev blekare än Angela nu var.

— Jag skall kalla hit barnmorskan, sade Petra och reste sig.

Men Angela fick henne att sätta sig igen.

— Ännu behövs det inte, sade hon tryggt.

Då måste Petra slå sig till ro, men hon kunde inte äta.

Frideborg sprang upp på sitt rum och kom ned med den lilla gossen i sina armar.

— Tänk, snart, om några timmar, har du en sådan här, viskade hon leende och ivrig.

— Det är en flicka, sade då Angela.

— Det vet du ingenting om, protesterade Frideborg.

Hon satte sig vid fönstret och lät gossen få mat.

Hon var så söt och så glad i sina moderliga omsorger.

— Sara säger att min pojke är Johan von Pahlen upp i dagen, sade hon och såg glatt på de andra.

— Ja, han är verkligen lik Johan, mumlade Petra förströdd.

Angela gick fram till gruppen vid fönstret och böjde sig över barnet.

— Vad han är vacker, sade hon vänligt.

Då strålade Frideborg.

— Johan Jacob blir det vackraste barnet på Eka, sade hon utan att tänka på att det lät en smula ohövligt mot de andra.

Agda och Angela gingo ut. Agda tog beskyddande Angelas arm, och de promenerade fram och åter på gårdsplanen. Agda betraktade ömt Angelas nedböjda huvud. När det här är över, kommer hon att bli mot mig som förut, tänkte hon med klappande hjärta. Hon räknade i detta ögonblick inte med barnet. Hon längtade bara efter att Angela skulle på nytt kasta sig i hennes armar.

Under tiden kunde inte Petra styra sig längre, utan ringde upp barnmorskan. Men barnmorskan svarade ej.

— Jag träffade henne inte, sade hon till Frideborg, när hon kom in i salen igen, men Frideborg tröstade henne:

— Den där frun får man alltid tag i, och Frideborg tryckte leende sitt barn tätt intill sig, glad åt att för henne var all oro överstånden.

Agda och Angela gingo med långsamma steg därute i solskenet. Med ens fingo de se en gestalt komma skyndande om hörnet och rätt emot dem. Det var ortens barnmorska. Hon hade samma stora vida kappa, som liknade en kåpa, och samma lilla löjliga hattskrålla tillbakaskjuten på det halmgula håret, som Angela mindes från den natten för ett par år sedan, då de mötts hos den unga bondflickan.

Hon neg muntert och plirade mot solen. De tre gula betarna i hennes mun stucko fram som ville de hugga tag i något.

— Jag kände på mig att just idag skulle det bli av, försäkrade hon som om hon vore en profetissa, men hon talade inte om att hon i alla fall haft ärende till handelsboden och på vägen därifrån tittat in på Eka.

Då Angela nu berättade hur det stod till, slog hon förtjust ihop händerna.

— Det är så dags nu då, sade hon.

Precis samma ord hade hon yttrat när hon på natten stigit in i den låga stugan. Angela tänkte med en liten rysning på bondflickans skrik som hon ej kunnat glömma.

— Vi måste värma vatten, sade barnmorskan och steg med beskäftig min in i köket.

— Det är för tidigt att värma vatten, sade Angela drömmande till Agda.

Hon mindes väl hur gumman fyllt alla grytor med vatten vid det föregående tillfället. Nu skulle

Ekas kök ånga av kokande vatten hela dagen, ty så länge varade det nog.

När Agda och Angela åter kommo in, fingo de se ett brev som låg på bordet i salen. De hade inte ens tänkt på att bryta posten denna morgon. Fridéborg satt kvar vid fönstret med gossen som somnat i famnen.

— Det är från Bell von Wenden, sade Angela och granskade utanskriften.

Hon bröt nästan motvilligt kuvertet och läste brevet högt. Bell beskrev Rositas och Lottys avfärd och talade utan mildhet om hur illa de hade skött sitt företag. Hon och Ida af Idestam hade nu tills vidare ställt sig i spetsen för det och skulle fortsätta att leda det, och efter bättre riktlinjer, åtminstone till dess Gusten och de övriga kommo tillbaka. Etablissemangets förra namn »Pasiphaë», som fallit i vanrykte, hade utbyttts, och de kallade det numera »Daphne». Hon berättade nu om Ida med en ömhet som inte kunde missförstås. Alexandra och Josef Wahlbom hade också flyttat tillbaka till huset vid Elsasserstrasse, sedan det blivit anständigare. Men Josef såg ut att börja tröttna på Alexandra, skrev Bell. Hans predikningar och sånger voro mycket omtyckta, och Bell trodde att han fått ögonen på en liten tysk judinna Jette Goldwasser som gick och hörde honom och som det var tal om att döpa.

På slutet innehöll brevet några frågor om Angela själv och de andra på Eka.

Angela lade åter in brevarket i kuvertet. Trots den forcerat pratsamma tonen var det som om en tröstlös ande suckat från varje rad. De sutto tysta och sågo framför sig. Den tid då de varit tillsammans med Bell von Wenden, danslektionerna hos henne, hennes sugande kyssar, alltsammans tycktes dem så oändligt avlägset, liksom bleknat.

— Det är nog synd ändå om Bell, sade Angela.

— Underligt om hon till sist skulle fastna för Ida, mumlade Agda tankfullt.

Men Frideborg böjde sig smågnolande över sitt sovande barn. Nu när hon hade denna mjuka värme i sin famn bekymrade hon sig föga om världen därutaför. Snart skulle de väl också få brev från Stellan och Gusten igen, tänkte hon. För skilsmässan hade varken hon eller Agda ännu några bestämda planer. Men Frideborg kände inom sig att aldrig skulle hon, åtminstone inte nu och inte på länge, vilja lämna Eka. Här var en fristad! Här voro de lyckliga.

Frideborg, Agda och Angela sågo plötsligt på varandra och logo. En solstråle som sträckte sig över rummet från fönstret tycktes förena deras händer, tvinnande sig om dem som ett strålande guldsnöre.

Men plötsligt bleknade Angela. Värken kom på nytt. Ett litet rop slapp över hennes läppar.

— Du måste gå upp och lägga dig, sade Agda. Hon reste sig för att hjälpa Angela, men då stod Petra på tröskeln. Hon såg Angelas vita läppar

och skyndade fram. Milt sköt hon Agda åt sidan.

— Å, låt mig, sade hon.

Stödd av Petras arm gick Angela långsamt, stannande för varje trappsteg, upp till övre våningen. Uppför den här trappan hade hon rusat som liten flicka om kvällarna, rädd för skuggdjuren som stego upp ur dunklet, blåste ut hennes ljus och jagade henne på flykt emot Petras dörr.

Så liten och hjälplös hon varit då, helt utlämnad åt natten och dess frostiga andar, ända till dess Petra öppnade sin dörr och tog henne i sina armar! Nu hade Angela en hemsk förnimmelse av att skuggdjuren åter voro efter henne. De skulle kunna blåsa ut ett liv, som var på väg att födas, lika lätt som de förr med slickande tungor fått hennes ljus att slockna.

Då stödde Angela sig tungt på Petra, och från Petras arm kom en ström av styrka och ro, en översinnlig frid som fick Angela att tänka på andra dagar, tidiga morgnar då ljuset fallit in genom den öppna verandadörren över trappan och hon vid Petras hand hade sprungit ut i parken.

Så kom det sig att Angela steg in i rummet, där hon skulle föda sitt barn, med ett litet leende på läpparna. Barnmorskan var inte där, men hon hade bäddat sängen med draglakan över madrassen så att man lätt skulle kunna föra undan dem. Hon hade också flyttat sängen bort från väggen.

Petra hjälpte Angela att klä av sig.

— Säg att det blir en flicka, viskade Angela barnsligt.

— Javisst, sade Petra. Nu är hon snart här.

Och Angela blev åter hjälplös och liten, där hon låg i den stora sängen.

— Förr brukade du stoppa om mig, mumlade hon.

Och då böjde sig Petra över Angela och lade täcket till rätta och strök över kudden med lätta händer.

Men det kom stunder, då Angela i vild ångest kastade av sig täcket. Hennes ansikte blev rött och blodsprängt. Ådrorna vid hennes tinningar svällde. Hon försökte att inte skrika, men hon kved som ett djur. Som genom en dimma såg hon andra gestalter röra sig i rummet. Betty, som kommit farande från Ekered med ögon som strålade av förtjusning, Agda som ibland smög sig fram till hennes säng, men inte kunde hjälpa henne, Frideborg som ängsligt tittade in, barnmorskan som rörde sig med stor säkerhet bland dessa oroliga människor.

Men Angela sträckte sig efter Petra som med stadiga armar höll om henne. Det kändes skönt, när Petra tryckte sin hand mot den värkande ryggen. Det var som om Petra hjälpte barnet, sköt det framför sig genom smärtorna.

Ibland sjönk Angela in i en dvala. Då var hon tillbaka i sina föräldrars stad. Hon hörde sin mors röst och gick till skolan över kullerstenarna medan

solen sken. Men stenarna ville inte hålla sig stilla under fötterna. De rullade framåt med stort väsen och stötte till hennes kropp så att den ömmade. Men så var hon med ens inne i sin barnkammare, och där framför fönstret hängde den blå rullgardinen med sitt slott som hade praktfulla torn och tinnar och med sin ymnigt växande park. Och då blev allt så tyst och underbart. Världen tycktes vila ut i sagans blå skimmer. Men i nästa ögonblick lyftes Angela på en hög rullande våg som förde med sig spillror av den blå rullgardinen, och hon slungades rätt in i Thomas Mellers famn. Där klängde hon sig fast och ville inte lämna den, men vågen förde henne åter bort från honom, och hon såg hans älskade ansikte lösas upp och försvinna.

Då skrek hon till och öppnade ögonen och fann Petra vid sin sida och Petras armar om sin kropp, och då log hon tacksamt, medan tårarna strömmade utför hennes kinder.

— Vårt barn, viskade hon i Petras öra.

Och Petra kände att Angela talade sant. Självis kanske hon aldrig skulle föda, men riste inte hennes egna lemmar nu av Angelas födslosmärutor? Genomborrades inte hennes hjärta av det svärd som skall gå genom alla kvinnor? Hon ville lyfta Angelas lidande över på sig för att förtjäna sin del i detta barn som var på väg.

Med ens reste sig Angela ur sängen och rusade till tvättbordet. Det var vattnet som kom. Det

forsade ur henne, stänkte fröjdefullt omkring i rummet som om det invigt det till den stora stunden.

Utmattad återvände Angela till sängen. Barnmorskans omsorger fördubblades.

— Det kokar i köket. Alla kastruller äro på, mumlade hon som om detta vore ett bevis för att allt skulle gå bra och var i sin ordning.

Det hade blivit afton nu. Solen lyste i sneda strålar in i rummet. En stjärna tändes och glittrade i ljuskronan. Då kommo de sista födslosmärtona. De foro rasande omkring i Angelas trötta kropp. Hon lyftes högt i bädden och slungades flämtande tillbaka. Hela rummet tycktes koka och sjuda omkring henne som om barnmorskan hållt ut alla kastrullernas innehåll i det.

— Petra, skrek Angela. Hjälp mig.

Men Petra kunde inte hjälpa. Barnmorskan körde bryskt ut de andra, men Petra fick stanna.

Och äntligen — äntligen kom barnet. Eka darade av ett högt skri som Angela inte kunde hålla inne. Men ett annat skrik korsade hennes i den skälvande rymden. Då sjönk Angela tillbaka mot Petras famn och grät av glädje.

— Det är en flicka, sade Petra.

Angela hörde plaskande av vatten, då den lilla badades. Så fylldes hon av efterverkens smärtor och fick ännu inte se sitt barn, därför att hon inte orkade.

Men slutligen bad hon otåligt:

— Visa mig henne nu.

Barnmorskan som inte ville lämna ifrån sig barnet kom mysande fram till bädden. Ur en vit filt stack ett litet rött rynkigt ansikte fram. Angela låg tyst och salig och betraktade det. Det var en liten människa med ögon, näsa och mun och små, små händer, som icke rörde sig.

— Min lilla flicka, viskade Angela.

Hon mötte Petras ögon.

— Vårt barn, sade hon och log.

Och hon frågade bävande:

— Får jag kalla henne Petra Thomasine?

Då tog Petra flickan i sina armar och log också hon:

— Du kan gärna kalla henne Thomasine Petra Angela Agda.

Och när Angela såg Petra stå där med barnet i sin famn, tyckte hon att den blå rullgardinen sänkte sig för fönstret.

Det blå ljuset från Angelas egen barndom omgav barnets lilla huvud. En ny saga, vårens och de sprickande knopparnas saga, hade begynt sitt liv på Eka.

Stads. 91/10
5 k.

AGNES VON KRUSENSTJERNA

FRÖKNARNA von PAHLEN

PORTEN VID JOHANNES PRIS 9: 50

ÄLSKANDE PAR PRIS 9: 50

BRÖLLOP PÅ EKERED PRIS 9: 50

AV SAMMA BLOD PRIS 9: 50

OM AGNES VON KRUSENSTJERNA OCH HENNES SENASTE ARBETEN

Dokument och bidrag till en diskussion om konst och moral.

SPEKTRUMS FÖRLAG

6000001793

Göteborgs universitetsbibliotek

2-
JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

